

*МВС України
Харківський національний університет внутрішніх справ*

***Актуальні проблеми
сучасної науки
і правоохоронної діяльності***

Матеріали
XXII науково-практичної конференції
курсантів та студентів

(м. Харків, 15 травня 2015 року)

Харків 2015

УДК 351.74
ББК 67.9(4УКР)
А43

*Друкується відповідно до доручення
Харківського національного університету внутрішніх справ
від 30.03.2015 № 31.*

А43 **Актуальні** проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності : матеріали XXII наук.-практ. конф. курсантів та студентів (м. Харків, 15 трав. 2015 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків, 2015. – 304 с.

У збірці знайшли відображення наукові розвідки курсантів та студентів Харківського національного університету внутрішніх справ та інших ВНЗ Харкова, Львова, Дніпропетровська з багатьох галузей правоохоронної та правозастосовчої діяльності. Частину робіт обговорено на підсумковій науково-практичній конференції.

Матеріали викладені в авторській редакції з незначними коректорськими правками. Відповідальність за точність поданих фактів, цитат, цифр і прізвищ несуть автори та їх наукові керівники.

**УДК 351.74
ББК 67.9(4УКР)**

ЗМІСТ

Гусаров С. М. ВСТУПНЕ СЛОВО	16
---	----

СЕКЦІЯ 1 ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ КУРСАНТСЬКО-СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В УКРАЇНІ

НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ УКРАЇНОЗНАВСТВА

Ванівська Л. Р. МОВНА КУЛЬТУРА ПРАВООХОРОНЦЯ	18
Демчук А. С. НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ЯК ОБ'ЄКТ СОЦІОЛОГІЧНОГО АНАЛІЗУ	19
Дем'ян Ю. М. ДОЛЯ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ НАПЕРЕДОДНІ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ	20
Дзюба В. О. ОБОРОНА КИЄВА У 1941 Р. ПРИЧИНИ КИЇВСЬКОЇ КАТАСТРОФИ	22
Драгомирова М. Г. ПАТРІОТИЗМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ В КОНТЕКСТІ ВІЙН ХХ СТОЛІТТЯ.....	23
Камінський В. О. СОЦІАЛЬНО-ПОБУТОВА АДАПТАЦІЯ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ З ІНШИХ ДЕРЖАВ В УРСР У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД (1944–1953 РР.)	24
Кубрак Ю. М. ОБОРОННІ БОЇ НА ШЕВЧЕНКІВЩИНІ У 1941–1942 РР.	26
Леочко В. В., Курбаков Б. Р. ОСОБЛИВОСТІ ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ В УКРАЇНІ.....	27
Піть А. Е. ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДІ В УКРАЇНІ.....	28
Тимошенко Ю. В. ВІЙСЬКОВО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДІ В УКРАЇНІ	29

СЕКЦІЯ 2 ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. ІСТОРІЯ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ. КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО

НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ ЗАГАЛЬНОПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН ФАКУЛЬТЕТУ ПРАВА ТА МАСОВИХ КОМУНІКАЦІЙ

Бойко Л. А. ЩОДО СТАТУСУ ГЛАВИ ДЕРЖАВИ В МОНАРХІЇ НА ПРИКЛАДІ ЯПОНІЇ, ТА САУДІВСЬКОЇ АРАВІЇ	31
--	----

Верховод В. В.	
МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ	32
Данилюк А. В.	
КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ	34
Зайцева А. В.	
РОЛЬ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ У ВИБОРЧОМУ ПРОЦЕСІ	37
Колядинська І. А.	
ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ	40
Літвіненко С. Ю.	
ПРОБЛЕМА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ГАРАНТІЙ ПРАВ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯН УКРАЇНИ	42
Осадчий М. О.	
ПІДДАНСТВО В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ	45
Пістренко Є. О.	
ФОРМА ДЕРЖАВИ	46
Романченко А. О.	
ПАРЛАМЕНТ ФЕДЕРАТИВНОЇ РЕСПУБЛІКИ НІМЕЧЧИНА	47
Сіра В. С.	
ФУНКЦІЇ ПРАВА	48
Стріла А. В.	
КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ ЗАХИСТУ ДЕРЖАВНОГО СУВЕРЕНІТЕТУ В УКРАЇНІ	51
Ткаленко Є. В.	
ВИЩІ ОРГАНИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ КОРОЛІВСТВА НІДЕРЛАНДИ	53
Холдосенко А. В.	
ФОРМА ДЕРЖАВНОГО УСТРОЮ	54
Цуриков Е. В.	
ДЖЕРЕЛА ПРАВА: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ	56
Черняк А. С.	
СТАТЕВИЙ ЦЕНЗ У ВИБОРЧОМУ ПРАВІ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН	57
Шаповал В. В.	
КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ ПРОВЕДЕННЯ РЕФЕРЕНДУМУ ЗА НАРОДНОЮ ІНІЦІАТИВОЮ	59
Шульга О. Ю.	
ПРАВА ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ	61
 <i>НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ КОНСТИТУЦІЙНОГО ТА МІЖНАРОДНОГО ПРАВА ФАКУЛЬТЕТУ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ БОРОТЬБИ З КІБЕРЗЛОЧИННІСТЮ ТА ТОРГІВЛЕЮ ЛЮДЬМИ</i>	
Бражиненко В. В.	
ПРАВО НА ВІЛЬНЕ ВОЛОДІННЯ, КОРИСТУВАННЯ ТА ПРИДБАННЯ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ В УКРАЇНІ ЯК ЗАСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАЙВЕСІ	63
Дубинець І. М.	
ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ НОРМ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ	65
Лижник О. С.	
ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ОСОБИ В КРАЇНАХ АРАБСЬКОГО СХОДУ	66

Мальцев В. В.	
ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІТИЧНИХ РЕЖИМІВ В КРАЇНАХ АФРИКИ	68
Рудавіна М. Д.	
ДЕЯКІ ПИТАННЯ СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ ЯК ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ.....	69
Фещенко Я. І.	
РІВНІСТЬ ПОЛІТИЧНИХ ПРАВ ЖІНКИ Й ЧОЛОВІКА У СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ	71
Черхавський М. В.	
ДО ПИТАННЯ ПРО ВИБІР ПАРТІЙНИХ СПИСКІВ	72
<i>НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА</i>	
Анпілогов В. І.	
ПРАВОПОРЯДОК І ЗАКОННІСТЬ ЯК ОЗНАКИ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ ...	74
Гавриленко Т. В.	
ЮРИДИЧНІ КЛІНІКИ: ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД ТА СУЧАСНІСТЬ	76
Герман В. А.	
КОНЦЕПЦІЯ ПРАВОВОГО ВИХОВАННЯ ТА ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ В УКРАЇНІ	78
Леочко В. В.	
ІНСТИТУТ ПРЕЗИДЕНТА В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ УКРАЇНИ ..	80
Миргород Д. О.	
ПРАВАЗАСТОСУВАННЯ ЯК ОСОБЛИВА ФОРМА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА	82
Олійник М. В.	
ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДІ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ	83
Санчич К. Р.	
КОНТРОЛЬНИЙ ПРОЦЕС В ДІЯЛЬНОСТІ ОВС	85
Сітало І. Ю.	
ЗАГАЛЬНІ ПРИНЦИПИ ПРАВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ В УКРАЇНІ	86
Фещенко Я. І.	
СТАНОВИЩЕ ЖІНКИ В ПЕРІОД ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ	88

СЕКЦІЯ 3

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛЬНОГО ТА ТРУДОВОГО ПРАВА. ЕКОЛОГІЧНЕ ТА АГРАРНЕ ПРАВО

*НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ ОХОРОНИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ,
ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН ФАКУЛЬТЕТУ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ БОРОТЬБИ З КІБЕРЗЛОЧИННІСТЮ ТА ТОРГІВЛЕЮ
ЛЮДЬМИ*

Боторова Я. Є.	
НЕОБЕРЕЖНІСТЬ ЯК ФОРМА ВИНИ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ.....	90
Владимирова А. О.	
ВИДИ ЗЛОВЖИВАНЬ ПРОЦЕСУАЛЬНИМИ ПРАВАМИ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ	91

Гаштур В. В.	
ВИЗНАЧЕННЯ ЧАСОВИХ МЕЖ ІСНУВАННЯ ПРАВА НА ЖИТТЯ.....	92
Гончаров І. Ю.	
ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ДОГОВОРУ НА КОРИСТЬ ТРЕТІХ ОСІБ	94
Горелов Д. Г.	
ПІДСТАВИ І ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВІ НАСЛІДКИ	
ВИЗНАННЯ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ БЕЗВІСНО ВІДСУТНЬОЮ	95
Грищенко Є. С.	
ДОГОВІР СУРОГАТНОГО МАТЕРИНСТВА.....	96
Жаріков О. В.	
ПОСЛУГИ ЯК ОБ'ЄКТ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН	99
Колодяжний Я. В.	
МЕХАНІЗМ ЗМІНИ ПРИЗВИЩА ДРУЖИНИ ТА ЧОЛОВІКА	
ПІСЛЯ РОЗЛУЧЕННЯ.....	100
Корженко С. С.	
РЕСТИТУЦІЯ ЯК НАСЛІДОК НЕДІЙСНИХ ПРАВОЧИНІВ	
У ЗОБОВ'ЯЗАЛЬНО-ПРАВОВИХ ЗАСОБАХ ЗАХИСТУ	
ПРАВА ВЛАСНОСТІ	101
Кравченко К. С.	
ЗГОДА У СІМЕЙНОМУ ПРАВІ	102
Левченко М. А.	
РОЗМЕЖУВАННЯ ДЕЛІКТНИХ ТА КОНДИКЦІЙНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ...	103
Лунгул В. В.	
ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ЦИВІЛЬНОГО	
ПОЗОВУ У КРИМІНАЛЬНОМУ ТА ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ	104
Любич К. О.	
ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО СТАТУСУ	
МАЙНОВОГО ПОРУЧИТЕЛЯ	106
Макушин В. В.	
ЩОДО КОЛА НЕМАЙНОВИХ ПРАВ БАТЬКІВ ТА ДІТЕЙ	
З ВИЗНАЧЕННЯ ПРИЗВИЩА, ІМ'Я, ПО БАТЬКОВІ ДИТИНИ	107
Рикуш А. Ю.	
ОСОБЛИВОСТІ МАЙНОВИХ ВІДНОСИН МІЖ ПОДРУЖЖЯМ	
ЗА СІМЕЙНИМ ПРАВОМ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ	108
Русаков А. В.	
ПЕРСПЕКТИВА УКЛАДЕННЯ ШЛЮБУ ЧЕРЕЗ ПРЕДСТАВНИКА.....	109
Сіротов О. А.	
ПРОБЛЕМА ТИПОВИХ ДОГОВОРІВ.....	110
Скрипник Д. С.	
ОСОБЛИВОСТІ ДОГОВОРУ СУРОГАТНОГО МАТЕРИНСТВА.....	111
Совпель Д. С.	
ПРАВОЧИНИ З ОСОБИСТИМ МАЙНОВИМ ПРАВОМ НА ІМ'Я.....	113
Татаренко Т. О.	
ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВ ОДНОГО З БАТЬКІВ,	
ЯКИЙ ПРОЖИВАЄ ОКРЕМО ВІД ДИТИНИ	114
Тесля О. В.	
УМОВНІ ПРАВОЧИНИ	116
Чернуха К. С.	
ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ФАКТИЧНИХ	
ВИХОВАТЕЛІВ ТА ЇХ ВИХОВАНЦІВ	117

Явдошук Р. В.	
ДІЛОВА РЕПУТАЦІЯ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ.....	118

*НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФАКУЛЬТЕТУ ПРАВА
ТА МАСОВИХ КОМУНІКАЦІЙ*

Мосейчук Ю. О.	
ЄДНІСТЬ І ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ В ПРАВОВОМУ РЕГУЛЮВАННІ ПРАЦІ ЖІНОК	119
Олексієвець А. М.	
ІНСТИТУТ «КОНТРАКТУ» В ТРУДОВОМУ ПРАВІ	121
Скляр О. Ю.	
ПРАВО АКЦІОНЕРІВ НА ІНФОРМАЦІЮ В КОНТЕКСТІ ЗДІЙСНЕННЯ АКЦІОНЕРНИМ ТОВАРИСТВОМ ПРАВА НА ЗБЕРЕЖЕННЯ КОМЕРЦІЙНОЇ ТАЄМНИЦІ ТА КОНФІДЕНЦІЙНОЇ ІНФОРМАЦІЇ.....	122
Снесарева О. С.	
ОХОРОНА МАЛИХ РІЧОК УКРАЇНИ	123

НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ ТРУДОВОГО ТА ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА

Зеленохатов І. Е.	
ОСОБЛИВОСТІ ПРАЦІ ОСІБ, ЗАСУДЖЕНИХ ДО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ.....	125
Колодяжний Я. В.	
КОЛІЗІЇ ВИНИКАЮЧІ ВНАСЛІДОК УКЛАДЕННЯ АБО УТРИМАННЯ ВІД УКЛАДЕННЯ КОЛЕКТИВНОГО ДОГОВОРУ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ.....	128

*НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ
ФАКУЛЬТЕТУ ПРАВА ТА МАСОВИХ КОМУНІКАЦІЙ*

Бобонич М. В.	
ВИНА ЯК УМОВА ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.....	131

СЕКЦІЯ 4

**АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО ТА АДМІНІСТРАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ ОВС.
ФІНАНСОВЕ ПРАВО. ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО**

*ПРЕДСТАВНИКИ СУМСЬКОЇ ФІЛІЇ ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ВНУТРІШНІХ СПРАВ*

Цукан С. В.	
СУТНІСТЬ ТА ПРАВОВА ПРИРОДА ЛЮСТРАЦІЇ	133

НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ

Гончаренко Я. Ю.	
АНАЛІЗ ПЕРЕДУМОВ ІСНУВАННЯ КОРУПЦІЙНИХ ПРОЯВІВ В ДІЯЛЬНОСТІ ОВС ЯК ОСНОВА ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ.....	134
Гончаров І. Ю.	
ДО ПРОБЛЕМИ ХАРАКТЕРИСТИКИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.....	137

Губська А. О.	ПРОФІЛАКТИКА ПРАВОПОРУШЕНЬ ЯК ОДНА ІЗ ПРАВООХОРОННИХ ФУНКЦІЙ МІЛІЦІЇ.....	138
Корнєєв І. Д.	ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАХОДИ ВДОСКОНАЛЕННЯ КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В ОРГАНАХ ВНУТРІШНІХ СПРАВ.....	141
Самойленко А. А.	НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ НАЦІОНАЛЬНО- ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДІ УКРАЇНИ	143
Смірнов Ю. В.	ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ ДИСЦИПЛІНАРНОГО ПРОСТУПКУ: АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ	146
Чернуха К. С.	МІСЦЕ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРОЦЕДУР В АДМІНІСТРАТИВНОМУ ПРОЦЕСІ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ	148
Явдощук Р. В.	ДО ПРОБЛЕМИ СПІВВІДНОШЕННЯ ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ТА АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ	150
<i>НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОВС ФАКУЛЬТЕТУ З ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ МІЛІЦІЇ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ ТА КРИМІНАЛЬНОЇ МІЛІЦІЇ У СПРАВАХ ДІТЕЙ</i>		
Волошин В. С.	ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН ЩОДО ОЦІНКИ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ	152
Горєлов Д. Г.	ЩОДО ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ УКРАЇНИ..	154
Дунаєва А. Ю.	СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ ЩОДО ПРОТИДІЇ НЕЛЕГАЛЬНІЙ МІГРАЦІЇ	155
Дяченко А. С.	ЩОДО РОЗУМІННЯ ПУБЛІЧНО-ПРАВОВОГО СПОРУ У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ.....	157
Журавльова Ю. М.	ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОЦЕДУРИ ВИДАЧІ ДИТЯЧОГО ЗАКОРДОННОГО ПАСПОРТА: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ	158
Корнєєв І. Д.	СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕФОРМУВАННЯ ОВС	160
Костиць Г. С.	ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ДІЛЬНИЧНИМ ІНСПЕКТОРОМ МІЛІЦІЇ ЗАХОДІВ З ПОПЕРЕДЖЕННЯ НАСИЛЬСТВА В СІМ'Ї.....	162
Леміш О. О.	ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ПРИТАМАННІ ПРОЦЕДУРИ ПРИТЯГНЕННЯ ДО АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ ОСІБ.....	164

Литвинов К. Є.	
ПИТАННЯ ВЗАЄМОДІЯ УБК МВС УКРАЇНИ З ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ	166
Масленникова С. А.	
ДОВІРА НАСЕЛЕННЯ ДО ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ – ОСНОВА РЕФОРМУВАННЯ ПРАВООХОРОННОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ	168
Нечупий К. І.	
ДЕЯКІ ПИТАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ МІГРАЦІЙНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ У СФЕРІ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ	170
Погосян Е. А.	
ДУХОВНА КУЛЬТУРА СПІВРОБІТНИКІВ ОВС: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	171
Погосян Л. А.	
ВИЗНАЧЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ФУНКЦІЙ СЛІДЧИХ ПІДРОЗДІЛІВ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ	172
Сидоренко А. С.	
ДИСКРЕЦІЙНІ ПОВНОВАЖЕННЯ: КОРУПЦІЙНІ РИЗИКИ ТА ШЛЯХИ ЇХ УСУНЕННЯ	175
Совпель Д. С.	
ДІЯЛЬНІСТЬ МУНІЦИПАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ В УКРАЇНІ: ПИТАННЯ СЬОГОДЕННЯ	176
Стефанчук В. С.	
ПРОБЛЕМИ ГЕНДЕРНОЇ НЕРІВНОСТІ ЖІНОК В ОРГАНАХ ВНУТРІШНІХ СПРАВ	178

СЕКЦІЯ 5

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ. КРИМІНАЛЬНЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО ТА СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ КРИМІНАЛІСТИКИ

ПРЕДСТАВНИКИ ЛЬВІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Комарова Ю. В.	
ПРАВОМІРНІСТЬ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ: УМОВИ ВИЗНАЧЕННЯ ТА ЗАСОБИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	180
Отупор І. Р.	
ВИКОРИСТАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ ДЛЯ ПРИЙНЯТТЯ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ РІШЕНЬ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ДОКАЗОВОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ	182
<i>НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ФАКУЛЬТЕТУ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ СЛІДСТВА</i>	
Макушин В. В.	
ІМІТУВАННЯ ОБСТАНОВКИ ЗЛОЧИНУ ЯК ФОРМА КОНТРОЛЮ ЗА ЙОГО ВЧИНЕННЯМ	184
Петренко Ю. І.	
КРИМІНАЛЬНЕ ПРОВАДЖЕННЯ НА ПІДСТАВІ УГОДИ ПРО ВИЗНАННЯ ВИНУВАТОСТІ	185

Погосян Е. А. ЗВЕРНЕННЯ ДО СУДУ З КЛОПОТАННЯМ ПРО ЗВІЛЬНЕННЯ ОСОБИ ВІД КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЯК ФОРМА ЗАКІНЧЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ.....	188
--	-----

Погосян Л. А. ЗАКРИТТЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ СТОСОВНО КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ, ЩОДО ЯКОГО НЕ ОТРИМАНО ЗГОДИ ДЕРЖАВИ, ЯКА ВИДАЛА ОСОБУ	189
--	-----

*НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА ТА КРИМІНОЛОГІЇ
ФАКУЛЬТЕТУ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ СЛІДСТВА*

Бульба І. В., Прокопенко О. О. ЩОДО ДОЦІЛЬНОСТІ ВСТАНОВЛЕННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ВВЕЗЕННЯ, ВИГОТОВЛЕННЯ ТА РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ГЕННО-МОДИФІКОВАНИХ ОРГАНІЗМІВ У ЧИННОМУ КРИМІНАЛЬНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ	191
---	-----

Демченко Б. В. ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ЮВЕНАЛЬНОЇ ЮСТИЦІЇ В УКРАЇНІ	192
---	-----

Ліщина Е. С. ЩОДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ВІКУ НАСТАННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ЗЛОЧИН, ПЕРЕДБАЧЕНИЙ СТАТТЕЮ 289 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ	194
--	-----

*НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН
ФАКУЛЬТЕТУ ПРАВА ТА МАСОВИХ КОМУНІКАЦІЙ*

Бринчак М. П. ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ЗЛОВЖИВАННЯ ПОВНОВАЖЕННЯМИ» У ЗЛОЧИНІ, ПЕРЕДБАЧЕНОМУ СТ. 365-2 КК УКРАЇНИ	195
--	-----

*НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ КРИМІНАЛІСТИКИ, СУДОВОЇ МЕДИЦИНИ
ТА ПСИХІАТРІЇ ФАКУЛЬТЕТУ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ СЛІДСТВА*

Колодяжний Я. В. ПРО СУТНІСТЬ І ОСОБЛИВОСТІ СЛІДІВ ЗЛОЧИНІВ У ВІРТУАЛЬНОМУ ПРОСТОРІ	197
--	-----

Лук'яненко Я. М. ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ОГЛЯДУ МІСЦЯ ПОДІЇ У ЗЛОЧИНАХ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ВИКОРИСТАННЯМ ВИБУХОВИХ ПРИСТРОЇВ	198
---	-----

Мішин М. Є. ОСОБЛИВОСТІ ОСОБИ ХАКЕРА	200
--	-----

Наумов А. А. ОСНОВИ ВИЯВЛЕННЯ НЕПРАВДИ НА ДОПИТІ	202
--	-----

Погосян Е. А. КРИМІНАЛІСТИЧНА КЛАСИФІКАЦІЯ КІБЕРЗЛОЧИНІВ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ МЕТОДИКИ РОЗСЛІДУВАННЯ	203
---	-----

Погосян Л. А.	
ОСОБЛИВОСТІ ПЛАНУВАННЯ ДОПИТУ ПІДОЗРЮВАНИХ У ВЧИНЕННІ КОМП'ЮТЕРНИХ ЗЛОЧИНІВ	205
Самчук Р. Ю.	
ОСОБЛИВОСТІ ФІКСАЦІЇ СЛІДІВ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ У СФЕРІ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	207
Скорбач Н. О.	
ОСОБЛИВОСТІ ТАКТИКИ ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ	208
Скрипник Д. С.	
ПРО НОВУ ЗБРОЮ КІБЕРЗЛОЧИНЦІВ	209
Сущенко Н. О.	
ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ЛЮДИНИ ЗА ОЗНАКАМИ ЗОВНІШНОСТІ	211
Фефелова І. М.	
ЗНАЧЕННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ФОТОГРАФІЇ, ЗВУКО- І ВІДЕОЗАПИСУ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ	212
Чернуха К. С.	
ПРО ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ КІБЕРЗЛОЧИНІВ.....	213

СЕКЦІЯ 6

ПРАВОВІ Й ТАКТИЧНІ ОСНОВИ ОРД. СПЕЦТЕХНІКА. ТАКТИКО- СПЕЦІАЛЬНА ПІДГОТОВКА. ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА. ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ДІЯЛЬНОСТІ ОВС. СТВОРЕННЯ ЗАСОБІВ ТА КОМПЛЕКСІВ ТЕХНІЧНОГО ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ

*ПРЕДСТАВНИКИ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ*

Анісімов Д. О.	
ДЕЯКІ МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ПІД ЧАС ВИЯВЛЕННЯ ЗЛОЧИНІВ У СФЕРІ ЕКОНОМІКИ ПІДРОЗДІЛАМИ ДСБЕЗ МВС УКРАЇНИ	216
<i>НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВОГО ІНСТИТУТУ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ КРИМІНАЛЬНОЇ МІЛІЦІЇ</i>	
Бульба І. В.	
ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ОПЕРАТИВНО- РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ	218
Вовк А. В.	
СУЧАСНІ МЕТОДИ ПІДГОТОВКИ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ ОПЕРАТИВНОГО ОПИТУВАННЯ.....	219
Ліщина Е. С.	
ЩОДО ПИТАННЯ ПІДСТАВ ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ ДІЙ В УКРАЇНІ	221

*НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ ФАКУЛЬТЕТУ
ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ БОРОТЬБИ З
КІБЕРЗЛОЧИННІСТЮ ТА ТОРГІВЛЕЮ ЛЮДЬМИ*

Григор'єв В. І. СТВОРЕННЯ СИСТЕМИ ІТ-БЕЗПЕКИ ОВС З УРАХУВАННЯМ СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ СОВІТ 5	222
Гуржина А. С. ЗАСТОСУВАННЯ ЕЛЕКТРОШОКЕРІВ В ОВС УКРАЇНИ.....	224
Нестерцова Ю. О. ПОЛІГРАФ В ОРГАНАХ ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ	225
Савченко Р. Р. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНОНІМНОСТІ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ	226
Федоренко А. А. ЗАСТОСУВАННЯ ВИХРОСТРУМОВИХ ДЕФЕКТОСКОПІВ В ЕКСПЕРТНО-КРИМІНАЛІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ	228
Хворостенко М. М. ТЕРМОГРАФІЧНІ ПРИЛАДИ СПОСТЕРЕЖЕННЯ	229
Шаровкіна Є. В. СИСТЕМИ ВІДЕОСПОСТЕРЕЖЕННЯ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ В ОВС ..	230
Шматько А. А. СИСТЕМИ ОХОРОННО-ПОЖЕЖНОЇ СИГНАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ	231
 <i>НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАКУЛЬТЕТУ З ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ МІЛІЦІЇ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ ТА КРИМІНАЛЬНОЇ МІЛІЦІЇ У СПРАВАХ ДІТЕЙ</i>	
Завальний І. М. НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ СОЦІАЛЬНОГО ХАРАКТЕРУ ПІД ЧАС СПОРТИВНО-МАСОВИХ ЗАХОДІВ	233
Заднепряньська А. В. ЗНИЖЕННЯ БОЄЗДАТНОСТІ ПРАВООХОРОНЦІВ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ СЛУЖБОВО-БОЙОВИХ ЗАДАЧ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ.....	234
Циркуленко С. С. ОПТИМІЗАЦІЯ КІЛЬКІСНОГО СКЛАДУ МАЛИХ ОПЕРАТИВНИХ ГРУП МІЛІЦІЇ	236
 <i>НАУКОВИЙ ГУРТОК СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН НАВЧАЛЬНО- НАУКОВОГО ІНСТИТУТУ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ КРИМІНАЛЬНОЇ МІЛІЦІЇ</i>	
Самарець А. В. ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ ЯК ПЛАТІЖНОГО ІНСТРУМЕНТУ	237

*НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ
БЕЗПЕКИ НАУКОВОГО ІНСТИТУТУ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ КРИМІНАЛЬНОЇ МІЛІЦІЇ*

Дикий Д. Д. ВИКОРИСТАННЯ ХМАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ.....	238
Журій О. В. МЕХАНІЗМИ БЕЗПЕКИ ЕЛЕКТРОННИХ СЕРВІСІВ ЯК ЗАСІБ ЗАХИСТУ ВІД КІБЕРЗЛОЧИНІВ	240
Лапшина О. Р. ВИМОГИ ДО СТВОРЕННЯ ОСВІТНЬОГО WEB-САЙТУ	241
Лейко В. В. ВРАЗЛИВОСТІ ТА МЕТОДИ ЗАХИСТУ WEB-СЕРВЕРА.....	242
Таньшина С. С. КРИТЕРІЇ ВИБОРУ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ КОНТЕНТОМ ДЛЯ НАВЧАЛЬНОГО САЙТУ	244

СЕКЦІЯ 7
СУСПІЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ ОВС

*ПРЕДСТАВНИКИ ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ*

Федоренко А. М. ОПТИМІЗАЦІЯ ПОРТФЕЛЯ БАНКІВСЬКИХ ПРОДУКТІВ.....	246
---	-----

*НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФАКУЛЬТЕТУ ПРАВА
ТА МАСОВИХ КОМУНІКАЦІЙ*

Верхолаз В. Ю. БАНКІВСЬКИЙ ДОГОВІР ЯК ПІДСТАВА ВИНИКНЕННЯ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ	248
---	-----

*НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН
НАУКОВОГО ІНСТИТУТУ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ
КРИМІНАЛЬНОЇ МІЛІЦІЇ*

Герман В. А. ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ	250
Камінський В. О. ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ДЕТИНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	251
Марюхно Я. О. СУЧАСНІ МЕТОДИ ЗДІЙСНЕННЯ РЕЙДЕРСЬКИХ ЗАХОПЛЕНЬ В УКРАЇНІ	253

*НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ
БЕЗПЕКИ НАУКОВОГО ІНСТИТУТУ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ
ПІДРОЗДІЛІВ КРИМІНАЛЬНОЇ МІЛІЦІЇ*

Гашевська М. М. НАЙМАЛЬОВНИЧІША РІЧКА ПОЛТАВЩИНИ ТА ЇЇ ЕКОЛОГІЧНИЙ СТАН.....	254
---	-----

Григор'єв В. І.	
ОЦІНКА МОЖЛИВОСТЕЙ І ПЕРЕВАГ КІЛЬКОХ ВІДОМИХ ОНЛАЙН-СЕРВІСІВ ДЛЯ СТВОРЕННЯ САЙТІВ.....	256
Мамедова Е. Г.	
ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ЛЮДСТВА.....	257
Синиця А. П.	
РОЗРОБКА ЕЛЕКТРОННОГО НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО КОМПЛЕКСУ З КУРСУ «ЕКОЛОГІЯ» НА ОСНОВІ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ КОНТЕНТОМ.....	259
<i>НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ ЕКОНОМІКИ ТА ФІНАНСІВ ФАКУЛЬТЕТУ ПРАВА ТА МАСОВИХ КОМУНІКАЦІЙ</i>	
Бойко А. М.	
ФОРМУВАННЯ ІНДИКАТОРІВ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	260
Бутенко А. О.	
РОЛЬ ІНФРАСТРУКТУРИ РИНКУ В РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ.....	262
Данилюк А. В.	
ІСТОРІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ ПРО ПРИВАТНУ ВЛАСНІСТЬ	263
Євкова Є. В.	
ПРОЦЕСИ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	265
Літвінов А. В.	
АНАЛІЗ ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ПОДАТКОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ В УКРАЇНІ	267

СЕКЦІЯ 8

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОВС

*НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ СОЦІОЛОГІЇ ТА ПСИХОЛОГІЇ ФАКУЛЬТЕТУ
ПРАВА ТА МАСОВИХ КОМУНІКАЦІЙ*

Горбик Н. К.	
ОСОБЛИВОСТІ ЖИТТЄСТІЙКОСТІ ОСІБ З РІЗНИМ РІВНЕМ АНТИЦИПАЦІЇ.....	269
Пиленок Я. Ю.	
ОСОБЛИВОСТІ Я-КОНЦЕПЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ ОВС ПРИ РІЗНИХ ФОРМАХ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ.....	270
Регішевська В. В.	
УЯВЛЕННЯ ПРО СІМЕЙНО-ШЛЮБНІ ВІДНОСИНИ У ЧОЛОВІКІВ РІЗНИХ ВІКОВИХ КАТЕГОРІЙ	272
Святна Є. В.	
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДІТЕЙ ІЗ СІМЕЙ БАТЬКІВ-АЛКОГОЛІКІВ	273
Співак С. С.	
ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ЕМОЦІЙ ТА КОПІНГ-СТРАТЕГІЙ ОСОБИСТОСТІ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ СИТУАЦІЯХ (НА ПРИКЛАДІ ІСТОРИЧНОЇ ПОДІЇ МАЙДАНУ)	275

*НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ ФАКУЛЬТЕТУ
З ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ МІЛІЦІЇ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ
ТА КРИМІНАЛЬНОЇ МІЛІЦІЇ У СПРАВАХ ДІТЕЙ*

Заднепряньська А. В.

ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ МЕХАНІЗМІВ ПСИХОЛОГІЧНОГО
ЗАХИСТУ ТА КОГНІТИВНИХ СТИЛІВ В ЮНАЦЬКОМУ ВІДІ 277

Лежух І. С.

ДЕЯКІ ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ГОТОВНОСТІ
ПРАВООХОРОНЦІВ ДО ДІЙ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ..... 278

Савчук Ю. Р.

СТРЕСОСТІЙКІСТЬ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ 279

Ткаченко М. А.

ОСОБИСТІСНІ ДЕТЕРМІНАНТИ СТРЕСОСТІЙКОСТІ
В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКА ОВС 281

*НАУКОВИЙ ГУРТОК СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН
НАУКОВОГО ІНСТИТУТУ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ
КРИМІНАЛЬНОЇ МІЛІЦІЇ*

Боторова Я. Є.

ПРОБЛЕМА СВОБОДИ В ФІЛОСОФСЬКОМУ ДИСКУРСІ 282

Геньсор О. С.

ПРОБЛЕМИ ЛЮДСЬКОГО СПІЛКУВАННЯ У СУЧАСНОМУ СВІТІ 283

Горелов Д. Г.

СЕНС ЖИТТЯ ЛЮДИНИ У ФІЛОСОФСЬКОМУ ОСМИСЛЕННІ 285

Грибова В. О.

ПРО ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ КЛІПОВОГО МИСЛЕННЯ
ПРАВООХОРОНЦЯ 286

Денисенко В. Д.

ПРОБЛЕМА ЕВТАНАЗІЇ У ФІЛОСОФСЬКО-ПРАВОВОМУ ПОЛІ 288

Камінська О. Л.

КЛІПОВЕ МИСЛЕННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ КОГНІТИВНИХ ПРОЦЕСІВ... 289

Лижник О. С.

РОЛЬ ОБСЄ У РОЗВ'ЯЗАННІ МІЖНАРОДНИХ КОНФЛІКТІВ 291

Лимар В. С.

КЛІПОВЕ МИСЛЕННЯ: ЙОГО РОЛЬ І МІСЦЕ В СУЧАСНОМУ
СУСПІЛЬСТВІ..... 292

Орлова Н. М.

ПРОБЛЕМА СУТНОСТІ ЛЮДИНИ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОСТІ 294

Стефанчук Л. І.

ПРО МОТИВАЦІЮ ЛЮДИНИ ДО КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ..... 295

Чекан Д. Ю.

ПРО ВЗАЄМОДІЮ КЛІПОВОГО ТА КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ 296

Черновол В. С.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВПЛИВУ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ НА КОГНІТИВНІ ПРОЦЕСИ 298

Чухно К. Є.

ЛЮДИНА В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРІ 299

Явдошук Р. В.

ІГРИ, В ЯКІ ГРАЮТЬ СУЧАСНІ ЛЮДИ, ТА ЇХ ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ
ОСОБИСТОСТІ..... 300

Шановні учасники конференції!

Від імені ректорату і Вченої ради Харківського національного університету внутрішніх справ вітаю Вас з початком роботи XXII-ї науково-практичної конференції курсантів та студентів **«Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності»**, яка проводиться в рамках Всеукраїнського фестивалю науки.

Основною метою вищої школи є підготовка всебічно розвинених спеціалістів, здатних постійно вдосконалювати свої знання. Тому навчальний процес має доповнюватися науково-дослідною роботою. Як показує практика, участь молоді у наукових дослідженнях є найефективнішим засобом розвитку в них ініціативності, самостійності, сприяє формуванню професійного мислення.

Відповідно до завдань, які ставить перед нами Міністерство внутрішніх справ України, основними **пріоритетними напрямками наукових досліджень** на сьогодні є:

1. Реалізація стратегії реформування органів внутрішніх справ.
2. Дотримання прав і свобод людини та громадянина в діяльності органів внутрішніх справ.
3. Удосконалення організаційно-управлінської діяльності органів внутрішніх справ.
4. Правове забезпечення та соціальний захист в органах внутрішніх справ.
5. Запобігання злочинам органами внутрішніх справ.
6. Удосконалення засобів і методів виявлення та розкриття злочинів.
7. Актуальні проблеми реалізації кримінального процесуального законодавства та розслідування злочинів.
8. Охорона громадського порядку та забезпечення громадської безпеки.
9. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів внутрішніх справ.
10. Експертно-криміналістичне забезпечення діяльності органів внутрішніх справ.
11. Службово-бойова діяльність сил охорони правопорядку.
12. Удосконалення кадрового забезпечення діяльності органів внутрішніх справ.
13. Психологічне супроводження оперативно-службової діяльності.
14. Науково-технічне забезпечення діяльності органів внутрішніх справ тощо.

Тематика доповідей та повідомлень, які передбачені в програмі науково-практичної конференції, якраз і охоплює ці питання.

Хочу підкреслити, що ці питання досліджують не тільки зрілі і досвідчені вчені, а й кращі курсанти і студенти.

Історія проведення науково-практичної конференції «Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності» бере початок від заснування Наукового товариства курсантів та студентів. Ця подія в житті нашого навчального закладу відбулася в травні 1993 року, коли до Дня науки й була проведена перша науково-практична конференція курсантів та студентів. З тих часів вона проводиться щорічно саме до Дня науки.

На конференції завжди обговорюються актуальні питання сучасної науки і правоохоронної діяльності: конституційного, адміністративного, кримінального, цивільного, фінансового права, кримінального процесу, криміналістики, кримінології, оперативно-розшукової діяльності, філософії, економіки, психології, соціології та інших галузей науки. Цього року вперше серед напрямів конференції – «Патріотичне виховання курсантсько-студентської молоді в Україні».

До організації конференції курсантів та студентів постійно залучалися різні підрозділи університету: інститути, факультети, кафедри, відділи тощо. Разом із курсантами та студентами готували доповіді провідні вчені та педагоги: **Олександр Маркович Бандурка, Олександр Назарович Ярмиш, Олександр Костянтинович Безсмертний, Олександр Миколайович Головко, Володимир Анатолійович Греченко, Євген Володимирович Ковальов, Анатолій Трохимович Комзюк, Ігор Петрович Рущенко, Олександр Володимирович Тягло, Любов Матвіївна Балабанова, Микола Милентійович Зацеркляний** та багато інших.

Особливо приємно повідомити, що у різні роки в роботі конференції курсантів та студентів та Наукового товариства брали участь відомі нині науковці. Це, зокрема, **нинішні працівники університету – доктори наук: Музичук Олександр Миколайович, Литвинов Олексій Миколайович, Лукаш Сергій Станіславович, Мельник Костянтин Юрійович, Степанюк Руслан Леонтійович, Безпалова Ольга Ігорівна** та інші.

Наукове товариство курсантів та студентів і сьогодні активно допомагає в організації участі майбутніх фахівців у наукових конференціях, сприяє зміцненню молодіжних наукових зв'язків. Очолює це товариство слухач магістратури факультету підготовки фахівців для підрозділів слідства лейтенант міліції **Петренко Юрій Ігорович**, який також буде ділитися з нами результатами своїх наукових пошуків.

Отже, відкриваючи XXII науково-практичну конференцію курсантів та студентів «Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності», хочу побажати всім учасникам подальших досягнень в навчанні та успіхів в наукових дослідженнях, плідної роботи на благо нашої держави, здоров'я, миру та стабільності!

Сергій Миколайович ГУСАРОВ,

ректор Харківського національного університету внутрішніх справ,

доктор юридичних наук, заслужений юрист України,

член-кореспондент Національної академії правових наук України

СЕКЦІЯ І ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ КУРСАНТСЬКО- СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В УКРАЇНІ

**НАУКОВИЙ ГУРТОК
КАФЕДРИ УКРАЇНОЗНАВСТВА**

УДК 811.161

Лілія Романівна Ванівська,
курсант групи ФПС-14-6 ХНУВС
Науковий керівник: Єльнікова Н. І.

МОВНА КУЛЬТУРА ПРАВООХОРОНЦЯ

Одним із пріоритетних напрямків розвитку громадянського суспільства і правової держави в Україні є формування мовної культури працівників органів внутрішніх справ задля ефективного управління суспільними справами. Високий рівень мовної культури – це невід’ємна ознака освіченої людини. Актуальність нашої роботи полягає у тому, що мовній культурі правоохоронця сьогодні приділяють особливу увагу, оскільки це гостро демонструє рівень освіченості та цивілізованості суспільства.

Відомо, що система загальноприйнятих якостей, які історично склалися та закріпилися у свідомості людей, стає основою для фахівця кожної галузі. Серед таких цінностей особливе місце посідають взаємовідносини з населенням, які потребують високої психологічної культури спілкування, формування свідомої національно-мовної особистості. Саме мовлення є необхідною складовою, що забезпечує успішне функціонування правоохоронців і виражає стан національної духовності, культури українського народу.

Володіння державною мовою – неодмінна ознака всіх, хто живе в Україні, хто хоче бачити її серед цивілізованих культурних країн світу. Особливо це стосується представників ОВС, які не завжди культивують зразок офіційного спілкування, а цим самим не утверджують розуміння соціального престижу державної мови як основи духовного розвитку нації. Важливо зрозуміти, що через мову відбувається ідентифікація людей з державою, культурою, представниками і носіями яких вони є.

Рівень володіння державною мовою правниками, на жаль, ще низький, про що свідчать виступи представників МВС на телебаченні, радіо та у ЗМІ. Однією з причин низького рівня мовної культури правоохоронця, на нашу думку, є радянський період розвитку української мови, в якому особливу увагу приділяли злиттю української та російської мов, що призвело до появи так званої кальки. Наприклад: *приймати міри* – замість *вжити заходів*, *прикласти зусилля* – *докласти зусиль*, *об’явлений конкурс* – *оголошений конкурс*, *заказне*

вбивство – убивство на замовлення, прийняти закон – ухвалити закон, здійснюють тиск – чинять тиск, діюча Конституція – чинна Конституція тощо.

Украї важливо представникові правоохоронних органів сьогодні вільно володіти державною мовою. Особливу увагу слід приділяти не лише вивченню юридичної термінології, а й досконалому володінню сучасної української літературної мови на всіх рівнях (лексичному, орфоепічному, словотвірному, стилістичному, акцентологічному тощо).

Ми не можемо запрограмувати мовну культуру генетично або отримати її у спадок, але ми можемо її засвоїти й усвідомити, що культура спілкування, як і українська нація, є культурно-історичним фактом.

Отже, надзвичайно гостро сьогодні стоїть питання підвищення мовного рівня правоохоронця. У нового покоління правників слід виховувати державницьке ставлення до мовної проблеми, враховуючи загальнолюдські цінності й надбання світової культури. Адже майбутні представники ОВС пропагують державність української мови та сприяють її функціонуванню в усіх сферах суспільного життя.

Одержано 02.04.2015

УДК 316.323

Альона Сергіївна Демчук,

курсант групи ФБК-14-2 ХНУВС

Науковий керівник: канд. соціол. наук, доц. Гузьман О. А.

НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ЯК ОБ'ЄКТ СОЦІОЛОГІЧНОГО АНАЛІЗУ

Актуальність теми дослідження пов'язана з необхідністю пошуку шляхів для виникнення стійких форм соціальної ідентичності для зменшення відчуття безпорадності, дезорієнтації багатьох людей в умовах радикальних політичних, економічних, соціальних перетворень суспільства. Це можливо у разі звернення до цінностей більш узагальнених, сталих, наприклад, цінностей національної культури. Етнос, нація стають для багатьох людей тою спільнотою, ототожнення з якою дає необхідну підтримку, опору. При цьому важливо, щоб означені цінності служили підтримкою особистості, а не підґрунтям для прояву ксенофобії та шовінізму.

Сьогодні постає проблема збереження національної унікальності в умовах глобалізації, стрімкого науково-технічного розвитку, зростання інформаційного навантаження, суттєвих змін у соціально-політичному житті суспільства.

Захист національної самобутності передбачає визначення загальної стратегії та низки заходів, що неможливо без поглибленого вивчення та розкриття сутності такої важливої складової нації як національна ідентичність.

З огляду на багаторівневу структуру ідентичності (індивідуальний, особистісний та соціальний рівні) соціологічне дослідження передбачає зосередження уваги саме на соціальному. Соціальний рівень ідентичності є відображенням внутрішньої солідарності людини з груповими ідеалами і стандартами, що уможливорює процес Я-категоризації, тобто, розподілу оточуючих на «своїх» та «чужих», «схожих» та «несхожих».

Соціологічний підхід в дослідженні національної ідентичності фокусується на співвідношенні особистості з групою (нацією), уявлення про групу та соціальні механізми самовизначення індивідів в групах.

Поняття національної ідентичності належить до розряду соціально-політичних, які зорієнтовані на вироблення еталонів етносоціальної, політичної поведінки. Національна ідентичність спирається на культурні й громадсько-політичні традиції, інтереси, перспективи політичного розвитку, спільні політичні інститути, права та обов'язки, економічний і соціальний простір, спільність громадянства. Цілісність національної ідентичності сприяє збереженню консенсусу з фундаментальних питань розвитку держави. Національна ідентичність не є вродженою рисою народу, а результатом суспільного виховання. У поєднанні з етнічною ідентичністю вона може перетворитися на рушійну силу суспільно-політичних перетворень.

Національна ідентичність формується під впливом об'єктивних умов життя (місце народження, проживання, мовленнєві традиції тощо) та свідомо коригується різними соціальними агентами. На сьогоднішній день діяльність цих агентів не узгоджена за такими параметрами як мета, форми, засоби впливу. Тому створюється підстава для формування множинних, інколи неузгоджених за змістом і спрямованістю, варіантів національних ідентичностей.

Таким чином, суспільство підтримує свою єдність, створюючи водночас умови для збереження і розвитку кожної етнокультурної групи. У будь-який період розвитку суспільства (тим більше у кризовий) важливою є роль держави та влади як провідників соціокультурного розвитку суспільства.

Одержано 23.04.2015

УДК 94(477)"19"

Юрій Михайлович Дем'ян,

курсант групи ФПС-14-2 ХНУВС

Науковий керівник: канд. іст. наук Дедурін Г. Г.

ДОЛЯ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ НАПЕРЕДОДНІ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

З середини 1930-х років чехо-словацький уряд прикладав максимум зусиль, спрямованих на збереженні у складі республіки Закарпаття, на який зазіхала не лише Угорщини, яка вважала його «історично угорським», але й Польща і Румунія.

Розчленування Чехо-Словаччини за Мюнхенською угодою восени 1938 р. активізувало автономістські політичні сили в Закарпатті. 11 жовтня 1938 р. в Ужгороді постав перший автономний уряд Підкарпатської Русі, але проіснував він недовго – 15 днів. 26 жовтня 1938 р. його лідера А. Бродія Прага звинуватила у державній зраді за ведення таємних переговорів з Будапештом щодо приєднання краю до Угорщини і заарештувала. Новим прем'єр-міністром призначили представника духовенства Августина Волошина.

2 листопада 1938 р. відбувся перший Віденський арбітраж за участю Німеччини та Італії, за рішенням якого Чехо-Словаччина передавала Угорщині південні округи автономних Словаччини та Підкарпатської Русі, де переважало угорське населення. Закарпаття втратило 97 населених пунктів, у тому числі найбільші міста – Ужгород, Мукачеве, Берегове, де мешкало понад 33 тис. русинів-українців. Тому уряд А. Волошина був змушений переїхати з Ужгорода до Хуста – нової столиці автономного краю. 30 грудня 1938 р. поряд з офіційною назвою Підкарпатська Русь уряд затвердив нову назву Карпатська Україна.

Незважаючи на зовнішній політичний тиск, уряд Карпатської України здійснював розбудову державних структур та підтримував нормальну життєдіяльність краю: українізовано освіту і пресу; розширено мережу кооперативів; налагоджено комунікації і зв'язок; створено збройні сили – Українську національну самооборону, згодом реорганізовану в Карпатську Січ.

В Закарпатті наростало незадоволення політикою Праги. 14 березня 1939 р. угорська армія перейшла кордон Карпатської України. Протистояти 40 тисячній армії Угорщини залишились декілька тисяч погано озброєних січовиків. За цих обставин А. Волошин проголосив Україну незалежною державою та призначив міністрів. Тим часом, угорські війська просувались у глиб України. Найзапекліші бої відбулись на східному напрямку. Тут січовики разом з семінаристами організували добру оборону, що дало змогу провести в Хусті історичну сесію сейму Карпатської України 15 березня 1939 р., де сталося урочисте проголошення незалежності Карпатської України. Проте жодна країна світу не визнала цього державного утворення.

15 березня Будапешт запропонував мирно включити територію Карпатської України до складу Угорщини. А. Волошин відмовив, внаслідок чого розпочався загальний наступ угорських військ. У ніч на 16 березня відбулись найбільш кровопролитні сутички на Хустській ділянці фронту кульмінацією яких став бій на Красному полі 16 березня 1939 р. У ніч на 17 березня останні чехо-словацькі війська залишили Хуст, разом з ними виїхав і президент А. Волошин, який емігрував до Румунії, а згодом до Праги. 18 березня угорці захопили останні пункти оборони січовиків – Рахів і Воловець.

Таким чином, Карпатська Україна однією з перших спробувала чинити опір угорсько-фашистській агресії, відкинувши вимоги щодо капітуляції. Ці драматичні події допомогли закарпатцям остаточно усвідомити себе частиною єдиної української нації, сприяючи зростанню патріотизму у цьому регіоні.

Одержано 16.04.2015

УДК 94(477-25)"1941"

Валерія Олегівна Дзюба,

курсант групи ФПС-14-4 ХНУВС

Науковий керівник: канд. іст. наук Дедурін Г. Г.

ОБОРОНА КИЄВА У 1941 Р. ПРИЧИНИ КИЇВСЬКОЇ КАТАСТРОФИ

Напередодні нападу Третього Рейху на СРСР, Київ був не тільки столицею УРСР, але й мав статус потужного промислового та культурного центру. Тому не дивно, що саме це місто стало однією з найважливіших цілей вермахту після його вторгнення до СРСР 22 червня 1941 р. Вже через три тижні після початку війни, 11 липня почалася оборона Києва, а 20 вересня 1941р. регулярні німецькі частини увійшли до міста. Цьому передувала ціла низка наповнених драматизмом подій.

Відповідно до плану «Барбаросса», А. Гітлер здійснював наступ трьома потужними угрупованнями. Однак через два місяці бойових дій план піддався рішучому коригуванню. 21 серпня 1941 р. вийшов наказ зосередити основні сили на встановлення контролю над великими промисловими підприємствами Криму і сировинними базами Донбасу. Крім того, наказ передбачав захоплення найбільшого міста України – Києва.

Фюрер був переконаний, що Червона армія послаблена сталінськими репресіями і погано оснащена, не зможе чинити гідного опору, але він не врахував фактору патріотизму, бажання радянських людей до останнього відстоювати свою землю і замість відведених на захоплення Києва двох тижнів, німці витратили понад два місяці.

Втім героїчна оборона столиці України супроводжувалася і фатальними помилками радянського керівництва. Й. Сталін тривалий час не сприймав аргументації своїх полководців, щодо необхідності своєчасного відходу від міста і дочекався того, що танки німецьких дивізій обійшли Київ і з'єдналися на сході у с. Лохвиці в 150 кілометрах від міста. Так Київ потрапив у повне оточення.

Близько 700 тисяч чоловік захищали місто, з них більше 300 тисяч загинули, інші потрапили у полон і покинули українську столицю з німецькою армією. Але чому саме Київ став місцем запеклої боротьби?

По-перше, Київ має вдале географічне положення і знаходиться на найвужчій частині Дніпра. Захопивши місто, нацисти могли перерізати головну водну артерію України. Також треба зазначити, що українська столиця вважалась важливим транспортним вузлом та великим промисловим центром. Через швидкий наступ німецьких військ, місто не встигли евакуювати. Окупація Києва зафіксувала б втрату основного інфраструктурного пункту України, падіння показників промисловості і важкий моральний удар по українцям.

По-друге, Червона армія потребувала фінансової та матеріальної допомоги. Тримавши лінію фронту Київ-Смоленськ, Й. Сталін сподівався отримати допомогу з боку Франції й Великої Британії. По-третє, важливим морально-

вольовим аспектом оборони було ставлення людей до війни. За явної переваги в чисельності й озброєності німецьких солдат, Червона армія не відступала і до останнього захищала рідну землю.

Окупація Києва виявилася серйозним ударом для Червоної армії. Поразка Південно-Західного фронту відкрила німецьким частинам шлях до Східної України, Приазов'я і Донбасу. Проте, хоча СРСР зазнав поразки, завдяки цій битві Червона армія затримала наступ німецьких військ на схід на 70 днів, чим фактично врятувала Москву від нападу німців до настання холодів та відіграла чи не найважливішу роль в зірванні планів блицкригу.

Одержано 09.04.2015

УДК 316.323

Марина Геннадіївна Драгомирова,

курсант групи ФБК-14-2 ХНУВС

Науковий керівник: канд. соціол. наук, доц. Гузьман О. А.

ПАТРІОТИЗМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ В КОНТЕКСТІ ВІЙН ХХ СТОЛІТТЯ

Сьогодні постає проблема збереження національної унікальності в умовах глобалізації, стрімкого науково-технічного розвитку, зростання інформаційного навантаження, суттєвих змін у соціально-політичному житті суспільства.

Захист національної самобутності передбачає визначення загальної стратегії та низки заходів, що неможливо без поглибленого вивчення та розкриття сутності такої важливої складової нації як національна ідентичність, національний характер, та їх найвищий прояв – патріотизм.

Суспільство підтримує свою єдність, створюючи водночас умови для збереження і розвитку кожної етнокультурної групи. У будь-який період розвитку суспільства (тим більше у кризовий) важливою є роль держави та влади як провідників соціокультурного розвитку суспільства.

Поняття патріотизму належить до розряду соціально-політичних, які зорієнтовані на вироблення еталонів етносоціальної, політичної поведінки. Патріотизм спирається на культурні й громадсько-політичні традиції, інтереси, перспективи політичного розвитку, спільні політичні інститути, права та обов'язки, економічний і соціальний простір, спільність громадянства. Патріотизм не є вродженою рисою народу чи його окремих представників, а результатом суспільного виховання, який може перетворитися на рушійну силу суспільно-політичних перетворень.

Патріотизм в Україні мав духовні корені, які були насичені вірою в щасливе майбутнє. Це почуття є саме емоційним аспектом національного світогляду і включає в себе почуття належності до своєї держави, до свого народу, повагу до історії, культури та здатність до конкретних дій щодо захисту держави і національної єдності.

Події першої світової війни для українців були пов'язані не лише з участю в військових діях і фізичними втратами, але й з необхідністю самовизначення на державному рівні. Незважаючи на загрозу власному життю і негативні обставини в серпні 1914 року всі українські політичні партії утворили у Львові Загальну Українську Раду на чолі з Костем Левицьким. Наступний крок патріотів – це створення всеукраїнського військового загону. Слід зазначити, що на цей заклик відгукнулися понад 28 тисяч національно свідомих юнаків. Українські січові стрільці – це перше українське патріотичне військове формування того часу.

Під час другої світової війни український народ, спустошений голодомором, опинився між двома тоталітарними режимами: нацистським і радянським. В надзвичайно складних умовах українці брали активну участь в боротьбі з фашизмом, відстоюючи національну ідею і територію: очолювали збройні повстання, організовували підпільні організації, вступали до партизанських загонів тощо.

Таким чином, на прикладі патріотичних дій українського народу під час війн двадцятого століття можна зробити висновок про те, що саме патріотизм був одним з найважливіших чинників збереження державної та національної єдності, і для теперішнього часу залишається актуальним в процесі збереження і розбудови української держави.

Одержано 03.04.2015

УДК 94(477)"1944/1953"

Владислав Олегович Камінський,

курсант групи ФПС-14-2 ХНУВС

Науковий керівник: канд. іст. наук Дедурін Г. Г.

СОЦІАЛЬНО-ПОБУТОВА АДАПТАЦІЯ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ З ІНШИХ ДЕРЖАВ В УРСР У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД (1944–1953 РР.)

У жовтні 1944 року усі етнічні землі України були звільнені від окупантів. Одним з найважливіших завдань для радянської влади стало повернення на Батьківщину військовополонених та цивільних осіб, які внаслідок перебігу військових дій опинилися за кордоном. Репатріація (саме таку назву дістав цей процес) мала на меті вирішення кількох найактуальніших економічних і політичних проблем Радянського Союзу: поповнення трудових ресурсів необхідною кількістю робочих рук та уникнення формування опозиції до радянської влади за межами країни.

По прибуттю переселенців зустрічали репатріаційні табори та пункти, які мали тимчасово розміщувати репатріантів, забезпечувати їх супровідними

документами для проїзду до місця проживання, годувати, проводити медично-санітарну профілактику. Виділялися кошти для надання їм матеріальної допомоги, допомоги продовольством або грошима, речами особистого вжитку, проводилася «політико-виховна» робота, статистичний облік і спеціальна перевірка. Після перебування на ПРП репатрійованих громадян направляли або до місць колишнього проживання, або ж в інші регіони країни. Тим самим держава планувала заповнити вакуум дефіциту робочих рук на промислових об'єктах, будівництві, в сільському господарстві. Проходили роки, перш ніж переміщені особи могли переїхати до своїх родин, близьких. До того ж більшості репатріантів доводилося розпочинати своє життя з нуля, не маючи навіть предметів першої необхідності.

Повернення цих громадян відбувалося частіше добровільно, під впливом ретельно спланованої агітаційно-пропагандистської кампанії. Переселенці сподівалися на покращення й свого життя, помилково вважаючи себе повноправною частиною великої держави.

Більшість репатріантів, повертаючись до СРСР не отримували житла, або ж якість житлових приміщень була далекою від обіцяної. Одним зі способів вирішити нестачу житлових приміщень для репатріантів стало ущільнення, тобто підселення громадян у квартири, де вже мешкали люди. Таке становище переміщених осіб не можна вважати справедливим.

Окремі репатріанти не були працевлаштовані, умови праці залишали бажати кращого, затримувались пенсійні та лікарняні виплати, а відповідна заробітна плата – скоріше, виняток, ніж правило. Адже переселенці з інших країн отримували меншу заробітну плату, ніж працівники трудових батальйонів.

Частково задовольнялися потреби в харчуванні, одязі чи матеріальній допомозі, але цього мінімального забезпечення не вистачало для існування. Негативно вражає й рівень медичного обслуговування прибулих, які залишились без елементарної допомоги, а деякі з них навіть помирали.

Звичайно, не можна стверджувати, що влада зовсім не опікувалася прибулими громадянами. Проте, хоча переселенці мали всі правові підстави почувати себе економічно та психологічно захищеними, але виконання юридичних норм стосовно репатріантів часто ігнорувалося місцевою владою.

Виходячи з цього, розуміємо, що така ситуація з організацією процесів переселення громадян інших держав до Союзу була зумовлена тим, що переміщені особи цікавили радянську владу зовсім не як люди, а як дешева робоча сила, яка мала покласти своє благополуччя та здоров'я на благо відбудовчих процесів.

Одержано 15.04.2015

УДК 94(477.46)"1941/1942"

Юлія Миколаївна Кубрак,

курсант групи ФГБ-13-2 ХНУВС

Науковий керівник: канд. іст. наук Дедурін Г. Г.

ОБОРОННІ БОЇ НА ШЕВЧЕНКІВЩИНІ У 1941–1942 РР.

У червні 1941 р. гітлерівська Німеччина здійснила напад на СРСР. Через низку прорахунків радянського керівництва, фронт швидко просувався вглиб радянських територій. Україна була однією з пріоритетних цілей агресорів. Вже на початку осені 1941 р. бойові дії розгорнулися на Харківщині.

У вересні 1941-го для боротьби із нацистами було сформовано Шевченківський партизанський загін під командуванням М. Гаврюшенка. На той час загін налічував двадцять чоловік. Щоб не віддати ворогові хліб, у Шевченковому партизани підірвали елеватор та спалили стоги з необмолоченим зерном у навколишніх селах.

У другій половині листопада лінія фронту підійшла до західних околиць району, а 24 числа фашисти захопили Шевченкове. Виникла реальна загроза Куп'янську – важливому залізничному вузлу, що сполучав центр країни з Донбасом. Радянське командування дало наказ командирові 38-ї армії генерал-майорові О. Циганову відтиснути ворога від Куп'янська. В ході Булацелівської наступальної операції 26–27 листопада 1941 р. радянські війська змусили залишити гітлерівців 21 населений пункт, зокрема й райцентр. Лінія фронту встановилася майже від Печеніг і залишилася тут без суттєвих змін до червня 1942 р. Шевченкове і весь район надовго стали прифронтовою зоною.

Наприкінці лютого 1942 р. німці вдруге зробили спробу захопити Шевченкове, але знову невдалу: радянський бронепоїзд № 60 під командуванням капітана С. Турганова (він охороняв мости через Оскіл під Куп'янськом) несподіваним контрударом примусив гітлерівців відступити від райцентру і відновив лінію фронту.

Найжорстокіші бої розгорнулися на Шевченківщині у червні 1942 р., коли окупанти, завдавши радянським військам важкої поразки під Харковом, перейшли у наступ на сталінградському і кавказькому напрямках. Один із головних ударів цього наступу припав на північно-західну околицю району, у стик 28-ї та 38-ї армій, що тримали оборону на території Вовчанщини, Великобурлуччини та Шевченківщини. Останню тоді боронила 38-а армія під командуванням К. Москаленка.

10 червня 1942 р. нацисти перейшли у наступ, який підтримували сім дивізій, серед них три танкові і одна моторизована. На окремих ділянках фронту радянські позиції атакували водночас до 150 ворожих танків. Під їхнім тиском війська Червоної Армії залишили правий берег річки Великий Бурлук і село Гетьманівку, всі ж інші атаки гітлерівців було відбито.

В одному з боїв на західній околиці Шевченкового три важких танки «КВ» під командуванням старшого лейтенанта І. Королькова із 133-ї танкової

бригади атакували два десятки ворожих панцерників. У запеклому бою їм вдалося вивести з ладу вісім бойових машин противника. За цей бій І. Корольков був удостоєний звання Героя Радянського Союзу.

Втім, не досягнувши успіху 10–11 червня, гітлерівці перегрупували свої сили і 22 червня відновили наступ. Протягом дня територія району була ареною жорстоких, кровопролитних боїв, у яких обидві сторони зазнали великих втрат.

Надвечір 23 червня 1942 р. радянські війська залишили майже всю територію Шевченківщини. Останній рубіж їхньої оборони – східна околиця райцентру, вздовж сіл Краснотроїцького і Михайлівки, де окремі частини 156-ї танкової бригади та 1-ї винищувальної протитанкової дивізії полягли майже повністю. Почався кількомісячний період окупації Шевченківщини.

Одержано 29.04.2015

УДК 94(477)"36" "1945/..."

Валерія Віталіївна Леочко,

курсант групи ФПС-14-2 ХНУВС;

Богдан Романович Курбаков,

курсант групи ФБК-13-3 ХНУВС

Науковий керівник: канд. іст. наук Дедурін Г. Г.

ОСОБЛИВОСТІ ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ В УКРАЇНІ

Відбудова народного господарства в УРСР почалася відразу ж після звільнення її територій від нацистських загарбників. Ключову роль в цьому процесі відіграло затвердження у березні 1946 р. Верховною Радою СРСР п'ятирічного плану відбудови і розвитку народного господарства на 1946 – 1950 рр. Він передбачав менше ніж за 5 років відбудувати зруйновані райони країни, відновити та перевищити довоєнний рівень промислового і сільськогосподарського виробництва, збільшити продуктивність праці. За підрахунками закордонних експертів для повернення на довоєнний рівень розвитку СРСР потребував щонайменше 25 років.

В Україні процес відбудови мав низку особливостей: надвеликі масштаби відбудовчих робіт; орієнтація на власні сили і ресурси; фінансова та технічна самостійність; при відбудові найбільше зусиль спрямовувалось на важку промисловість та енергетику; економіка України відбудовувалась і розбудовувалась не як самостійний, замкнутий і самодостатній комплекс, а як частина загальносоюзної економічної системи.

Процес відбудови відбувався в умовах дії жорсткої адміністративно-командної системи. Для стимулювання людей проводилися соціалістичні змагання, рухи передовиків тощо. На перебіг відбудови суттєво вплинула гостра нестача кваліфікованих робочих кадрів та голод 1946–1947 рр.

Голод виник через повоєнну руйнацію сільського господарства, недоугу аграрну політику більшовиків, які знову сподівались відновити місто за рахунок села, вивозом зерна до країн Східної Європи, які «обрали» соціалістичний шлях розвитку. До того ж, слід зважати на не сприятливі кліматичні умови 1946–1947 рр., які викликали посуху і низькі показники врожаю.

Пік голоду припав на першу половину 1947 р., коли на дистрофію хворіло близько 870 тис. осіб. Справа в тому, що вже наприкінці 1946 р. на початку зими 1947 р. запаси населення були вичерпані, тому мали непоодинокі факти канібалізму, як правило страждали діти. Були дуже часті випадки, коли дорослі, скориставшись наївністю малюків, просто вбивали їх і вживали в їжу. Допомога з боку уряду почала надходити лише навесні 1947 р., коли смертність серед українських селян, особливо південних областей, набула загрозливих масштабів.

Серед головних наслідків повоєнної відбудови:

- скасування карткової системи, розподілу продуктів і проведення грошової реформи у 1947 р.;
- важким було становище селян, які мали мізерні заробітки, позбавлені права мати паспорт та сплачували великі податки за земельні ділянки;
- запровадження примусових та репресивних методів для інтенсифікації праці колгоспників;
- поновлення диспропорційності у розвитку промисловості, яка вже до 1950 р. досягла довоєнних показників, і сільського господарства, в якому, незважаючи на надзвичайні зусилля селян, до кінця п'ятирічки валовий збір зернових складав лише 85 % від довоєнного рівня.

Одержано 22.04.2015

УДК 37.035.6(477)

Артем Едуардович Піть,

курсант групи ФПС-14-10 ХНУВС

Науковий керівник: канд. іст. наук Іванов С. Ю.

ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДІ В УКРАЇНІ

Питання патріотичного виховання молоді значимі в усі часи, адже стан держави у визначальній мірі залежить від рівня свідомості кожного члена суспільства, його прагнення брати участь у становленні своєї батьківщини.

В останні роки проблеми патріотичного виховання сучасної молоді стають пріоритетними з ряду причин:

- зростає рівень інформованості суспільства, одночасно зростає і рівень цинічності, байдужості, агресивності людей;
- на молодих людей впливають різні релігійні та політичні течії;
- відсутні чіткі світоглядні позиції, спостерігається перегляд життєвих цінностей, що багато в чому пояснюється змінами суспільної ідеології. Так,

служба в державних військах давно перестала бути почесним обов'язком і не вважається визначальною віхою в становленні особистості чоловіка.

На наших очах виростає покоління молодих людей позбавлених почуття національної гідності, гордості, якому насаджується безкультур'я, нівелюється совість, деградується мораль, честь, справедливість. «Педагогічна драма виховання, – за висловом академіка С. І. Гончаренка, – стрімко перетворюється на загальнонаціональну трагедію». На думку заслуженого вчителя України, ветерана війни і праці Петра Щербаня, в державі «відбувається процес деморалізації, дебілізації і денаціоналізації сучасної молоді, яка втрачає не тільки національне, а й людське обличчя». Ці проблеми є серйозними загрозами національній безпеці України.

Через це постає необхідність вирішення на державному рівні проблем пов'язаних з насадженням патріотизму молоді та формування національної свідомості українців для зміцнення держави саме за допомогою молодого покоління. За основу виховання патріотизму треба взяти спільності історичної долі, переваги співпраці і взаємодопомоги, безпосередньої залежності кожного громадянина один від одного, що допоможе поєднати різні верстви населення незалежно від соціальних, вікових та культурних чинників. Від рівня єдності українців в подальшому буде залежати й успіх України не лише в самій державі, а й на політичній арені.

Отже, виховання молоді можна побудувати на кращих прикладах із життя борців за становлення української державності, є одним з найбільш важливих шляхів формування історичної пам'яті. Патріотичне виховання молоді сприяє зростанню національного історичного нормативу через донесення до молоді правдивої інформації про героїчне минуле українського народу та звільненню історії від ідеологічно заангажованих, а то й відверто маніпулятивних трактувань радянсько-імперської доби.

Одержано 17.04.2015

УДК [37.035.7+37.035.6](477)

Юлія Василівна Тимошенко,

курсант групи ФПС-14-7 ХНУВС

Науковий керівник: канд. іст. наук Іванов С. Ю.

ВІЙСЬКОВО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДІ В УКРАЇНІ

В моєму розумінні виховання патріотичних, високоморальних почуттів означає вироблення і зміцнення почуття обов'язку до подвигу в ім'я процвітання своєї Батьківщини, прагнення бачити її вільною та незалежною. Звичайно, у зміцненні патріотичних почуттів величезну роль відіграє героїко-патріотичне виховання, покликане формувати патріотичний, морально-психологічний дух, спонукати до фізичного вдосконалення істинного патріота,

виховувати глибоке розуміння громадського обов'язку, готовність у будь-який час стати на захист своєї держави, а також вивчати основні бойові традиції та героїчні сторінки історії свого народу та його Збройних Сил.

З впевненістю можна стверджувати, що основною метою військово-патріотичного виховання молоді в Україні є підготовка та виховання самовідданих, цілеспрямованих, відповідальних та сміливих захисників Батьківщини, готових у будь-яких умовах вступити на захист територіальної цілісності та недоторканості України.

Однією з головних складових системи національного виховання є військово-патріотичне виховання, що передбачає вироблення високого ідеалу служіння народові. Воно покликане формувати справжнього патріота, виробляти у нього глибоке розуміння громадянського обов'язку, готовність у будь-який час стати на захист не тільки своєї домівки, а й всієї Батьківщини.

Виходячи із всього вище сказаного можна стверджувати, що військово-патріотичне виховання – це цілеспрямований, організований, комплексний процес формування готовності молоді до строкової військової служби в Збройних Силах України. Військово-патріотичне виховання молоді поєднує в собі низку окремих напрямів виховання: військового, правового та нарешті морального. Проте головним результатом виховних зусиль все ж таки має бути готовність молоді до військово-патріотичної діяльності.

Здійснюючи військово-патріотичне виховання молоді, організатори цього процесу повинні враховувати також об'єктивні економічні та соціально-політичні фактори. Крім цього, формування готовності юнака до служби в Збройних Силах України, що проходить у рамках єдиного навчально-виховного процесу, все ж таки залежить від професійної майстерності наставників, вчителів з гуманітарних дисциплін, викладачів допризовної підготовки. За змістом і спрямованістю військово-патріотичні заходи можуть бути: а) інформаційного, просвітницького характеру (лекції, політінформації, конференції, зустрічі, тематичні вечори, бесіди); б) дієвого, практичного спрямування (окремі види змагань, конкурси, гурткова і шефська робота, екскурсії, робота з вдосконалення навчально-матеріальної бази закладу освіти); в) комплексні, з усвідомленням їх суспільної і особистісної значущості (дискусії, огляди-конкурси, військово-спортивні свята, походи по місцях бойової та трудової слави народу України.

Отже можна зробити висновок, що на сучасному етапі розвитку української держави організаторам виховної роботи необхідно приділяти значну увагу системі військово-патріотичного виховання молоді. Найбільший вплив на готовність молоді до строкової військової служби мають засоби масової інформації, а також найважливішу інформацію вони все ж таки отримують у процесі безпосереднього емоційного спілкування зі своїми батьками, друзями, які проходять строкову службу та звичайно з однолітками.

Одержано 07.04.2015

СЕКЦІЯ 2
ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ПРАВООХОРОННОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ. ІСТОРІЯ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ.
КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО

НАУКОВИЙ ГУРТОК
КАФЕДРИ ЗАГАЛЬНОПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН
ФАКУЛЬТЕТУ ПРАВА ТА МАСОВИХ КОМУНІКАЦІЙ

УДК 342.511.1

Ліна Анатоліївна Бойко,

студент групи ПЗдмс-14-1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Гришко Л. М.

ЩОДО СТАТУСУ ГЛАВИ ДЕРЖАВИ В МОНАРХІЇ
НА ПРИКЛАДІ ЯПОНІЇ, ТА САУДІВСЬКОЇ АРАВІЇ

Монархія збереглася в багатьох країнах як данина історичній традиції, що більш характерно для розвинених країн, однією з яких є Японія, або через збереження в суспільстві значних пережитків феодалізму та застарілих форм суспільної організації, що притаманно державам Близького Сходу – Саудівській Аравії та ін.

Японія за формою правління є конституційною (парламентською) монархією. Главою держави є Імператор. Відповідно до ст. 2 Конституції Японії імператорський трон є династичним і успадковується.

Королівство Саудівська Аравія за формою правління – абсолютна монархія. Главою держави і релігійним лідером країни, Служитель двох священних мечетей, Король, який одночасно є прем'єр міністром, головнокомандувачем збройних сил і верховним суддею. Відповідно до п. б ст. 5 Основного Нізаму влада передається синам Короля-засновника та їхнім дітям.

Імператор Японії є символом держави і єдності народу, його статус визначається волею народу, якому належить суверенна влада, але повноваження Імператора є широкими лише в теорії. На практиці у Імператора дуже мало повноважень. Всі його дії повинні узгоджуватися з Кабінетом і розпочинаються не інакше, як з поради і схвалення Кабінету.

Король Королівства Саудівська Аравія володіє регламентарною, виконавчою та судовою владами в державі. Його повноваження теоретично обмежені тільки нормами шариату та саудівськими традиціями.

Всі зазначені перераховані вище дії Імператор здійснює від імені народу за порадою та схваленням Кабінету.

Обидві держави, що належать до країн Азії є монархічними. Проте, влада монарха в Саудівській Аравії є необмеженою (абсолютною), що досить помітно у порівнянні з Японією, яка є парламентською монархією. Глава держави в Королівстві Саудівська Аравія має досить широкі повноваження, як у законодавчій владі так і у виконавчій та судовій владі. Він представляє інтереси держави і виступає від її імені в той час, як у Японії повноваження Імператора досить обмежені. Майже всі свої функції він виконує за поданням Кабінету. Йому заборонено здійснювати такі притаманні главі держави функції як: право приймати участь у формуванні уряду, користуватись правом вето та бути головнокомандуючим збройних сил в той час, як у Королівстві Саудівська Аравія – це одні з основних функцій глави держави. Імператор виступає символом єдності народу в Японії, а в повсякденному житті виконує скоріше церемоніальні функції аніж владні повноваження. Це є скоріше «данина традиціям». Саме в цьому і виявляється особливість парламентської монархії у порівнянні з абсолютною.

Одержано 16.04.2015

УДК 352(477)(043.2)

Вікторія Вікторівна Верховод,

студент групи ПЗдср-14-3 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Мерник А. М.

МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

З проголошенням процесу формування демократичної суверенної правової держави та прийняттям Конституції України питанням організації самоврядної та державної діяльності приділяється значна увага.

Утворення органів держави відбувається відповідно до законів України. А саме, в Конституції України ст.92 зазначено, що виключно законами України, зокрема визначаються:

- організація і діяльність органів виконавчої влади, основи державної служби, організації державної статистики та інформатики;
- судоустрій, судочинство, статус суддів, засади судової експертизи, організація і діяльність прокуратури, органів дізнання і слідства, нотаріату, органів і установ виконання покарань; основи організації та діяльності адвокатури;
- засади місцевого самоврядування;
- організація і порядок проведення виборів і референдумів;
- організація і порядок діяльності Верховної Ради України, статус народних депутатів України.

На підставі закону кожен орган наділяється владними повноваженнями.

Ці повноваження публічного характеру, бо вони спрямовані на вирішення суспільних справ, мають територіальні межі, а також розповсюджуються на усіх осіб, що перебувають на певній території. Вони характеризуються тим, що здійснюються особливим прошарком людей (службовцями), які професійно займаються управлінням. Орган та його службовці спроможні встановлювати формально-обов'язкові правила поведінки і вимагати їх виконання.

Конституційно-правові основи місцевого самоврядування в Україні становлять норми-принципи Конституції України, що закріплюють найважливіші відносини, що виникають у процесі організації та функціонування місцевого самоврядування в Україні.

Ці норми містяться у більш як двадцяти статтях Конституції України, і їх можна систематизувати в такі групи:

1. Норми в яких закріплюються засади конституційного ладу, народовладдя, рівність усіх форм власності, гарантується місцеве самоврядування. До них належать:

- здійснення народом влади безпосередньо і через органи місцевого самоврядування (ст. 5);
- визнання і гарантування місцевого самоврядування (ст. 7);
- самостійність місцевого самоврядування, його органи не входять до системи органів державної влади (ст. 5, 140);
- зобов'язаність органів місцевого самоврядування діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України (ст. 19).

2. Норми, в яких регламентується діяльність місцевого самоврядування із забезпечення прав і свобод людини і громадянина, зокрема:

- право громадян брати участь у місцевих референдумах, вільно обирати і бути обраним до органів місцевого самоврядування (ст. 38);
- право громадян на рівний доступ до служби в органах місцевого самоврядування (ст. 38);
- право громадян на індивідуальні чи колективні звернення (петиції) до органів місцевого самоврядування (ст. 40);
- право громадян користуватися для задоволення своїх потреб об'єктами права комунальної власності (ст. 41);
- обов'язку органів місцевого самоврядування надавати житло громадянам, які потребують соціального захисту (ст. 47);
- право громадян на відшкодування за рахунок місцевого бюджету матеріальної та моральної шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб при здійсненні ними своїх повноважень (ст. 56).

3. Норми, що закріплюють правові, організаційні, матеріальні та фінансові основи місцевого самоврядування. Вони, зокрема, стосуються:

- порядку призначення чергових і позачергових виборів до органів місцевого самоврядування (ст. 85);

– обов'язку місцевих державних адміністрацій забезпечувати взаємодію з органами місцевого самоврядування та реалізацію повноважень, делегованих відповідними радами (ст. 119);

– складу представницьких органів місцевого самоврядування та принципів їх формування (ст. 141);

– державної підтримки місцевого самоврядування (ст. 142);

– матеріальної та фінансової основи місцевого самоврядування (ст. 142);

– предметів відання та повноважень місцевого самоврядування (ст. 143);

– права органів місцевого самоврядування в межах повноважень, визначених законом, приймати рішення, які є обов'язковими на відповідній території (ст. 144);

– необхідності законодавчого врегулювання питань організації місцевого самоврядування, діяльності та відповідальності органів місцевого самоврядування (ст. 146).

4. Норми, в яких закріплено правові гарантії місцевого самоврядування. Ці норми стосуються:

– підстав і порядку зупинення рішень органів місцевого самоврядування та звернення до суду з метою їх оскарження (ст. 144);

– судового захисту прав місцевого самоврядування (ст. 145).

Серед законів України, що містять норми, які регламентують питання організації та функціонування місцевого самоврядування, особливе місце посідає закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 року, а також закони України «Про службу в органах місцевого самоврядування», «Про органи самоорганізації населення».

І взагалі, місцева влада повинна приділяти багато уваги і докладати значних зусиль щодо удосконалення системи управління та оптимізації адміністративно-управлінського апарату. Теорії і практиці управління приділяють багато уваги в усьому цивілізованому світі. При оцінці перспектив вступу тієї чи іншої країни до Європейського Союзу одним з ключових критеріїв є саме ступінь ефективності адміністративної системи управлінського апарату, у чому саме зараз і зацікавлена наша держава.

Одержано 10.04.2015

УДК 342.4(477)

Аня Вікторівна Данилюк,

студент групи ПЗдср-14-2 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Мерник А. М.

КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ

Особливість порядку внесення змін до конституції залежить від ступеня складності відповідної процедури. Якщо співвіднести правову охорону

конституції і особливий порядок внесення змін до неї, то саме особливий порядок внесення змін є елементом збереження конституції, оскільки форму і зміст цього порядку закріплено безпосередньо у самому Основному Законі. Однак, ступінь складності внесення змін до конституції має бути у межах розумного, оскільки від неї залежить динамічність конституції та здатність реагувати на стан речей у суспільстві.

Одним з аспектів забезпечення стабільності конституції є своєчасність внесення до неї змін. Деякі автори вважають, що реалізація положень Конституції залежить не тільки від їх коректності, а значно більше від якості того соціально-політичного та економічного тла, на якому Конституція має діяти.

Законопроект про внесення змін до Конституції України може бути поданий до Верховної Ради України Президентом України або не менш як третиною народних депутатів України від конституційного складу Верховної Ради України.

Законопроект про внесення змін до Конституції України, крім розділу I «Загальні засади», розділу III «Вибори. Референдум» і розділу XIII «Внесення змін до Конституції України», попередньо схвалений більшістю від конституційного складу Верховної Ради України, вважається прийнятим, якщо на наступній черговій сесії Верховної Ради України за нього проголосувало не менш як дві третини від конституційного складу Верховної Ради України.

Законопроект про внесення змін до розділу I «Загальні засади», розділу III «Вибори. Референдум» і розділу XIII «Внесення змін до Конституції України» подається до Верховної Ради України Президентом України або не менш як двома третинами від конституційного складу Верховної Ради України і, за умови його прийняття не менш як двома третинами від конституційного складу Верховної Ради України, затверджується всеукраїнським референдумом, який призначається Президентом України. Повторне подання законопроекту про внесення змін до розділів I, III і XIII цієї Конституції з одного й того самого питання можливе лише до Верховної Ради України наступного скликання [1].

У разі прийняття Верховною Радою рішення про опублікування законопроекту про внесення змін до Конституції України для всенародного обговорення пропозиції і зауваження, що надійшли в ході такого обговорення, узагальнюються і попередньо розглядаються парламентськими профільними комітетами, яким доручено опрацювання законопроекту. Узагальнені матеріали комітети надсилають головному комітету, який їх остаточно опрацьовує і доповідає про них Верховній Раді. Після цього комітети готують відповідні висновки для розгляду Верховною Радою питання про прийняття постанови про звернення до Конституційного Суду України. Одночасно готується на перше читання й законопроект, яким передбачається виділення коштів з Державного бюджету для проведення всеукраїнського референдуму, якщо законопроект про внесення змін до Основного Закону стосується розділів I, III чи XIII Конституції України.

Звернення Верховної Ради до Конституційного Суду України про надання ним висновку щодо відповідності законопроекту про внесення змін до

Конституції вимогам ст. 157 і 158 Основного Закону приймається у формі постанови. До цього звернення додається текст зареєстрованого законопроекту. Таке звернення разом із необхідними матеріалами невідкладно направляється Головою Верховної Ради до Конституційного Суду України.

Конституційний Суд України після отримання цього звернення встановлює, чи не передбачають пропоновані зміни до Конституції скасування чи обмеження прав і свобод людини і громадянина, чи не спрямовані вони на ліквідацію незалежності чи на порушення територіальної цілісності України. Конституційний Суд також перевіряє, чи вже минув рік з дня прийняття Верховною Радою рішення щодо цього законопроекту, якщо він вже розглядався Верховною Радою і закон тоді не був прийнятий, і чи не змінює Верховна Рада вдруге за строк своїх повноважень одні й ті самі положення Конституції України.

Отриманий Верховною Радою висновок Конституційного Суду невідкладно надається народним депутатам, направляється Президентіві України, і про його отримання головуючий на найближчому пленарному засіданні Верховної Ради робить відповідне повідомлення.

Варто наголосити, що висновок Конституційного Суду щодо законопроекту про внесення змін до Конституції є обов'язковим для розгляду Верховною Радою. Якщо у висновку законопроект визнаний в цілому таким, що відповідає вимогам ст. 157 і 158 Конституції України, і щодо його положень Конституційний Суд не висловив застережень, то розгляд питання про попереднє схвалення законопроекту чи, відповідно, про його прийняття включається до порядку денного пленарного засідання Верховної Ради не раніше ніж через сім днів після надання народним депутатам відповідного висновку головного комітету або в інший визначений самим парламентом строк.

Попереднє схвалення і прийняття пов'язаних законопроектів про внесення змін до Конституції здійснюється у такий спосіб, щоб обидва прийняті законопроекти разом з прийнятим законом, яким передбачається виділення коштів з Державного бюджету на проведення всеукраїнського референдуму щодо змін до Основного Закону, були одночасно направлені Президентіві України, відповідно, для підписання та призначення всеукраїнського референдуму. Прийняття обох пов'язаних законопроектів здійснюється одним голосуванням [2].

Конституція України значною мірою завершила нові засади життя українського суспільства і держави. Вона спрямована у майбутнє в тому розумінні, що має за мету побудову в Україні якісно нового громадянського суспільства і суверенної, незалежної, демократичної, соціальної, правової держави. А тому надзвичайно важливим є забезпечення поступовості і послідовності здійснення конституційної реформи. Необхідно, щоб Основний Закон революційно входив до законодавчої системи, щоб українське державотворення, забезпечення прав і свобод громадян, зміцнення громадянської злагоди і безпеки, задекларовані Конституцією [3].

Список використаної літератури:

1. Конституційне право України : підруч. для студентів вищ. юрид. закл. і ф-тів / Акад. прав. наук України, Укр. правнича фундація ; за ред. В. Я. Тація, В. Ф. Погорілка, Ю. М. Тодики ; авт. передм. В. Я. Тацій, В. Ф. Погорілко. – Київ : Укр. центр правничих студій, 1999. – 372 с.
2. Конституційне право України : Академічний курс : підручник : у 2 т. / відп. ред. Віктор Погорілко ; НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. – Київ : Юрид. думка, 2006. – Т. 1. – 543 с.
3. Погорілко В. Конституційне право України : підручник / Віктор Погорілко, Владислав Федоренко ; за заг. ред. В. Погорілка ; М-во освіти і науки України ; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України ; Київ. ун-т права. – Київ : Наук. думка ; Прецедент, 2006. – 338 с.

Одержано 30.04.2015

УДК [342.8 : 351.743] (477)

Аліна Валеріївна Зайцева,

студент групи ПЗдср-14-1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Мерник А. М.

РОЛЬ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ У ВИБОРЧОМУ ПРОЦЕСІ

Реалізація завдань щодо розбудови України як правової та демократичної держави, інтеграція до євроспільноти та ряд інших факторів сприяли значному розвитку виборчого процесу в Україні. Виконання законодавства про вибори здійснюється різними уповноваженими державними органами, до складу яких належить міліція. Діяльність міліції у сфері забезпечення виконання законодавства про вибори врегульована різноманітними правовими актами і здійснюється на різних засадах. Діяльність міліції у сфері забезпечення виконання законодавства про вибори є багатогранною і повсякчасною, вона полягає у попередженні, виявленні та усуненні порушень правових норм, забезпеченні притягнення порушників до відповідальності. Тому досить часто вона пов'язана з обмеженням прав і законних інтересів громадян та юридичних осіб.

Потреби забезпечення реалізації громадянами виборчих прав і свобод, розвитку громадянського суспільства зумовлюють необхідність теоретичного осмислення стану норм чинного законодавства, що стосуються виборчих процесів, та визначення місця міліції в них з метою вдосконалення правових засад її діяльності в зазначеній сфері [1].

Виборчий процес – це врегульована Конституцією та законами України специфічна діяльність органів і громадян (суб'єктів виборчого процесу), спрямована на підготовку і проведення виборів з метою формування представницьких органів влади [2]. Міліція як державний орган виконавчої влади не бере участі в будь-яких виборчих процедурах. Натомість її особлива функція

в цей час – забезпечення умов перебігу всього виборчого процесу відповідно до законодавства України. Вона має запобігати порушенням законодавства, охороняти виборчі права громадян України і громадський порядок. Разом з тим у разі вчинення порушень – працівники органів внутрішніх справ мусять вчасно їх виявляти, розслідувати і розкривати, усувати їх наслідки в межах своєї компетенції. Статтями 3 та 11 закону України «Про вибори народних депутатів України» передбачено, що працівниками органів внутрішніх справ заборонено втручатись у виборчий процес, а ч. 18 ст. 33 цього ж Закону передбачає також заборону втручання у діяльність виборчих комісій. Забезпечення нормального перебігу виборчого процесу працівниками органів внутрішніх справ ґрунтується на чіткому дотриманні Конституції України, законів України «Про міліцію», «Про вибори народних депутатів України», Кримінального кодексу України, Кодексу України про адміністративні правопорушення тощо.

Компетенція органів внутрішніх справ України розширюється та набуває особливих рис, оскільки до їх звичайних завдань і повноважень додаються ще й спеціальні, пов'язані саме з виборами. У зв'язку з цим необхідно чітко враховувати особливості повноважень та завдань діяльності міліції на конкретних етапах виборчого процесу.

Відповідно до ч. 1 ст. 70 закону України «Про вибори народних депутатів України» партія, кандидати у депутати від якої зареєстровані у загальнодержавному окрузі, кандидати у депутати мають право розпочати свою передвиборну агітацію з дня, наступного за днем прийняття виборчою комісією рішення про реєстрацію кандидатів у депутати. Згідно зі статтею 70 закону України «Про вибори народних депутатів України» здійснення передвиборної агітації має завершитись о 24 годині останньої п'ятниці перед днем голосування. Тому з цього часу працівники міліції, у межах своєї компетенції, мають припинити проведення агітаційних заходів, розповсюдження передвиборних агітаційних матеріалів, листівок, плакатів, інших друкованих видань, у яких розміщено передвиборні матеріали, публічні заклики голосувати «за» або «проти».

Згідно зі статтею 39 Конституції України громадяни мають право збиратися мирно, без зброї і проводити збори, мітинги, походи і демонстрації, про проведення яких завчасно сповіщаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування. Органи внутрішніх справ забезпечують охорону громадського порядку при проведенні масових засобів передвиборної агітації, недопущення масових заворушень, хуліганських дій; дії, що загрожують громадському порядку тощо. У випадку вчинення цих протиправних діянь працівники правоохоронних органів повинні у встановленому законом порядку вжити заходів щодо їх негайного припинення, встановлення осіб, які їх вчинили, та вжити заходів для притягнення таких осіб до відповідальності.

Члени дільничної виборчої комісії звичайних та спеціальних виборчих дільниць транспортують отримані ними виборчі бюлетені до приміщення дільничної виборчої комісії у супроводі працівника органів внутрішніх справ України, на якого покладається обов'язок охорони (ч. 9 ст. 82 закону України

«Про вибори народних депутатів України»). Працівникам органів внутрішніх справ категорично заборонено отримувати пакети з виборчими документами від членів виборчої комісії, які здійснюють транспортування виборчих документів, а також супроводжувати членів відповідної виборчої комісії власним автотранспортом.

Відповідно до законодавства України охорона приміщень виборчих комісій, приміщень для голосування, а також виборчих бюлетенів та іншої виборчої документації здійснюється органами внутрішніх справ. Після доставляння на виборчу дільницю бюлетенів, іншої виборчої документації, працівниками міліції забезпечується цілодобова охорона приміщень комісій, приміщень для голосування. Відповідно до ч. 6 ст. 34 закону України «Про вибори народних депутатів України» працівники правоохоронних органів можуть здійснювати охорону правопорядку в день виборів та при підрахунку голосів лише поза межами приміщення для голосування. У разі вчинення правопорушень голова, заступник голови чи секретар комісії може їх викликати виключно для виконання дій з відновлення правопорядку і на час необхідний для таких дій.

В день виборів наряд міліції повинен ретельно обстежити територію, прилеглу до будівлі виборчої дільниці, усі приміщення, особливо приміщення для голосування, з метою виявлення підозрілих предметів та речовин. Потім разом з головою комісії необхідно перевірити наявність майна та цілісність опечатаних приміщень і сейфів, де зберігається виборча документація.

Вибори – це важлива політична кампанія, в якій активну участь бере особовий склад органів та підрозділи внутрішніх справ. У цьому разі кожний працівник є не лише громадянином, представником електорату, а й службовцем, який зобов'язаний забезпечувати правопорядок під час проведення виборів. Міліція має дотримуватися нейтралітету в період виборчої кампанії, у день виборів. Її завдання – забезпечити належний громадський порядок на виборчих дільницях, запобігти різним ексцесам, обстежити місця голосування з метою виявлення недоліків, які могли б завадити волевиявленню громадян.

Отже, органи внутрішніх справ були і залишаються поза політикою. Головне завдання міліції під час виборчого процесу – запобігання будь-яких порушень законодавства, забезпечення прав та свобод громадян, громадської безпеки, охорона правопорядку під час роботи виборчих комісій, недопущення незаконного втручання у їх діяльність.

Список використаної літератури:

1. Посібник для працівників органів внутрішніх справ на позачергових виборах народних депутатів України 26 жовтня 2014 р. [Електронний ресурс] / [заг. ред. Чалого А. М.]. – 16 жовт. 2014 р. – Режим доступу: <http://www.slideshare.net/presskvukyiv/ss-40338065>.
2. Кравченко В. В. Конституційне право України : навч. посіб. / В. В. Кравченко. – Вид. 4-те, виправл. та допов. – Київ : Атіка, 2007. – 568 с.

Одержано 08.04.2015

УДК 340.111.5

Ірина Андріївна Колядинська,

студент групи ПЗдср-14-3 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Мерник А. М.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Актуальність даної теми пов'язана з тим, що в умовах формування в Україні основ правової держави роль і значення правового регулювання суспільних відносин набуває особливого значення. Адже головною ознакою моделі держави, що характеризується як правова, виступає саме ознака високої правової урегульованості суспільних відносин. Тому питання підвищення ролі права постають у центрі уваги. Правове регулювання є найважливіше для держави та об'єднань людей і конкретних осіб суспільні відносини, що об'єктивно потребують і піддаються юридичному регулюванню і сторони яких виступають їх свідомими та вольовими учасниками.

1. Правове регулювання – це дія на суспільні відносини за допомогою певних юридичних засобів, насамперед норм права. Але не все в суспільних відносинах урегульовано правом. Наприклад, не регулюються правом: в галузі економічних відносин – процеси виробництва; в галузі політичних відносин – розробка програм і статутів партій; в галузі духовно-культурних релігійні відносини та інших.

2. Ознаки правового регулювання:

- є різновидом соціального регулювання;
- здійснюється громадянським суспільством або державою;
- має нормативно-результативний характер – здійснюється за допомогою цілісної системи правових засобів, що забезпечують втілення в життя норм права для досягнення необхідної мети (результату);
- має організаційний характер – за допомогою правового регулювання відносини між суб'єктами набувають певної правової форми (в нормах права закріплюється міра можливої або належної поведінки)

– має цілеспрямований характер;

– має конкретний характер;

3. Види правового регулювання

1) за територіальним статусом правотворчого суб'єкта регулювання – централізоване (якщо таким суб'єктом є вищий або центральний орган держави) і нецентралізоване (коли таким суб'єктом є регіональний, місцевий чи інший територіальний орган);

2) за обсягом суспільних відносин, на які поширюється правове регулювання: загальне, нормативне та індивідуальне (якщо регулювання розраховане лише на одну конкретну життєву ситуацію).

4. Стадії правового регулювання

Обов'язкові:

1) моделювання (регламентування) суспільних відносин – шляхом загального програмування юридичних прав та обов'язків їх учасників;

2) виникнення суб'єктивних юридичних прав та обов'язків (правовідносин) у суб'єктів права;

3) реалізація суб'єктивних юридичних прав та обов'язків.

Факультативні:

а) офіційне тлумачення правової норми;

б) застосування правової норми.

5. Сфери та межі правового регулювання

Сфера правового регулювання – це той соціальний простір, на який поширюється правове регулювання.

Види сфер і меж правового регулювання:

1) сфера можливого (потенційного) правового регулювання – ділянка суспільних відносин, яка в принципі може бути врегульована правом; її межі зумовлюються певними властивостями суспільних відносин, суб'єктів права, а також самих юридичних норм;

2) сфера необхідного правового регулювання – ділянка соціального простору, де потрібен вплив права як прояв дії соціальних закономірностей, потреб суспільства і держави. Її межі зумовлюються загальносоціальними потребами та інтересами керівної частини суспільства, які відображає держава;

3) сфера законодавчого (легального) регулювання – ділянка соціального простору, фактично регламентована правовими нормами; межами даної сфери виступають основні принципи відповідної правової системи;

4) сфера правореалізуючого (зокрема правозастосовного) регулювання – ділянка суспільного життя, в котрій фактично здійснюються правові норми.

6. Предмет, метод і типи правового регулювання

6.1. Предмет правового регулювання – це сукупність суспільних відносин, урегульованих правом.

Властивості предмета правового регулювання:

– вольовий («ідеологічний») характер суспільних відносин;

– здатність суспільних відносин бути об'єктом зовнішнього контролю;

– істотне значення суспільних відносин для функціонування і розвитку держави.

6.2. Метод правового регулювання – це специфічний спосіб владного впливу держави на суспільні відносини, котрий здійснюється за допомогою юридичних засобів.

Метод правового регулювання характеризується:

– колом суб'єктів, яких держава визнає правоздатними і дієздатними;

– змістом та обсягом правового статусу суб'єктів певних відносин;

– порядком формування, встановлення юридичних прав і обов'язків суб'єктів;

– ступенем визначеності змісту юридичних прав і обов'язків;

- співвідношенням основних регулятивних засобів впливу на поведінку – повноважень (дозволів), обов'язків та заборон;
- порядком (процедурою) здійснення юридичних прав та обов'язків;
- способами примусового забезпечення прав і обов'язків.

6.3. Тип правового регулювання – це спосіб сполучення загальних юридичних дозволів та загальних юридичних заборон щодо суб'єктів, відносини між якими регулюються правовими нормами.

Види типів правового регулювання:

- загальнодозволений: «дозволено все, що прямо не заборонено законом»;
- спеціальнодозволений: «дозволено лише те, про що прямо зазначено в законі».

7. З цього можна зробити висновок, що правове регулювання суспільних відносин має прогресивну, творчу роль у суспільному житті, так як упорядкованість, урегульованість складних соціальних зв'язків дозволяє як суспільству в цілому, так і окремій особистості, творчо розвиватися й удосконалюватися.

Список використаної літератури:

1. Теорія держави і права : навч. посіб. / за заг. ред. С. Л. Лисенкова, В. В. Копейчикова. – Київ : Юрінком Інтер, 2003. – 368 с.
2. Пендюра М. М. Теорія держави і права України : посіб. для підготовки до іспитів / М. М. Пендюра. – Київ : Текст, 2008. – 192 с.
3. Рабінович П. М. Основи загальної теорії держави і права / П. М. Рабінович. – Київ : Атіка, 2001. – С. 158–161.
4. Загальна теорія держави і права / за ред. М. В. Цвіка, В. Д. Ткаченка, О. В. Петришина. – Харків : Право, 2002. – 432 с.

Одержано 24.04.2015

УДК 342.7(477)

Світлана Юріївна Літвіненко,

студент групи ПЗдср-14-1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Мерник А. М.

ПРОБЛЕМА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ГАРАНТІЙ ПРАВ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯН УКРАЇНИ

В умовах побудови в Україні правової держави та становлення конституційного ладу нашої держави, особливого значення набуває проблема становлення, визначення та гарантування прав людини і громадянина.

Відповідно до Конституції України громадянин для цього має повний комплекс економічних соціальних та культурних прав та свобод і гарантій їх реалізації. Необхідно сказати, що законодавство, яке спрямоване на реалізацію відповідних положень Конституції стосовно економічних, соціальних та культурних прав громадянина, перебуває на даний час на стадії становлення.

Тобто воно визначено чинним законодавством, але не всі положення його виконуються у відповідності до закону у зв'язку з тим, що деякі норми чинного законодавства, ще не повністю пристосовано до стану в якому перебуває наша держава. До цих прав можна віднести право на житло, право на достатній життєвий рівень, на охорону здоров'я та на соціальний захист.

Після закінчення Другої світової війни та об'єднання держав в Організацію Об'єднаних Націй, Резолюцією 217(III) Генеральної асамблеї ООН 10 грудня 1948 р. була прийнята Загальна декларація прав людини. Вона мала надзвичайне значення для всього людства. В статті 1 вказана декларація проголошувала, що всі люди народжуються вільними та рівними у своїх достоїнстві та правах. Вони наділені розумом і совістю і повинні ставитися один до одного в дусі братерства. У наступних статтях Декларації були сформульовані: право на життя, на волю і особисту недоторканість, право не зазнавати тортур або жорстокого, нелюдського чи такого, що принижує людську гідність поводження чи покарання, право на визнання правосуб'єктності, на рівність перед законом, право не бути підданому безпідставному арешту, затриманню чи вигнанню, право на прилюдний та справедливий суд, право на невтручання в особисте та сімейне життя, на недоторканість житла, на таємницю кореспонденції, право на захист честі та репутації, право на свободу пересування та вільного вибору місця проживання в межах кожної держави, право брати участь в управлінні своєю країною і на рівний доступ до державної служби, право на соціальне забезпечення, на працю, на рівну оплату за рівну працю, на захист від безробіття, на відпочинок і дозвілля, на участь у профспілках, на достатній життєвий рівень і необхідне соціальне обслуговування, право на освіту, право вільно обирати участь у культурному житті суспільства, брати участь у науковому прогресі та користуватися його благами, право на захист інтелектуальної власності тощо.

Економічні права та свободи людини і громадянина – це самостійний вид прав та свобод у загальній системі конституційних прав та свобод людини і громадянина, під якими слід розуміти можливості людини і громадянина володіти, користуватися та розпоряджатися економічними благами, а також набувати та захищати їх у порядку, межах, формах і способ, передбачених Конституцією та законами України.

Соціально-економічні права – це можливості людини реалізувати свої здібності й одержувати кошти для свого існування, беручи участь у виробництві благ. До них належать: право на власність (ст. 41 Конституції України), яке полягає в тому, що кожен має: право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності; право на підприємницьку діяльність (ст. 42 Конституції України); право на працю, яке передбачене ст. 43 Конституції України; право на страйк для захисту своїх економічних і соціальних інтересів (ст. 44 Конституції України). Ті, хто працює, мають право на страйк для захисту своїх економічних і соціальних інтересів; право на відпочинок (ст. 45 Конституції України); Кожен, хто

працює, має право на відпочинок; право на соціальний захист (ст. 46 Конституції України); право на житло (ст. 47 Конституції України). Кожен має право на житло; право на достатній життєвий рівень для себе і членів своєї сім'ї, що включає достатнє харчування, одяг, житло (ст. 48 Конституції України).

Соціальні права і свободи людини – це можливості людини і громадянина із забезпечення належних соціальних умов життя. Цим і пояснюється їх призначення [1]. До системи соціальних прав Конституція України відносить право на соціальний захист (ст. 46); право на житло (ст. 47); право на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї (ст. 48); право на охорону здоров'я (ст. 48); право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування (ст. 49); право на соціальне забезпечення.

Отже, вище були викладені економічні та соціальні права людини та громадян в Україні та їх гарантії, закріплені у розділі 2 Конституції України, який має назву «Права, свободи та обов'язки людини і громадянина». Необхідність конституційного регламентування економічних, соціальних та культурних прав та їх гарантій зумовлена тим, що їм повинна приділятися належна увага, інакше ж вони залишаться символами. Але закріплення прав і свобод у Конституції є лише їх формальним проголошенням за відсутності механізму їх реалізації у законах. Тому, у соціально неоднорідному суспільстві тільки держава має не лише закріплювати особисті права і свободи людини, але й забезпечувати умови, необхідні для їх здійснення та захисту.

Створення таких умов є неодмінним соціальним покликанням будь-якої цивілізованої держави. Можна сказати, що держава є демократичною настільки, наскільки її законодавство відповідає загальноновизнаним правам людини і наскільки реально громадянам надано право реалізовувати свої права та свободи [2].

Комплекс економічних, соціальних та культурних прав громадян України в цілому відповідає положенням міжнародно-правових документів у галузі прав людини, зокрема, Загальній декларації прав людини 1948 р., Міжнародному Пакту про економічні, соціальні та культурні права. Разом з тим, в Україні залишається проблематичною реалізація ряду прав, передбачених Загальною декларацією прав людини, особливо соціальних і культурних, значна частина яких нині є символічною. Це пов'язується, головним чином, з економічною кризою.

Список використаної літератури:

1. Болотіна Н. Право людей на соціальне забезпечення в Україні / Н. Болотіна // Право України. – 2000. – № 4. – С. 35–39.
2. Князев В. Конституційні гарантії прав, свобод та обов'язків людини та громадян в Україні / В. Князев // Право України. – 1998. – № 11. – С. 29–31.

Одержано 07.04.2015

УДК 342.71

Максим Олексійович Осадчий,

курсант групи ПЗдмс-14-1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Коломієць Ю. М.

ПІДДАНСТВО В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

У конституційному праві зарубіжних країн вживаються два терміни: громадянство та підданство. Перший характеризує належність особи до певної держави, його стійкий правовий зв'язок зі своєю державою, яка породжує, з одного боку, певні права та обов'язки особи по відношенню до держави, а з іншого – права та обов'язки держави по відношенню до громадянина.

Термін «підданство» застосовується в монархіях. Він відображає особисту зв'язок людини з монархом («підданий його величності»), тобто визнання монархом цієї особи в якості повноправного суб'єкта всіх прав та обов'язків.

У розвинених країнах різниця між цими термінами на ділі носить лише словесний характер: основи правового положення особистості в монархії Великобританії мало чим відрізняються від ситуації в республіці Франції. До того ж в останні десятиліття в європейських монархіях, у Японії та деяких інших країнах обидва терміни вживаються як рівнозначні, а замість підданства все частіше використовується термін «громадянство».

У країнах, що розвиваються, у державах Арабського Сходу, в Африці зазначене розходження має істотне значення: підданий зобов'язаний бути особисто вірним монарху, населення виховується у відповідних традиціях, нерідко порушення вірності може бути суворо покарано.

Основна відмінність підданства від громадянства полягає в тому, що підданство це політико-правовий односторонній зв'язок фізичної особи і монарха.

Підданство раніше було характерним для більшості країн з монархічною формою правління.

Підданство встановлюється або як наслідок будь-якого факту, що обумовлює зв'язок особи з державою, або в силу прямого прийняття особи в підданство.

У першому випадку особа набуває право на приналежність до цієї держави незалежно від її на те згоди. Держава зобов'язана таких осіб визнавати своїми підданими: вона не в праві їм у тому відмовити.

Фактами, які приводять до встановлення підданства, вважаються: народження, для жінок шлюб і придбання державою території, на якій живуть дані особи. Від усіх способів встановлення підданства істотно відрізняється укорінення, яке можна застосувати до осіб, які не мають права на приналежність до цієї держави.

Укорінення є прийняття державою в своє підданство особи, що не має на те права. Укорінення становить для держави не обов'язок, а право; укорінення є актом вільного розсуду державної влади, яка завжди може в ньому відмовити.

Так як держави не визнають себе зобов'язаними приймати у підданство кожного прохаючого про те іноземця, то вкорінення обумовлюється певними вимогами. Підставою того є запобігання вкорінення іноземців, що шукають зміни підданства тільки як засобу уникнути кримінального переслідування та з інших корисливих мотивів. Тому вкорінення взагалі допускається не інакше, як на підставі збору необхідної інформації про особу та її перевірки, а для того потрібно звичайно попереднє оселення цієї в країні протягом певного терміну.

Припинення підданства провадиться подібно його встановленню, тобто це відбувається або по праву самою особою, або в силу звільнення з підданства.

Одержано 21.04.2015

УДК 342.3

Єлизавета Олександрівна Пістренко,

студент групи ПЗдср-14-3 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Мерник А. М.

ФОРМА ДЕРЖАВИ

Форма держави – це спосіб або порядок організації та здійснення державної влади. В перекладі з латинської «форма держави» означає – структура, система організації. Термін включає в себе три взаємозв'язаних складових: форму державного правління, форму державного устрою і форму державного (політичного) режиму.

Якщо проаналізувати форму держави в Україні за Конституцією, то можна зробити такий висновок.

Статтею 1 Конституції України проголошено: «Україна є суверенна, незалежна, демократична, правова держава», що визначило основні характерні риси України як держави.

Виходячи з цього, можна стверджувати про її прагнення до демократичного державного режиму. Разом з тим необхідно підкреслити, що, на відміну від форми правління, форми державного устрою, форма державного режиму у великій мірі залежить від методів здійснення державної влади.

Конституція України (ст. 2) за формою державного устрою визначила Україну як унітарну державу з певним автономним утворенням, яким є Республіка Крим. Це означає, що Україна – єдина централізована держава, територія якої поділена на адміністративно-територіальні одиниці, що не мають суверенітету. Основні засади правового статусу Республіки Крим викладені у ст. 134–139 чинної Конституції.

У ст. 5 Конституції України встановлено, що Українська держава має республіканську форму правління. Це положення Конституції не деталізоване, але аналізуючи інші статті цього акту, можна зробити висновок, що Україна є президентсько-парламентською республікою.

Щодо конституційних форм правління, державного режиму й устрою України важливими є основоположні принципи, проголошені в Конституції.

Зокрема, у ст. 3 закріплено, що «людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визначаються найвищою соціальною цінністю». Стаття 6 проголошує, що «державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову. Органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України». Для характеристики форми держави цінним є положення про те, що «народ визнається носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні», що міститься у ст. 5 Конституції України.

Одержано 28.04.2015

УДК 342.525

Анна Олександрівна Романченко,

студент групи ПЗдмс-14-1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Козир О. В.

ПАРЛАМЕНТ ФЕДЕРАТИВНОЇ РЕСПУБЛІКИ НІМЕЧЧИНА

Німеччина сьогодні на міжнародній арені займає досить вагоме місце. Вона виступає за мир, демократію й права людини в усьому світі. Федеративна Республіка Німеччина – одна із засновників Євросоюзу. Її частка в бюджеті ЄС становить близько 20 % (майже 22 млрд євро).

Бундестаг та Бундесрат є федеральними представницькими органами законодавчої влади, які у своїй сукупності утворюють двопалатний парламент, при цьому залишаючись самостійними органами.

Робота німецького парламенту є дуже прозорою. Досить вражаючим для свідомості українців буде той факт, що будівля парламенту, Рейхстаг, є відкритою для відвідування, люди можуть вільно пересуватися по терасі вздовж парламенту, на даху навіть є оглядовий майданчик, з якого всі бажаючі мають змогу слідкувати за роботою депутатів. На мою думку, така політика є правильною, оскільки громадяни можуть вільно спостерігати за роботою своїх законодавців, адже мають на це законне право. У ФРН відсутній інститут лобізму як корупційного явища, тому що кожен знає свою роботу та виконує її в установлені строки, та в установленому порядку, оскільки у свідомості кожного німця закладено, що невиконання своїх обов'язків є ганебним та підлягає моральному осуду.

Підвалинами німецької демократії є першочерговість основних прав, закріплення принципів демократичної, соціальної федеративної держави та заснування найвищого суду, який контролює виконання конституції.

Вважаю доцільним для України, якщо ми вже стоїмо на шляху до Євроінтеграції, взяти за основу певні підходи та принципи роботи парламенту

Німеччини. Особливо актуальним це питання є зараз, коли в нашій країні склалась така непроста ситуація. Зараз, як ніколи, необхідно відновлювати довіру населення шляхом проведення діючих та перспективних реформ. Громадянам України необхідно усвідомити те, що вони є повноцінними людьми своєї країни, що держава про них піклується.

Україна є молодого, незалежною державою, яка тільки розпочинає свій тернистий шлях на міжнародній арені. Такій молодій країні необхідно підтримувати та продовжувати розвивати свої міжнародні відносини з європейськими країнами, переймати позитивний досвід у веденні як внутрішньодержавної, так і міжнародної політики. Для досягнення таких високих цілей країні необхідний розумний лідер та відповідний апарат працівників, які будуть працювати на благо та в інтересах своєї країни. Для встановлення таких орієнтирів необхідно вести «здорову» політику в державі, та, в першу чергу, бути патріотом своєї країни.

Покладені обов'язки треба виконувати таким чином, щоб громадяни бачили певні результати, позитивні зміни. Україна має низку проблем, причиною більшості з них є недовіра громадян керівникам країни. Це є абсолютно «нездоровим» явищем для держави, а отже, влада повинна відновити довіру своїх громадян, адже, це є першоосновою для сучасної, успішної, демократичної держави.

Одержано 13.04.2015

УДК 340.11

Владислава Сергіївна Сіра,

студент групи ПЗдср-14-3 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Мерник А. М.

ФУНКЦІЇ ПРАВА

Термін «функція» багатозначний. Він прийнятний для характеристики будь-яких динамічних структур, що обумовлено специфікою пізнавальних задач тих наук, в яких використовується цей термін (математика, біологія, соціологія, юриспруденція). Право – єдина система норм (правил), обов'язкова для всіх членів суспільства. Право, у вузькому значенні – система загально-обов'язкових соціальних норм, встановлених або санкціонованих державою, в більш широкому сенсі охоплює також правові відносини та основні права громадянина, що закріплюються, гарантовані й державою. У державно-організованому суспільстві право закріплює відносини власності, механізм господарських зв'язків, виступає як регулятор міри та форм розподілу праці та її продуктів між членами суспільства (громадянське право, трудове право); регламентує формування, порядок діяльності представницьких органів, органів державного управління (конституційне право, адміністративне право),

визначає заходи боротьби з посяганнями на існуючі суспільні відносини й процедуру вирішення конфліктів (кримінальне право, процесуальне право), впливає на багато форм міжособистісних відносин (сімейне право). Під функцією права розуміються основні напрямки впливу норм права на суспільні відносини, поведінку, свідомість людей. Функції права – це найбільш істотні напрями і сторони його впливу на суспільні відносини, у яких розкривається загальнолюдська і класова природа та соціальне призначення права. Функції права мають наступні ознаки.

– Функція права впливає з його сутності і визначається призначенням права в суспільстві.

– Функція права – це напрям його впливу на суспільні відносини, без якого суспільство обійтися не може.

– Функція виражає найбільш істотні, головні риси права і спрямована на здійснення корінних завдань правового регулювання.

Виховна функція права.

Першою до загально-соціальних функцій права слід віднести виховну функцію права. Виховна функція права являє собою результат здібності права висловлювати ідеологію певних класів і соціальних сил і його здатність чинити вплив на думки і почуття людей. Тому однією з найважливіших завдань виховної функції права є виховання високої правосвідомості, формування стимулів правомірної поведінки громадян.

Інформаційна функція.

Інформаційна (право – джерело знань про державно організоване суспільство й правовий статус особистості, волі законодавця, вираженої в юридичних нормах і т. д.) Інформаційна функція права, полягає в тому, що право містить великі обсяги інформації про регулювання різних сфер суспільних відносин. Держава інформує кожного суб'єкта правових відносин про суб'єктивні права та юридичні обов'язки, які закладені в правових нормах у вигляді моделі бажаної або забороненої поведінки;

Орієнтаційна функція.

Орієнтаційна – право – джерело знань про механізм держави, про що дозволяє або забороняє формах. Орієнтаційна функція права, полягає в тому, що особа, знаючи приписи правових норм, сама будує свою поведінку правомірним чином, саме цього прагне держава визначаючи в правових нормах зразки правомірної поведінки;

Оцінювальна функція.

Оцінювальна – право встановлює особливу шкалу цінностей і пріоритетів у суспільстві, на першому і найвищому рівні якої знаходиться, як вже зазначалось, людина. Дає відповідь на питання: що є добре (правомірне), а що зле (неправомірне) і чому.

Регулятивна функція права.

Регулятивний вплив права пов'язані з позитивними явищами життя, виникаючими у сфері майнових, фінансових, сімейних та інших відносин. В системі

функцій права очолюючи, визначальне місце займає регулятивна функція. Особливості цієї функції полягають перш за все у встановленні позитивних правил поведінки, в організації суспільних відносин, в координації соціальних взаємозв'язків.

Охоронна функція права.

Охоронна функція виражається у такому:

- визначення заборон на вчинення протиправних діянь;
- встановлення юридичних санкцій за вчинення таких діянь;
- безпосереднє застосування юридичних санкцій до особи, яка вчинила правопорушення. Охоронний вплив права здійснюється за допомогою спеціальних охоронних норм, а також регулятивних норм, спрямованих на охорону суб'єктивних прав.

Регулятивно-динамічна функція.

Регулятивно-динамічна функція заохочує, стимулює розвиток тих суспільних відносин, що, відображаючи певні соціальні цінності, знаходяться на етапі свого становлення. Регулятивно-динамічна функція права проявляється в «спонуканні» суб'єктів адміністративно-процесуальних відносин до правової активності.

Регулятивно-статистична.

Регулятивна статистична функція права полягає в тому, що норми права закріплюють ті відносини, що вже фактично склалися. Наприклад, перші нормативно-правові акти та Конституція закріпили основи державного і суспільного ладу України. Регулятивна статистична(закріплювальна) – упорядковує суспільні відносини фіксуванням основних прав і свобод особи, компенсації державних органів і посадових осіб (наприклад, норми конституційного права про право людини на відпочинок, освіту).

Висновок.

Функції права сприяють пізнання сутності права. Крім того, функції права зумовлюють зміст і види функцій різних правових явищ, наприклад функцій юридичної відповідальності, окремих структурних частин системи права – галузей права, правових інститутів і т. п. Функції права є загальною категорією по відношенню до функцій інших правових явищ і в зв'язку з цим відіграють важливу методологічну роль при їх вивченні.

Список використаної літератури:

1. Зайчук О. В. Теорія держави і права. Академічний курс : підручник / О. В. Зайчук, Н. М. Оніщенко. – Київ : Юрінком Інтер, 2006. – 688 с.
2. Нікітін А. В. Теорія держави та права. Т. 1 : навч. посіб. для дистанц. навчання : у 2 ч. / А. В. Нікітін. – Київ : Ун-т «Україна», 2004. – 164 с.
4. Ведерніков Ю. А. Теорія держави та права : навч. посіб. / Ю. А. Ведерніков, В. С. Грекул. – Київ : Центр навч. літ., 2005. – 224 с.

Одержано 16.04.2015

УДК 342.31(477)

Аліна Василівна Стріла,

студент групи ПЗдср-14-2 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Мерник А. М.

КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ ЗАХИСТУ ДЕРЖАВНОГО СУВЕРЕНІТЕТУ В УКРАЇНІ

В Конституції України у статті 1 зазначено що, Україна є суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава, стаття 2 проголошує носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні народ. Відповідно до Декларації про державний суверенітет України, прийнятої Верховною Радою 16 липня 1990 року Верховна Рада Української РСР, виражаючи волю народу України, прагнучи створити демократичне суспільство, виходячи з потреб всебічного забезпечення прав і свобод людини, шануючи національні права всіх народів, дбаючи про повноцінний політичний, економічний, соціальний і духовний розвиток народу України, визнаючи необхідність побудови правової держави, маючи на меті утвердити суверенітет і самоврядування народу України, проголосила державний суверенітет України як верховенство, самостійність, повноту і неподільність влади Республіки в межах її території та незалежність і рівноправність у зовнішніх зносинах.

Цей історичний документ поклав початок розбудові суверенної, незалежної держави, став поворотним пунктом в історії цілої нації, змінив хід подій на користь України. Декларація дала підґрунтя для прийняття надзвичайно важливих, основоположних законів нашої держави – Акт про проголошення незалежності України та Конституція України.

В Декларації про державний суверенітет від 16 липня 1990 року Україна проголосила державний суверенітет, який характеризується як верховенство, самостійність, повнота і неподільність влади у межах національної території, незалежність і рівноправність у зовнішніх відносинах, джерелом такого суверенітету і незалежності є воля народу, виражена населенням на референдумі 1 грудня 1991 року.

Для правового забезпечення суверенітету і незалежності України чимало було зроблено, але найважливішим було прийняття нової конституції України – Основного Закону України.

Що стосується захисту державного суверенітету, то слід зазначити, що відповідно до статті 17 Конституції України захист суверенітету та територіальної цілісності України, забезпечення її економічної й інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою усього Українського народу.

Згідно зі статтею 7 закону України від 19.06.2003 № 964-IV «Про основи національної безпеки» на сучасному етапі однією з основних загроз у сфері державної безпеки є загроза посягань з боку окремих груп та осіб на державний

суверенітет, територіальну цілісність, економічний, науково-технічний і оборонний потенціал України, права та свободи громадян.

У сфері безпеки суверенітет захищає державу від силового вторгнення ззовні, спрямованого на її ліквідацію або поділ, тобто, по суті, на знищення її суверенітету. У такому випадку суверенітет перетворюється з об'єкту захисту на гарант безпеки від зовнішніх загроз [1].

Проблема державної безпеки виходить з контексту міждержавних відносин. Тому зростає значення суверенітету як ресурсу, яким можна маніпулювати, зокрема укласти союзи. Як відомо, військово-політичні союзи широко практикувалися і раніше, але на сучасному етапі подібна практика набуває вирішального значення для суверенних держав. Наприклад, таким союзом можна вважати ООН [2].

В Україні на сьогодні основоположні політико правові засади щодо державного суверенітету мають своє закріплення на законодавчому рівні; існуючий нормативно-правовий фундамент в основному забезпечує досить чітку вертикаль відносин між вищими, центральними та місцевими органами публічної влади, іншими чинниками протидії глобальним загрозам суверенітету України. Ключова роль у цій системі належить Службі безпеки України, яка забезпечує цей захист [3].

Отже, з державний суверенітет – це збірна ознака держави, що концентрує в собі найбільш істотні риси державної організації суспільства. При цьому, незалежність і верховенство державної влади виражається в:

- універсальності – тільки рішення державної влади поширюються на все населення і громадські організації даної країни;
- прерогативі – можливості скасування і визнання незначним будь-якого незаконного прояву іншої суспільної влади;
- наявності спеціальних засобів впливу, якого не має ніяка інша громадська організація [4].

Після здобуття незалежності нашої держави її керівництво та вся українська нація повинна всякими засобами зміцнювати її суверенітет, авторитет на міжнародній арені, а також добробут та незалежність власної країни.

Список використаної літератури:

1. Тодыка Ю. Н. Основы конституционного строя Украины : учеб. пособие / Ю. Н. Тодыка. – Харьков : Факт, 1999. – 318 с.
2. Козінцев І. Правові проблеми суверенітету і незалежності України (тезисний виклад теми) / І. Козінцев // Право України. – 1992. – № 10. – С. 10–22.
3. Біла книга 2008 / Служба безпеки України. – Київ, 2009. – 79 с.
4. Конституційне право України : підручник / за ред. В. Ф. Погорілка. – Київ : Наук. думка, 2002. – 734 с.

Одержано 10.04.2015

УДК 342.41

Євгеній Васильович Ткаленко,

студент групи ПЗдмс-14-1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Гришко Л. М.

ВИЩІ ОРГАНИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ КОРОЛІВСТВА НІДЕРЛАНДИ

Писана Конституція складається з Статуту Королівства Нідерландів 1954 (договору, що регулює взаємини між Нідерландами, Нідерландськими Антильськими островами та Арубою, міжнародні відносини тощо) і Конституції Нідерландів 1815 р., що зазнала повного перегляду в 1982 р. За формою правління Нідерланди конституційна парламентська монархія.

Главою держави є король (королева). Конституція досить докладно регулює питання престолонаслідування і регентства. Королівське звання передається у спадщину. Спадкоємцем Короля вважається старший син. Якщо виявиться, що прямих спадкоємців немає, глава держави може бути призначений актом парламенту. Подібне рішення приймається на об'єднаній сесії обох палат. Король наділений досить широкими правами. Спільно з парламентом він здійснює законодавчу владу, разом із урядом – виконавчу, через суди – судову.

Законодавчу владу спільно з Королем здійснює парламент – Генеральні штати, який складається з 2 палат (Першої та Другої). У складі Першої (верхньої) палати – 75 депутатів, що обираються провінційними штатами (порадами) на основі пропорційного представництва на 4 роки. Друга палата (нижня) обирається шляхом загальних прямих виборів за тією ж системою і на той самий строк. В її складі 150 чоловік. Парламент збирається на чергові сесії не рідше одного разу на рік. У разі необхідності Король може скликати надзвичайну сесію. Всі рішення приймаються абсолютною більшістю голосів депутатів, які беруть участь у голосуванні. Повноваження палат неоднакові: Друга палата відіграє більш важливу політичну роль в державному механізмі. Прем'єр-міністр (глава уряду) повинен отримати підтримку більшості її членів. Тільки Друга палата має право законодавчої ініціативи і право вносити зміни до розглянутих законопроектів. Перша палата може тільки прийняти або відхилити законопроект. Будь-який законопроект, внесений урядом або депутатом парламенту, має бути ухвалений обома палатами. Потім він направляється на затвердження Королю. Законопроект, який отримав королівське затвердження, набуває чинності через 20 днів після опублікування.

Виконавча влада здійснюється спільно Королем та Кабінетом Міністрів (урядом). Уряд Королівства – це уряд Нідерландів плюс міністри, що представляють Нідерландські Антильські острови і Арубу. Глава уряду – Прем'єр-міністр і міністри призначаються та звільняються монархом. Вони є представниками партій, які отримали більшість місць в парламенті. Уряд відповідальний перед Генеральними штатами. Парламентський контроль за його діяльністю

протікає в формі інтерпеляції, усних запитань до міністрів, через роботу слідчих комісії.

Отже, формою правління в країні є конституційна монархія з парламентською формою правління. За Конституцією Глава держави наділений широкими повноваженнями, але фактично він обмежений парламентом. Законодавча влада належить Королю та Генеральним Штатам. Уряд спирається на підтримку депутатських фракцій трьох політичних сил, які утворили правлячу коаліцію (Християнсько-демократичний заклик, Партія праці, Християнський союз).

Одержано 22.04.2015

УДК 342.2

Анастасія Валентинівна Холдоєнко,

студент групи ПЗдср-14-3 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Мерник А. М.

ФОРМА ДЕРЖАВНОГО УСТРОЮ

Своєрідність конкретної форми державного устрою будь-якого історичного періоду визначається насамперед ступенем зрілості суспільства і державного життя, задачами й цілями, що ставить перед собою держава.

Будь-яка держава є єдина по суті, змісту й формі. Щоб вона активно функціонувала, щоб якісно й корисно діяв її механізм, потрібна чітко організована державна влада, яка, забезпечуючи цілісність і безпеку суспільства, здійснювала б керівництво суспільством в інтересах домінуючої частини населення, а також управління загально – суспільними справами. На думку відомого юриста й філософа І. А. Ільїна, форма держави не «політична схема», байдужа до життя людей, а жива організація влади народу. «Потрібно, щоб народ розумів свій життєвий устрій, вмів організовуватися, щоб поважав закони цього устрою і вкладав свою волю в цю організованість».

Україна за формою державного устрою являє собою унітарну державу. Базовою основою державно-правового будівництва в Україні є українська політико-правова доктрина, яка базується на гарантії прав людини й нації, а саме питання дотримання прав і свобод людини й громадянина є тісно пов'язане з поняттям форми держави, способу правління в тій чи іншій державі, політичного режиму держави.

Об'єктивно дивлячись на всю суть є форма державного устрою, як основна внутрішня будова держави, її поділ на складові частини – адміністративно – територіальні одиниці, автономні політичні утворення чи суверенні держави.

Метою моєї роботи був аналіз форм державного устрою, його різновидів, особливостей та відмінностей ознак. Ознайомлення з найважливішими ознаками України як унітарної держави. Згідно з поставленою метою дослідження визначити наступні завдання:

- вивчити особливості унітарної держави;
- охарактеризувати поняття, основні ознаки та види федеративної держави;
- роздивитися поняття, ознаки та історичну долю конфедерації, імперії;
- сформувати основні поняття, ознаки, види співдружності держав.

Під формою державного устрою мається на увазі внутрішня будова держави, її поділ на складові частини – адміністративно – територіальні одиниці, автономні політичні утворення чи суверенні держави; відображується характер співвідношення держави в цілому та її частин.

В науковій літературі та політично – юридичній практиці розрізняють дві основні різновиди форм державного устрою.

Найпростіший з них – унітарна держава. Це – єдине державне утворення. Держава поділяється лише на адміністративно – територіальні частини. Для унітарної держави характерно існування загальних для всієї країни вищих органів законодавчої влади, органів правління (органів виконавчої влади), єдиної судової системи та конституції.

Більш складна форма державного устрою – федерація. Федеративна держава складається з ряду держав чи державних утворень – членів федерації (штатів, земель, кантонів, республік та ін.). Кожне з них має свій адміністративно – територіальний поділ. Поруч з існуванням та діяльністю загальних для всієї федерації вищих органів державної влади на території кожного з них діють свої власні вищі та місцеві державні органи. Аналогічний стан справ з конституцією та іншими федеральними законами, з судовими, прокурорськими та іншими органами.

Менш розповсюджена, в порівнянні з іншими формами державного устрою, конфедерація. Вона являє собою об'єднання чи союз держав, при якому держави, що утворюють конфедерацію, повністю зберігають свою самостійність, мають свої власні органи: законодавчої, виконавчої влади та правосуддя. Для координації спільних дій держави-члени конфедерації створюють об'єднані органи. Останні функціонують лише у визначених сферах та для виконання економічної, політичної, військової чи іншої мети.

Конфедерація часто розглядається як проміжна ланка на шляху держав до федерації.

Заслуговує на увагу особлива форма об'єднання держав, що називається співдружністю. Це дуже рідкісне, ще аморфніше за конфедерацію, але організаційно поєднане об'єднання держав, які виступають в якості асоційованих учасників при збереженні ними повного суверенітету та незалежності. В основі співдружності, як і при конфедерації, лежить міждержавний договір, устав, декларація, угоди, декларація, погодження тощо. Мета може бути економічного, культурного чи будь-якого іншого характеру.

Співдружність інколи має перехідний характер: розвивається в конфедерацію чи федерацію або розпадається.

Відношення між державами у Співдружності будуються на принципах і нормах міжнародного права, оскільки це не держава і не державне утворення. Правову основу СНД складають ряд угод та інших документів.

Список використаної літератури:

1. Шульженко Ф. П. Історія вчень про державу і право : курс лекцій / Ф. П. Шульженко, М. Ю. Наум ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова ; за заг. ред. В. В. Копейчикова. – Київ : Юрінком, 2007. – 74 с.
2. Вегеш М. М. Політологія : підручник / М. М. Вегеш. – Київ : Знання, 2008. – 179 с.

Одержано 21.04.2015

УДК 340.114

Ерік Володимирович Цуриков,

студент групи ПЗдср-14-3 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Мерник А. М.

ДЖЕРЕЛА ПРАВА: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Термін «джерело права» вперше було введено у науковий обіг ще за часів Давнього Риму. Тіт Лівій у праці «Римська історія» назвав Закони XII таблиць «джерелами всього публічного і приватного права», оскільки вони вважалися давньоримськими правознавцями витокami права. Таке розуміння джерела права відповідає первинному лінгвістичному значенню слова «джерело», під яким розуміється те, що дає початок чому-небудь, звідки походить що-небудь.

У правознавстві та юридичній практиці термін «джерело права» розуміється, як правило, багатозначно, а іноді вживається як тотожний до терміна «форма права». Але для юристів-практиків важливо вміти чітко розрізняти ці терміни для правильного використання для правильного використання в правозастосуванні саме форм права.

Як правило, українські правознавці (Копейчиков, Кравчук, Котюк) виділяють 4 види форм (джерел) права (нормативно-правовий акт, правовий звичай, судовий чи адміністративний прецедент та нормативний договір).

Нормативно-правовий акт – це офіційний письмовий документ, прийнятий компетентними суб'єктами, в яких в односторонньому вольовому порядку встановлюються, змінюються чи скасовуються загальнообов'язкові правила поведінки. До нього відноситься і Конституція України.

Правові договори – це добровільні й узгоджені рішення двох чи більше сторін, які містять юридичні норми (міжнародно-правові угоди, колективні угоди).

На нинішній день правовий звичай має досить обмежене коло застосування, що пояснюється двома причинами. По-перше, цілий ряд правових звичаїв знаходять своє відображення у чинному законодавстві і перестають відігравати роль власне правового звичаю, перетворюючись у норми права, закріплені у нормативно-правових актах (тобто держава визнає звичаї, що мають найбільше значення для суспільства та найбільше відповідають його

інтересам, і, звичайно, забезпечують інтереси самої держави). По-друге, при розвинутій законодавчій системі потреба правового регулювання реально існуючих правових відносин знаходить відповідну реакцію з боку законодавчої влади, не даючи можливості сформуватися правовому звичаю.

Нормативно-правовий акт – офіційний акт-документ, ухвалений уповноваженими суб'єктами нормотворчості у визначеній формі і порядку, який встановлює (змінює, доповнює, скасовує) правові норми з метою регулювання суспільних відносин.

Нормативно-правовий акт виконує дві рівнозначні функції: функцію юридичного джерела права і функцію форми права, тобто виступає як спосіб існування і вираження норм права. При цьому він є найбільш досконалим серед усіх форм (джерел) права.

Іншими джерелами права в Україні є:

- 1) судові прецеденти;
- 2) правові звичаї;
- 3) міжнародні та внутрішні державні договори.

Нормативно-правові договори, як джерело права, можуть належати до різних галузей права (конституційне, міжнародне, цивільне, трудове право тощо), проте вони не можуть бути застосовані у всіх формах суспільних відносин, а також у процесі регулювання відносин між фізичними особами.

Список використаної літератури:

1. Теорія держави і права : навч. посіб. / за заг. ред. С. Л. Лисенкова, В. В. Копейчикова. – Київ : Юрінком Інтер, 2003. – 368 с.
2. Пендюра М. М. Теорія держави і права України : посіб. для підготовки до іспитів / М. М. Пендюра. – Київ : Текст, 2008. – 192 с.
3. Рабінович П. М. Основи загальної теорії держави і права / П. М. Рабінович. – Київ : Атіка, 2001. – С. 158–161.
4. Загальна теорія держави і права / за ред. М. В. Цвіка, В. Д. Ткаченка, О. В. Петришина. – Харків : Право, 2002. – 432 с.

Одержано 23.04.2015

УДК 342.83

Альона Сергіївна Черняк,

студент групи ПЗдмс-14-1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Коломієць Ю. М.

СТАТЕВИЙ ЦЕНЗ У ВИБОРЧОМУ ПРАВІ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Виборчі цензи – встановлені в законах умови, що обмежують коло осіб, які мають право брати участь у виборах. Проблема цензів виборчої системи не так проста, як може здатися на перший погляд. Основними проблематичними є дискримінаційні цензи. Дискримінаційні цензи, – це цензи майна, статі, © Черняк А. С., 2015

раси, національності. На сьогоднішній день не вирішеною є проблема статевих цензів.

Статевий ценз був спочатку майже в усіх країнах. Ценз за ознакою статі був одним з найстійкіших обмежень виборчого права. Боротьба за скасування цього обмеження, яка розгорнулась в Європі та Америці, отримала назву суфражизм. Суфражизм – рух за надання жінкам однакових з чоловіками виборчих прав, що зародився в Англії наприкінці 19 – початку 20 століття. На державному рівні статевий ценз у виборчому праві є досить філігранним питанням. Значна частина Європейських країн закріплює статеву цензуру у виборчому процесі, здебільшого прямо вказуючи на це.

У Японії 11 лютого 1889 року, було ухвалено закон, що встановив майновий ценз і статевий ценз (за яким надав право голосувати й обиратись тільки японським чоловікам). Натомість для чоловіків було скасовано майновий ценз, а жінки отримали відмову у будь-якій політичній активності. Повне скасування виборчого цензу за статтю жінки домоглись лише в 1945 р.

В Королівстві Саудівська Аравія статевий ценз у виборчій системі мотивований релігійними догмами, законодавством і традиціями. Однак 25 вересня 2011 року король Абдулла надав жінкам виборче право. Хоча закон набуде чинності лише у 2015 році, а мешканка Саудівської Аравії зможе піти на вибори тільки в супроводі чоловіка, батька чи брата, тим не менше, для королівства це прорив.

Заборона статевого цензу стала одним з напрямків міжнародного права коли Організація Об'єднаних Націй у 1948 р., прийняла Загальну декларацію прав людини. Роками пізніше ООН прямо закріпило виборче право жінок у Конвенції про політичні права жінок й у Конвенції про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок, ухвалених у 1952 і 1979 рр. відповідно.

У Конвенції ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок, у статті 7 зазначено: «Держави-сторони вживають усіх відповідних заходів для ліквідації дискримінації щодо жінок у політичному та суспільному житті країни і, зокрема, забезпечують жінкам на рівних умовах з чоловіками право: а) голосувати на всіх виборах і публічних референдумах та бути обраними до всіх публічно виборних органів.»

Насправді процедура відміни статевого цензу, боротьба жінок за рівні з чоловіками виборчі права – процес що затягнувся в часі. Деякі країни і на сьогоднішній день у виборчій процедурі використовують статевий ценз. Ліван – обмежене жіноче виборче право. Голосування для чоловіків є обов'язковим, для жінок – за бажанням. Саудівська Аравія – заборона статевого цензу діятиме лише з 2015 р. Ватикан – оскільки кардиналом може бути тільки чоловік, жінки не мають виборчого права. В Україні статевий ценз було відмінено Конституцією Радянської України від 10 березня 1919 року.

Одержано 15.04.2015

УДК 342.573

Владислав Віталійович Шаповал,

студент групи ПЗдср-14-2 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Мерник А. М.

КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ ПРОВЕДЕННЯ РЕФЕРЕНДУМУ ЗА НАРОДНОЮ ІНІЦІАТИВОЮ

Особлива роль у системі народовладдя в Україні належить референдумові, як найбільш органічній і природній формі народовладдя. Справді, за своєю суттю референдум, як і інші форми народовладдя – вибори, народне обговорення і опитування, є правом реальної суверенної і верховної волі народу, проте за своїм змістом і формою здійснення, тобто за предметом і методом правового регулювання, референдум істотно відрізняється від інших форм народовладдя.

Роль референдумів в регулюванні суспільних відносин визначається з огляду на їхні основні соціальні функції.

По-перше, референдум є одним із основних інструментів реалізації права народного суверенітету і легітимізації владних рішень. Легітимізація рішень здійснюється як шляхом прийняття закону або рішення під час референдуму, так і шляхом підтвердження рішень органів державної влади з питань, що належать до виняткової компетенції референдумів через надання вищої юридичної сили в обох випадках законам та рішенням. Певний рівень легітимізації прийнятих рішень витримується і при проведенні консультативних референдумів, оскільки, за законом, їхні результати розглядаються і враховуються державними органами при прийнятті рішень.

По-друге, референдум є однією з основних форм реалізації права національного суверенітету, оскільки, за умов виконання певної конституційної процедури щодо всеукраїнського референдуму і виконання вимог закону щодо місцевих референдумів, громадяни України, представники певної нації і народності нашої країни можуть ініціювати проведення того чи іншого референдуму з питань, пов'язаних з конституційним чи законодавчим регулюванням їхніх національних прав і свобод.

По-третє, референдум є одним із способів формування громадської думки.

По-четверте, за умов демократичного суспільства референдум може бути використаний народом як протипоказ рішенням органів державної влади та місцевого самоврядування, що не задовольняють інтереси громадян. Запровадження в Україні порядку проведення референдумів за народною ініціативою створює правові гарантії здійснення прямого народовладдя.

Всеукраїнський референдум призначається Верховною Радою або Президентом відповідно до їх повноважень. Згідно із ст. 73–85 Конституції України, виключно Верховна Рада призначає всеукраїнський референдум з питання про зміну території України, Президент, згідно з ч. 6 ст. 106 Конституції, призначає всеукраїнський референдум щодо внесення змін до Конституції

відповідно до ст. 156 цієї Конституції і проголошує всеукраїнський референдум за народною ініціативою.

Проведення всеукраїнського референдуму регламентується Конституцією України і законом України «Про всеукраїнський референдум». Так, відповідно до ст. 15 закону України «Про всеукраїнський референдум», всеукраїнський референдум за народною ініціативою – це форма прийняття громадянами України рішень з питань загальнодержавного значення з урахуванням обмежень, встановлених Конституцією України та цим Законом.

Шляхом всеукраїнського референдуму за народною ініціативою Український народ як носій суверенітету і єдине джерело влади в Україні може реалізувати своє виключне право визначати і змінювати конституційний лад в Україні шляхом прийняття Конституції України (установчу владу) у порядку, який визначений цим Законом.

Народ як носій суверенітету, здійснюючи своє волевиявлення, може схвалювати нову редакцію Конституції України, вносити зміни до Конституції України, скасовувати, визнавати таким, що втрачає чинність, чи визнавати не чинним закон про внесення змін до Конституції України.

Через всеукраїнський референдум за народною ініціативою Український народ може приймати закони України (вносити до них зміни), крім законів, прийняття яких на референдумі не допускається згідно з Конституцією України, скасовувати закони України, визнавати закони України такими, що втратили чинність, чи визнавати не чинними закони України або окремі їх положення.

За народною ініціативою може бути проведено всеукраїнський референдум з будь-яких питань, за винятком тих, щодо яких всеукраїнський референдум не допускається згідно з Конституцією України.

Всеукраїнський референдум проголошується за народною ініціативою на вимогу не менш як трьох мільйонів громадян України, які мають право голосу, за умови, що підписи щодо призначення референдуму зібрано не менш як у двох третинах областей і не менш як по сто тисяч підписів у кожній області.

Указ Президента України щодо проголошення всеукраїнського референдуму за народною ініціативою опубліковується в офіційних друкованих виданнях протягом трьох днів з моменту його підписання.

З точки зору порядку проведення референдум можна розглядати як референтний процес (іноді його називають референдарним процесом), який складається з відносно самостійних процедур, що здійснюються у певній послідовності:

- призначення референдуму;
- підготовка і проведення референдуму;
- голосування і визначення підсумків референдуму;
- опублікування і введення у дію законів та інших рішень, прийнятих референдумом.

Всі стадії референдного процесу підпорядковані загальним принципам, властивим виборчому процесові. У всеукраїнському референдумі мають право брати участь громадяни України, які на день проведення референдуму досягли 18-ти років і не визнані судом недієздатними.

Сьогодні в Україні відбуваються процеси розбудова інститутів правової, демократичної, соціально орієнтованої держави. Але функціонування правової держави неможливо без прийняття до уваги волі народу. Саме референдум є найбільш демократичною формою волевиявлення громадян, в якій виражається пряме (безпосереднє) народовладдя, реалізується конституційний принцип щодо належності народу всієї повноти влади.

Дослідивши чинне законодавство України можна зробити висновок, що в нашій країні відсутня реальна законодавча база для проведення місцевого референдуму. Тому, приходимо до висновку, що Верховна Рада має якнайшвидше створити новий закон про референдуми, враховуючи необхідність визначення порядку проведення місцевих референдумів.

Таким чином, провівши дослідження на зазначену тему, виконаного на основі аналізу чинного законодавства України і практики його реалізації, можна сформулювати ряд висновків, які будуть логічним завершенням проведеного дослідження: по-перше, сьогодні виникає необхідність створення цілісної концепції всеукраїнського референдуму як однієї з найбільш важливих форм безпосередньої демократії в Україні; по-друге, в Україні сформована потреба вдосконалення чинного законодавства про всеукраїнський референдум з метою приведення його у відповідність до положень Конституції України 1996 р.; по-третє, важливим процесом сьогодні має стати процедура узагальнення досвіду спроб проведення референдумів з тим, щоб виявити як позитивні, так і негативні тенденції розвитку цього інституту в Україні.

Одержано 21.04.2015

УДК 342.7

Ольга Юрївна Шульга,

студент групи ПЗдср-14-1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Мерник А. М.

ПРАВА ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

1. Розвиток концепції, а в подальшому й теорії прав і свобод людини та громадянина відбувався протягом тривалого часу.

Доктрина прав людини потребує постійного вдосконалення у зв'язку з динамічністю процесів у самому соціальному середовищі. Зміни в теорії прав людини відображали поступальність розвитку панівної концепції владних відносин у суспільстві, а також відмінності у поглядах домінуючої (панівної) частини суспільства на співвідношення потреб людей та можливостей їх задоволення. Історичні аспекти відкривають можливості для подальшого всебічного вивчення процесів, пов'язаних з появою й утвердженням прав і свобод людини та громадянина.

Відомості про історичні аспекти появи, утвердження та розвиток досліджуються і вивчаються вже протягом тривалого часу. Водночас уже розроблено періодизацію відомостей про концепцію, яка розглядається, адже цим установлюється передумова задля подальшого удосконалення правової дійсності та окреслення можливих шляхів розвитку. Саме це дає змогу визначити взаємозалежність між соціальними процесами й вимогами, які висуваються до держави у зв'язку з очікуваннями громадян або підданих.

Аналіз історії розвитку людського суспільства дуже красномовно свідчить про те, що проблема прав і свобод людини, зародившись іще в давні часи, дотепер залишається невирішеною і, більш того, однією з найважливіших. Численні повстання рабів, поневолених народів, пригноблених феодалами і закріпачених селян, хвилі буржуазно-демократичних і соціальних революцій, що прокотилися по багатьох континентах світу, – все це підтверджує значимість і складність цієї проблеми. Над її вирішенням працювали найсвітліші голови людства: Ульпіан, Цельзус, Аристотель, Гроцій, Гоббс, Локк, Руссо, Монтеск'є, Кант і багато інших філософів, учених, мислителів.

З огляду історичної ретроспективи розвитку концепції прав людини, а також подальших перспектив доречно скористатися лібертарним методом дослідження.

2. Виходячи із аналізу розвитку, становища та закріплень прав людини та громадянина у різних країнах світу можна спостерігати поступове розширення «індивідуальної» (щодо якої обмежено державне втручання) сфери людини і громадянина. Також це поступово сприяло створенню належних можливостей для оптимізації умов задля покращення особистої ініціативи. В цьому, у свою чергу, вбачається одна з важливих умов поступального розвитку цивілізації з позиції лібертаризму.

На нинішньому етапі також постає суперечність між державним втручанням та потребою у створенні належних умов для особистої безпеки громадян, яка вирішується шляхом обмеження прав і свобод. Надалі це може спричинити фактичне звуження досягнутого рівня забезпечення прав і свобод людини і громадянина на глобальному рівні (особливо тоді, якщо в цьому напрямі розвиватиметься законодавство країн світу).

3. Історичні передумови сучасної концепції прав людини і громадянина зумовили значну різноманітність поглядів та теоретичних досліджень у різних країнах світу, які знайшли подальше закріплення у міжнародних документах і практиці правозахисної діяльності. У свою чергу, останні дослідження подекуди засвідчують невідповідність між задекларованими положеннями та діяльністю з їх реалізації. З позиції лібертарної теорії це неприпустимо, передусім з огляду на необхідність застосування права як форми відносин рівності, свободи та справедливості. Можливі шляхи подальшого розвитку розглянутої концепції мають ґрунтуватися на принципі формальної рівності учасників цієї форми відносин задля розширення «індивідуальної» сфери людини і громадянина.

4. Зважаючи на різноманітність підходів до реалізації розглянутих вище нормативних актів, сьогодні нагальними вважаються такі заходи:

1) розробка комплексного міжнародного акта, в якому розглядалися б принципи реалізації прав та свобод людини і громадянина, а також чітко окреслювалися умови припустимості втручання в цю сферу з урахуванням культурних відмінностей різних регіонів планети;

2) проведення подальших досліджень можливих шляхів удосконалення концепції прав та свобод людини і громадянина з урахуванням регіональних особливостей та задля вироблення у подальшому оптимальних норм права [1].

Мета, поставлена Статутом ООН, – «утвердити віру в основні права людини, у гідність і цінність людської особистості, у рівноправність чоловіків і жінок і в рівність прав великих і малих націй» – стала одним із найважливіших завдань сучасності і юридичної бази створення у процесі активного міжнародного співробітництва розвиненої системи міжнародно-правових актів, що формулюють, закріплюють і розвивають основні права і свободи людини.

Список використаних джерел:

1. Веклич В. Історичні передумови сучасної концепції прав людини і громадянина [Електронний ресурс] / Владислав Веклич // Віче. – 2010. – № 18. – Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/2195/>.

2. Скакун О. Ф. Теорія держави і права : підручник : пер. з рос. / О. Ф. Скакун. – Харків : Консум, 2001. – 656 с.

3. Загальна теорія держави і права : підруч. для студентів юрид. спец. ВНЗ / за ред. М. В. Цвіка. – Харків : Право, 2002. – 432 с.

Одержано 21.04.2015

**НАУКОВИЙ ГУРТОК
КАФЕДРИ КОНСТИТУЦІЙНОГО ТА МІЖНАРОДНОГО
ПРАВА ФАКУЛЬТЕТУ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ БОРОТЬБИ З КІБЕРЗЛОЧИННІСТЮ
ТА ТОРГІВЛЕЮ ЛЮДЬМИ**

УДК 342.721

Вікторія Володимирівна Бражиненко,

курсант групи ФГБ-14-1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Селюков В. С.

**ПРАВО НА ВІЛЬНЕ ВОЛОДІННЯ, КОРИСТУВАННЯ
ТА ПРИДБАННЯ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ В УКРАЇНІ
ЯК ЗАСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАЙВЕСІ**

В Україні не раз поставало таке питання про життя і смерть людини : «Що може бути дорожче за життя?» Вже не один рік триває дискусія щодо

надання дозволу громадянам на вільне придбання вогнепальної зброї. Як відомо, самозбереження – один із базових інстинктів, властивих людині. Та й право на захист основних цінностей – життя, здоров'я та приватної власності – ніхто не скасовував. Проте наразі деякі громадяни вважають, що вони дещо обмежені у цьому праві, оскільки перелік дозволених засобів самооборони, на їх думку, є не надто широким. Йдеться мова про право на вільне придбання, володіння та розпорядження вогнепальною зброєю громадянами України, як один із засобів забезпечення прайвесі.

Наразі вільний обіг вогнепальної зброї дозволено обмеженому колу осіб: переважно представникам влади та силових структур як службово-штатна чи нагородна. Усього в Україні зареєстровано близько 2 млн одиниць вогнепальної зброї. Однак щоб придбати її окрім бажання та грошей необхідно отримати спеціальний дозвіл, пройшовши огляд у психіатра та нарколога. Стаття 3 Конституції України проголошує людину, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпеку найвищою соціальною цінністю. Стаття 29 наголошує, що кожна людина має право на особисту недоторканість. У статті 30 гарантується недоторканність житла. Можна казати, що правова основа забезпечення права людини на недоторканість в Україні існує. Постає питання, чи можна вважати введення у вільний обіг вогнепальної зброї як засіб забезпечення особистої недоторканності а недоторканності житла. Громадяни мають право на самооборону, але не мають доступу до вогнепальних засобів захисту, тоді як криміналітет уже давно озброєний до зубів. Як правило, у злочинах використовується саме нелегальну зброю, оскільки зареєстровані одиниці проходять контрольний відстріл у правоохоронних органах і їх легко відстежити за кулями та гільзами.

Існує декілька точок зору «за» та «проти» легалізації права на вільний обіг вогнепальної зброї. У пам'яті спливають випадки розправи з дітьми у школах США психічно неврівноваженими особами та жахливий злочин Андерса Брейвіка в Норвегії. Тому не дивно, що президент США Барак Обама неодноразово виступав за обмеження продажу зброї в американських магазинах. Хоча існує й інший приклад: у громадян Канади одиниць вогнепальної зброї не менше, аніж у сусідніх Штатах, але рівень злочинності значно нижчий. Так само у наших сусідів з Молдови, де вогнепальну зброю дозволено з 1994 р., а статистика злочинів за останній період значно знизилася. Тому важко точно спрогнозувати наслідки легалізації озброєння в Україні. У деяких європейських державах (серед них – Німеччина та Італія) вона також легалізована, а от у Великій Британії, навпаки, з 1997 р. заборонена. Деякі дослідники вважаються, що вільний обіг вогнепальної зброї в країні призведе до зниження рівня тяжких злочинів. Адже злочинець, усвідомлюючи, що у особи в кишені може бути зброя, не завжди захоче вчиняти протиправні діяння. Інша «сторона медалі» пов'язана з виникненням ситуації коли особи будуть відчувати вседозволеність та використовувати зброю не за її призначенням – самооборона.

Отже, регламентація права на вільний володіння, придбання та користування вогнепальною зброєю громадянами України залишається досі не

вирішеним питанням з огляду на величезні розбіжності точок зору населення, а також законотворців. Але можна з впевненістю стверджувати, якщо таке право буде декларовано в нормативній базі України, то рівень забезпечення прайвесі значно зросте, хоча існує можливість виникнення величезної кількості негативних ситуацій. Треба пам'ятати, що володіння зброєю – це велика відповідальність, на жаль, до якої українці сучасності досі не готові.

Одержано 23.04.2015

УДК 342.4

Іван Михайлович Дубинець,

курсант групи ФПС-13-4 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Гудзь Т. І.

ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ НОРМ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ

Реалізація Конституції – це, зокрема, втілення на практиці закладених у ній демократичних цінностей для забезпечення прав і свобод особи. Демократичний державно-правовий розвиток українського народу реалізовується у межах конституційних приписів. Саме Конституція юридично оформляє основні параметри державності, розподіляє повноваження між владними структурами, наділяє громадян, їх об'єднання правами і покладає обов'язки, створює правові передумови забезпечення в країні демократичного політичного режиму.

Разом з тим необхідно зазначити, що наша держава робить лише перші кроки на шляху до незалежного розвитку, а тому виникає досить багато питань щодо реалізації її правових приписів, у тому числі й норм Основного Закону.

Однією з глобальних проблем української реальності є як політична, так і економічна нестабільність, оскільки в таких умовах досить проблематичною є реалізація соціальних, культурних та інших прав і свобод людини і громадянина. Більше того, сучасний економічний стан у нашій державі не дає можливості повною мірою гарантувати і забезпечити реалізацію цих конституційних прав.

Не менш важливою проблемою реалізації Конституції України є той факт, що положення Конституції повинні бути конкретизовані в законах, але досить часто такі закони відсутні, або не містять механізмів правореалізації. Так, наприклад, на сьогоднішній день в нашій державі відсутня правова основа щодо організації та проведення місцевого референдуму, існує нагальна проблема прийняття закону, який би визначав порядок проведення імпічменту Президента України.

Проблеми реалізації Конституції пов'язані і з тим, що у нашій державі досить часто порушується принцип недопустимості суперечностей між Конституцією та законами України, а також між різними положеннями самої

Конституції, що призводить до виникнення колізій. Хоча всім відомо, що конституція – як основний закон будь-якої демократичної держави, має найвищу юридичну силу. Серед таких невідповідностей можемо згадати суперечність між статтею 17 у якій говориться, що «на території України не допускаються розташування іноземних військових баз» та пунктом 14 перехідних положень Конституції України, де мова йде про можливість тимчасового перебування іноземних військ та використання ними військових баз України на правах оренди. За усі роки незалежності нашої держави дану колізію так і не було вирішено.

Ще однією проблемою реалізації Конституції України є низька політична свідомість політичної еліти, яка тлумачить норми Конституції України на свою користь, незважаючи на той факт, що згідно самої Конституції політики мають представляти волю народу, діяти в його інтересах.

Як зазначає професор О. В. Скрипнюк, чи не найбільш небезпечною загрозою Конституції є нехтування нею. Знову таки, говоримо, насамперед, про державу та її органи, коли вони відмовляються виконувати прямо передбачені Конституцією норми, залишають за собою право на власний розсуд вирішувати, вчиняти певні дії чи ні, або, діючи всупереч Конституції, намагаються, по суті, змінити її норми через власну підзаконну нормотворчість. Причому ця нормотворчість носить настільки масовий характер, що для того, щоб надати їй належну конституційну оцінку, необхідне існування не одного, а принаймні декількох конституційних судів, які працюватимуть у цілодобовому режимі.

На основі проведеного аналізу можемо зробити висновок, що в науці визначено безліч проблем реалізації Конституції України у різних напрямках, які виникають як на підставі недосконалості самої Конституції, так і чинників, які залежать від індивіда і суспільства в цілому. Разом з тим, Конституція діє і живе тільки у тому разі, якщо вона втілюється в життя.

Одержано 02.04.2015

УДК 342.7

Ольга Сергіївна Лижник,

курсант групи ФГБ-14-2 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Селюков В. С.

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ОСОБИ В КРАЇНАХ АРАБСЬКОГО СХОДУ

Значну роль у міжнародних відносинах відіграють сьгодні арабські країни, які є унікальними з погляду конституційного права. Специфікою позначений й інститут правового статусу особи. В арабських країнах він визначається ступенем впливу норм ісламу та воєнними традиціями на державно-

правові і суспільно-політичні інститути й органи. Правовий статус особи на-самперед закріплений у нормах конституції. Здебільшого такі норми зосереджені в одній главі або в одному розділі. Зокрема, в Конституції Лівану це розділ «Громадяни Лівану, їх права та обов'язки», у Конституції Сирії – «Свободи, права, обов'язки», у Конституції Єгипту – «Публічні свободи, права і обов'язки» у Конституції Ємену – «Основні права і обов'язки громадян». Схожі розділи є в конституціях Іраку, Кувейту, Омана, Йорданії, Саудівської Аравії. У Конституції Алжиру є глава «Права і свободи» і окрема глава «Обов'язки».

Проте вести мову про наявність в арабських країнах розвинутого громадянського суспільства, мабуть, передчасно, оскільки з тих же текстів конституцій видно, що держава все ж переважає над особою, що свідчить про специфіку правового статусу особи.

Питанням прав та свобод в арабських країнах надано важливого значення, що видно з текстів конституцій. Особиста свобода дарована людям Аллахом, при чому свобода індивіда має подвійний характер та обмежується свободою колективу. Ісламська концепція права розглядає права людини не як «права індивіда», а як права «умми». Рівність членів умми є найважливішим принципом.

Майже в усіх арабських країнах іслам проголошено державною релігією, звідси його визначальний вплив на закріплення правового статусу особи. У певних країнах норми ісламу за юридичною силою стоять вище від норм конституції. Безумовно, це до певної міри обмежує права та свободи певних категорій громадян. В Основному нізамі Саудівської Аравії міститься категоричне положення сповідувати іслам і фактично не допускається розповсюдження іншої релігії.

Роль жінки в країнах Арабського Сходу поступово розширюється у сфері політичного і професійного життя (Бахрейн, Йорданія, Оман, Катар, Кувейт, ОАЕ). Поступово змінюються погляди щодо місця жінки в арабському суспільстві. Першою країною Аравії, у якій жінки у 2000 р. отримали право обирати і бути обраними до парламенту, був Оман, що також став першою аравійською країною, де жінка у 2003 році посіла міністерський пост. В Омані ще у 1996 при створенні Ради Оману до її складу увійшли 4 жінки. Є монархії, де статус жінки у суспільстві зупинився на її ролі як матері та дружини з незначними елементами прогресу в політичному і професійному житті. Прикладами прогресу є розгляд питання про надання права голосу жінкам, надання права жінкам-адвокатам виступати в суді та допуск жінок до участі в Олімпіаді 2012 від Саудівської Аравії. У Тунісі скасовано полігамію, заборонені примусові шлюби та односторонні розірвання шлюбів.

Арабські держави намагаються забезпечити молоді релігійну, розумову та фізичну освіту. На початкових рівнях безоплатна освіта гарантується також іноземцям (Бахрейн). У Кувейті діє закон про обов'язкову освіту. Поряд з загальноосвітніми школами в країні діють релігійні, професійно-технічні та

спеціальні школи. Більшість шкіл є державними. Освіта безоплатна на всіх рівнях: від дитячого садка до університету.

Отже, такі принципи як рівність всіх перед законом, свобода волевиявлення, здійснення соціальної справедливості, гарантії права на життя, свободу поведінки, роботу та інше здійснюється та гарантується за допомогою ісламу, через що така регламентація доволі сильно суперечить нормам чинних міжнародних договорів у галузі прав людини.

Одержано 21.04.2015

УДК 342.3(6)

Вадим Віталійович Мальцев,

курсант групи ІКМ-13-9 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Гудзь Т. І.

ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІТИЧНИХ РЕЖИМІВ В КРАЇНАХ АФРИКИ

Політичний режим – це динамічне явище. У жодній країні він не може залишатися незмінним. Оскільки режим залежить від соціальної бази і методів здійснення державної влади, а також від характеру влади безпосередньо пануючої групи, то зміна кожного з цих чинників неминуче вносить певні зміни в характер політичного режиму або навіть може спричинити зміну режиму. Особливої уваги в цьому сенсі заслуговують країни Африки, оскільки за останні десятиліття там відбулися серйозні якісні зміни: припинили існування більшість диктаторських режимів, відійшла в минуле система апартеїду, у ряді країн розбудовується ринкова економіка. Проте майже щороку в Африці відбуваються військові перевороти, які супроводжуються як політичним безладдям, так і кривавими міжетнічними сутичками.

Найбільшого поширення в сучасних країнах Африки набув авторитарний режим. Так, до числа цих країн відноситься Республіка Ангола, Республіка Судан, Республіка Руанда, Королівство Марокко (хоча тут і мають місце засади демократизації політичного режиму) та інші.

Серед загальних рис, які характеризують авторитарний політичний режим в цих країнах варто назвати, у першу чергу, акти жорстокого поводження з людьми (геноцид 1994 р., який влаштували «Демократичні сили звільнення Руанди»); фальсифікація результатів виборів (хоча подекуди вони і проводяться на багатопартійній основі); насильницьке захоплення влади певною етнічною групою або кланом, що призводить до розгортання репресій проти інших племен (Ліберія); незмінність глави держави протягом тривалого терміну (Судан, Єгипет); високий рівень корупції, наявність збройних конфліктів тощо. Специфічним феноменом більшості африканських країн залишається роль армії. Армія – опора й важіль влади практично в усіх державах континенту.

Проте на африканському континенті зустрічаються країни, які мають ознаки демократії. Бажання всього людства мати дбайливі уряди, цінувати гідність кожного життя і забезпечити верховенство закону – такою є рушійна сила демократії. Серед демократичних країн слід відмітити Південно-Африканську Республіку, Замбію, Ботсвану, Намібію. Для усіх цих країн характерним є наявність інститутів представницької і безпосередньої демократії; гарантування громадянам політичних прав і свобод; поділ влади; функціонування багатопартійної системи тощо.

Прикладом країни, що будує демократію, є Південно-Африканська Республіка (ПАР). В якості основи демократії в республіці, що охороняє права людей в країні, стверджує демократичні цінності людської гідності, рівності й свободи, є глава друга Конституції – «Білль про права». Стрижнем усієї системи вищих органів державної влади ПАР є парламент як вищий законодавчий і представницький орган країни, що здійснює безпосередній контроль не тільки за діяльністю уряду, але й за його главою – Президентом.

Підсумовуючи вищесказане варто відзначити, що за незначним винятком справжня демократія в африканських країнах не прижилася. Разом з тим, авторитарні режими встановились у більшості країн «чорного континенту», що пов'язано з геополітикою, оскільки народи Африки порівняно недавно отримали політичну незалежність, але в економічному і соціальному плані більшість з них не зазнали на собі реальних позитивних змін.

Одержано 02.04.2015

УДК 342.3

Маргарита Дмитрівна Рудавіна,

курсант групи ФПС-14-4 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Селюков В. С.

ДЕЯКІ ПИТАННЯ СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ ЯК ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ

В 1 статті Конституції зазначається, що Україна – правова держава. Вперше досить конкретно про ідею про правову державу досить чітко було сформульовано у 16 статті Декларації прав людини і громадянина 1789 року. В ній значиться: «Будь-яке суспільство, в якому не забезпечене користування правами і не проведено розподіл влади, не має Конституції».

Правова держава базується на забезпеченні прав людини і громадянина та розподілі влади. Така держава характеризується пануванням права, верховенством закону. Встановлюючи правові норми, держава сама зобов'язана їх дотримуватись, підтримувати правопорядок. В правовій державі норми права обов'язкові для державних структур в тій же мірі, що і для громадян. Органи державної влади діють лише в межах, встановлених законом, і їм дозволено

лише те, на що уповноважив їх закон. Виходячи з цього, стаття 6 Конституції України встановлює, що органи законодавчої, виконавчої і судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених Конституцією рамках та у відповідності із законами України.

Для формування України як правової держави недостатньо її проголошення на конституційному рівні. Повинна скластися система гарантій від необ'єктивного втручання державних структур в функціонування саморегульованого громадянського суспільства, від спроб перейти до неконституційних способів реалізації влади, обмежити конституційні права і свободи особистості. Для правової держави характерним є реальний режим верховенства права, який забезпечує весь спектр основних прав, свобод і обов'язків людини і громадянина. Найважливіші його прояви – пріоритет прав і свобод людини і громадянина, незалежність суду як важливого гаранта прав і свобод, верховенство Конституції по відношенню до всіх інших нормативно-правових актів. Ці ознаки знайшли своє закріплення в статтях 3, 6, 8, 126 Конституції України.

В політико-правовій практиці України і суспільній думці важливо досягти забезпечення і порозуміння необхідності верховенства права у всіх сферах суспільних відношень, рівності громадян і держави, контролю народу за діяльністю державних структур. Суспільство має базуватись на правових принципах, яким підпорядковується державна влада. Одним із таких основоположних принципів – є забезпечення інтересів людини і громадянина, їх захист від будь якого посягання. Світова практика свідчить, що порушення соціальної системи починається там, де в основу ставиться не людина та її інтереси, а інтереси держави. Зсув пріоритетів у відносинах «держава – особистість» на користь держави – це шлях до формування тоталітарних і авторитарних політичних режимів.

У верховенстві права є певні ознаки основної ідеї, які визначають ідеальну структуру, котра дозволяє заявити державу правовою. З точки зору сучасних наукових знань, можна виділити такі ознаки верховенства права: правопорядок, правовий захист людини і громадянина, єдність закону та права, правовий порядок діяльності державної влади.

Нажаль, немає в світі держави, на сучасному етапі розвитку, якій би вдалося повністю реалізувати ці принципи. Зокрема, в Україні, як і в інших країнах, є проблеми з утворенням відповідної нормативно-правової бази, принципом розділення влади, створення механізму для захисту прав людини, боротьби проти злочинності, корупції, бюрократії, соціального захисту громадян, збільшення їх правової культури.

Правову державу неможливо проголосити – вона повинна утворитися як результат реформ економічних, політичних, державних і правових інститутів, реальної зміни характеру взаємовідносин між громадянським суспільством, державою і особистістю.

Утвердження принципів правової держави в Україні йде нелегко, зустрічає і обов'язково буде зустрічати супротив, оскільки це вимагає перелому

стереотипів, відмову від адміністративно-командних методів управління, подолання правового нігілізму і суб'єктивізму. 70річне твердження тези про те, що держава привалює над правом привело до того, що остання виступала в ролі творця права і сама вирішувала надати особі права чи обмежити їх. Відмова в свій час від правових принципів, що знайшли своє втілення в радянській конституційно-правовій практиці, обернулася для українського народу важкими політичними, соціальними і моральними втратами. Правова незахищеність людини, політичної системи і її структур стала однією із суттєвих причин жахливих злочинів влади проти свого народу, які не повинні повторитися.

Одержано 21.04.2015

УДК 342.7

Яна Ігорівна Фещенко,

курсант групи ФБК-14-1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Радченко О. І.

РІВНІСТЬ ПОЛІТИЧНИХ ПРАВ ЖІНКИ Й ЧОЛОВІКА У СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Наразі у світі одним з найактуальніших питань в сфері захисту прав людини є питання, щодо становища жінки в суспільстві. В Україні цьому питанню приділяється дуже багато уваги, але не зважаючи на всі зусилля органів державної влади, ситуація й досі залишається складною. Тема актуальна на тлі збільшеного інтересу до дослідження статусу жінки в сучасному суспільстві, для чого необхідне вивчення і осмислення економічного і соціально-політичного становища протягом тривалого періоду часу й проведення порівняльного аналізу.

Частина 3 ст. 24 Конституції України зазначає: «Рівність прав жінки і чоловіка забезпечується: наданням жінкам рівних з чоловіками можливостей у громадсько-політичній і культурній діяльності, у здобутті освіти і професійній підготовці, у праці та винагороді за неї; спеціальними заходами щодо охорони праці і здоров'я жінок, встановленням пенсійних пільг; створенням умов, які дають жінкам можливість поєднувати працю з материнством; правовим захистом, матеріальною і моральною підтримкою материнства і дитинства, включаючи надання оплачуваних відпусток та інших пільг вагітним жінкам і матерям». На практиці Україна робить досить повільні кроки до цієї задекларованої мети, оскільки насправді ці норми не завжди виконуються. Значна кількість законів, прийнятих Верховною Радою України, мають прогресивний зміст і спрямовані на створення такого правового середовища, яке сприятиме подоланню існуючих проблем та утвердженню гендерної рівності, але ці норми подекуди залишаються лише на папері, що дає підстави стверджувати про певну обмеженість жінки у правах, зокрема політичних. Підтвердженням даного

факту є статичні дані, відповідно до яких станом на 2015 рік до складу Верховної Ради України входять: жінок – 51, чоловіків – 371; до складу Кабінету Міністрів України: жінок – 2, чоловіків – 18; голови обласних державних адміністрацій: жінки – 0, чоловіки – 24, посаду Президента в Україні обіймали: жінок – 0, чоловіків – 5; посаду Прем'єр-Міністра України – одна жінки й четверо чоловіків.

Зазначена статистика засвідчує, що наразі жінки недостатньо залучаються до суспільно-політичного політичного життя країни, що можна вважати певною дискримінацією за статевою ознакою. Відтак, таке становище жінок в Україні є наслідком недотримання чинного законодавства країни, зокрема положень статті 24 Основного Закону України.

Поруч з необхідністю законодавчого забезпечення рівних з чоловіками прав жінок не менш важливішим є ступінь усвідомлення цієї проблеми якомога ширшим колом громадян у суспільстві, насамперед тих, від кого залежить ухвалення відповідних рішень на законодавчому рівні та контроль за їх виконанням. Для того, аби ситуація в Україні докорінно змінилася на краще, поряд із заходами у юридичній площині, які наразі вживаються державою, необхідно змінити традиційні уявлення та стереотипи, які існують у свідомості людей, особливо щодо усталених у суспільстві поглядів на соціальну роль жінки й чоловіка.

Одержано 16.04.2015

УДК 342.828.3

Мар'ян Васильович Черхавський,

курсант групи ФПС-13-2 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Марчук М. І.

ДО ПИТАННЯ ПРО ВИБІР ПАРТІЙНИХ СПИСКІВ

Важливою ознакою будь-якої демократичної держави є інститут демократичних виборів, який покликаний шляхом безпосереднього волевиявлення громадян, на основі вільного, загального, рівного виборчого права, забезпечити формування органів державної влади та місцевого самоврядування. Однак результат реалізації виборчого права громадянами далеко не завжди відповідає очікуванам стосовно особового складу виборного органу. Однією з важливим умов, від якої залежить розподіл місць у виборчому органі, є обрання належного виду виборчого (партійного) списку.

Говорячи про пропорційну виборчу систему, варто зауважити, що так званий «партійний список» постає її ключовим елементом. Залежно від можливості виборця впливати на структуру партійного (виборчого) списку виокремлюють наступні види партійних списків:

1. **Закриті партійні списки:** порядок розміщення кандидатів визначається внутрішньопартійним керівництвом, а виборцю надається лише можливість

віддати свій голос за певну партію (партійний список). Слід підкреслити, що даний спосіб розподілу депутатських мандатів має низку істотних недоліків, які суттєво викривляють саму сутність представницької демократії. По-перше, при використанні закритих виборчих списків повністю розірвано зв'язок між виборцем і кандидатом, оскільки порядковий склад цього списку формує, як правило, лідер партії. По-друге, вище згада модель створює реальну можливість авторитаризації політичної партії, де харизматичному лідеру надається низка способів впливу на парламентарів. По-третє, застосування закритих виборчих списків сприяє внутрішньопартійній корупції, а також викривляє відображення соціальної структури суспільства у парламенті. У рамках цієї проблематики, М. В. Савчин зауважив, що дане явище не має ніякого відношення до демократії, оскільки така політична практика межує з олігархією та охлократією. Незважаючи на вище згадане, дана модель застосовується, зокрема, у Венесуелі, Грузії, Іспанії, Нідерландах, Португалії, Росії, Сальвадорі, Україні і т. д.

2. Напівзакриті партійні списки: у разі використання пропорційної виборчої системи з напівзакритими партійними списками, виборцю надається можливість не тільки віддати свій голос за певний партійний список, але й вплинути на розміщення кандидатів у ньому шляхом надання преференції певному кандидату (кандидатам). Слід підкреслити, що в такому виді виборчої системи голос виборця враховується у двох аспектах: голос за партію і голос за кандидата від партії. Закритість (обмеженість) цієї моделі проявляється у закріпленні «позачергових» кандидатів від партії, які не залежно від набраних ними преференцій, при партійному розподілі мандатів, отримують «місце у парламенті» (наприклад, перша п'ятірка). Необхідно сказати, що дана модель ефективна тільки на малих і середніх виборчих округах, оскільки вимагає особистого ознайомлення виборця з особою кандидата.

3. Відкриті партійні списки: ця модель надає можливість виборцю проголосувати не тільки за певний партійний список, але й, відповідно до своїх уподобань, побудувати його структуру (порядок розміщення кандидатів у списку). Розмежування відкритих виборчих списків від напівзакритих варто здійснювати за повнотою права виборця вплинути на розміщення кандидатів у партійному списку. Так, система напівзакритих партійних списків обмежує громадянина у повноті впливу на обраний список; як правило, виборець обмежений у впливі на першу п'ятірку списку. Натомість порядкова структура системи з відкритими списками передбачає повну залежність від волі і уподобань виборця. Даний варіант проведення виборів застосовується у Австрії, Греції, Данії, Панамі, Словаччині, Чехії, Швеції.

Поряд з тим, деякі науковці виокремлюють так звану модель вільних партійних списків, відносячи її до вище згаданої класифікації. На наш погляд, такий підхід не є вірним, оскільки даний вид виборчої системи передбачає можливість громадянина сформуванню власний список кандидатів, при цьому кандидати не обов'язково повинні належати до однієї політичної партії. Розглядаючи дану систему з точки зору пропорційного типу виборчої системи, варто зауважити, що межі між партійними списками тут повністю відсутні,

виборець голосує за певну (визначену) кількість кандидатів з різних наданих йому партійних списків, при цьому він створює власний список обраних кандидатів. В такому випадку, слід зауважити, що дана система носить більш мажоритарний характер ніж партійно-пропорційний, що ставить під сумнів віднесення даної моделі до пропорційної типу голосування. Вказана явище у конституційному законодавстві носить назву «панашаж». Дана система реалізувалась у виборчій практиці Ірландії, Люксембурзі, Швейцарії та ін.

Виходячи з вище сказаного, слід зауважити, що між обранням виду партійного списку і реальним відображенням результатів голосування існує пряма залежність. Таким чином, для вибору того чи іншого партійного списку, на наш погляд, законодавцю слід виходити, насамперед, з величини виборчого округу, правової культури громадян, завдань та функцій, які стоять перед представницьким органом, а також рівнем розвитку демократичних процесів у державі.

Одержано 05.05.2015

**НАУКОВИЙ ГУРТОК
КАФЕДРИ ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА**

УДК 351.743(477)

Владислав Ігорович Анпілогов,

курсант групи ФПС-14-1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Загуменна Ю. О.

**ПРАВОПОРЯДОК І ЗАКОННІСТЬ
ЯК ОЗНАКИ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ**

Конституційне визначення України правовою державою є одним із перспективних завдань, які необхідно виконувати, адже основною ознакою такої держави є те, що у ній панують право і закон. Тобто усі державні органи, їх посадові особи, об'єднання громадян та інші суб'єкти права повинні діяти у межах Конституції та відповідно до законів України.

Для України характерні й інші ознаки, що властиві правовій державі, та закріплені конституційно: визнання пріоритету прав і свобод людини і громадянина; взаємна відповідальність держави і громадянина; поділ державної влади на законодавчу, виконавчу і судову; демократична форма правління; соціальна справедливість і гуманізм тощо. З урахуванням проблематики, що досліджується, важливими є положення ст. 19 Конституції, які визначають, що правовий порядок в Україні ґрунтується на засадах, відповідно до яких ніхто не може бути змушений робити те, що не передбачено законодавством,

а органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами.

Важливими ознаками правової держави виступають правопорядок і законність. Стосовно останніх можна запропонувати такі визначення.

По-перше, правопорядок являє собою стан реалізації суб'єктивних прав і виконання юридичних обов'язків усіма учасниками правовідносин, рівень якого залежить від діяльності владних і суспільних інституцій (перш за все, правоохоронних), колективів підприємств, установ, організацій та їх адміністрацій, побудованих на принципах верховенства права, пріоритету прав і свобод людини та громадянина, а також неухильному дотриманні приписів законів держави.

По-друге, як об'єкт правоохоронної діяльності правопорядок – це система унормованих правом правил поведінки учасників правовідносин у різноманітних галузях життєдіяльності суспільства, забезпечення дотримання котрих покладене на органи публічної влади під загрозою відповідальності за їх порушення.

По-третє, законність являє собою режим соціально-політичного та правового життя суспільства, у якому панує чітке і неухильне дотримання законів та заснованих на них підзаконних актів усіма суб'єктами права, а також забезпечується демократичний характер правотворчості, правореалізації та правоохорони.

Слід зазначити, що правопорядок, законність і демократія є взаємозалежними категоріями. Правопорядок – це законність у дії, якщо поведінка суб'єкта є правомірною, а законність – це засіб встановлення правопорядку. Правопорядок є основою демократії, найважливішою умовою реалізації інститутів демократії, які розвиваються на основі всестороннього утвердження, укорінення принципу і режиму законності. Лише завдяки демократичним механізмам, інститутам, нормам можна легітимно вносити відповідні зміни у нормативно-правову основу суспільства і зміцнювати в ньому законність і правопорядок. На підставі зазначеного, О. Ф. Скакун робить висновок, що правопорядок є реальне, повне і послідовне здійснення всіх вимог законності, принципів права, насамперед реальне і повне забезпечення прав людини.

Аналіз змісту досліджуваних категорій дає змогу стверджувати, що важливими ознаками правової держави виступають правопорядок і законність. Крім того, важливою умовою законності у державному управлінні необхідно визнати високу правову культуру громадян і апарату виконавчої влади, яка, своєю чергою, є наслідком загального рівня освіти та культури суспільства. Саме тому необхідним видається здійснення компетентними державними органами у найближчий час комплексу заходів, спрямованих на підвищення рівня правової культури не лише державних службовців, а й населення.

Одержано 08.04.2015

УДК 378.174:340.115(075.8)

Тетяна Валеріївна Гавриленко,

курсант групи ФПС-14-2 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Загуменна Ю. О.

ЮРИДИЧНІ КЛІНІКИ: ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД ТА СУЧАСНІСТЬ

Загальновідомо, що юридичні клініки існують у багатьох розвинених країнах світу. Історично складені завдання юридичних клінік дуже важливі на сучасному розвитку України. Термін «юридична клініка» походить від англійського терміна «Law clinic». В англійській мові термін «юридична клініка» має дещо інше значення, ніж в Україні. Проте така назва стала звичною, тому її використовують і в Україні, і в усьому світі.

Ще один термін, який часто використовується паралельно, – «pro bono» – в перекладі з латини означає «для добра». Така назва юридичної клініки пояснюється спрямованістю її діяльності: надання допомоги з доброї волі, творення добра незабезпеченим верствам населення і передає суть її діяльності – допомога іншим. Поряд з поняттям «юридичної клініки» застосовують більш широке поняття «юридична клінічна освіта».

Застосовуючи поняття «клініка» у галузі юридичного обслуговування, можна віднайти схожі риси з клінікою медичною. По-перше, обидва заклади лікують: перший – від хвороб, другий – від недостатньої правової освіти. По-друге, як в медичних, так і в юридичних клініках здійснюється викладацька та науково-дослідна робота. По-третє – діяльність клінік спрямована на надання допомоги населенню за принципом «не нашкодити». в словнику С. І. Ожегова поняттям «клініка» позначається «лікувальна установа, при якій ведеться наукова і навчальна робота», акцент в даному випадку в тому, що це лікувальна установа. Тому, бажано, разом з назвою «юридична клініка» вживати більш доступні для населення поняття, наприклад, такі як «безкоштовна юридична консультація» або «громадська приймальня з наданням безкоштовної юридичної допомоги».

Більшість українських дослідників вважають, що він вперше з'явився в статті професора Фроммгольда, опублікованій в 1881 р. у німецькому журналі – «Deutsche Juristen-Zeitung». Російські науковці вважають, що вперше про роль практики в підготовці юристів та необхідність юридичної клініки заявив Д. І. Майер в праці – «Про значення практики у системі сучасної юридичної освіти» (1855 р.). Згодом російський професор А. Люблінський у своїй статті під назвою – «Про юридичні клініки» (журнал Міністерства юстиції, січень 1901 р.) висловив власне бачення юридичної клініки і, зокрема, обґрунтував необхідність створення таких закладів. У 20–30-ті роки ХХ століття термін – «клінічна юридична освіта» вживається у США. Одним із перших, хто зацікавився цим

питанням, був Джером Франк, автор статті – «Чому б не створити клініку для юристів?» (видання «Огляд правових питань», Університет Пенсільванії, США, 1933 рік). У своїй праці Джером Франк провів певні аналогії між клінічною юридичною та медичною освітою та запропонував започаткувати принципово новий вид навчання юристів, запозичивши з медицини ідею використання працюючих клінік як основи для підготовки молодих спеціалістів. Значний розвиток клінічної юридичної освіти відбувся в 60-тих роках ХХ століття завдяки сприянню приватних фондів. Згодом юридична клінічна освіта отримує широку підтримку в інших країнах світу, зокрема в Англії, Німеччині, Франції, Росії, інших європейських державах. В Україні перша юридична клініка з'явилася в 1995 році. На сьогодні в нашій державі юридичні клініки функціонують у понад 40 вищих навчальних закладах. Значна частина з них входить в Асоціацію юридичних клінік України, організовану у 2003-2004 роках з метою підтримки юридичного клінічного руху. Розвитку юридичної клінічної освіти в Україні сприяло створення відповідної нормативно-правової бази. Чільне місце серед якої займає наказ Міністерства освіти і науки України від 3 серпня 2006 р. № 592 «Про затвердження Типового положення про юридичну клініку вищого навчального закладу України».

На сучасному етапі набуває розвитку напрям використання офіційних Internet-сайтів як для інформування про юридичні клініки, консультування населення, надання попередньої інформації про чинне законодавство. Виникають міжнародні і національні організації, ліги, союзи, асоціації, які виступають з ініціативою реформувати законодавство для розширення доступу до правосуддя, дотримання прав людини і принципу верховенства права, наприклад, JUSTICE – правозахисна організація у Великій Британії, яка є британською секцією Міжнародної комісії юристів.

Для сучасного етапу розвитку юридичних клінік характерним є не лише надання безкоштовної юридичної допомоги соціально незахищеним верствам населення, міжнародна співпраця, але і розгортання широкої діяльності щодо правової просвіти і інформування населення про зміни чинного законодавства. Також для сучасного періоду притаманне впровадження навчальних курсів у зміст вищої професійної освіти для вивчення теоретичних і методичних аспектів організації і діяльності юридичних клінік.

Одержано 08.04.2015

УДК 340.1

Валентина Андріївна Герман,

курсант групи ФПС-14-2 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Загуменна Ю. О.

КОНЦЕПЦІЯ ПРАВОВОГО ВИХОВАННЯ ТА ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ В УКРАЇНІ

Українська держава надає великого значення вихованню високої громадянської свідомості молоді, поваги до законів, орієнтованості на цінність права і правопорядку, законослухняної поведінки та активного неприйняття правопорушень.

В сучасних соціокультурних умовах розбудови правової держави та громадянського суспільства в Україні значно зростає роль правової освіти і правового виховання населення, що викликано ускладненням економічних і політичних процесів, соціальних відносин, розширенням комунікативних зв'язків між людьми, зростанням відповідальності особистості за власну долю. Без глибоких правових знань еволюційний розвиток суспільства неможливий.

Правова освіта і правове виховання передбачає створення системи навчання і виховання, направленої на формування нового, вищого рівня правової культури особистості. Нарізним стрижнем цієї культури є правосвідомість особистості, яка включає отримання системних наукових знань про право, правопорядок і його охорону та виховання емоційно-оціночного ставлення до права і правопорядку.

Правова культура суспільства – як стабільна відповідність способу і результату поведінки всіх і кожного правовим нормам, принципам, цінностям – відображає рівень розвитку правосвідомості кожної особистості і вміщує в собі не тільки знання про закон і правопорядок, але й безпосередні дії людини (прояв законослухняності, поваги до права, закону) в різних, навіть виняткових життєвих ситуаціях, передбачає уміння і готовність особистості вирішувати свої життєві проблеми, жити з людьми і серед людей, орієнтуючись на норми права і не виходячи за межі закону. Означена характеристика правової культури, як кінцевого результату правової освіти, відображує необхідність її системного здійснення в школі, починаючи з молодших класів.

Правові норми дозволяють упорядкувати суспільні стосунки, поведінку людини. Вони визначають, що дозволено, а що заборонено, як необхідно діяти в тій чи іншій життєвій ситуації. Тому вивчення регулятивних правових норм має надзвичайно важливе значення для інтеграції особистості в сучасне суспільство. Для належної організації правового виховання у навчальних закладах різного рівня підготовки фахівців необхідно враховувати низку завдань.

Першим і головним завданням правового виховання, безумовно, є забезпечення незалежної орієнтації в основних засадах і принципах правової системи української держави. Знання основних принципів правової системи

дозволяє глибоко зрозуміти суспільну сутність права, його доцільність і необхідність, сприяє переходу правових знань у переконаннях.

По-друге, необхідно забезпечити розвиток високого рівня правової поведінки молоді, що гарантує не тільки свободу, але й належну організацію суспільних відносин, їхню підпорядкованість громадському порядку. До того ж, високий рівень правової поведінки сприяє глибокому розумінню справедливості і корисності правових настанов, усвідомленню відповідальності перед суспільством і державою за свої вчинки. Отже, високий рівень правової поведінки є суспільно необхідним чинником, який обумовлює належне функціонування громадянського суспільства з розвиненою правовою культурою.

Третє завдання полягає в забезпеченні грамотної боротьби громадян за свої законні інтереси, подолання правової пасивності. Найважливіший прояв правової культури – прийняття законності та справедливості – має перетворитися на потребу боротися за власні права. Зауважимо, що вибір засобів цієї боротьби залежить від рівня сформованості правової культури. Шляхи реалізації цього завдання правового виховання були окреслені ще на міжнародному конгресі ЮНЕСКО у 1978 р., де зазначалася необхідність надавати знання про права людини одночасно у національному і міжнародному вимірах; поглиблювати знання, завдяки яким реальні права людини можуть ставати політичною і соціальною дійсністю, давати знання про нерозривний зв'язок прав людини і прогресу, миру і роззброєння, підкреслювати зв'язок оновленого міжнародного соціального та культурного ладу з можливістю для всіх народів користуватися їхніми людськими правами.

По-четверте, варто здійснювати роботу з профілактики правопорушень, яка передбачає подолання правового нігілізму, який, на жаль, панує наразі у масовій свідомості, особливо це стосується молоді. Таке явище базується на правовій неосвіченості, на бажанні проігнорувати ті чи інші закони, особливо якщо існує невеликий ризик правових санкцій.

По-п'яте, необхідно активізувати правову поведінку, оскільки від принципової позиції кожного громадянина щодо порушень законності залежить стабільність правопорядку в суспільстві. Тому велике значення має здатність громадян допомагати державі в її правоохоронній діяльності.

Безумовно, формування правової культури суспільства потребує правового виховання громадян, яке передбачає систематичну діяльність, спрямовану на популяризацію політико-правових ідей, норм, принципів, що представляють цінності світової і національної правової культури. Саме тому змістом правового виховання молоді є поширення знань про державу і право, права і свободи особистості, розуміння сутності правових вчень, створення стійкої орієнтації на законослухняну поведінку. Тобто метою правового виховання є розробка і впровадження спеціального інструментарію з донесення до свідомості кожної людини правових цінностей.

Одержано 08.04.2015

УДК 342(477)

Валерія Віталіївна Леочко,

курсант групи ФПС-14-2 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Загуменна Ю. О.

ІНСТИТУТ ПРЕЗИДЕНТА В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ УКРАЇНИ

Сьогодні у більшості сучасних країн світу в якості неодмінного елементу державного апарату запроваджений інститут президента. Особливого значення діяльність президента як глави держави, що покликаний забезпечити узгодженість діяльності органів державної влади, має в країнах, які тільки-но стали на шлях побудови правової демократичної держави, зокрема і в Україні.

Термін «президент» походить від латинського «*praesidens*» – той, що сидить попереду, головуючий. У Стародавньому Римі президами (лат. *Praesidis*) спочатку називали осіб, які головували на зборах громадян та засіданнях колегіальних органів, а згодом – і вищих посадових осіб держави – сенаторів, проконсулів, легатів цезаря. Тому слово «президент» цілком можна вважати латинським аналогом українського «голова» або «головуючий».

Інститут президентства є формою глави держави. Цей інститут складається з певних норм, які регулюють порядок виборів президента, умови, які застосовуються до кандидатури на пост президента, термін виконання повноважень, його конституційно-правову відповідальність, а також повноваження та норми, що регламентують діяльність допоміжних органів і установ при президентові. Впровадження інституту президентства започаткувало новий етап у становленні Української держави і значно посилило увагу науковців та політиків до цієї посади. Інститут президентської влади на момент її законодавчого утвердження для України був не тільки новим, а й недостатньо розробленим явищем.

Конституція України, як Основний Закон держави, визначає правовий статус головних органів державної влади. У системі цих органів Президент України посідає особливе місце та відіграє провідну роль. Його конституційно-правовий статус еволюціонував (змінювався) залежно від зміни форми державного правління: президентсько-парламентської республіки – на парламентсько-президентську чи навпаки. Сьогодні, після політичних подій у листопаді 2013 року – лютому 2014 року й ухвалення закону України «Про відновлення дії окремих положень Конституції України» № 742-VII від 21 лютого 2014 року, конституційно-правовий статус Президента зазнав певних змін. Це зумовлено зміною політичної ситуації, що спричинило зміну форми державного правління з президентсько-парламентської республіки на парламентсько-президентську.

Основними напрямками удосконалення статусу президентства в Україні мають стати напрямки, пов'язані з:

1. Реалізацією основних конституційних положень щодо характеристики України як правової, демократичної і соціальної держави. Лише законність та демократизм функціонування інституцій держави, і, зокрема, Президента України, стане реальною передумовою реального втілення цих характеристик;

2. Визначенням президентської влади в Україні та її місця і ролі у системі державної влади;

3. Формальним наділенням Президента України, поряд з існуючими функціями, функцією узгодження діяльності органів державної влади;

4. Удосконаленням існуючих правових норм і прийняттям нових, які регулюють суспільні відносини, пов'язані з діяльністю Президента України;

5. Необхідністю удосконалення правового регулювання взаємовідносин Президента України з Верховною Радою України та органами державної виконавчої влади.

Основою реалізації цих напрямків має бути відповідне законодавство. Подальший розвиток президентства в Україні є похідним від визначення статусу України як правової, демократичної, соціальної держави (ст. 1 Конституції України). З цих характеристик держави як соціальної, правової і демократичної, насамперед, важливою видається її характеристика як політичного арбітра у вирішенні внутрішніх питань. З політичним арбітражем держави (у даному випадку мова іде про Україну) прямо пов'язаний арбітраж її глави як уособлення цієї держави.

Для України є доцільним закріплення на конституційному рівні арбітражу глави держави між органами державної влади, а не її гілками. Президент (хоча і обраний всенародно) як орган в державі, не може стояти над гілками влади, бо це дає йому фактично неконтрольовану владу і відповідно ні про яку демократичну і правову державу не може іти мова. Саме у такому аспекті функція арбітражу Президента України є необхідною, оскільки «інститути державної влади, навіть за наявності розвинутої правової системи, не можуть залишатися, без авторитетного арбітра, який, не перебуваючи з цими інститутами у прямих відносинах влади-підпорядкування, однак забезпечує злагоджене їх функціонування, здатний оперативно виводити державну систему із можливих тупикових ситуацій, які не завжди мають форму правового спору».

Таким чином, стратегічний курс України на європейську інтеграцію вимагає нової філософії і відповідної практики модернізації влади, органічною складовою якої є перетворююче лідерство інституту президентства. Очевидна також, що послідовний демократичний розвиток потребує вироблення нової системи інституційних стримувань і противаг, які забезпечать політико-правові умови політичного лідерства в системі державної влади та незворотність демократичних процесів в Україні.

Одержано 08.04.2015

УДК 340.132

Дар'я Олександрівна Миргород,

курсант групи ФГБ-14-1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Калєніченко Л. І.

ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ ЯК ОСОБЛИВА ФОРМА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА

Реалізація нормативно-правових приписів не у всіх життєвих ситуаціях можлива через такі її форми, як виконання, використання та додержання.

На практиці часто виникає потреба у прийнятті індивідуально-конкретних правових приписів спеціальними уповноваженими на те державними органами. Такого роду діяльність у юридичній науковій літературі визначають як правозастосування.

Правозастосування – це спрямована на реалізацію норм права і здійснювана у спеціально встановлених формах державно-владна діяльність органів держави щодо прийняття індивідуально-конкретних правових приписів із метою вирішення конкретної справи.

Як опосередкована форма реалізації норм права правозастосування має низку властивостей.

Правозастосування є однією із правових форм здійснення функцій держави, однією із форм державної діяльності. У процесі застосування норм права компетентний орган (наприклад, суд, прокуратура тощо) виступає від імені держави, за її уповноваженням.

Павозастосування являє собою діяльність державно-владного характеру. Державно-владний характер правозастосовної діяльності виявляється у тому, що застосування норм права здійснюють лише уповноважені на це суб'єкти, які наділені державою відповідними повноваженнями.

Павозастосування є складним, комплексним правореалізаційним процесом. Іншими словами, правозастосування має так би мовити власну внутрішню структуру, містить у собі інші форми реалізації права, такі як дотримання, виконання і використання. При цьому, той факт, що у процесі правозастосовної діяльності використовуються інші форми реалізації норм права не є підставою для заперечення самостійності останніх.

Правозастосування є діяльністю, яка має імперативний характер. У результаті правозастосовної діяльності приймається владне рішення, яке має форму правозастосовного акту.

Правозастосування об'єднує, направляє і доповнює у необхідних випадках усі інші правореалізаційні процеси. Застосування норм права здійснюється у випадках: коли передбачені законом суб'єктивні права і обов'язки не можуть виникнути у конкретних осіб із односторонніх заяв, угод і договорів; коли виникає спір про право; без правозастосовної діяльності не можуть бути реалізовані норми, що передбачають притягнення правопорушника до юридичної

відповідальності і вчинення необхідних для цього допоміжних дій (слідчих дій, дій по виконанню вироку тощо).

Правозастосування є комплексом розумових дій, які здійснюються правозастосувачем із метою забезпечення нормативного перебігу процесу реалізації норм права. Всю сукупність розумових дій, які складають правозастосування умовно можна поділити на: фактичні, організаційні та юридичні дії суб'єкта правозастосування.

Правозастосування є індивідуально-конкретизуючою діяльністю. Тобто через правозастосовну діяльність здійснюється індивідуально-правове регулювання суспільних відносин у державі, в процесі застосування норм права досягається персоніфікація, індивідуалізація дії правових норм.

Правозастосування як форма реалізації норми (норм) права має низку стадій, етапів. Застосування норм права здійснюється у чітко визначених законодавцем процесуально-процедурних формах. Застосування норм права являє собою окремий самостійний процес, який має назву правозастосовний процес.

Одержано 24.04.2015

УДК 340.11:341.174(477)

Максим Вікторович Олійник,

курсант групи ФПС-14-5 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Загуменна Ю. О.

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДІ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

У сфері правового виховання для України в даний час актуальними є такі завдання: створення обґрунтованої державної правової політики, а на її основі – концепції правового виховання населення; створення багатоступеневої системи правового виховання і освіти; підвищення загального рівня моральності громадян; популяризація правових знань (зокрема, через засоби масової інформації); пробудження інтересу в населення до правових знань і підвищення їх доступності; застосування методів реклами і «public relations»; розвиток сімейного правового виховання тощо.

Найбільш загальними проблемами правового виховання молоді в Україні можна назвати:

- відсутність або складність доступу молоді до правової інформації;
- укріплення у свідомості молоді «побутових» уявлень про право;
- недостатня кількість та якість педагогічних кадрів, задіяних в процесі правової освіти;
- небажання самих молодих громадян до правового самовиховання (відсутність мотивації, відсутність переконання в необхідності);

- «перекручування» правової інформації засобами масової інформації, неправильне її тлумачення під час правової пропаганди;
- відсутність єдиних програм правового виховання різних груп молоді (учнівської, студентської, працюючої тощо).

Вважаємо, що основними аспектами системного підходу до правового виховання молоді мають стати:

1. Змістовний аспект, який передбачає: розробку методології, детального дослідження всіх форм буття правосвідомості молоді; формування системи правового виховання молоді, яка б відповідала сучасним умовам. Наукове осмислення, розробка змісту правосвідомості та правового виховання молоді спрямовані на відтворення та акцентування різноманітними засобами ідеологічного (раціонального) компоненту правової свідомості молоді. Особлива роль в здійсненні цих заходів належить системі освіти. Змістовний аспект системного підходу включає два рівня розробки змісту правового виховання молоді: по-перше, на рівні окремих навчальних курсів з основ правових знань (у школі та виші); по-друге, у вигляді «наскрізної» складової, інтегрованої у всі шкільні предмети, професійну, вищу та додаткову освіту, правову пропаганду засобами масової інформації.

2. Віковий аспект, який дає можливість побудувати (змістовно та організаційно) комплекс заходів правового виховання для різних вікових груп молоді.

3. Інституційний аспект, який передбачає одночасне включення в правовиховну діяльність всіх соціальних інститутів: сім'ї, всіх рівнів системи освіти, громадських організацій, церкви тощо. Підкреслюємо, що системний підхід до правового виховання молоді передбачає наступність, взаємозв'язок та координацію правовиховної діяльності різних соціальних інститутів.

4. Кадровий аспект, який передбачає поетапну реалізацію системи заходів із підготовки та перепідготовки фахівців різного рівня (шкільних вчителів, викладачів вишів, лекторів з правових питань, журналістів, що висвітлюють правові проблеми тощо), які приймають участь у правовому вихованні молоді, залучення до цього процесу досвідчених юристів-практиків.

5. Організаційний аспект. Враховуючи складність процесу правового виховання молоді, на нашу думку, він має організовуватися на двох рівнях: на державному – у вигляді загальних засад правового виховання молоді, та на рівні окремих соціальних інститутів – у вигляді їх практичної реалізації у різних формах правового виховання.

6. Економічний аспект, який дає можливість вишукування коштів на реалізацію правового виховання молоді з різних джерел, включаючи спонсорську допомогу та місцевий бюджет.

Управлінський аспект, який дозволяє при необхідності (наприклад, при неможливості окремого соціального інституту вирішити конкретну проблему правового виховання молоді) включити в процес вирішення проблеми всі існуючі структури (в тому числі громадські та державні) та забезпечити нові форми організації їх взаємодії.

Одержано 08.04.2015

УДК 340.132:343.431

Катерина Русланівна Санчич,

курсант групи ІКМ-14-8 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Слинко Д. В.

КОНТРОЛЬНИЙ ПРОЦЕС В ДІЯЛЬНОСТІ ОВС

Юридичний процес є збираним науковим поняття, різновидом соціального процесу, що представляє собою форму перетворення юридичних ідеальних моделей, закріплених в національному законодавстві і в міжнародних актах, у реальну систему правовідносин, спрямовану на досягнення юридичної мети.

За функціональними ознаками в діяльності органів внутрішніх справ можна виділити такі види юридичного процесу як установчий, правотворчий, правозастосовний та контрольний.

До специфічних ознак контрольного процесу, які відрізняють його від інших видів юридичного процесу, доцільно віднести і його спонукальні обставини. Ними є: об'єктивна потреба у створенні найбільш сприятливих умов для реалізації нормативно-правових розпоряджень у поведінці, діяльності суб'єктів суспільних відносин; забезпечення ефективності правового регулювання; відновлення стану законності і правопорядку у випадках його порушень. Контрольний процес характеризується також різноманіттям суб'єктів, обсягом і змістом одержуваних матеріально-правових результатів.

Слід зазначити, що в системі ОВС мають місце як внутрішньовідомчий, так і зовнішній контрольний процес у поділі його на різновиди.

Аналіз практики відомчого контрольного процесу, що здійснюється відповідними підрозділами ОВС, дозволяє виділити такі його основні підвиди: попереджувальний (превентивний) контроль; поточний контроль; наступний контроль.

Попереджувальний контроль здійснюється у процесі підготовки рішень з метою попередження можливих негативних наслідків (планів роботи підрозділів ОВС, окремих рішень із питань оперативно-службової діяльності, наказів, розпоряджень і вказівок з питань контрольного процесу й удосконалювання стилю роботи), а також виявлення умов, що перешкоджають виконанню.

Поточний відомчий контроль здійснюється у процесі організації виконання і реалізації організаційного рішення. Він складається з дослідження фактичних результатів, отриманих у процесі виконання розпоряджень суб'єкта контрольного процесу, дозволяє вносити необхідне коригування в рішення, не порушуючи при цьому режиму роботи, усувати недоліки в ході здійснення практичної діяльності вказаних підрозділів, а також конкретних виконавців.

Наступний відомчий контроль здійснюється після закінчення виконання рішень і виражається в перевірці результатів виконання намічених заходів, виявленні кола проблем, які виникають при виконанні поставлених завдань з метою усунення можливих перешкод для їх виконання в майбутньому.

Цільова спрямованість відомчого контролю полягає в тому, що в ході його проведення виявляються результати впливу суб'єкта на об'єкт, допущені відхилення від вимог організаційних рішень, від прийнятих принципів організації і регулювання, їх причини.

Об'єктами контролю керівника підрозділу ОВС є робота підлеглих йому органів внутрішніх справ, галузевих служб, та підрозділів, окремих співробітників. При цьому відповідні підрозділи як об'єкти контролю диференціюються в залежності від їх місця у загальній системі управління. Контроль, як функція управління і вид юридичного процесу, як напрямок організаторської роботи являє собою систему спостереження та перевірки відповідності процесу функціонування об'єкту прийнятим управлінським рішенням – нормам закону, наказам, правилам, планам, стандартам. Він дозволяє виявити результати впливу суб'єкту на об'єкт, допущені відхилення від вимог управлінських рішень, прийнятих принципів організації та регулювання діяльності органів внутрішніх справ.

Значення контролю в органах внутрішніх справ визначається тим, що діяльність ОВС торкається інтересів багатьох людей та здійснюється при постійному спілкуванні з населенням. Тому надані підрозділам ОВС владні повноваження повинні використовуватися співробітниками у рамках закону.

Одержано 23.04.2015

УДК 341.174(4)

Інна Юрїївна Сітало,

курсант групи ІКМ-14-5 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Загуменна Ю. О.

ЗАГАЛЬНІ ПРИНЦИПИ ПРАВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ В УКРАЇНІ

Україна, обравши курс на інтеграцію в Європейський Союз (надалі ЄС), зобов'язалася перед своїм народом і європейською спільнотою докорінно реформувати всі сфери суспільного життя, зокрема, й власну систему принципів права. Принцип правової визначеності полягає у тому, що застосування права у конкретній ситуації має бути передбачуваним. Цей принцип зобов'язує органи влади забезпечити доступність з'ясування права тими, до кого воно застосовується (адресатами відповідних правових актів). Жодна з норм, які приймають владні органи, не може бути застосованою до непоінформованих про неї осіб. Не допускається, щоб законодавство ЄС набирало чинності до дати свого опублікування; при цьому термін «дата опублікування» означає фактичну дату опублікування, а не ту, на яку опублікування мало відбутися. Крім того, цей принцип включає такі складові: непорушність набутих законних прав; відсутність зворотної сили закону і неможливість застосування закону до

особи, яка не могла знати про його існування. Також, із загального принципу правової визначеності впливає право особи на використання зрозумілої мови в судовому процесі та правило позовної давності, згідно з яким не можна визнати документ незаконним, вимагати покарання або виконання зобов'язань після того, як збігли відведені для цього строки.

Принцип законних очікувань значною мірою впливає з принципу правової визначеності. Він спрямований на те, щоб у випадках, коли особа очікує, що досягне певного результату, якщо буде діяти відповідно до правових норм – забезпечити захист цих очікувань. Тобто, особа має право діяти (наприклад, займатись підприємництвом), розраховуючи на те, що існуюче законодавство буде застосовуватись і надалі. Проте, принцип законних очікувань підлягає певним обмеженням. Так, право ЄС захищає законні очікування лише розсудливих і обачних осіб. Якщо розумний і обачний підприємець мав передбачити прийняття акту ЄС, який може вплинути на його інтереси, він не може посилатися на правило законних очікувань, коли відповідну норму буде прийнято. Крім того, на цей принцип можна посилатися лише у випадку, коли очікування мають законний характер.

Принципи пропорційності і субсидіарності мають особливе значення для правового порядку ЄС. Формально вони закріплені в ст. 5 (3), (5) Договору про ЄС в Лісабонській редакції, а також у Протоколі про застосування принципів субсидіарності та пропорційності, ухваленому в 2007 р. разом із Лісабонським договором. Принцип пропорційності означає, що дії ЄС не повинні виходити за межі, необхідні для досягнення цілей установчих договорів. Відповідний Протокол уточнює, що кожен з інститутів ЄС при здійсненні своїх повноважень повинен слідувати принципу пропорційності. Своєрідним продовженням і доповненням принципу пропорційності є субсидіарність. Субсидіарність передбачає, що у всіх тих випадках коли досягнення цілей ЄС неможливо здійснити зусиллями тільки окремих держав-членів, коли необхідні спільні дії всіх членів ЄС, здійснення цих дій стає справою самого ЄС. Тобто однією з головних умов застосування принципу субсидіарності є необхідність спільних дій. Принцип рівності в контексті права ЄС полягає у забороні нерівного ставлення до ситуацій, які можуть бути порівняні, або рівне ставлення до нерівних ситуацій, якщо подібне відношення не може бути виправдане об'єктивними причинами. Поняття рівності притаманне значній кількості положень Договору про функціонування ЄС, як загальних (ст.8 та 10, які забороняють дискримінацію), так і спеціальних (ст. 45, що вимагає рівної оплати за рівну або рівноцінну працю).

Одним із важливих принципів права ЄС є «принцип поваги прав людини», які постійно декларуються в Україні. Слід зазначити, що концепція основних прав людини на початкових етапах діяльності Європейських співтовариств була цілком невластива для їх правопорядку, який ґрунтувався переважно на економічних засадах. Певною мірою це було пов'язано з розподілом напрямів діяльності між Європейськими співтовариствами й іншою регіональною організацією – Радою Європи, прерогативою якої була саме сфера

захисту прав людини. Проте, поступово Суд ЄС у своїх прецедентних рішеннях обґрунтував необхідність дотримання фундаментальних прав людини в процесі застосування права ЄС. При цьому, Суд ЄС посилався як на Європейську конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. (прийняту в рамках Ради Європи), так і на конституційні традиції держав-членів ЄС у сфері прав людини. 7 грудня 2000 р. на саміті держав-членів ЄС у Ніцці (Франція) була підписана Хартія ЄС про основні права, що є найбільш повним, кодифікованим документом, який містить основні права, визнані і діючі в рамках ЄС. Лісабонський договір 2007 р. визнав Хартію джерелом первинного права ЄС (ст. 6 (1) Договору про ЄС). З урахуванням цих положень Лісабонського договору, 12 листопада 2007 р. Радою ЄС, Парламентом і Комісією була затверджена нова редакція Хартії. Зміни, внесені до її тексту, присвячені переважно уточненню сфери її дії та порядку застосування. Отже, нині принцип захисту основних прав людини в ЄС переживає новий виток свого розвитку.

Таким чином, на сьогодні, загальні принципи права є концентрованим виразом найбільш суттєвих рис і цінностей, притаманних правовій системі ЄС. В них знаходять свій вираз важливі демократичні традиції, що поділяються державами-членами та самим ЄС. Враховуючи практику Суду ЄС і національну судову практику держав-членів, можна дійти висновку, що дійсність нормативно-правових актів ЄС у вирішальній мірі визначається тим, наскільки ці акти відповідають за своїм змістом не тільки установчим договорам, але й загальним принципам права. Наявність невідповідності у випадку порушення справи про анулювання нормативно-правових актів, прийнятих інститутами ЄС, в Суді ЄС буде слугувати безперечною підставою для їх скасування. Це дозволяє говорити про загальні принципи права як про вище, «над-позитивне джерело права ЄС», яке є критерієм легітимності законодавства, що приймається інститутами ЄС і застосовується у випадку прогалин у ньому.

Одержано 08.04.2015

УДК 347.1-055.2(091)(477)

Яна Ігорівна Фещенко,

студент групи ФБК-14-1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Дубина Н. А.

СТАНОВИЩЕ ЖІНКИ В ПЕРІОД ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

У період Першої світової війни відбулися незворотні зрушення в соціально-економічному, суспільно-політичному та духовно-культурному розвитку держави, змінилось ставлення до цих процесів у всіх верств населення, у тому числі й у жіноцтва. З огляду на це актуальним в історії Першої світової війни є розкриття проблем «жінка та війна», «жінка та армія», оскільки роль

жіноцтва у світових і регіональних війнах до цього часу залишається майже не вивченою.

Українські жінки займались веденням домашнього господарства, вихованням дітей, що супроводжувалося повною економічною та соціальною залежністю від чоловіків. Жінки не мали майже ніяких прав. В політиці панівне становище безперечно займали чоловіки і ні про яку гендерну рівність не йшлося. Промислова революція і демократичні реформи вимагали перегляду відносин між різними суспільними групами, в тому числі між чоловіками і жінками. Однак у той час як чоловіки поступово знаходили цивільні і політичні свободи правове становище жінок не змінювалося, тобто ліберальні ідеї рівності поширювалися в основному на чоловіків. Це протиріччя ставало все більш очевидним.

Перша світова війна значно змінила становище жінки у суспільстві. Вже на перших її етапах важливою справою стає догляд за хворими. Багато жінок прагнуло потрапити на фронт, але інакше, ніж через общину сестер милосердя стати сестрою було неможливо. Згодом військова справа перестає бути суто чоловічою, оскільки жінки стали брати на себе її тяжкий тягар. Залучення жінок до військової служби відбувалося лише на принципах добровільності. 29 червня 1917 року було затверджено офіційний документ – Положення «Про формування військових частин з жінок-добровольців». Важливим є той факт, що бойові жіночі команди почали існувати ще до прийняття даного документу. Він був затверджений з метою введення стихійного руху в організаційне русло, оскільки військове відомство не мало ніякого уявлення про їхню діяльність, штати, джерела комплектування, постачання тощо.

Реакцією на падіння духу чоловічої частини населення в українській армії наприкінці Першої світової війни стала поява жіночих бойових підрозділів. Окрім цього також було організовано жіночі команди зв'язку: в Петербурзі – 2, в Москві – 2, в Києві – 5, в Саратові – 2. В Полтаві навіть існувала Перша команда розвідників-добровольців із жінок. Стихійне формування жіночих загонів йшло в Києві, Мінську, Харкові, Смоленську, Іркутську, Одесі, Маріуполі та інших містах. У червні 1917 р. був оголошений наказ про формування першої Морської жіночої команди, якою командували офіцери-чоловіки.

Таким чином, в роки Першої світової війни докорінно змінилось більшість стереотипів, які склалися в суспільстві, постало питання щодо посилення ролі жінки в суспільно-політичній і військовій сферах життя, що у подальшому дало поштовх до відстоювання та розширення прав жінок.

Одержано 29.04.2015

СЕКЦІЯ 3
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛЬНОГО ТА ТРУДОВОГО
ПРАВА. ЕКОЛОГІЧНЕ ТА АГРАРНЕ ПРАВО

НАУКОВИЙ ГУРТОК
КАФЕДРИ ОХОРОНИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ,
ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН ФАКУЛЬТЕТУ
ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ БОРОТЬБИ
З КІБЕРЗЛОЧИННІСТЮ ТА ТОРГІВЛЕЮ ЛЮДЬМИ

УДК 347.5

Яна Євгенівна Боторова,

курсант групи ІКМ-13-6 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Д'ячкова Н. А.

НЕОБЕРЕЖНІСТЬ ЯК ФОРМА ВИНИ
У ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ

Серед проблем, які постійно привертали увагу вітчизняних (і не лише вітчизняних) цивілістів, одне з основних місць займає проблема цивільно-правової відповідальності. До числа проблем, нерозривно пов'язаних з цивільно-правовою відповідальністю, слід віднести проблему необережності як однієї з форм вини.

Необережність, як одна з форм вини, володіє всіма рисами, властивими вині. З умисною виною її об'єднує загальний соціальний і юридичний зміст. Юридичний аспект необережності полягає в тому, що необережна вина (як і навмисна) є суб'єктивною умовою відповідальності. І цілком залежить від волі, а воля – це психічне регулювання поведінки, що полягає у детермінованому та мотивованому бажанні досягнення мети, у виборі рішень, розробці шляхів, засобів та прикладання зусиль для їх здійснення.

Вина виражається в певному психічному стані особи на момент вчинення відповідного правопорушення. Це психічний стан є умислом або необережністю.

Для визначення «юридичної вини» (форма вини в цих випадках не визначається) необхідно застосовувати об'єктивний критерій. В інших випадках необережність у делікті необхідно визначати виходячи, в основному, із суб'єктивного критерію, а необережність при порушенні договірних зобов'язань – з об'єктивного критерію.

Відомі у цивільному праві ступені необережної вини (груба і проста необережність) нетотожні видам необережності, відомим кримінальному праву (самовпевненість і недбалість).

Необхідність обліку ступенів, а не видів необережної провини, впливає із застосування у цивільному праві так званої «змішаної відповідальності». Тут необережність виступає не тільки як підстава, але і як міра відповідальності. У випадках змішаної відповідальності ступінь вини повинен бути обставиною, що визначає вирішення долі шкоди або збитків.

Необережність як форма вини повинна враховуватися в цивільному праві незалежно від ступеня, в тому числі, і щодо потерпілого. Змістом, функціями вини, її ролі в інституті юридичної відповідальності відповідає значення будь-якого ступеня необережності потерпілого за принципом: чим легше ступінь необережності потерпілого, тим більше розмір відшкодування.

Одержано 22.04.2015

УДК 347.91/.95

Анастасія Олексіївна Владимірова,

курсант групи ФПС-13-1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Бортнік О. Г.

ВИДИ ЗЛОВЖИВАНЬ ПРОЦЕСУАЛЬНИМИ ПРАВАМИ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Зловживання процесуальними правами стає все більш актуальним для цивільного процесу. Велика кількість дослідників стали приділяти увагу цій проблемі. Дане дослідження присвячене саме видам зловживань процесуальними правами, спробі їх класифікації за різними критеріями.

За ступенем впливу на результат цивільного процесу зловживання процесуальними правами поділяються на такі, що вплинули на результат справи і не вплинули на результат справи. Зловживання правом на подання доказів може суттєво вплинути на результат справи. В якості зловживання, які не впливають на результат справи, може бути зловживання правом на подання клопотання (наприклад, про відкладення судового розгляду).

За кількістю процесуальних прав, якими зловживає особа, можна виділити: одиничні зловживання (виражаються у зловживанні одним процесуальним правом (наприклад, правом на заяву відводу)); множинні зловживання (пов'язані із зловживанням декількома процесуальними правами (наприклад, правом на подачу клопотань і правом на подання доказів)).

За суб'єктом зловживання можна розділити на зловживання осіб, які беруть участь у справі, зловживання представників осіб, які беруть участь у справі (представник має право реалізовувати від імені особи всі процесуальні права, а це означає, що представник теж є суб'єктом зловживання). Зловживати процесуальними правами можуть тільки особи, які беруть участь у справі, так як відповідно до ч. 3 ст. 27 ЦПК України саме вони повинні добросовісно користуватися належними їм процесуальними правами.

Більш поширеним є поділ зловживань процесуальними правами на такі групи. Зловживання правом на пред'явлення позову – здійснення даного права у супереч з його призначенням. Заінтересована особа має право звернутися до суду за захистом своїх порушених або оспорюваних прав, свобод чи інтересів. Тому звернення до суду з іншою метою при дотриманні вимог форми такого звернення є процесуальним зловживанням. Зловживання зазначеним правом можливе, наприклад, при неприязних особистих відносинах, коли одна особа намагається нашкодити іншій особі шляхом пред'явлення необґрунтованого позову або коли основною метою є отримання будь-якої вигоди.

Можна виокремити зловживання окремими процесуальними правами: зловживання, пов'язані зі штучною зміною підсудності, заявлення клопотань про відкладення розгляду справи або про відвід судді за надуманими підставами.

Зловживання сторонами судового процесу правом на оскарження, зокрема «технічна» апеляція залишається актуальною проблемою вже багато років. На думку фахівців, основа цієї проблеми покладена в низькому рівні правової культури суспільства, а також в чинному законодавстві, що дає численні можливості для здійснення зловживань. За допомогою «технічної» апеляційної скарги недобросовісна сторона затягує вирішення справи на невизначений строк, оскільки суд першої інстанції згідно з чинним законодавством зобов'язаний направляти матеріали справи до апеляційного суду.

Попередження зловживань правом пов'язано із виявленням особливостей в залежності від їх видів. У зв'язку із цим визначення видових особливостей відповідних порушень є визначальним при реформуванні законодавства.

Одержано 23.04.2015

УДК 347.121.1(477)

Віталія Василівна Гаштур,

курсант групи ФПС-13-1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Євко В. Ю.

ВИЗНАЧЕННЯ ЧАСОВИХ МЕЖ ІСНУВАННЯ ПРАВА НА ЖИТТЯ

Життя – це найвища соціальна цінність людини. Згідно з ст. 3 Конституції України, кожна людина має невід'ємне право на життя. У ЦК України життя розглядається як особисте немайнове право людини. Право на життя – це основне, найбільш цінне право людини, на якому ґрунтуються всі інші права (право на охорону здоров'я, на особисту недоторканість, право на свободу та ін.).

Питання здійснення та захисту права на життя досліджували багато науковців (Є. С. Резнік, М. М. Малєїна, О. Г. Рогова, Р. О. Стефанчук, Л. О. Красавчикова, О. В. Тихомирова, О. М. Єрмолаєва та інші).

На сьогодні немає єдності серед науковців, щодо змісту права на життя. Так, зокрема Л. Н. Ліник визначає, що зміст права на життя складає два основних повноваження: захист життя та сприяння життю. При цьому захист права на життя спрямований на захист проти усілякого роду державного втручання, а також втручання з боку третіх осіб. Натомість сприяння життю означає, що держава повинна взяти на себе обов'язок підтримувати життя людини через його високу цінність в екстремальних умовах, коли сама людина не здатна його підтримувати (непрацездатність, надзвичайні обставини, що пов'язані із стихійними лихами), тобто можливість вимагати сприяння життю з боку держави в сенсі так званих необхідних умов існування.

Для визначення змісту права на життя у сфері цивільних відносин як особистого немайнового права фізичної особи слід визначити часові межі існування права на життя: момент виникнення та момент припинення цього права.

Погляди вчених щодо моменту виникнення права на життя Р. О. Стефанчук поділяє на дві концепції, які умовно можна назвати «ембріональна» та «натусіальна». *Ембріональна концепція* виходить з того, що право людини на життя виникає до моменту народження. *Натусіальна концепція* ґрунтується на тому, що пов'язує момент виникнення права на життя із моментом народження фізичної особи.

На нашу думку, право на життя виникає з моменту відділення дитини від організму матері і триває протягом функціонування головного мозку. Це пояснюється тим, що момент виникнення та припинення права на життя тісно пов'язаний з правовою категорією правоздатності фізичної особи, яка виникає у момент народження і припиняється у момент смерті, при цьому часом народження є момент визнання дитини живонародженою. Отже, звідси можна зробити висновок, якщо плід народжується мертвонародженим, то він не набуває правоздатності, а відтак можна заперечити прибічникам ембріональної концепції, які вважають що плід зачатий за життя спадкоємця може бути спадкоємцем.

Момент припинення права на життя є момент смерті. Згідно з ст. 15 закону України «Про трансплантацію органів та інших анатомічних матеріалів», людина вважається померлою з моменту, коли встановлена смерть її мозку. Смерть мозку означає повну і незворотну втрату всіх його функцій. Момент смерті мозку може бути встановлено, якщо виключені всі інші можливі за даних обставин причини втрати свідомості та реакцій організму. Але слід відрізняти смерті фізичної особи від оголошення її померлою. Оголошення особи померлою, передбачене ст. 46 ЦК України, засноване на презумпції смерті фізичної особи. У випадку появи фізичної особи, оголошеної померлою її права відновлюються (ст. 48 ЦК України), що не можливо у випадку смерті фізичної особи.

Отже, виходячи з вище сказаного слід зазначити, що:

1) життя – це найвища цінність людини; основне право людини, на якому базуються всі інші права;

2) досліджуючи момент виникнення життя різні науковці досліджують його спираючись на дві концепції (ембріональна та натусіальна), але більшість з них підтримують натусіальну, адже з точки зору цивільного права ця концепція є більш прийнятною.

3) моментом припинення життя є смерть людини, тобто припинення життєдіяльності. Але слід відрізняти смерть особи від оголошення її померлою, коли права особи можуть відновлюватися у зв'язку з появою особи.

Одержано 15.04.2015

УДК 347.4

Іван Юрійович Гончаров,

курсант групи ІКМ-13-5 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Д'ячкова Н. А.

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ДОГОВОРУ НА КОРИСТЬ ТРЕТІХ ОСІБ

Аналіз існуючих наукових досліджень та чинного законодавства дозволяє зробити висновок, що юридична природа договору на користь третьої особи сьогодні є однією з найменш вивчених у науці цивільного права.

У юридичній літературі договір на користь третьої особи розуміють як такий, за яким право вимагати виконання виникає у особи, яка не брала участі в договорі ні прямо (як контрагент), ні опосередковано (через представника).

Юридична конструкція договору на користь третьої особи полягає у тому, що за цим договором зобов'язана сторона (боржник) повинна вчинити дію не на користь другої сторони (кредитора), а на користь третьої особи, яка не бере участі в укладенні договору. На користь третьої особи можна «виговорити» право, яким ця особа може скористатись чи відмовитись від нього, але не можна без її згоди покласти на неї цивільно-правовий обов'язок.

Зокрема, М. Брагінський та В. Вітрянський, аналізуючи досліджуваний договір, зазначають, що договір на користь третьої особи є договірною конструкцією, яка є відмінною від інших договорів, для яких характерним є те, що вони завжди укладаються в інтересах самих сторін. Ю. Захаров та Ю. Фогельсон, не погоджуючись із висновком М. Брагінського та В. Вітрянського щодо інтересу сторони, яка уклала договір, стверджують, що сторона такого договору укладає його виключно в своїх інтересах, а інтерес третьої особи існує в договорі тільки тому, що інтерес сторони якраз і полягає у задоволенні інтересу третьої особи. Тобто юридична конструкція договорів про виконання третім особам, як і договорів на користь третіх осіб, також визначається через поведінку зобов'язаної сторони, однак із тією відмінністю, що за договором про виконання третій особі остання не володіє правом вимоги.

Аналіз цивільного законодавства України показує, що якщо, з одного боку, у частині 1 ст. 636 ЦК законодавець, визначаючи поняття договору на користь третіх осіб, зосереджує свою увагу власне на поведінці зобов'язаної сторони, то, з іншого, – у частині 2 цієї статті передбачає юридичний механізм забезпечення такої поведінки зобов'язаної сторони як з боку особи, яка уклала договір, так і з боку третьої особи, на користь якої укладений договір.

Таким чином, можна зробити висновок, що юридична природа договору на користь третьої особи визначається як через поведінку зобов'язаної сторони, так і через юридичний механізм забезпечення такої поведінки з боку інших суб'єктів договору. Порівнюючи договори на користь третіх осіб із договорами про виконання третім особам, бачимо, що конструкція договорів на користь третіх осіб відмежовується не стільки за поведінкою зобов'язаної сторони, оскільки, як уже зазначалося для обох договорів є характерним виконання обов'язку боржником третій особі, а власне за юридичним механізмом забезпечення такої поведінки з боку суб'єктів договору. Незважаючи на те, що законодавець у ч. 1 ст. 636 ЦК дав визначення поняття договору на користь третьої особи, з огляду на зміст ч. 2 цієї ж статті, воно є таким, яке не відображає його основної ознаки, а саме виникнення самостійного права вимоги у третьої особи. Тому, опираючись на зазначене, можна зробити висновок, що диспозитивний характер ч. 2 ст. 636 ЦК України певною мірою нівелює юридичну природу досліджуваного договору.

Одержано 22.04.2015

УДК 347.1

Денис Геннадійович Горєлов,

курсант групи ІКМ-13-6 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Ясечко С. В.

ПІДСТАВИ І ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВІ НАСЛІДКИ ВИЗНАННЯ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ БЕЗВІСНО ВІДСУТНЬОЮ

Щоб усунути юридичну невизначеність, яка спричинена довготривалою відсутністю громадянина, і небажані наслідки для його майна, закон передбачає утворення особливого юридичного статусу для такого громадянина, а саме – визнання його безвісно відсутнім.

Згідно ст. 43 ЦК України фізична особа може бути визнана судом безвісно відсутньою, якщо протягом одного року в місці її постійного проживання немає відомостей про місце її перебування. Тобто, безвісна відсутність є засвідченим у судовому порядку фактом довготривалої відсутності громадянина в місці його проживання, якщо не вдалося встановити місце його перебування.

За своєю юридичною природою інститут безвісної відсутності є міжгалузевим матеріальним інститутом, оскільки його норми містяться у цивільному

праві, сімейному, житловому, трудовому та інших матеріальних та процесуальних галузях права.

Безвісна відсутність як правовий інститут регулюється на основі компромісу між приватними і публічними інтересами, оскільки для нього дуже характерно широке вторгнення публічного початку на різних етапах розвитку відповідних відносин, починаючи від участі органів внутрішніх справ у провадженні розшуку та до здійснення контролю за діями управителя над майном особи, визнаної відсутньою. Відповідно, як складова інституту безвісної відсутності та оголошення особи померлою, безвісна відсутність має самостійний предмет і метод правового регулювання.

Так, предметом інституту визнання особи безвісно відсутньою або оголошення померлим є дві групи суспільних відносин: 1) відносини, що виникають при визнанні людини безвісно відсутньою; 2) відносини, що виникають при оголошенню особи померлою.

Цивільно-правовий метод регулювання цього інституту має низку специфічних особливостей, а саме: відсутність рівності прав і обов'язків суб'єктів та відсутність автономії волі одного з них. Зокрема, безвісно відсутня особа може і не знати, що стосовно неї порушено судову справу. При реалізації відносин по безвісній відсутності не діє такий принцип цивільного права, як принцип неприпустимості свавільного втручання. У той же час йому притаманні принципи організації правосуддя, характерні для цивільного процесуального приватні справи, рівність учасників, недоторканність власності, принцип свободи договору.

Слід зазначити, що хоча визнання особи безвісно відсутньою тягне за собою ряд правових наслідків, проте не відображається на її правоздатності та дієздатності, вона не перестає бути суб'єктом права.

Одержано 22.04.2015

УДК 347.6:347:44

Євгеній Сергійович Грищенко,

курсант групи ФПС-13-5 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Тіхонова М. А.

ДОГОВІР СУРОГАТНОГО МАТЕРИНСТВА

Безплідність особи є показником стану репродуктивного здоров'я населення. Для нашої країни проблема безплідності є досить актуальною, адже лише 85–90 % українських сімей не страждають від безплідності [1].

Одним із законодавчо неврегульованих й найскладніших питань у галузі сімейного права України є договір сурогатного материнства.

Крім того, нормами чинного законодавства України не визначено поняття сурогатного материнства, воно існує лише в суспільних відносинах,

пов'язаних із сучасними репродуктивними технологіями. І лише в ст. 123 Сімейного кодексу України встановлено порядок визнання батьками дитини, яка народилася у результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій.

З медичної точки зору сурогатне материнство передбачає перенесення ембріона, отриманого заплідненням яйцеклітини біологічної матері – дружини спермою біологічного батька – чоловіка, в порожнину матки іншої жінки та виношування дитини, яка є біологічно «чужою» для жінки [2]. Із юридичної точки зору під сурогатним материнством розуміється, як вважає В. А. Ватрас, запліднення жінки шляхом імплантації ембріона з використанням генетичного матеріалу подружжя з метою виношування і народження дитини, яка в подальшому буде визнана такою, що походить від подружжя, як правило, на комерційній основі на підставі відповідного договору між подружжям та сурогатною матір'ю [3, с. 72].

Отже, сутністю сурогатного материнства є те, що запліднена яйцеклітина пересаджується до організму сторонньої жінки, яка виношує і народжує дитину не для себе, а для подружжя [4, с. 168].

Підставою для виникнення правовідносин щодо сурогатного материнства є договір між сурогатною матір'ю та біологічними батьками про виношування дитини, який має виступати основним засобом правового регулювання відносин учасників програми сурогатного материнства [4, с. 169]. Такий договір є головним документом, що визначає відносини біологічних батьків із сурогатною матір'ю, та має складатися відповідно до положень чинного законодавства України, враховуючи індивідуальні вимоги, побажання та можливості подружжя та сурогатної матері. При цьому істотне значення має те, що такий договір повинен укладатися саме до моменту зачаття дитини, оскільки, безумовно, договір про уступку вже зачатої або народженої дитини повинен визнаватися нікчемним як такий, що суперечить моральним засадам суспільства [5, с. 383].

Спеціальних вимог до договору про сурогатне материнство чинне законодавство України не встановлює. Але, на думку фахівців він повинен укладатися на умовах і відповідати загальним вимогам, що встановлені для укладення цивільно-правових договорів у цілому [4, с. 169].

Сторонами цього договору виступають: з одного боку – подружжя (особи, які перебувають у шлюбі і надали свій генетичний матеріал для здійснення імплантації ембріона в організм сурогатної матері, з метою народження власної дитини за допомогою здорової жінки), з іншого – фізично та генетично здорова жінка, яка бере на себе зобов'язання щодо сурогатного материнства [4, с. 169].

Предметом договору виступає обов'язок жінки виносити, народити і передати дитину подружжю, яке надає генетичний матеріал.

Форма такого договору повинна бути тільки письмовою і підлягати обов'язковому нотаріальному посвідченню.

Умовами такого договору можуть бути: строк, місце і ціна договору, умови щодо компенсації витрат на медичне обслуговування сурогатної матері;

заклад, у якому буде здійснюватися запліднення та прийматимуться пологи; наслідки народження дитини з фізичними чи психічними недоліками; наслідки відмови сурогатної матері надати згоду на запис подружжя батьками дитини; умови та строки оплати послуг сурогатної матері; підстави для зміни та розірвання договору, відповідальність сторін за невиконання або неналежне виконання договору, інші умови, які сторони будуть вважати за доцільне включити у договір [5, с. 384].

Ціна договору, на думку В. Андрєєвої, повинна включати у себе наступні види витрат: підбір кандидатури сурогатної мами, її медичне обстеження, кошти, необхідні для забезпечення нормальних побутових умов та харчування сурогатної матері, укладення договору між сурогатною матір'ю і біологічними батьками, юридична консультація, медичний нагляд під час вагітності, пологи в клініці, іноді медичне страхування [6]. Але сама послуга по виношуванню дитини, на нашу думку, повинна бути безоплатною.

Зміст договору становлять права та обов'язки сторін, які у договорі про сурогатне материнство визначаються в кожному випадку індивідуально.

З огляду на викладене можна зробити висновки, що національне законодавство України не містить спеціального закону щодо захисту репродуктивних прав людини, а загальні законодавчі нормативні акти не можуть вирішити всіх питань щодо сурогатного материнства. Відсутність належного правового регулювання відносин сурогатної матері та подружжя, а також нерегульованість суттєвих умов договору може привести до порушень прав як біологічних батьків, так і сурогатної матері.

Список використаної літератури:

1. Про схвалення Концепції Державної програми «Репродуктивне здоров'я нації на 2006–2015 роки» : розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.04.2006 № 244-р // Офіційний вісник України. – 2006. – № 18. – Ст. 1352.
2. Михальчук О. Правове регулювання сурогатного материнства в Україні [Електронний ресурс] / Михальчук Ольга // Юридичний журнал. – 2007. – № 11. – Режим доступу: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=2799>.
3. Ватрас В. А. Суб'єктний склад правовідносин щодо імплантації ембріона дитини жінці із генетичного матеріалу подружжя / В. А. Вартас. // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. – 2002. – № 4. – С. 72–75.
4. Аблятіпова Н. А. Проблеми сурогатного материнства в Україні / Н. А. Аблятіпова // Актуальні проблеми держави і права. – 2009. – Вип. 51. – С. 167–173.
5. Сімейний кодекс України : наук.-практ. комент. / за заг ред. І. В. Жилінкової. – Харків : Ксилон, 2008. – 855 с.
6. Андрєєва В. Дитина «на замовлення». Сотні українських пар щорічно стають батьками завдяки новим репродуктивним технологіям [Електронний ресурс] / Вікторія Андрєєва // Товариш : сайт українських соціалістів. – 14.12.2007. – Режим доступу: http://www.tovarish.com.ua/news/Obschestvo/14-12-2007/Dytyna_na_.html.

Одержано 28.04.2015

УДК 347.1

Олег В'ячеславович Жаріков,

курсант групи ІКМ-13-6 ХНУВС

Науковий керівник: д-р юрид. наук, доц. Сліпченко С. О.

ПОСЛУГИ ЯК ОБ'ЄКТ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН

1. Послуги являють собою специфічну категорію об'єктів цивільних прав, виступаючи у вигляді об'єктів відповідних зобов'язань. При цьому серед інших об'єктів зобов'язань, спрямованих на здійснення дій, послуги можуть бути виділені шляхом вказівки на специфічну поведінкову характеристику: це операція (ряд послідовно здійснюваних дій, об'єднаних єдиною метою) або діяльність, що характеризується ознаками невідчужуваності, труднощами відокремлення (у часі і просторі) і невіддільності від джерела, синхронності надання та отримання, незбереження, неформалізованості якості. Як різновид об'єктів цивільних правовідносин, сутність послуги проявляється у вигляді певної правомірної операції, тобто ряду доцільних дій виконавця, або діяльності, що має нематеріальний ефект, нестійкий речовий результат або матеріалізований результат, пов'язаний з іншими договірними відносинами, і що характеризується властивостями здійсненості, невіддільності від джерела та моментальної споживаності.

2. При відокремленні послуг від робіт можна використовувати вказівку на виробництво незворотної специфікації матеріалу. У випадках, коли подібна специфікація є зворотньою або результат здійснення діяльності, що становить об'єкт зобов'язання, носить нестійкий речовий характер, відповідні дії можуть відноситись до послуг, які можна об'єднати в групу «так званих послуг», або до послуг, що надаються із змішаних договорів. Відповідно, виходячи з ефекту, що досягається в ході виконання зобов'язання з надання послуг, послуги можуть знаходити прояв у трьох іпостасях: «чисті» послуги, «так звані послуги» та послуги, що надаються за зобов'язаннями зі змішаних договорів.

3. Крім того, послуга відрізняється від роботи тим, що її надання не приводить до появи матеріального результату. Послуга зводиться до вчинення ряду дій або здійснення певної діяльності. Безумовно, послуга, як будь-яка інша діяльність, має певний результат, але не у формі новоствореної або обробленої речі. При цьому результат послуги носить нематеріальний характер, він може не тільки сприйматися в процесі її надання або по завершенні, але часто виражається в юридичних наслідках, що виникають у ході надання послуг.

Резюмуючи вищевикладене, представляється можливим сформулювати наступне визначення поняття послуги. Послуга є різновидом об'єктів цивільних правовідносин, що виражається у вигляді певної правомірної операції, тобто ряду доцільних дій виконавця, або діяльності, що має нематеріальний ефект, нестійкий речовий або матеріалізований результат, пов'язаний з іншими

договірними відносинами, і характеризується властивостями здійсненності, невіддільності від джерела та моментальної споживаності.

Одержано 21.04.2015

УДК 347.625

Ярослав Володимирович Колодяжний,

курсант групи ФПС-12-2 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Кожевнікова В. О.

МЕХАНІЗМ ЗМІНИ ПРИЗВИЩА ДРУЖИНИ ТА ЧОЛОВІКА ПІСЛЯ РОЗЛУЧЕННЯ

Процес виникнення та розвитку прізвища як окремого ідентифікуючого фактору конкретної особи та її родини займає тривалий проміжок часу. На даний момент воно виконує дві функції:

- по-перше воно виділяє одну людину серед інших;
- по-друге воно виділяє кожну сім'ю як окрему ланку суспільства.

Незважаючи на те, що людина може набувати прізвище, вона може через різні причини його й змінювати. Ці причини можуть носити як суб'єктивний характер (не подобається) так і об'єктивний (програма захисту свідків).

Набуває прізвище людина від народження. Законодавство України зазначає, що фізична особа на власний розсуд має право змінити своє прізвище та (або) ім'я з шістнадцяти років та з чотирнадцяти років за згодою батьків, одного з них або піклувальників. Державна реєстрація зміни імені (прізвища, власного імені, по батькові) проводиться лише стосовно громадян України органами реєстрації актів цивільного стану.

Також найбільш розповсюдженою зміною прізвища є зміна в результаті укладання шлюбу. Наречені мають право обрати прізвище одного з них як спільне прізвище подружжя або надалі іменуватися дошлюбними прізвищами.

Наречена, наречений мають право приєднати до свого прізвища прізвище нареченого, нареченої. Якщо вони обоє бажають мати подвійне прізвище, за їхньою згодою визначається з якого прізвища воно буде починатися.

Але на практиці трапляються ситуації коли шлюб між подружжям розриваються і постають питання щодо повернення дошлюбного прізвища. Законодавець також передбачив подібні ситуації і зазначив, що особа, яка змінила своє прізвище у зв'язку з реєстрацією шлюбу, має право після розірвання шлюбу надалі іменуватися цим прізвищем або відновити своє дошлюбне прізвище. Отже, подібний правочин залежить виключно від волевиявлення такої особи.

Але, так як позбавлення особистих не майнових прав і примусу до їх утворення заборонений законом, найбільш доцільним буде спосіб укладення договору.

Договори, у випадку зміни прізвища в результаті розірвання шлюбу поділяються на:

- договори, які будуть передувати укладенню шлюбу;
- договори, які укладаються під час шлюбу;

Шлюбний договір може укладатися між особами, які подали заяву про реєстрацію шлюбу, а також подружжям.

- договори, які укладаються після розірвання шлюбу.

Цей договір буде укладений у формі мирової угоди. Такий спосіб вирішення спору, по-перше вирішують спірні моменти шляхом поступу правами або взяття на себе нових обов'язків. По-друге позбавляють учасників судового процесу від судової тяганини.

Отже, укладення договору буде найдієвішим способом врегулювання спорів які виникають внаслідок зміни прізвища дружини та чоловіка після розлучення.

Одержано 29.04.2015

УДК 347.1

Сергій Сергійович Корженко,

курсант групи ІКМ-13-7 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Погребняк О. С.

РЕСТИТУЦІЯ ЯК НАСЛІДОК НЕДІЙСНИХ ПРАВОЧИНІВ У ЗОБОВ'ЯЗАЛЬНО-ПРАВОВИХ ЗАСОБАХ ЗАХИСТУ ПРАВА ВЛАСНОСТІ

Двостороння реституція є загальним наслідком недійсності правочину, який настає незалежно від наявності вини сторін правочину в тому, що правочин є недійсним. У тих випадках, коли визнанню правочину недійсним сприяла вина однієї із сторін, двостороння реституція може супроводжуватися додатковими негативними наслідками для винної сторони. Зокрема, якщо у зв'язку із вчиненням недійсного правочину другій стороні (сторонам) правочину або третій особі завдано збитків та моральної шкоди, вони підлягають відшкодуванню винною стороною (ст. 22, 23 ЦК).

Слід зауважити, що реституція є спеціальною санкцією, але не може бути визначена як міра захисту цивільних прав і міра відповідальності. Можливість використання її для захисту конкретних суб'єктивних прав може бути результатом факультативного збігу з основною функцією – реакцією на порушення правопорядку, але початково вона не спрямована на захист прав. Відмінність реституції від заходів відповідальності полягає насамперед у застосуванні реституції незалежно від вини і без настання певних негативних майнових наслідків, характерних для відповідальності. Факт наявності вини

та заподіяної шкоди для поновлення сторін у становище, яке існувало до вчинення правочину, не береться до уваги у розрізі застосування реституції при захисті права власності, проте при цивільно-правовій відповідальності наявність даного елементу є обов'язковою. Вина правопорушника та заподіяна шкода може впливати лише на додаткові наслідки нікчемних правочинів.

Існує декілька випадків, коли реституція не підлягає застосуванню. У їх числі слід назвати насамперед випадки, коли оспорюваний акт угодою взагалі не є або договір не носить цивільно-правового характеру. Немає можливості застосовувати повністю правила про реституцію і до угод, які є лише технічними або допоміжними, наприклад, при передачі майна або цесії. Якщо навіть вважати такі угоди самостійними, тим не менш, механізм їх анулювання не може збігатися з наслідками визнання нікчемною основної угоди. Також реституція є неприпустимою і щодо особи, яка не була учасником угоди, якщо навіть витребуване майно опинилося саме у неї.

Отже реституція застосовується незалежно від права, на яке повертається майно, незалежно від вини, доброї совісті, інших характеристик поведінки сторін недійсної угоди. Реституція не є засобом захисту права. Правові інструменти можуть лише субсидіарно застосовуватися поряд з реституцією, але не замість неї.

Одержано 29.04.2015

УДК 347.6

Катерина Сергіївна Кравченко,

курсант групи ІКМ-13-7 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Бортнік О. Г.

ЗГОДА У СІМЕЙНОМУ ПРАВІ

Згода як першооснова соціальної спільності набуває значення юридичного факту у сімейних правовідносинах. Існують різні форми і способи вираження згоди, а також характер наступаючих при цьому правових наслідків.

Вирішення внутрішньо-сімейних питань за взаємною згодою має статус «ключового» принципу сімейного законодавства, оскільки застосування всіх інших основних принципів базується саме на згоді членів сім'ї. Таким чином, саме згода виконує особливу службову роль у механізмі регулювання сімейних відносин, виступає характерною ознакою методу сімейно-правового регулювання. Законодавець використовує дану категорію при регулюванні відносин між подружжям, між батьками і дітьми, іншими суб'єктами сімейних правовідносин, встановлюючи порядок здійснення ними своїх сімейних прав та обов'язків. Крім того, необхідність врахування згоди тих чи інших суб'єктів сімейних правовідносин передбачається і при регламентації діяльності органів опіки та піклування, суддів, нотаріусів, митних органів, органів, що здійснюють державну реєстрацію прав на нерухоме майно та угод з ним та інші.

Згоду можна розглядати під різними кутами зору. Так, з одного боку, згода у сімейних правовідносинах є обумовленим соціально-правовими ознаками сім'ї особливим правовим станом, який можна віднести до групи правомірних дій, що характеризує відносини між відповідними суб'єктами щодо сталого їх взаєморозуміння і узгодженості поведінки у формі і на умовах, передбачених сімейним законодавством. При цьому згода як правомірна дія являє собою одностороннє волевиявлення суб'єкта сімейних правовідносин, що свідчить про схвалення вчинення іншим суб'єктом (суб'єктами) сімейних правовідносин будь-яких юридично значимих дій і настання відповідних наслідків.

Згода як юридичний акт являє собою правомірну дію суб'єкта сімейних правовідносин або уповноваженого органу, спрямовану на схвалення, узгодження, дозвіл будь-яких дій, скоєних іншими суб'єктами сімейних правовідносин, у випадках, коли це передбачено законом, з метою настання певних правових наслідків. Згода як юридичний вчинок являє собою правомірну дію суб'єкта сімейних правовідносин або уповноваженого органу, пов'язану зі схваленням будь-яких дій інших учасників сімейних правовідносин, що викликали настання правових наслідків, незалежно від того, були вони спрямовані на настання таких наслідків чи ні.

Проте, вирішальним для настання правових наслідків все ж має внутрішня спрямованість волі особи, яка висловлює згоду. Тому можна стверджувати, що більшого правового значення має згода, котра є юридичним актом – фактом, спрямованим на виникнення, зміну чи припинення сімейних правовідносин.

Одержано 23.04.2015

УДК 347.5

Михайло Анатолійович Левченко,

курсант групи ІКМ-13-6 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Степаненко Т. В.

РОЗМЕЖУВАННЯ ДЕЛІКТНИХ ТА КОНДИКЦІЙНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

При розмежуванні деліктних та кондикційних зобов'язань слід відмітити, що застосування критерію винності недобросовісного набувача не є коректним, адже, ані гл. 83 ЦК не містить вказівок на суб'єктивне ставлення безпідставного набувача до набуття майна, що є її недоліком, ані гл. 82 ЦК не встановлює наявності вини особи, яка спричинила шкоду, як обов'язкову умову виникнення деліктних зобов'язань. Уточнюючи питання про суб'єктивне ставлення сторін у кондикційному зобов'язанні, слід зазначити, що в сучасних умовах практика схиляється до «концепції об'єктивної протиправності», яка пов'язує виникнення кондикційного зобов'язання лише з фактом переходу речі

до особи, яка безпідставно збагатилася, що є цілком виправданим. Розмежування деліктного та кондикційного позовів повинно проводитись залежно від того, чи утворюється на стороні набувача майнова вигода: у випадку з деліктними зобов'язаннями майнова вигода утворюється, у випадку з кондикційними – ні.

Розрізнити деліктні та кондикційні зобов'язання можна у відповідності з межами відповідальності боржника. У деліктному зобов'язанні боржник несе відповідальність у повному обсязі, при кондикційному – відповідальність настає у межах безпідставно набутого майна. З практичної точки зору таке розмежування є важливішим, адже відразу допомагає визначити принцип та розмір майнового стягнення. Отже деліктні та кондикційні зобов'язання є суміжними, але в то й же час цілком самостійними інститутами. Застосування одного з них виключає застосування іншого.

Розглядаючи питання співвідношення кондикційних зобов'язань із деліктними, перш за все необхідно звернути увагу на основний критерій їх розмежування, яким є наявність чи відсутність факту одержання правопорушником майнової вигоди.

Коли мова йде саме про субсидіарне застосування норм про безпідставне збагачення до вимог, пов'язаних із заподіянням шкоди (що, до речі, у даному випадку є досить спірним питанням, оскільки у деяких конкретних ситуаціях доцільніше було надати потерпілому можливість альтернативного вибору між способами захисту своїх інтересів), то кондикційний позов не може бути пред'явлено замість деліктного, але поряд з ним – цілком можливо.

Реалізація кондикційної вимоги не може розглядатися як захід відповідальності, оскільки, на відміну від реалізації деліктної вимоги, не призводить до майнових втрат для правопорушника.

Одержано 30.04.2015

УДК 347.922;343.123

Віктор Васильович Лунгул,

курсант групи ІКМ-13-7 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Степаненко Т. В.

ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ЦИВІЛЬНОГО ПОЗОВУ У КРИМІНАЛЬНОМУ ТА ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Особа яка потерпіла від неправомірних дій щодо неї, потребує правового і соціального захисту. Однією із форм такого захисту є передбачена Конституцією України судова форма захисту прав. Процесуальним засобом звернення особи за судовим захистом є позов.

Загальний порядок пред'явлення позову в порядку цивільного судочинства передбачено ст. 118–119 ЦПК України. У випадку ж заподіяння майнової

чи моральної шкоди кримінальним правопорушенням можливість захисту прав потерпілої сторони передбачено також ст. 127–128 КПК України.

Для реалізації права на пред'явлення позову в порядку цивільного судочинства необхідно є наявність певних обставин (передумов), як то: цивільна процесуальна правоздатність сторін; наявність спору про право; віднесення правової вимоги позивача до цивільної юрисдикції судів; відсутність рішення суду, що набрало законної сили, постановленого у справі по спору між тими самими сторонами, про той самий предмет і з тих самих підстав; відсутність тотожної справи на розгляді в цьому чи іншому суді; відсутність рішення третейського суду по тотожній справі. Основними ж умовами пред'явлення позову є: дієздатність особи, яка подає позовну заяву; підсудність справи суду, до якого подається позовна заява; належним чином оформлені повноваження представника, якщо заява подається представником; сплата судового збору; додержання процесуальної форми позовної заяви.

Що ж стосується умов подання цивільного позову у кримінальному судочинстві, то основними з них є: майнова та/або моральна шкода повинна бути заподіяна кримінальним правопорушенням; заподіяна шкода повинна безпосередньо впливати з факту злочину за який здійснюється розслідування чи судове провадження; цивільний позов повинен бути заявлений своєчасно (до початку судового розгляду). Цивільний позов розглядається спільно з кримінальною справою. Цивільний позов у кримінальній справі звільняється від сплати судового збору. Підсудність цивільного позову визначається підсудністю кримінальної справи.

Різниця між визначеними вище позовами полягає і у тому, хто може виступати позивачем. Позивачем згідно ч. 1 ст. 3 ЦПК у цивільному судочинстві може виступати будь – яка особа, яка вважає, що порушені її права. А виходячи зі змісту ст. 128 КПК України право пред'явлення цивільного позову у кримінальному процесі належить особі, якій кримінальним правопорушенням завдано майнової чи моральної шкоди. Так, відповідно до ст. 128 ч. 1 КПК України особа, якій кримінальним правопорушенням або іншим суспільно небезпечним діянням завдано майнової та/або моральної шкоди, має право під час кримінального провадження до початку судового розгляду пред'явити цивільний позов до підозрюваного, обвинуваченого або до фізичної чи юридичної особи, яка за законом несе цивільну відповідальність за шкоду, завдану діяннями підозрюваного, обвинуваченого або неосудної особи, яка вчинила суспільно небезпечне діяння.

Отже, незважаючи на однакову правову природу, цивільний позов, заявлений при провадженні у кримінальній справі має певні особливості, що мають враховуватись у практичній діяльності.

Одержано 30.04.2015

УДК 347.4

Кирило Олександрович Любич,

курсант групи ІКМ-13-5 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Кожевнікова В. О.

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО СТАТУСУ МАЙНОВОГО ПОРУЧИТЕЛЯ

Згідно зі статтею 546 ЦК застава є одним з видів забезпечення зобов'язання. Суб'єктами правовідносин застави є заставодержатель та боржник (заставадавець), яким може бути як боржник за основним зобов'язанням, так і третя особа – майновий поручитель (ч. 1 ст. 583 ЦК).

Термін «майновий поручитель» був введений в юридичний обіг у 1992 р. з прийняттям закону України «Про заставу». Не надаючи визначення цього терміну, законодавець у ч. 2 ст. 11 цього Закону просто констатував, що у відносинах застави заставодавцем може бути як сам боржник, так і третя особа (майновий поручитель). Очевидно, цей термін був введений для того, щоб виокремити заставодавця, котрий, не будучи боржником за основним (кредитним) зобов'язанням, передає належне йому майно у забезпечення чужого зобов'язання.

Як свідчить судова практика терміни «поручитель» та «майновий поручитель» часто використовуються один замість іншого, що приводить до помилок при розгляді справ щодо реалізації таких видів забезпечення виконання зобов'язань як порука та застава.

Незважаючи на схожість термінів – «поручитель» та «майновий поручитель» йдеться про самостійні й різні за своєю природою види забезпечення виконання зобов'язання, і тому до правовідносин застави, в яких бере участь майновий поручитель, положення про поруку не можуть застосовуватися.

Захисний механізм поруки полягає у тому, що поручитель зобов'язується перед кредитором іншої особи відповідати за виконання останнім його зобов'язання перед кредитором іншої особи у повному обсязі або у певній частині усім своїм майном без виділення конкретної речі. Причому, за загальним правилом, поручитель несе солідарну з боржником відповідальність за основним зобов'язанням, якщо інше не встановлене договором. Коли ж мова йде про майнового поручителя, то це означає, що заставодавцем за договором застави виступає не боржник за основним зобов'язанням, а третя особа, яка передає у заставу належне їй майно. Відповідно, у разі порушення боржником зобов'язання, забезпеченого заставою, кредитор має право одержати задоволення за рахунок заставленого майна переважно перед іншими кредиторами цього боржника. При цьому солідарна відповідальність майнового поручителя не виключається, оскільки згідно ст. 628 ЦК України сторони мають право укласти договір, що містить елементи різних договорів. Наприклад, у банківській практиці досить часто зустрічаються договори застави

чи іпотеки, котрі містять елементи договору поруки. І у таких випадках залучення майнового поручителя в якості солідарного боржника є цілком виправданим та не суперечить закону.

Одержано 29.04.2015

УДК 347.634/.637

Владислав Вікторович Макушин,

курсант групи ФПС-12-2 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Кожевнікова В. О.

ЩОДО КОЛА НЕМАЙНОВИХ ПРАВ БАТЬКІВ ТА ДІТЕЙ З ВИЗНАЧЕННЯ ПРИЗВИЩА, ІМ'Я, ПО БАТЬКОВІ ДИТИНИ

Особисті немайнові відносини батьків та дітей здавна були особливим предметом правового регулювання, займаючи провідне становище у відносинах батьків та дітей, оскільки дитина є соціально не сформованою особистістю, перебуваючи під інструментами виховного впливу саме батьків. Виходячи з цього, батьки не можуть здійснювати свої батьківські права всупереч інтересам дитини (ч. 2 ст. 155 СК України).

Визначення прізвища, імені, по батькові, походження дитини відбувається одночасно з державною реєстрацією дитини органом державної реєстрації актів цивільного стану.

Порядок визначення прізвища дитини чітко встановлений ст. 145 СК України так, прізвище дитини визначається за прізвищем батьків, якщо останні мають спільне прізвище. У разі, якщо прізвище батьків є не однаковим, то за взаємною згодою батьків, у такому випадку присвоюється прізвище батька чи матері або подвійне прізвище (утворене шляхом з'єднання їхніх прізвищ).

Прізвище є індивідуалізуючою ознакою завдяки якій фізична особа існує як суб'єкт права. Якщо дитині виповнилось сім років, то батьки надають згоду на зміну прізвища дитиною. Дитина яка досягла шістнадцяти років, має право на власний розсуд змінити своє прізвище та (або) власне ім'я. Дитина ж яка досягла чотирнадцяти років має право змінити своє прізвище та (або) власне ім'я за згодою батьків або одного з них. Якщо над дитиною яка досягла чотирнадцяти років встановлено піклування, зміна прізвища та (або) власного імені такої особи здійснюється за згодою піклувальника.

Право дитини на ім'я – це одне з найвищих прав людини, оскільки всі цивільні права особа має право набувати тільки під своїм ім'ям. Називаючи дитину, батьки мають право використовувати ім'я, передбачене довідником власних імен, керуючись здоровим глуздом.

Тому, керуючись правовими приписами Конвенції про права дитини, ратифікованої Україною у лютому 1991 року, народні депутати України у

2014 році пропонували заборонити екзотичні ім'я в Україні та внесли на розгляд Верховній Раді України законопроект на підставі якого прагнули внести зміни до існуючої ст.146 СК України, щодо визначення імені дитини. Дитині не може бути дано ім'я, що складається з назв неживих предметів, вигаданих персонажів, географічних назв, флори та фауни, титулів, хвороб, одночасним поєднанням букв, символів або (та) цифр, абrevіатур.

Отже, питання вибору прізвища, ім'я, по батькові дитини є складним та відповідальним, адже ймення певною мірою впливає на долю людини, реакцією держави на що виступає законодавчо закріплена можливість щодо порушення питання про зміну прізвища, ім'я дитини.

Одержано 29.04.2015

УДК 347.6

Анастасія Юрїївна Рикущ,

курсант групи ІКМ-13-7 ХНУВС

Науковий керівник: д-р юрид. наук Мічурін Є. О.

ОСОБЛИВОСТІ МАЙНОВИХ ВІДНОСИН МІЖ ПОДРУЖЖЯМ ЗА СІМЕЙНИМ ПРАВОМ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ

Сімейне право Великобританії передбачає режим роздільного майна подружжя. Пояснюється це тим, що універсальний режим спільної власності захищає інтереси лише дружин, які не мають постійного доходу і займаються веденням домашнього господарства, а не ділових незалежних жінок.

Другий з подружжя власника будинку (у більшості випадків це дружина) має «домашнє право» – право проживання в будинку. Такий з подружжя або цивільний партнер вправі займати будинок, що належить на праві власності або іншому праві іншому партнеру. Позбавлення цього права можливе лише в судовому порядку. «Домашні права» не залежать ні від тривалості існування відносин, ні від поведінки подружжя, вони зберігаються при розірванні шлюбу і навіть у разі смерті одного з подружжя, якщо суд своїм рішенням не передбачить інше. «Домашні права» є особистими – вони не можуть бути передані іншій особі цілком або частково. При відчуженні будинку згода чоловіка, який не є власником, є обов'язковою.

Партнеру, який не є власником, надана можливість спеціальним чином зареєструвати свої «домашні права» навіть безпосередньо перед угодою відчуження будинку партнером-власником і таким чином накласти заборону на небажане відчуження майна третім особам. Однак такі дії можуть мати негативні наслідки для обох з подружжя.

Реєстрація «домашніх прав» сама по собі не є утиском прав власника подружнього будинку. Основна ідея британського законодавця полягає в тому, що партнер – єдиний власник подружнього будинку – не має права відчужувати

його, не отримавши на це згоду іншого партнера. Встановлене правило в першу чергу активно захищає дружин від чоловіків, які не враховують раціональні заперечення дружини або які не роблять заходів для того, щоб врахувати точку зору власниці незареєстрованих «домашніх прав».

Цікавим є й те, що згідно сучасним нормам права Великобританії, той із подружжя, хто матеріально забезпечує родину має виключне право на свою заробітну плату та інші доходи і не зобов'язаний ділити їх з будь-якими членами сім'ї. При цьому відомості про величину доходів є таємною особистою інформацією, яка не розголошується в тому числі і членам сім'ї.

Англійські законодавці вважають, що в сімейних відносинах, відносинах громадянського партнерства, співжиття необхідно дати парам можливість розподіляти кошти на власний розсуд. У зв'язку з цим відкритим залишається питання про режим розподілу фінансів у тих пар, в яких основні засоби до існування заробляє тільки один з подружжя, а інший займається веденням домашнього господарства. У цьому випадку той з подружжя, який ніде не працює, отримує від держави допомогу по безробіттю, що є своєрідною оплатою роботи по дому.

Одержано 15.04.2015

УДК 347.621

Андрій Вікторович Русаков,

курсант групи ФПС-12-1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Кожевнікова В. О.

ПЕРСПЕКТИВА УКЛАДЕННЯ ШЛЮБУ ЧЕРЕЗ ПРЕДСТАВНИКА

З розвитком вітчизняного законодавства та початком євроінтеграції в нашому суспільстві все більше набуває попиту питання укладення та реєстрації шлюбу. В державах Європи інститут укладення шлюбу через представника досить поширений. Не є секретом, що українське право і мораль дещо відрізняються від європейських зразків, наприклад щодо укладення шлюбів через представника. Досить часто саме такі шлюби, укладені в одній державі відповідно до її законів, можуть бути не визнані в іншій державі, а тому спричинили різні правові наслідки й породжували проблему так званих «шлюбів, що кульгають». Саме тому, актуальністю даної теми виступає імплементація інституту укладення шлюбу через представника громадянами України.

На даний час інститут укладення шлюбу через представника у відповідності з положенням Сімейного кодексу (далі – СК) України прямо заборонений. Беручи до уваги доктринальні джерела, то серед науковців ця тематика дотепер залишається не розробленою. Основною проблематикою являється те, що цієї норми, яка б регулювала відносини в апріорі не існує. Відомо, що

якщо жінка та чоловік, які бажають зареєструвати шлюб, подають особисто письмову заяву за встановленою формою. Також якщо жінка і (або) чоловік не можуть через поважні причини особисто подати заяву про реєстрацію шлюбу до дипломатичного представництва або консульської установи, то таку заяву, справжність підписів на якій має бути нотаріально засвідчена, можуть подати їх представники згідно з довіреністю, посвідченою у встановленому порядку.

Тобто, в громадян України, які реєструють свій шлюб за кордоном мають значно ширші межі здійснення такого права. Крім того в більшості держав Європи інститут укладення шлюбу через представника вправно функціонує. Вирішення цієї проблеми, потребує додаткового дослідження, а тому ми пропонуємо ввести окрему статтю в СК, в якій би йшлося б про окремий контингент осіб та обставин, за наявності яких особи реалізовували право на укладення шлюбу через представника. На нашу думку, в першу чергу до такої категорії слід віднести військовослужбовців, які на даний час перебувають в зоні антитерористичної операції.

Пропонуємо також розглянути питання визнання шлюбів за участю представника, разом з тим видається за доцільне внести зміни до ч.2 ст. 28 СК України, в якій міститься те, що «заяву про реєстрацію шлюбу подає жінка або чоловік особисто або в виключних випадках ця заява може подаватись представником, за їх особистої згоди». Отже, на нашу думку вказані проблеми мають досліджуватися на доктринальному рівні. Крім того майбутньому такі наукові розробки слугуватимуть відповідною правовою базою для вдосконалення чинного сімейного законодавства.

Одержано 29.04.2015

УДК 347.4

Олександр Андрійович Сіротов,

курсант групи ІКМ-13-1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Піхурець О. В.

ПРОБЛЕМА ТИПОВИХ ДОГОВОРІВ

Типовий договір – затверджена вповноваженим органом письмова форма договору із заздалегідь визначеними умовами. Іншими словами, типові договори це письмові форми, регламентовані державою. Вони є обов'язковими для сторін, які укладають один з видів типового договору. Законодавець визначив, що подібні договори існують для того, щоб спростувати вирішення деяких питань господарювання. Умови, зазначені у типовому договорі, є обов'язковими для сторін. Звідси можна виділити основну ознаку типових договорів – обов'язковість, адже даний вид договорів слід порівняти з нормативно-правовим актом, який займає своє місце в загальній системі законодавчих актів держави.

Основними особливостями типових договорів є те, що: а) вони мають затверджуватись за процедурою, схожою з прийняттям нормативно-правового акту; б) їх сторони не можуть відступити від змісту типового договору за винятком наявного в них права лише на конкретизацію його окремих умов.

Існування у цивільному праві типових договорів суперечить принципу свободи договору. Типові договори затверджуються відомчими актами органів виконавчої влади, в яких визначається форма, зміст, істотні умови. Держава в особі органів влади вирішує коло питань цивільної юрисдикції з прямим порушенням принципу диспозитивності та свободи договору. Під час складання типових договорів сторони не мають права врегульовувати в них відносини, які не передбачені законодавством. На думку автора подібний прагнення з боку держави зовсім недоцільний з наступних причин: а) договірне право ґрунтується на принципі свободи договору; б) наявність типових договорів суттєво погіршує економічне становище країни, тому що суб'єкти цивільного права не мають змоги вільно реалізувати дії спрямовані на набуття, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків за допомогою договорів.

Необхідно також звернути увагу на ієрархічність нормативно правових актів цивільного законодавства. Пріоритетність норм ЦК України зумовлюються його вищим місцем в ієрархії актів цивільного законодавства. А Типові договори затверджуються постановами Кабінету Міністрів України та наказами міністерств. Їхні положення суперечать засадам і змісту ЦК, тому їх можна не застосовувати.

Отже, типові договори можуть існувати лише для того, щоб визначати обов'язкову форму договору, але їх застосування не є обов'язковим, тому що це суперечить загальним засадам та принципам цивільного законодавства. Але з огляду на те, що деякі договори можуть регулювати низку суспільних відносин, а це, в свою чергу, може викликати проблеми під час їх укладання, їх форма може бути регламентована актами цивільного законодавства. Незважаючи на це, у типових договорах не повинні міститись типові вимоги, щодо істотних умов, а тим більше щодо прав та обов'язків сторін.

Одержано 22.04.2015

УДК 347.473

Дарина Сергіївна Скрипник,

курсант групи ФПС-12-2 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Кожевнікова В. О.

ОСОБЛИВОСТІ ДОГОВОРУ СУРОГАТНОГО МАТЕРИНСТВА

В наш час однією із актуальних проблем суспільства є неможливість сім'ї мати дітей, однією із причин, є нездатності жінки завагітніти або виносити дитину (приблизно 14,5 % сімей). Але проблема полягає ще в тому, що з

неможливістю народити дитину часто руйнуються сімейні відносини. Однак, людина знайшла вихід, який полягав у тому, що жінка погоджувалася виносити та народити біологічно чужу їй дитину, а потім віддати її іншим людям. Така дія згодом отримала назву сурогатне материнство.

На сьогоднішній день, це питання регулюється ст. 123 Сімейного кодексу України (далі – СК), яким передбачається порядок визначення походження дитини від батька, матері при штучному заплідненні та імплантації зародка. У ч. 2 ст. 123 СК зазначено, що у разі імплантації в організм іншої жінки зародка, зачатого подружжям, батьками дитини є подружжя. Якщо зародок, зачатий чоловіком, який перебуває у шлюбі, та іншою жінкою, імплантовано в організм його дружини, дитина вважається такою, що походить від подружжя.

Однак, ні у Сімейному кодексі України, ні в іншому нормативно-правовому акті немає визначення даного методу репродуктивних технологій, відсутнє також визначення сурогатної матері. Хоча визначення цих понятійних категорій є ключовим для з'ясування природи його договірних аспектів. Поряд з цим зростає кількість проблем, пов'язаних з комерціалізацією та криміналізацією діянь, пов'язаних з народженням дітей за допомогою сурогатного виношування, що є наслідком неврегульованості даних питань з боку держави.

Сурогатне материнство заборонено законом в Австрії, Норвегії, Швеції, Франції, деяких штатах Америки, Італії, Швейцарії та Німеччині. За порушення передбачається покарання аж до тюремного ув'язнення. В Австралії, Великобританії, Данії, Італії, Ізраїлі, Іспанії, Канаді, Нідерландах, окремих штатах Америки дозволено тільки некомерційне материнство. В Ізраїлі правочин про сурогатне материнство має отримати схвалення спеціального комітету. Як відомо, Україна (а також Індія) користується великою популярністю серед іноземців через невисоку вартість процедури народження дитини сурогатною матір'ю.

Проблема в тому, що поняття договору сурогатного материнства, як і саме його визначення, законодавством не встановлено, тому і його правова природа є нез'ясованою. Зазвичай ці відносини у нас регулюються шляхом укладення договору про надання послуг. І, як показує практика, у більшості медичних клінік це відбувається без супроводу професійних юристів та нотаріуса, знижуючи таким чином витрати. Отже, підписаний майбутніми батьками, сурогатною матір'ю і медиками документ не має юридичної сили. А це означає, що зазначені в ньому обов'язки можна фактично безкарно не виконувати. Тому й довести в суді факт, що за народження сурогатною матір'ю дитини генетичні батьки повинні виплатити їй грошову винагороду, виявляється проблематично. Більше того, нікчемним, тобто недійсним, можна визнати навіть завірений у нотаріуса договір.

Важно зазначити, що: договір сурогатного материнства є змішаним договором, якому характерна сімейно-правова та цивільно-правова природа. Договір сурогатного материнства породжує існування двох самостійних видів

правовідносин, особистих немайнових та майнових правовідносин. Предметом договору виступають дії сурогатної матері щодо виношування та народження дитини і згода сурогатної матері на реєстрацію дитини батьками.

Одержано 29.04.2015

УДК 347.121.2

Дмитро Сергійович Совпель,

курсант групи ІКМ-13-8 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Ясечко С. В.

ПРАВОЧИНИ З ОСОБИСТИМ МАЙНОВИМ ПРАВОМ НА ІМ'Я

Традиційно, право на ім'я особи розглядають як особисте немайнове право особи, що нерозривно пов'язане з нею. Однак інтенсивний розвиток суспільних відносин зумовлює появу нових правових відносин. Традиційно, ім'я є нематеріальним благом, проте воно набуло не притаманних йому раніше характеристик, а саме, грошову оцінку, тобто здатність бути оборотоздатним об'єктом особистих немайнових правовідносин.

Цивільне законодавство не передбачає конкретної форми правочину щодо надання згоди на використання чужого імені, а також не передбачає особливі вимоги щодо його змісту, а тому він може бути укладений у будь-якій формі та мати зміст, що відповідає загальним засадам цивільного законодавства.

За своїм змістом право на використання імені відомої особи полягає в можливості здійснення прав на ім'я відомої особи іншою особою, що свідчить про наявність ознак оборотоздатності цього особистого немайнового блага. У юридичній науці вважається, що одна з обов'язкових ознак для визнання об'єкта особистих немайнових відносин оборотоздатними – віддільність від особистості. Право на ім'я особи є невіддільним від особи й таке, що припиняється з фізичною смертю, вважаємо, що саме це матеріальне благо «переживає» свого носія. Так, після смерті відомої особи її ім'я продовжує бути об'єктом правовідносин у сфері особистих немайнових відносин. Ім'я особи викликає в інших людей асоціації з певними подіями, вчинками, речами, що своєю чергою може бути використано учасниками цивільного обороту для збільшення інтересу до певної категорії товарів або послуг. Державна реєстрація позначення як торгівельної марки з використанням імені особи є одним з прикладів набуття правового режиму оборотоздатності особистим немайновим благом, визнаним законодавцем, оскільки носій отримує дохід за надання дозволу на використання свого імені в такому позначенні, а не за використання торгівельної марки. Для відомих осіб реєстрація власного імені та прізвища як торгівельної марки надає додатковий захист від паразитування на їх популярності. Крім того, особа – власник торгівельної марки може одержати

додатковий прибуток від свого імені, адже чим відоміша особа, тим більше бажання у споживачів придбати товар з її іменем. Відома особа може як сама випускати супутні своїй діяльності товари під своєю торговельною маркою, так і надавати зацікавленим особам ліцензії на використання при виробництві товарів або наданні послуг торгової марки – імені особи. Окрема специфіка встановлюється законодавцем щодо використання імені фізичної особи в літературних та інших творах як персонажа з метою отримання вигоди, крім творів документального характеру. Однак використання імені іншими особами допускається за згодою носія права на ім'я чи за згодою інших осіб у випадку смерті носія імені з урахуванням обмежень, встановлених законом. Наведене дає підстави висновку про те, що ім'я особи підлягає грошовій оцінці та є оборотоздатним об'єктом особистих немайнових відносин для цілей його використання іншими особами в порядку й на підставах, встановлених законом. Також доцільно законодавчо врегулювати права на використання імені померлої фізичної особи з метою отримання вигоди її близькими родичами. Також окрему ланку посідають правочини, що укладаються з певними рекламними агентствами з метою популяризації бренду та формування доброзичливих відносин між компанією і громадськістю шляхом використання різних рекламних засобів. Подібні правочини можуть укладатись між відповідними агентствами та фізичними особами, що бажають стати більш відомими, з метою зміни наявної репутації або ділової репутації, безпосередньо, використовуючи ім'я юридично заінтересованої особи.

Отже, в умовах бурхливого розвитку суспільних відносин, "ім'я" як категорія особистих немайнових прав набуло нових рис, а саме, грошову оцінку, тобто здатність бути оборотоздатним об'єктом особистих немайнових правовідносин, що дає можливість укладати правочини з особистим майновим правом на ім'я.

Одержано 21.04.2015

УДК 347.63

Тетяна Олександрівна Татаренко,

курсант групи ФПС-12-2 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Кожевнікова В. О.

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВ ОДНОГО З БАТЬКІВ, ЯКИЙ ПРОЖИВАЄ ОКРЕМО ВІД ДИТИНИ

Однією з особливостей сучасного суспільства є трансформація інституту сім'ї, яка характеризується зростанням великої кількості не повних сімей (сімей з одним з батьків), така тенденція зумовлена значною кількістю розірваних шлюбів, а також великим ростом сімей які проживають у фактичних шлюбних відносинах, без юридичного оформлення шлюбу.

Правозастосовна практика свідчить про те, що збереження за тим з батьків, який проживає окремо рівних прав негативно впливає на захист прав та інтересів дитини, обмежуючи її у ряді особистих немайнових прав. Той з батьків, який проживає разом з дитиною, обмежений у можливості оперативно та своєчасно вирішувати проблеми, захищати права та інтереси, та вчиняти будь яку дію по відношенню до дитини, оскільки повинен узгоджувати це з тим з батьків, який проживає окремо.

В. Ф. Маслов, досліджуючи проблематику особистих немайнових відносин зазначив, що будь яка сім'я заснована та існує на тісному поєднанні особистих та майнових інтересів її членів. На його думку, особисті немайнові відносини в сім'ї відіграють першочергову та основну роль в сімейних правовідносинах подружжя, а майнові займають підлегле становище. Батькам не лише надано право на виховання своїх дітей, але вони й зобов'язані здійснювати це право, закон встановлює, як саме батьки мають виконувати цей обов'язок та передбачає відповідні санкції за не виконання.

Батьки зобов'язані брати активну участь у вихованні дитини, навіть якщо один з них разом з дитиною не проживає. Той із батьків, хто проживає окремо від дитини, має право на особисте спілкування з нею. Сімейний кодекс закріплює можливість договірних стосунків між батьками щодо виховання та спілкування з дитиною. У зв'язку з вище зазначеним доречним є висловлювання та позиція А. Л. Кумановської про те, що «права та обов'язки батька та матері не лише рівні, але й взаємні, кожен з батьків має контролювати процес виховання дитини, який здійснює друга сторона, але існують певні виключення з загального правила, коли права одного з батьків можуть бути обмежені у встановленому законом порядку».

Норми Сімейного кодексу України встановлюють, що батьки мають право укладати договір щодо здійснення батьківських прав та виконання обов'язків тим з них, хто проживає окремо від дитини (ч. 4 ст. 157). Але закон не передбачає спеціальної форми такого договору. За відсутності згоди між батьками щодо участі у вихованні дитини того з них, хто проживає окремо, і виникненні спору один із батьків може звернутися до органу опіки і піклування для вирішення питання. Орган опіки та піклування визначає способи участі у вихованні дитини та спілкування з нею того з батьків, хто проживає окремо від неї (ч. 1 ст. 158 СК). Якщо той із батьків, з ким проживає дитина, чинить перешкоди тому з батьків, хто проживає окремо, у спілкуванні з дитиною та у її вихованні, другий з батьків має право звернутися до суду з позовом про усунення цих перешкод (ч. 1 ст. 159 СК).

Одержано 29.04.2015

УДК 347.1

Олександр Віталійович Тесля,

курсант групи ІКМ-13-7 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Зайцев О. Л.

УМОВНІ ПРАВОЧИНИ

1. Особливістю умовних правочинів є те, що при їх здійсненні дії учасників спрямовані не тільки на господарсько-правовий результат, характерний для відповідного виду угод, але і на відкладання до моменту настання (ненастання) певного угодою обставини виникнення або припинення прав і обов'язків, що впливають з правочину.

2. У цілому умовний правочин можна розглядати як систему, що включає до свого складу: 1) сукупність елементів правочину певного виду; 2) обставину, у залежність від настання або ненастання якої поставлений момент початку здійснення прав і обов'язків у вже укладеному, але ще не виконаному правочині, або момент припинення прав і обов'язків в укладеному правочині, сторони якого приступили до його виконання.

3. У результаті вчинення умовного правочину виникає два види правових наслідків. Наслідки першого виду виявляються у тому, що такі правочини служать підставою виникнення умовних прав і обов'язків. Наслідки другого виду – у тому, що з моменту укладання угоди і до настання умови сторони повинні підтримувати можливість настання наслідків, здатних спричинити динаміку правовідносин: не здійснювати дій, що унеможливають настання юридичних наслідків, вживати заходів для забезпечення збереження майна та його якості, інформувати контрагента про суттєві зміни в стані майна і т. д.

4. Умовним правочинам притаманні певні функції.

Функція індивідуалізації цивільно-правового регулювання проявляється у тому, що обумовлення прав та обов'язків настанням сторонньої для типового юридичного складу угод певного виду обставини відбувається з волі учасників угоди і з урахуванням конкретних мотивів та цілей.

Функція мінімізації ризиків полягає у тому, що учасники угоди, передбачаючи можливий негативний ефект від вчинення правочину, можуть моделювати його наслідки залежно від настання (ненастання) певних обставин, і тим самим зменшити ймовірність виникнення несприятливих наслідків.

Стимулююча функція проявляється у тому, що в якості умови може бути передбачено виконання учасником певних дій, що тягнуть досягнення значущих для контрагента результатів.

Проявом гарантуючої функції є те, що умовна угода в період до настання (ненастання) умови породжує стан, що гарантує у майбутньому, при настанні (або ненастанні обумовлених обставин) отримання певного блага, яке підкріплене, у тому числі, заборонаю на здійснення недобросовісних дій, що сприяють або перешкоджають настанню умови.

Одержано 15.04.2015

УДК 347.631/.629

Катерина Сергіївна Чернуха,

курсант групи ФПС-12-1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Кожевнікова В. О.

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ФАКТИЧНИХ ВИХОВАТЕЛІВ ТА ЇХ ВИХОВАНЦІВ

Одним із найважливіших прав дитини – це право на виховання та проживання у сім'ї. У законі України «Про охорону дитинства» існує розділ під назвою «Дитина і сім'я», а у ст. 12 даного закону вказано, що виховання в сім'ї складає первонаочало і основу розвитку особистості дитини. На кожного з батьків покладена однакова відповідальність у вихованні, навчанні і розвитку дитини. Батьки або особи, які їх замінюють, мають право і зобов'язані виховувати дитину, піклуватися про її здоров'я, фізичний, духовний і моральний розвиток, навчання, а також створювати належні умови для розвитку її природних здібностей, поважати гідність дитини, готувати її до самостійного життя та праці. Отже, одним із головних завдань, яке існує у більшості сімей – це виховання дітей та створення для цього відповідних умов, які згідно з сімейним законодавством, мають право створювати не лише батьки але й фактичні вихователі (вітчим, мачуха).

Поняття, як «мачуха», «вітчим», «пасинок» та «падчерка» для сімейного законодавства не є новими, але Сімейний кодекс України (далі СК України), поклавши на них низку нових прав та обов'язків, не дає конкретного їх визначення.

Проблема даної теми досліджувалася такими вченими: Р. П. Манаковою, З. В. Ромовською, Р. О. Стефанчуком, Є. С. Червоним, та ін.

Деякі вчені вважають, що особа набуває правового статусу мачухи або вітчима внаслідок реєстрації їх шлюбу з батьком чи матір'ю дитини або проживання з ними у фактичних шлюбних відносинах. Ми підтримуємо думку Є. С. Червоного, який стверджує, що мачухою у сімейному праві вважається жінка, яка перебуває у шлюбних відносинах із батьком дитини, але не є рідною її матір'ю. Вітчим – це чоловік, який перебуває у шлюбних відносинах з матір'ю дитини, але не є її рідним батьком. Відповідно у окреслених правовідносинах дівчинка набуває правового статусу падчерки по відношенню до вітчима чи мачухи, а хлопчик – пасинка.

Так, як фактичне виховання компенсує дітям відсутність у них такого важливого права на батьківську опіку та батьківське піклування, а значить, що інститут фактичного виховання займає важливе місце серед заходів щодо охорони дитинства. Але й дотепер існує досить багато проблем з цього приводу. Для конкретизації понять фактичних вихователів та їх вихованців і уникнення суперечностей в їх тлумаченні у науковій літературі, доцільно було б

доповнити СК України окремою статтею, де дати визначення термінам «вітчим» та «мачуха», «пасинок» та «падчерка».

Одержано 29.04.2015

УДК 347.1

Роман Вікторович Явдошук,

курсант групи ІКМ-13-6 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Шишка О. Р.

ДІЛОВА РЕПУТАЦІЯ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ

У сучасних умовах життя ділова репутація перетворилася у цінний економічний актив юридичної особи з майновим утриманням, яке може бути оцінено у грошовому еквіваленті та використовуватися з метою прибутку. У силу вищезазначеного будь-який господарюючий суб'єкт має певну зацікавленість у отриманні позитивної ділової репутації і для задоволення даного інтересу створює реальні фінансові вклади. Зазвичай ділова репутація є для юридичної особи одним із ключових конкурентних привілеїв. Вона широко використовується у формі реклами, при розповсюдженні особою відомостей про себе і власну діяльність, при набутті прав за договором комерційної концесії, у відносинах між юридичними особами, які входять в єдиний холдинг чи так звану «групу компаній».

Як відомо, без допомоги права нематеріальні об'єкти не можуть бути будь-яким чином привласненні, а їх використання є обтяжуючим. Тому ділова репутація юридичної особи потребує такого правового регулювання, яке б враховувало питання, пов'язані із захистом права юридичної особи на ділову репутацію.

Діловою репутацією можуть володіти тільки юридичні особи, які здійснюють підприємницьку діяльність. Для них ділова репутація носить майновий характер, може бути оцінена в грошовому еквіваленті, є конкурентним привілеєм і використовується з метою вилучення прибутку. У зв'язку з цим є підстави стверджувати, що право юридичної особи на ділову репутацію входить до складу правосуб'єктності всіх юридичних осіб, у той час як суб'єктивне право на ділову репутацію може виникати у кожної конкретної юридичної особи тільки з моменту початку здійснення нею підприємницької діяльності. А отже, можна сказати, що право юридичної особи на ділову репутацію є складовою правосуб'єктності всіх юридичних осіб, а виникнення суб'єктивного цивільного права пов'язане з фактом початку здійснення підприємницької діяльності. Некомерційні особи можуть придбати ділову репутацію тільки у випадку здійснення підприємницької діяльності для досягнення своїх уставних цілей. У цілому ж, щодо юридичних осіб, які не здійснюють

підприємницьку діяльність, та фізичних осіб можливо застосовувати категорію «добре ім'я». Індивідуальний підприємець має змогу набути ділової репутації при здійсненні підприємницької діяльності аналогічно юридичним особам, нарівні з добрим ім'ям себе як фізичної особи.

Враховуючи існування особливостей ділової репутації юридичної особи, вона не повинна прирівнюватися до нематеріальних благ фізичної особи.

Таким чином можна стверджувати, що ділова репутація юридичної особи є об'єктивним результатом її власної діяльності, і вона не тільки персоніфікує юридичну особу, а також створює її унікальний індивідуальний образ у свідомості клієнтів, контрагентів і партнерів, що формується внаслідок її діяльності.

Одержано 17.04.2015

**НАУКОВИЙ ГУРТОК
КАФЕДРИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФАКУЛЬТЕТУ ПРАВА
ТА МАСОВИХ КОМУНІКАЦІЙ**

УДК 349.2

Юлія Олександрівна Мосейчук,

студент групи ПЗдб-14-2м ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Колеснік Т. В.

**ЄДНІСТЬ І ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ В ПРАВОВОМУ
РЕГУЛЮВАННІ ПРАЦІ ЖІНОК**

В умовах сьогодення, проблема єдності та диференціації в правовому регулюванні праці жінок обумовлена тим, що жінки становлять понад половину всієї сукупної робочої сили в українській економіці. Чотири п'ятих відсотків жінок у працездатному віці належать до економічно активного населення, тобто працюють або активно зайняті пошуком роботи. Значна їхня кількість мають вищу або середню спеціальну освіту. Але, не зважаючи на закріпленні в КЗпП України та інших нормативно-правових актах спеціальні правові гарантії, що забезпечують жінкам можливість поєднувати працю з материнством, працюючі матері зазнають значних труднощів при реалізації своїх можливостей у сфері праці.

Дослідженням правового регулювання праці жінок займалися такі фахівці у галузі трудового права: І. А. Вєтухова, Н. Ю. Щербюк, О. А. Абрамова, В. Н. Толкунова, І. Шульженко, О. В. Чорноус та ін.

Правове регулювання трудових відносин жінок в Україні здійснюється як загальними, так і спеціальними нормами. Пов'язано це із необхідністю встановлення додаткових гарантій для цієї категорії працівників, оскільки одним із факторів суб'єктивної диференціації виступає стать особи. У царині трудових відносин це знаходило і знаходить своє відображення у дослідженні гендерного аспекту. Цей процес буде тривати й надалі, адже концепція прав людини, в тому числі і прав жінок, не є сталою, а перебуває у постійному розвитку.

Єдність і диференціація пронизують усю систему трудового законодавства і по-різному впливають на її зміст, структуру, перспективу розвитку. Єдність правового регулювання праці проявляється в наявності загальних норм, що закріплюють загальні принципи правового регулювання праці. До них в першу чергу відносяться принцип рівності прав і свобод, також єдність проявляється в правах і обов'язках працівників і роботодавців, в загальних положеннях Кодексу законів про працю України, в загальних нормативних актах трудового законодавства. Єдність регулювання полягає в єдності мети правового регулювання, поширені певних трудових прав і обов'язків на всіх працюючих жінок незалежно від фактичних умов праці і особи. Для належного забезпечення єдності у регулюванні праці жінок-матерів, слід використовувати як загальні норми, що поширюються на всіх працівників найманої праці, так і спеціальні норми, сфера дії котрих обмежена особами, які мають дітей. Цей зв'язок загальних і спеціальних нормативних положень у галузі регулювання праці жінок-матерів відображений у ст. 24 Конституції України, яка передбачає, що рівність прав жінки і чоловіка забезпечується: наданням жінкам рівних з чоловіками можливостей у реалізації права на працю та отриманні винагороди за неї, спеціальними заходами щодо охорони праці і здоров'я жінок; матеріальною і моральною підтримкою материнства і дитинства.

Відповідно, диференціація норм трудового права знаходить своє вираження в конкретних правових приписах у вигляді прийняття спеціальних норм, що доповнюють загальні норми трудового законодавства. Дуже важливо щоб роботодавці враховували їх при укладенні трудового договору з жінками, а не відмовляли їм у працевлаштуванні. (фізіологічні особливості жіночого організму, стан активного материнства працюючої жінки, соціальна роль жінки-матері у вихованні малолітніх дітей, сімейний стан жінки).

Отже, окреслені фактори суб'єктивної диференціації повинні реалізовуватися і сприяти правовому регулюванню праці жінок, що поєднують роботу з материнством. Це є дуже важливим в сучасних соціально-економічних умовах, щодо розвитку нашої держави.

Одержано 16.04.2015

УДК 349.22

Альона Миколаївна Олексієвець,

студент групи ПЗдб-14-2м ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Колеснік Т. В.

ІНСТИТУТ «КОНТРАКТУ» В ТРУДОВОМУ ПРАВІ

Відповідно до статті 43 Конституції України кожен має право на працю. Це право реалізується шляхом укладення працівником контракту на підприємстві, в організації, або з у фізичною особою-підприємцем.

Актуальність теми полягає в тому, що в сучасних умовах одним з найперспективніших напрямків розвитку трудового права є правове регулювання застосування контракту, як особливої форми трудового договору. Контракт порівняно з традиційним трудовим договором, охоплює ширший об'єм правовідносин, тобто контракт, окрім трудових відносин, включає також тісно пов'язані з ними економічні та соціально-побутові відносини.

Дослідженням правового регулювання інституту «контракту», займалися такі вчені: Я. Паньків, О. Донченко, О. В. Гаврилюк, І. А. Боханова, Г. І. Чанишева та ін.

Запровадження контрактної форми в трудових правовідносинах обумовлено прагненням роботодавців залучати до роботи кваліфікованих, креативних і творчо налаштованих працівників, а також захищати свої власні інтереси. Контракт має ряд особливостей, що робить його дещо відмінним від звичайного трудового договору: контракт, як правило є строковим трудовим договором. Разом з тим визначення строку його дії є не обов'язковим; воля сторін контракту має більш широку сферу прояву у виборі та встановленні умов праці, матеріального забезпечення. Це виражається в смисловому наповненні контракту, в якому обумовленні не тільки строк його дії, права та обов'язки, а також і відповідальність сторін, умови матеріального забезпечення й організації праці, розірвання контракту, у тому числі довгостроково, та багато іншого. Документ також може містити додаткові більш деталізовані, ніж в КЗпП, підстави для звільнення. На думку О. В. Гаврилюк, у контракті, на відміну від трудового договору, воля сторін має більше форм прояву у встановленні умов праці та соціально-побутового забезпечення. Характерною його ознакою є те, що значна частина його змісту направлена на встановлення матеріального забезпечення працівника, вирішення його соціально-побутових проблем. Тому контракт слід розглядати як ефективну правову форму врахування виробничих і особистих особливостей при визначенні змісту прав та обов'язків його сторін.

В юридичній літературі немає єдиної точки зору з приводу правової природи контракту. Поняття контракту ч. 3 ст. 21 КЗпП України визначає як особливу форму трудового договору. Виходячи з цього, одні автори вбачають в ньому форму строкового трудового договору, інші – його різновид, треті прийшли до висновку, що це контрактна форма укладання трудового договору.

З такими твердженнями важко погодитись. У першу чергу зміст, який вкладається різними словниками у це поняття, зводиться до того, що контракт є угода, письмова угода, договір у законному порядку. Значить за формою він не просто письмова угода чи угода в письмовій формі, а угода, за якою держава визнає встановлення умов праці, прав і обов'язків сторін. Основна мета контракту – забезпечити умови для виявлення ініціативи й самостійності працівників, урахувати індивідуальні здібності і професійні навички, підвищення взаємної відповідальності, а також забезпечити їх правовий і соціальний захист.

Отже, контракт уособлює собою форму правового регулювання праці, яка є гнучкою в умовах наймання, режиму їх трудової діяльності та оплати праці. Контрактна система наймання працівників дозволяє роботодавцеві оптимізувати чисельність і якісний склад персоналу, заохочувати висококваліфікованих працівників.

Одержано 16.04.2015

УДК.347.7

Олена Юрївна Скляр,

студент групи ПЗдср-11-2 ХНУВС

Науковий керівник: Гришина І. І.

ПРАВО АКЦІОНЕРІВ НА ІНФОРМАЦІЮ В КОНТЕКСТІ ЗДІЙСНЕННЯ АКЦІОНЕРНИМ ТОВАРИСТВОМ ПРАВА НА ЗБЕРЕЖЕННЯ КОМЕРЦІЙНОЇ ТАЄМНИЦІ ТА КОНФІДЕНЦІЙНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Статті 25, 26 закону України «Про акціонерні товариства» встановлює право акціонера на отримання інформації про діяльність товариства. Право на отримання інформації про діяльність господарського товариства є одним з головних прав акціонера, оскільки лише на підставі повної, достовірної та своєчасної інформації про товариство акціонер може прийняти виважене рішення стосовно своєї інвестиції та реалізувати більшість своїх прав. Відповідному праву акціонерів на отримання інформації повинен кореспондувати обов'язок товариства, який полягає у вчиненні необхідних і достатніх дій по забезпеченню акціонерам безперешкодної можливості отримувати встановлені безпосередньо законом або ж на його підставі відомості про таке товариство.

Однак дуже часто трапляються випадки, коли акціонери зловживають правом на інформацію для досягнення своїх інтересів, що може призвести до таких негативних наслідків, як розкриття (не завжди умисно) інформації, що становить комерційну таємницю або конфіденційну інформацію товариства, конкурентів, унаслідок чого товариство не отримує (не до отримує) прибуток, зменшується його конкурентоспроможність, або розголошується інсайдерська

інформація – це порушення пов’язане зі спеціальним статусом акціонерного товариства як емітента цінних паперів. Слід розрізняти загальну інформацію, яка може бути відома всім, у тому числі акціонерам, а також інформація, що належить до публічної звітності. Для акціонерів перелік інформації, який їм надається, має бути більшим, ніж для сторонніх осіб. Втім акціонерам не повинна надаватися інформація з обмеженим доступом, наприклад інформація, що міститься в бухгалтерських документах (журналах-ордерах, відомостях конкретних рахунків, договорах, банківських документах про оплату, кредити ті хід їхнього погашення, в інших документах поточної діяльності товариства, що становлять комерційну таємницю). Перед товариством постає дилема, як забезпечити право акціонера на інформацію, при цьому зберегти інформацію з обмеженим доступом.

У зв’язку з цим обґрунтованим є пропозиція С. С. Кравченко про зіставлення права акціонера на інформацію з метою його участі в товаристві і його інтересами, оскільки інформація повинна лише забезпечувати права акціонера і не більше того. Необхідно, на наш погляд, у законі України «Про акціонерні товариства» встановити обмеження щодо прийняття рішень про значні правочини та правочини, вчинені із заінтересованістю акціонерами, що володіють менше ніж 10 % простих акцій товариства та встановити відповідне право для акціонерів, що володіють 10 та більше відсотками простих акцій товариства. У даному питанні необхідно звернути увагу на норму Німецького законодавства (§ 138 Закону Німеччини про акціонерні товариства), де мова йде про особливі рішення або спеціальні збори, де рішення приймаються шляхом проведення спеціальних зборів деяких акціонерів, що мають право приймати особливі рішення, або брати участь у спеціальному голосуванні. При цьому в зазначеному Законі не визначається яких саме питань стосуються ці рішення та спеціальні збори, але передбачається, що порядок проведення таких зборів, участь у них, повідомлення про їх проведення та ін. такий самий, як і проведення загальних зборів акціонерів.

Одержано 17.04.2015

УДК 349.42

Ольга Сергіївна Снесарєва,

студент групи ПЗдср-12-2 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Кіреєва І. В.

ОХОРОНА МАЛИХ РІЧОК УКРАЇНИ

Відповідно до Водного кодексу України ст. 79 в нашій країні до категорії «мала річка» віднесені річки з площею водозбору до 2000 км². За оцінками спеціалістів, вони формують 60 % сумарних водних ресурсів України. Малі

річки мають ряд особливостей, які необхідно враховувати при розробці заходів їх раціонального використання та охорони.

Згідно зі статтею 80 Водного кодексу України з метою охорони водності малих річок забороняється: змінювати рельєф басейну річки; руйнувати русла пересихаючих річок, струмки та водотоки; випрямляти русла річок та поглиблювати їх дно нижче природного рівня або перекривати їх без улаштування водостоків, перепусків чи акведуків; розорювати заплавні землі та застосовувати на них засоби хімізації; надавати земельні ділянки у заплавах річок під будь-яке будівництво (крім гідротехнічних, гідрометричних та лінійних споруд), а також для садівництва та городництва; здійснювати інші роботи, що можуть негативно вплинути чи впливають на водність річки і якість води в ній. Водокористувачі та землекористувачі, землі яких знаходяться в басейні річки, забезпечують здійснення комплексних заходів щодо збереження водності річок та охорони їх від забруднення і засмічення.

В умовах дефіциту водних ресурсів в Україні важливого значення набуває зменшення витрат води на промислові потреби внаслідок насамперед широкого впровадження у виробництво оборотних, повторних і послідовних систем водопостачання. Такі системи забезпечують економне використання чистої води з природних джерел, зменшують її забруднення, дають змогу додатково видобути цінні речовини, що містяться у забруднених стічних водах, з подальшим їх використанням у народному господарстві.

Основними негативними моментами, що нині впливають на малі річки, є замулення, забруднення і погіршення самоочисної здатності. Тому природоохоронні заходи в інтересах малих річок обов'язково мають урахувати вищезазначені моменти. Залежно від особливостей конкретного об'єкту належить запобігати негативним впливам на дану річку або подбати про комплекс заходів, які протидіяли б шкідливим факторам.

В останні роки стан малих річок стає важливою проблемою суспільства. Обміління, забруднення, засмічення і навіть пересихання стало наслідком багатьох причин, через які масово гине риба, відбувається отруєння тварин і птахів. Таким чином, проблему охорони малих річок необхідно вирішувати негайно, адже коли забруднені малі річки, то важко зберегти й великі.

Вважаю, що сприяти забрудненню і засміченню малих річок можна шляхом законодавчого закріплення зобов'язання органів місцевого самоврядування приймати участь в обговоренні і проведенні природоохоронних заходів. Органи місцевого самоврядування повинні проводити відповідні заходи, під час проведення яких, особлива увага громадськості буде приділятися очищенню та збереженню прилеглих до малих річок територій, а також недопущення подальшого їх забруднення.

Одержано 14.04.2015

**НАУКОВИЙ ГУРТОК
КАФЕДРИ ТРУДОВОГО ТА ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА**

УДК 343.84:331.103

Ілля Едуардович Зеленохатов,

курсант групи ФПС-12-2 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, ст. наук. співроб. Гончарук В. В.

**ОСОБЛИВОСТІ ПРАЦІ ОСІБ, ЗАСУДЖЕНИХ
ДО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ**

Кримінально-виконавче законодавство України, виконання і відбування покарань ґрунтуються на певних принципах. Одним із принципів кримінально-виконавчого законодавства є принцип гуманізму. Сутність **принципу гуманізму** полягає у визнанні цінності людини. Гуманізм – це, в першу чергу, моралістична позиція, яка виражається у визнанні цінності людини як особистості, поваги до її гідності основних прав, свобод та законних інтересів. Сучасний погляд на принцип гуманізму кримінального права полягає у включенні до останнього наступних положень: забезпечення прав людини кримінальним законодавством; гуманізацію кримінально-правової політики держави, а саме:

- обмеження заходів, які застосовуються до особи, що вчинила злочин, лише мінімально необхідними та достатніми для досягнення цілей їх виправлення та превенції;
- розробка та впровадження альтернативних кримінальному покаранню заходів впливу на особу, яка вчинила злочин;
- заборона моделювання та застосування будь-яких заходів впливу на особу, що вчинила злочин, з метою спричинення фізичних або психічних страждань.

Завданнями кримінально-виконавчого законодавства України є визначення принципів виконання кримінальних покарань, правового статусу засуджених, гарантій захисту їхніх прав, законних інтересів та обов'язків; порядку застосування до них заходів впливу з метою виправлення і профілактики асоціальної поведінки. На мою думку, оплатна праця засуджених може бути віднесена до заходів впливу з метою виправлення особи, що містить у собі користь як для самого засудженого, оскільки він має можливість отримувати матеріальні блага і набути право на пенсійне забезпечення знаходячись у місцях позбавлення волі, так і для економіки держави, оскільки засуджений, своєю працею, відшкодовує збитки, завдані злочином та затрати, використані на утримання засудженого.

Відповідно до ст. 43 Конституції України, кожен має право на працю та на вільний вибір такої праці. Завдяки праці, особа можливість на нормальне

існування та проживання. До обов'язку держави входить створення умов для повного здійснення громадянами права на працю, гарантування рівнів можливості у виборі професії та роду трудової діяльності, реалізація програми професійно-технічного навчання, підготовка і перепідготовка кадрів відповідно до суспільних потреб.

Засуджені до позбавлення волі, як громадяни України, не позбавлені права на працю, яке закріплене у статті 43 Конституції, але внаслідок відбування покарання у виді позбавлення волі, це право засуджених в певній мірі змінюється та обмежується. Засуджені обмежені у виборі роду праці та виду занятості. Крім цього, Кримінально-виконавчий кодекс України від 11.07.2003 передбачає, що засуджені в місцях позбавлення волі мають право працювати. Також, особи, засуджені до позбавлення волі, позбавляються права на страйк, що регламентується ч. 4 ст. 118 Кримінально-виконавчого кодексу України: «Засуджені не мають права припиняти роботу з метою вирішення трудових та інших конфліктів». На мою думку, це є способом запобігання сутичок між власниками підприємств та особами, засудженими до позбавлення волі, що працюють на цих підприємствах.

Відповідно до положень Конституції України, використання примусової праці забороняється. Проте, не вважається примусовою працею військова або альтернативна (невійськова) служба, а також робота чи служба, яка виконується особою за вироком чи іншим рішенням суду або відповідно до законів про воєнний і про надзвичайний стан. Згідно з цим положенням Конституції України, не вважається примусовою працею військова або альтернативна (невійськова) служба.

Відповідно до закону України «Про альтернативну (невійськову) службу» від 09.12.2012, а саме до ст. 1 цього Закону, альтернативна служба є службою, яка запроваджується замість проходження строкової військової служби і має на меті виконання обов'язку перед суспільством. Відтак, примусова праця засуджених не може визнаватися законною.

Згідно зі статтею 21 Конституції України, усі люди є вільні і рівні у своїх правах. Права і свободи людини є невідчужуваними та непорушними. Враховуючи положення статей 21 і 43 Конституції України, ніхто, у тому числі особа, засуджена до позбавлення волі, яка відбуває покарання в установах виконання покарання, не може бути позбавлений конституційного права на працю.

Зокрема у ч. 1 ст. 118 Кримінально-виконавчого кодексу України закріплена норма, відповідно до якої засуджені до позбавлення волі мають право працювати в місцях і на роботах, які визначаються адміністрацією колонії. Засуджені залучаються до суспільно корисної праці з урахуванням наявних виробничих потужностей, зважаючи при цьому на стать, вік, працездатність, стан здоров'я і спеціальність. Засуджені мають право працювати, як правило, на підприємствах, у майстернях колоній, а також на державних або інших форм власності підприємствах за умови забезпечення їх належної охорони та ізоляції. Адміністрація зобов'язана створювати умови, що надають змогу засудженим займатися суспільно корисною оплачуваною працею.

О. І. Опанасенков вважає, що сучасна праця засуджених до позбавлення волі оплачується із застосуванням заниженого коефіцієнту, необхідного на утримання установ виконання покарань, тобто засуджені отримують заробіток не в повному обсязі, але при цьому норми виробітку деяких категорій засуджених дуже великі, а оплата такої праці менша, ніж в народному господарстві або в комерційних структурах. Однією з причин низької продуктивності праці є відсутність матеріальної зацікавленості в результатах трудової діяльності у більшості засуджених. Не маючи перспективи отримувати дохід для більш-менш гідного життя в установах виконання покарання, засуджені до позбавлення волі не бажають займатися продуктивною працею і негативно ставляться до неї, а обмеження, що стосується оплати праці засуджених, є пережитком минулої системи, що в умовах ринкової економіки ускладнює та в деяких випадках унеможлиблює реалізацію права на працю [1].

Частина 3 статті 3 закону України від 24.03.1995 № 108/95-ВР «Про оплату праці» передбачає, що мінімальна заробітна плата є державною соціальною гарантією, обов'язковою на всій території України для підприємств усіх форм власності і господарювання та фізичних осіб, які використовують працю найманих працівників. Тож, праця засуджених має бути оплаченою.

Відповідно до всього вищеперерахованого можна дійти висновку, що засуджений не може бути позбавлений права працювати, а враховуючи положення ст. 3 закону України «Про оплату праці», не може бути позбавлений мінімальної заробітної платні. Згідно із ч. 1 ст. 1 цього ж Закону заробітна плата – це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку за трудовим договором роботодавець виплачує працівникові за виконану ним роботу. Законодавець не дарма залучає фразу «як правило», адже дана фраза надає роботодавцю можливість розплачуватись зі своїми працівниками не тільки грошима, а й іншими, необхідними або можливими засобами, оскільки це не заборонено законом. І на мою думку, для оплати праці засудженого до позбавлення волі це є позитивним явищем, адже особам, засудженим до позбавлення волі, заборонено зберігати на території установи виконання покарання гроші, або інші цінні речі, але у цих осіб можуть бути інші потреби, які можуть бути задоволені «натуральною» оплатою праці. Наприклад: потреба в одязі, у кращому харчуванні, в деяких послугах і т. д.

Тому я вважаю, що обирати способи оплати праці повинна сама особа, засуджена до позбавлення волі, на власний розсуд, за згодою з роботодавцем, так як дане положення не суперечить українському законодавству, і навіть покращуватиме умови існування засудженої особи. Адже, згідно із ч. 2 ст. 102 Кримінально-виконавчого кодексу України, режим у колоніях має зводити до мінімуму різницю між умовами життя в колонії і на свободі, для підвищення відповідальності засуджених за свою поведінку і усвідомлення людської гідності.

Можна відзначити позитивну сторону внесених до Кримінально-виконавчого кодексу України змін, стосовно оплати праці засуджених, та можливості набуття права на пенсійне забезпечення, так як після відбуття покарання

особа, яка була засуджена до позбавлення волі, матиме певні матеріальні «запаси», надасть особі можливість реабілітування та ресоціалізацію у повсякденному житті за межами установ відбуття покарання.

Також законодавець у Кримінально-виконавчому кодексі України зазначив, що час роботи засуджених у період відбування ними покарання у виді позбавлення волі зараховується у стаж роботи для призначення трудової пенсії, але на жаль, нічого не сказано про те, як саме будуть проводитися зарахування до стажу роботи, адже особи, засуджені до позбавлення волі, не мають трудової книжки. Тож, ми вважаємо, що даний пункт має бути допрацьований.

Ще однією позитивною рисою може бути те, що держава менше витратиме матеріальні ресурси на утримання засуджених, а самі засуджені, своєю працею матимуть змогу до само утримання.

Але негативною рисою внесених до закону України «Про внесення змін до Кримінально-виконавчого кодексу України щодо адаптації правового статусу засудженого до європейських стандартів» від 08.04.2014 змін є те, що стосовно праці засуджених не ведуться записи до трудової книжки, що в подальшому значно ускладнює набуття права на пенсійне забезпечення, оскільки засуджена особа не матиме офіційного підтвердження результатів своєї праці.

Тому ми вважаємо, що цілком доцільним було б внесення записів до трудової книжки щодо виконаної праці засуджених, що було б реальною гарантією на подальше набуття права на пенсійне забезпечення.

Список використаної літератури:

1. Опанасенков О. І. Правове регулювання праці засуджених до позбавлення волі як засіб їх виправлення: сучасність і перспективи / О. І. Опанасенков // Питання боротьби зі злочинністю. – 2014. – Вип. 27. – С. 258–266.

Одержано 23.04.2015

УДК 349.22:331.106.24

Ярослав Володимирович Колодяжний,

курсант групи ФПС-12-2 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, ст. наук. співроб. Гончарук В. В.

КОЛІЗІЇ ВИНИКАЮЧІ ВНАСЛІДОК УКЛАДЕННЯ АБО УТРИМАННЯ ВІД УКЛАДЕННЯ КОЛЕКТИВНОГО ДОГОВОРУ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

В процесі переходу від примусової до вільної найманої праці, людство все більше прагнуло гуманізації умов праці та трудового плюралізму. Саме ці прагнення послугували виникненню трудових прав. Правове закріплення вони отримали в міжнародних конвенціях таких, як: Конвенція МОП № 98 «Про

застосування принципів права на організацію і ведення колективних переговорів» 1949 року та № 154 «Про сприяння колективним переговорам» 1981 року, ратифіковані Україною відповідно у 1956 та 1994 роках, які і по-слугували об'єктом моєї роботи. Саме тому актуальність моєї теми полягає у дослідженні колективного договору, як квазі-джерела трудового права, а також як мети його здійснення.

Відповідно до Конвенції МОП № 98 колективний договір – це будь-яка письмова угода про умови праці та найму між роботодавцем з одного боку та з профспілкою або декількома профспілками одночасно, а в разі їх відсутності представниками цих працівників. Відповідно до ст. 1 закону України від 01.07.1993 № 3356-ХІІ «Про колективні договори і угоди» колективний договір укладається на основі чинного законодавства та прийнятих сторонами зобов'язань з метою регулювання виробничих, трудових і соціально-економічних відносин і узгодження інтересів працівників та роботодавців. На відміну від колективної угоди, колективний договір укладається суто на локальному рівні, тобто він буде регулювати відносини в межах підприємства.

Але проблема укладення і колективного договору полягає в тому, що законом не регулюється кількість трудящих, яка необхідна для його укладення. Отже, якщо на підприємстві працює мала кількість найманої робочої сили або навіть один, укладення колективного договору є не доцільним, адже в цьому випадку такі відносини можуть регулюватися в повному обсязі й трудовим договором. Протилежна проблема склалася в структурних підрозділах підприємства. Відповідно до закону вони теж мають право на укладення колективного договору. Але для цього їм потрібно володіти відносною самостійністю від головного підприємства, а через те що, в даному осередку зайнята мала кількість людей, хоча вони і потребують додаткового регулювання соціально-економічних відносин, роботодавець відмовляється виділяти їх з-поміж основного колективу працівників і укладати з ним ще один колективний договір.

Також однією з вимог укладення колективного договору є те, що він не повинен суперечити чинному законодавству і вимогам колективних угод більш високого рівня. А якщо колективна угода більш вищого рівня не передбачає або забороняє регулювання даного виду відносин, трудовий колектив опиняється у пасці.

Але що робити в тих випадках коли одна сторона ініціює укладення колективного договору, а інша відмовляється від цього правочину? На це питання надає відповідь Міністерство Юстиції України у своєму листі від 05.04.2006 № 21-5-197, де зазначає, що згідно з чинним законодавством та міжнародними нормами не передбачено положення щодо обов'язковості укладення колективного договору, а передбачається, що колективний договір укладається на підприємствах, в установах, організаціях незалежно від форм

власності і господарювання, які використовують найману працю і мають право юридичної особи. Тобто, ця дія є правом, проявом волі обох сторін.

Виходячи з вище зазначеного, відповідальність за відсутність або за відмову укладання колективного договору на підприємстві не передбачено. І сторони залишаються без додаткового регулювання виробничих, трудових і соціально-економічних відносин і узгодження інтересів працівників та роботодавців.

Проте відмова від укладання колективного договору являє собою юридичний факт у формі бездіяльності та водночас є неврегульованою розбіжністю між сторонами колективного договору, що може бути предметом трудового спору. І відповідно мають два шляхи вирішення:

- по-перше, це розгляд справи комісіями по трудових спорах;
- по-друге, це розгляд спору безпосередньо в судовому порядку в районному, районному у місті, міському чи міськрайонному судах.

Але наведені способи не врегулюють вище наведений вид спорів, адже в законі не закріплено засади обов'язковості для укладення колективного договору.

На мою думку, це питання не можна залишати не врегульованим, адже головною метою укладення колективного договору є захист трудових прав працівників, передусім на локальному рівні.

Тому я пропоную внести зміни до закону України від 01.07.1993 № 3356-ХІІ «Про колективні договори і угоди», закріпивши в ньому принцип обов'язковості. І редагувати четвертий абзац статті 2 цього закону у такому вигляді – Угода укладається на національному, галузевому, територіальному рівнях на двосторонній або тристоронній основі в обов'язковому порядку.

Таким чином вирішується відразу два питання:

- по-перше, не потрібне законодавче закріплення мінімальної кількості працівників для укладення трудового договору;
- по-друге, сторони трудових відносин будуть зобов'язані укласти колективний договір не залежно від волі суб'єктів.

Але постає відразу нова проблема, адже така юридична дія суперечить Конвенціям МОП № 98 «Про застосування принципів права на організацію і ведення колективних переговорів» 1949 року та № 154 «Про сприяння колективним переговорам» 1981 року, адже головною їхньою засадою є добровільність. Хоча Конвенції МОП носять рекомендаційний характер і пристосування їхніх норм до нашого законодавства не порушує міжнародне право, принципи демократії та національне законодавство, але ця дія буде суперечити самому духу демократії адже його головною ідеєю є волевиявлення.

Одержано 23.04.2015

**НАУКОВИЙ ГУРТОК
КАФЕДРИ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ
ФАКУЛЬТЕТУ ПРАВА ТА МАСОВИХ КОМУНІКАЦІЙ**

УДК 347.511

Марина Василівна Бобонич,

студент групи ПЗдср-13-1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Чалий Ю. І.

**ВИНА ЯК УМОВА ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ
ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ**

Вина у цивільному праві – психічне ставлення особи до своєї протиправної поведінки та її наслідків. Є складовим елементом цивільно-правової відповідальності.

Відповідно до ст. 614 ЦК України особа, яка порушила зобов'язання, несе відповідальність за наявності вини (умислу або необережності), якщо інше не встановлено договором або законом. Принцип вини було вперше чітко сформульовано в приватному праві Стародавнього Риму: правила «*casus a nullo praestatur*» (за випадок ніхто не несе відповідальності) та «*casus sentit dominus*» (випадок залишається на тому, кого він вражає) становили основні заповіді його юридичної системи. Враховуючи, що згідно з ч. 1 ст. 614 ЦК України особа є невинуватою, якщо вона доведе, що вжила всіх залежних від неї заходів щодо належного виконання зобов'язання, вина трактується цивільним законодавством як невжиття особою всіх залежних від неї заходів щодо належного виконання зобов'язання. І хоча закон виділяє дві форми вини – умисел та необережність, для притягнення боржника до цивільно-правової відповідальності форма вини не має правового значення, а збитки відшкодовуються ним у повному обсязі незалежно від того, діяв він навмисно або необережно. Цивільне законодавство не ставить виникнення та обсяг відповідальності за завдану шкоду в залежність від форми вини. Вина за загальним правилом, є тільки підставою, а не мірою відповідальності.

Утім, в окремих випадках вина є не обов'язковою, а факультативною підставою виникнення цивільно-правової відповідальності (так звана «безвинна відповідальність»). Закон допускає притягнення до цивільно-правової відповідальності власника джерела підвищеної небезпеки за заподіяну шкоду і без наявності вини.

Вина і ступінь вини – речі різні. Вина означає, що особа не вжила заходів, до яких би вдалася на її місці розумна людина. Іншими словами, вина – це невикористана можливість, за ЦК – невжиття бодай одного з можливих заходів. Можливість же може бути не використана щонайменше з двох причин: коли про неї знають і свідомо від неї відмовляються, або ж коли її не помічають

через брак пильності, дбайливості, уваги чи знань. У першому випадку маємо умисну вину, в другому – необережну. Але питання: була можливість, чи її не було, тобто є вина чи немає? і питання: чому цією можливістю не скористалися (який ступінь вини)? – два окремих і різних питання. Хоча, безумовно, друге постає лише тоді, коли на перше відповідь ствердна. На практиці це означає, що суд може установити наявність вини, не торкаючись питання про її ступінь.

Умисел як форма вини включає елемент усвідомлення та наміру. Діяння особи вважаються такими, що вчинені з умислом, якщо вона усвідомлювала протиправність своєї поведінки та бажала або свідомо допускала настання шкоди (збитків). Цивільне право не знає поділу умислу на прямий та непрямий, оскільки відсутня практична необхідність такого поділу. Форма умислу не впливає ані на факт притягнення особи до відповідальності, ані на розмір відшкодування.

Вина у формі необережності має місце за відсутності у особи наміру вчинити протиправне діяння та завдати шкоди або сприяти завданню шкоди. У деліктному праві зустрічається поділ необережності на просту та грубу (див., наприклад, ст. 1193 ЦК), а отже, є і практична необхідність визначення цих форм вини. Так, необережність є грубою, якщо особа передбачала можливість настання шкідливих наслідків свого діяння, але легковажно розраховувала на їх відвернення. Необережність вважається простою, якщо особа не передбачала можливість настання шкідливих наслідків свого діяння, хоча могла та повинна була їх передбачити.

Одержано 24.04.2015

СЕКЦІЯ 4
АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО ТА АДМІНІСТРАТИВНА
ДІЯЛЬНІСТЬ ОВС. ФІНАНСОВЕ ПРАВО.
ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

***ПРЕДСТАВНИКИ СУМСЬКОЇ ФІЛІЇ ХАРКІВСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ВНУТРІШНІХ СПРАВ***

УДК 328.17

Сергій Валерійович Цукан,

студент 2 курсу Сумської філії ХНУВС

Науковий керівник: Панкратова В. О.

СУТНІСТЬ ТА ПРАВОВА ПРИРОДА ЛЮСТРАЦІЇ

Револьюційні події в Україні сколихнули весь світ та кардинально змінили хід української історії, крім того, вони стали проявом патріотизму, героїзму та мужності українських громадян. Сьогодні ми спостерігаємо яскравий приклад того, як люстраційні процеси не лише практично втілюються в життя і на наших очах відбувається кардинальна зміна влади, а й те, як поступово починає перебудовуватись політична система держави.

Аналіз останніх публікацій свідчить про те, що дана проблема є актуальною не лише в нашій державі, а й в усьому світі. Проблемні питання люстрації описуються в працях В. М. Бали, М. С. Глотова, В. С. Небоженко, К. С. Матвієнко, О. В. Москалюка, С. В. Шевчука та багатьох інших.

Метою роботи є спроба проаналізувати сутність та розкрити правову природу люстрації.

Люстрація – особлива процедура перевірки осіб, які займають відповідальні державні посади, а також кандидатів на ці посади на предмет їх співробітництва в минулому зі службами державної безпеки; практика, яка полягає у законодавчому обмеженні прав деяких категорій осіб на: заняття державних посад; професійну практику; недоторканість особистого життя.

Також люстрація – це політична форма легітимації нового державного режиму – демократичного або тоталітарного. Вона здійснюється не обов'язково в строгих юридичних рамках, оскільки її мета носить переважно характер ідеологічного протистояння нової правлячої еліти і старої.

Для успішного здійснення люстрації, на думку Н. Міненкової, слід враховувати п'ять основних чинників: моральний авторитет та політичну волю нової влади; підтримку ідеї очищення, оновлення владних структур у суспільстві; наявність законодавчої бази, що відповідає нормам міжнародного права та спирається на світовий досвід; збереження архівів (документів), на основі

яких можна встановити злочинні дії влади; існування персоналу, спроможного та гідного проводити люстрацію.

16 вересня 2014 року Верховною Радою України ухвалений закон України «Про очищення влади» № 1682-VII (далі – Закон), який набрав чинності 16 жовтня 2014 року. Згідно зі статтею 1 очищення влади (люстрація) – це встановлена цим Законом або рішенням суду заборона окремим фізичним особам обіймати певні посади (перебувати на службі) (далі – посади) (крім виборних посад) в органах державної влади та органах місцевого самоврядування. Люстрація ґрунтується на принципах: верховенства права та законності; відкритості, прозорості та публічності; презумпції невинуватості; індивідуальної відповідальності; гарантування права на захист.

Даний нормативно-правовий акт визначає коло осіб, які підпадають під очищення влади та встановлює для них терміни, протягом яких вони не можуть обіймати посади, щодо яких здійснюється очищення влади.

У контексті українського політичного життя варто зазначити, що люстрація є лише засобом побудови нової демократичної держави, тому в Україні не можна допустити її проведення задля встановлення презумпції колективної вини або зведення політичних рахунків. Таким чином, при проведенні люстрації особливо важливим є дотримання принципів законності, невинуватості, керуватися не власною точкою зору, а притягувати до відповідальності тільки на підставі доказів та фактів.

Одержано 09.04.2015

**НАУКОВИЙ ГУРТОК
КАФЕДРИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ**

УДК 351

Яна Юріївна Гончаренко,

студент групи ФПС-12-2 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Салманова О. Ю.

**АНАЛІЗ ПЕРЕДУМОВ ІСНУВАННЯ КОРУПЦІЙНИХ
ПРОЯВІВ В ДІЯЛЬНОСТІ ОВС ЯК ОСНОВА ПРОТИДІЇ
КОРУПЦІЇ**

Корупція стала проблемою, яка впливає на всі сфери суспільного життя, а найбільше вражає сферу взаємовідносин громадян з органами публічної адміністрації, з якими найчастіше стикаються громадяни при реалізації своїх конституційних прав. У нових умовах життя українського суспільства, оновлення

змісту державного управління, реформування системи органів державної виконавчої влади важливим завданням науки адміністративного права є подальше вдосконалення регулювання адміністративних відносин, які закріплюють загальний порядок позитивної діяльності органів публічної адміністрації між собою, з іншими учасниками управлінської діяльності, а головне – з громадянами.

Ознакою розвитку адміністративного законодавства у демократичних країнах є його спрямованість на забезпечення прав і законних інтересів особи у відносинах із державою та її органами взагалі, та органами внутрішніх справ зокрема. Правоохоронні органи в умовах життя українського суспільства повинні створювати засади для виконання норм Конституції України, сприяти належній правовій реалізації прав і свобод громадянина України [1, с. 229].

Основним питанням, щодо якого порушується дана проблема є визначення основних напрямків, причин та умов протидії корупції в правоохоронних органах системи МВС України. В наш час дослідженню проблем, пов'язаних з діяльністю державних органів, спрямованих на дотримання законності та правопорядку країни, забезпеченню прав і свобод людини і громадянина, закріплених в Конституції України, приділяється доволі багато уваги, так як ці аспекти створюють глобальну та доволі серйозну загрозу становлення нашої країни, як незалежної та демократичної держави. Ефективність боротьби з корупцією значною мірою залежить від різнопланового та комплексного підходу до цієї проблеми. Основним напрямом протидії корупції, є реформування правоохоронних органів, що набуває дедалі більшої реалізації в наш час, таким чином поступово наближуючи Україну до європейських стандартів. Реальну загрозу національній безпеці та демократичному розвитку держави також становить корупція та як результат негативно впливає на відповідні критерії життя людини, такі як: громадська свідомість, міжнародні відносини, управління, економіка та політика.

Для розкриття теми тез доцільно звернутися до поняття корупції, що закон України «Про засади запобігання і протидії корупції» визначає як використання суб'єктами відповідальності за корупційні правопорушення наданих їм службових повноважень та пов'язаних з цим можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначених суб'єктів, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень та пов'язаних із цим можливостей.

На сьогоднішній день в законодавстві України є певні прогалини стосовно визначення кола діянь, котрі можливо кваліфікувати як корупційні. Внаслідок відсутності чіткої регламентації діям посадових осіб державних органів, вони (державні органи) мають право приймати рішення на власний розсуд, що є значною прогалиною діючих нормативно-правових актів. На високий рівень поширення корупції в Україні значною мірою впливає соціально-економічний стан держави, а саме – недостатній рівень відповідальності осіб наділених владними повноваженнями та відсутність ефективного контролю

з боку їх керівництва. Щодо виникнення корупції серед правоохоронних органів, доцільно виділити такі причини як: зловживання наданими повноваженнями; відсутність ефективного контролю керівництва; несприятлива морально-психологічна обстановка у підрозділі; невміння відділити інтереси кар'єри від інтересів справи.

Слід погодитись із Ю. В. Іщенко, що корупційні прояви можуть виникати і виникають через наступні недоліки законодавства про адміністративні процедури: неоднорідність і фрагментарність законодавства; суперечливість законодавства; прийняті нових законів, що не відміняють норм старих; неповнота і відсутність санкцій за порушення і невиконання законів посадовими особами публічної адміністрації; заміна прямих норм відсиленнями; відсутність належної інформації про адміністративні процедури та обмеженість доступу до такої інформації громадян [2].

Важливим фактором у сфері протидії корупції в діяльності ОВС є наявність правових норм, на яких базується діяльність ОВС, які залишають певний простір, який має заповнити орган, котрий застосовує норму. При цьому орган повинен брати до уваги загальний погляд на значення певних понять, мету, якої він має досягти, і нарешті на засади здорового глузду. Правозастосовчий орган має керуватися вимогами: законності, обґрунтованості, доцільності, справедливості [3, с. 429].

Таким чином можна зробити висновок, що для поступового подолання корупції в правоохоронних органах України доцільно запропонувати введення наступних заходів: підвищення рівня морального та матеріального стимулювання працівників, поліпшення їх матеріально-технічного забезпечення, покращення системи соціального захисту працівників ОВС (забезпечення житлом, медичним обслуговуванням), покращити роботу ЗМІ щодо поширення інформації стосовно осіб, засуджених за корупційні діяння, вдосконалення методу професійного відбору співробітниками кадрового забезпечення ОВС, чітка правова регламентація здійснення ОВС адміністративних процедур з метою забезпечення прав і свобод людини і громадянина в державі тощо.

Список використаної літератури:

1. Кисіль Л. Є. Адміністративні процедури: зарубіжний досвід, стан та перспективи правового регулювання в Україні / Л. Є. Кисіль // *Правова держава*. – 2008. – Вип. 19. – С. 229–242.
2. Іщенко Ю. В. Адміністративні процедури в контексті протидії корупції / Ю. В. Іщенко // *Співпраця поліції, органів адміністрації та місцевої громадськості задля забезпечення безпеки під час масових заходів Євро-2012 : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. (17–19 листоп. 2008 р., с. Гута, резиденція «Синьогора»)*. – Івано-Франківськ : ПЮІ ЛьвДУВС, 2009. – С. 62.
3. Скаун О. Ф. Теория государства и права : учебник / О. Ф. Скаун. – Харьков : Консум ; Ун-т внутр. дел, 2000. – 704 с.

Одержано 23.04.2015

УДК 342.92

Іван Юрійович Гончаров,

курсант групи ІКМ-13-5 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, ст. наук. співроб. Подорожній Є. Ю.

ДО ПРОБЛЕМИ ХАРАКТЕРИСТИКИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Проблематика адміністративної відповідальності аналізувалася цілою низкою дослідників, зокрема її вивчали В. Б. Авер'янов, Ю. П. Битяк, В. К. Колпаков, О. М. Бандурка, В. Г. Короткін, Л. П. Грузінова, та ін., втім проблеми у цій царині вирішені.

Розпочати слід із визначення поняття адміністративної відповідальності. Одразу ж слід відзначити, що офіційного визначення цього поняття немає, у той час як на сторінках юридичної літератури з цього приводу пропонується ціла низка точок зору. Так, наприклад, В. Б. Авер'янов характеризує адміністративну відповідальність як сукупність адміністративних правовідносин, які виникають у зв'язку із застосуванням уповноваженими органами (посадовими особами) до осіб, що вчинили адміністративний проступок, передбачених нормами адміністративного права особливих санкцій – адміністративних стягнень [1, с. 430–431].

Адміністративна відповідальність застосовуються за скоєння правопорушень, рівень суспільної небезпеки (шкідливості) яких порівняно незначний. Відповідно до ст. 9 Кодексу України про адміністративні правопорушення адміністративним правопорушенням (проступком) визнається протиправна, винна (умисна або необережна) дія чи бездіяльність, яка посягає на громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління і за яку законом передбачено адміністративну відповідальність.

Далі слід звернути увагу на такі особливості адміністративної відповідальності як чіткість законодавчого визначення протиправних дій, за вчинення яких до осіб застосовують адміністративні стягнення. Так, у випадку із адміністративною відповідальністю, діюче законодавство містить чітко визначені склади правопорушень, за наявності у діях особи ознак яких, до неї застосовується адміністративна відповідальність [2].

Однією із важливих умов визначення міри адміністративної відповідальності є врахування ступеню тяжкості вчиненого правопорушення та всіх пом'якшуючих та обтяжуючих обставин. У КУпАП чітко передбачено, що при накладанні адміністративного стягнення на особу враховуються обставини, що пом'якшують і обтяжують відповідальність. При цьому обставинами, що пом'якшують відповідальність за адміністративне правопорушення, визнаються: 1) щире розкаяння винного; 2) відвернення винним шкідливих наслідків правопорушення, добровільне відшкодування збитків або усунення заподіяної шкоди; 3) вчинення правопорушення під впливом сильного душевного хвилювання або при збігу тяжких особистих чи сімейних обставин;

4) вчинення правопорушення неповнолітнім; 5) вчинення правопорушення вагітною жінкою або жінкою, яка має дитину віком до одного року. А обставинами, що обтяжують відповідальність за адміністративне правопорушення, є такі: 1) продовження протиправної поведінки, незважаючи на вимогу уповноважених на те осіб припинити її; 2) повторне протягом року вчинення однорідного правопорушення, за яке особу вже було піддано адміністративному стягненню; вчинення правопорушення особою, яка раніше вчинила кримінальне правопорушення; 3) втягнення неповнолітнього в правопорушення; 4) вчинення правопорушення групою осіб; 5) вчинення правопорушення в умовах стихійного лиха або за інших надзвичайних обставин; 6) вчинення правопорушення в стані сп'яніння. Нажаль, на практиці, під час притягнення особи до адміністративної відповідальності не завжди враховуються усі обтяжуючі та пом'якшуючі обставини, що призводить до не належної правозастосовчої практики. Такі випадки є непоодинокими і в роботі працівників міліції.

Отже, резюмуючи вище викладене можемо констатувати, що адміністративна відповідальність (її основні аспекти: підстави, порядок, наслідки та ін.), на сьогодні характеризується високим та якісним, хоча і далеким від ідеального, рівнем правової регламентації, аніж регламентація дисциплінарної відповідальності, яка має неповний та нечіткий характер. Проте варто, під час притягнення особи до адміністративної відповідальності, більше уваги приділяти усім обставинам (як пом'якшуючим та і обтяжуючим), що мають суттєвий вплив на міру покарання.

Список використаної літератури:

1. Адміністративне право України. Академічний курс : підручник : у 2 т. Т. 1. Загальна частина / редкол.: В. Б. Авер'янов (голова). – Київ : Юрид. думка, 2004. – 584 с.

2. Подорожній Є. Ю. До проблеми співвідношення дисциплінарної та адміністративної відповідальності / Є. Ю. Подорожній // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція». – 2014. – № 11. – С. 141–147.

Одержано 29.04.2015

УДК 351.743:343.85

Анастасія Олександрівна Губська,

курсант групи ФГБ-14-5 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Яценко В. П.

ПРОФІЛАКТИКА ПРАВОПОРУШЕНЬ ЯК ОДНА ІЗ ПРАВООХОРОННИХ ФУНКЦІЙ МІЛІЦІЇ

Теорія і практика профілактики правопорушень міліцією досліджувалась в галузі кримінології, адміністративної деліктології, адміністративної діяльності ОВС, соціології такими вченими: О. І. Алексєєвим, С. Б. Алімовим, О. М. Бандуркою, В. Н. Кудрявцевим, В. П. Філоновим та ін.

Профілактика правопорушень – це соціально спрямована діяльність держави, її органів та їх посадових осіб, громадських організацій та окремих громадян щодо виявлення причин та умов вчинення правопорушень, ліквідації факторів, які сприяють формуванню антигромадської поведінки особи, нівелювання правопорушень, як соціального явища, та забезпечення під час здійснення такої діяльності прав та свобод громадян [1, с. 180].

Профілактика правопорушень базується на декількох принципах: а) законності (дотримання вимог Конституції та законів України всіма); б) гуманізму (захист прав і свобод громадян під час здійснення профілактичної діяльності); в) гласності; г) демократизму; ґ) науковості (використання форм, які розроблені та схвалені наукою); д) диференційного підходу; е) плановості та прогнозування; є) взаємодії та координації; к) переваги методів переконання; ж) адекватності методів та засобів [1, с. 182].

Цілями профілактики міліцією правопорушень можна визначити: нейтралізація причин злочинів та правопорушень і умов, що їм сприяють; нейтралізація негативного впливу мікросередовища, які формують антисупільну установку особи та оказують вплив на мотивацію її поведінки; вплив на особу, яка за своїми моральними та психологічними якостями здатна вчинити проступок тощо.

Систему профілактики правопорушень міліцією складає сукупність її окремих підрозділів, посадових осіб та працівників, які цілеспрямовано здійснюють на різних рівнях і у різних масштабах управління й планування профілактичну діяльність, виконують профілактичні заходи на основі спільних цілей, завдань та принципів і мають у зв'язку з цим певні права та обов'язки, несуть відповідальність. Профілактику поділяють на два типи: загально соціальну та спеціальну. Перша спрямована на досягнення цілей, які ставить перед собою сучасна Україна. Друга – на усунення факторів, які вже вчинили злочини [1, с. 184].

Органи внутрішніх справ виконують широке коло завдань щодо забезпечення законності й правопорядку, захисту прав і свобод громадян, прав та законних інтересів юридичних осіб від різних протиправних посягань. Однією з найважливіших функцій органів внутрішніх справ слід визнати правоохоронну, суть якої полягає в забезпеченні охорони конституційного ладу, прав, свобод, і законних інтересів фізичних та юридичних осіб, законності і правопорядку, навколишнього природного середовища, всіх інших суспільних відносин, що встановлені й регулюються правом.

Характеризуючи компетенцію міліції у сфері профілактики правопорушень виділимо права та обов'язки працівників міліції, які безпосередньо впливають із закону України «Про міліцію», тобто загальні права та обов'язки щодо профілактики правопорушень, і ті, які передбачені відомчими нормативними актами системи МВС України залежно від напрямків правоохоронної діяльності її служб та підрозділів – спеціальні права та обов'язки. Тобто у другому випадку компетенція міліції щодо профілактики правопорушень здійснюється у сфері конкретних правовідносин, закріплених у нормативних

актах МВС України, і реалізуються у статутах, інструкціях, розпорядженнях та наказах. Кожна з функцій, покладених на міліцію, конкретизується у функціях структурних служб та підрозділів розподіляються у формі функціональних обов'язків кожного окремого працівника, які він виконує. Таким чином, функції міліції виявляються і реалізуються: 1) у її повсякденній діяльності як структурного підрозділу органів внутрішніх справ; 2) у діяльності її окремих служб та підрозділів; 3) у правоохоронній діяльності окремих працівників при виконанні поставлених перед ними завдань [2, с. 112–113].

Слід відмітити, що основною формою діяльності міліції є правозастосовна діяльність, яка полягає в реалізації правових норм. Правозастосовна діяльність міліції щодо профілактики правопорушень має у своєму розпорядженні можливості по усуненню багатьох антигромадських факторів. Погоджуємось із М. М. Дем'яненко, що профілактична функція правозастосовної діяльності міліції реалізується у трьох напрямках:

а) рання профілактика, що пов'язана з практичною діяльністю працівників міліції щодо виявлення, усунення чи нейтралізації причин та умов, що сприяють злочинам чи іншим правопорушенням;

б) профілактично-процесуальна діяльність, яка пов'язана з реалізацією процесуальних профілактичних заходів, що ґрунтуються на матеріалах конкретної кримінальної справи чи справи про адміністративні правопорушення;

в) виховна, яка полягає в перевихованні особи, котра вчинила правопорушення.

Працівники міліції, реалізуючи свої повноваження у сфері профілактичної діяльності, безпосередньо охороняють громадський порядок і громадську безпеку, власність та інші соціальні цінності, здійснюють профілактичні заходи загального порядку чи суто індивідуального характеру [2, с. 115].

Індивідуальна профілактика правопорушень міліцією – це діяльність її підрозділів, посадових осіб, окремих працівників щодо виявлення осіб, від яких, за об'єктивно встановленими даними, можна чекати вчинення правопорушень і провадженню щодо їх навколишнього соціального мікросередовища позитивного коригувального впливу [1, с. 189].

Так, з точки зору О. Б. Андрєєвої, невід'ємною складовою частиною профілактики правопорушень в нашій державі є індивідуально-профілактичний вплив. Він здійснюється, по-перше, стосовно тих, хто вже скоїв правопорушення або злочин, для того, щоб не допустити повторних протиправних дій, і по-друге, стосовно тих, хто знаходиться у несприятливих умовах і може у зв'язку з цим стати на шлях правопорушень. Об'єктами індивідуальної профілактики є тільки особи з антигромадською спрямованістю, яка виявляється у неправомірній або іншій антигромадській поведінці [3, с. 17].

Профілактика правопорушень попереджає можливість скоєння правопорушень, забезпечуючи сприятливі умови життя людей та виховання громадян в дусі дотримання правових норм, що встановлені державою. В профілактиці правопорушень найголовнішим є повага та віра у людину, визнання людини головною цінністю в суспільстві, що є базою для належного

застосування заходів переконання як першочергових та заходів адміністративного примусу.

Список використаної літератури:

1. Адміністративна діяльність міліції : підручник / за заг. ред. О. М. Бандурки. – Харків : Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2004. – 448 с.
2. Дем'яненко М. М. Профілактика правопорушень як одна з правоохоронних функцій міліції // М. М. Дем'яненко // Вісник Запорізького юридичного інституту. – 2004. – № 4. – С. 111–119.
3. Андрєєва О. Б. Методи діяльності органів внутрішніх справ щодо профілактики правопорушень : наук.-практ. посіб. / О. Б. Андрєєва. – Харків : Ун-т внутр. справ, 1999. – 32 с.

Одержано 23.04.2015

УДК 351.743:331.108

Ілля Дмитрович Корнєєв,

курсант групи ФПС-12-2 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Небрат О. О.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАХОДИ ВДОСКОНАЛЕННЯ КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В ОРГАНАХ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Сучасний розвиток державної виконавчої влади поставив на порядок денний необхідність проведення в органах внутрішніх справ якісно нової кадрової політики. Однак справа ускладнюється тим, що реформування кадрової роботи доводиться здійснювати у несприятливих умовах: реалії суспільного життя призвели до різкого збільшення навантаження на особовий склад органів внутрішніх справ, плинності кадрів, падіння моралі і духовності окремих працівників, порушення ними законності [1, с. 42]. Концепція кадрової роботи, яка існувала до цього часу в ОВС, вже не відповідає потребам громадянського суспільства та стратегії розвитку країни.

Органи внутрішніх справ України є одним із важливих інструментів державного управління. Окремі важливі сторони кадрового забезпечення державного управління, через його надзвичайне велике значення вже стали предметом розгляду багатьох дослідників, а саме В. Б. Авер'янова, Г. В. Атаманчука, Ю. П. Битяка, Ф. Г. Бурчака, Є. В. Додіна, Л. В. Коваль, Н. Р. Нижник, О. В. Петришина, В. Ф. Сіренка, М. М. Тищенко, Ю. С. Шемшученка.

Безпосередньо вивчення питань управління органами внутрішніх справ знайшло найбільш ґрунтовне висвітлення в наукових працях О. М. Бандурки, де проаналізована система управління в ОВС та приділена значна увага проблемам управління кадрами ОВС.

Кадрове забезпечення в органах внутрішніх справ – це виконання завдання соціального забезпечення систем і процесів управління у сфері охорони громадського порядку та боротьби зі злочинністю шляхом залучення людей, які відповідають певним вимогам, до реалізації трудових функцій в організаційних рамках МВС України та його структурних підрозділах [1, с. 43].

Взагалі кадрове забезпечення діяльності органів внутрішніх справ є специфічним видом діяльності. Змістом такої діяльності є: відбір та розстановка кадрів; правове регулювання проходження служби; навчання та виховання персоналу; стимулювання персоналу; надання правового та соціального статусу [1, с. 49]. Таким чином, з нашої точки зору, саме зміст кадрового забезпечення чітко окреслює основні напрямки кадрової політики, що потребують удосконалення. Доповнити цей перелік можна проблематикою якісний відбір і підготовка майбутніх професіоналів та збереження існуючого професійного ядра органів та підрозділів внутрішніх справ [1, с. 50].

На сучасному етапі реформування органів внутрішніх справ серед першочергових організаційно-правових заходів вдосконалення кадрового забезпечення органів внутрішніх справ України можна виокремити: удосконалення нормативно-правової бази кадрової роботи, корегування організації робочого часу та реалізації права на відпочинок працівниками ОВС (соціальні та правові гарантії проходження служби в ОВС); оптимізація профорієнтаційної роботи в системі МВС, де одне з ключових місць повинні займати вищі навчальні заклади системи МВС; якісне поліпшення системи добору та підготовки кадрів, удосконалення професійної підготовки кадрів органів внутрішніх справ вищими навчальними закладами (зокрема, проходження курсантами вищих навчальних закладів МВС стажування в практичних підрозділах ОВС; службова підготовка); поступове доведення штатної чисельності до науково обґрунтованих нормативів; створення єдиної скоординованої системи постійного та планомірного моніторингу, обліку, вивчення та поширення знань про зарубіжну професійну підготовку керівного складу поліцейських [2]. Проведення наукових досліджень з метою визначення доцільності впровадження конкретних аспектів зарубіжного досвіду в процес управління ОВС взагалі та в кадровій політиці, зокрема.

Реалізація запропонованих шляхів вирішення проблем дозволить створити сучасну нормативно-правову базу з підбору, розстановки, підготовки та виховання кадрів ОВС; оновити модель кадрової роботи, що базується на впровадженні новітніх технологій підбору персоналу для ОВС; удосконалення методик щодо розрахунків потреби в кадрах; оптимального планування службової кар'єри; здійснення об'єктивної оцінки стану підвищення кваліфікації кандидатів для висунення на вищі посади, оцінки ефективності діяльності, аналізу роботи кадрів тощо [2].

Погоджуємось із А. М. Ключком, який стверджує, що працівники органів внутрішніх справ України в цілому не поступаються жодній з поліцейських структур світу в можливостях та уміннях здійснювати службові функції з охорони громадської безпеки та боротьби зі злочинністю. Однак вони певною

мірою програють колегам з демократичних країн у здатності ефективно співпрацювати з населенням. Тому важливим завданням адміністративно-правового регулювання діяльності органів внутрішніх справ та їх кадрового забезпечення є також прийняття на нормативному рівні відповідних програм щодо формування, підтримки та збереження іміджу, вміння працювати з населенням, формування громадської думки [1, с. 51].

Список використаної літератури:

1. Ключко А. М. Поняття та зміст кадрового забезпечення органів внутрішніх справ України / А. М. Ключко // Науковий вісник Дніпропетровського університету внутрішніх справ. – 2012. – № 1. – С. 42–50.
2. Кудря В. О. Організаційно-правові заходи вдосконалення кадрового забезпечення в органах внутрішніх справ України [Електронний ресурс] / Кудря В. О. – Режим доступу: <http://www.sworld.com.ua/index.php/uk/legal-and-political-science-411/commercial-labor-land-law-civil-and-administrative-law-411/11005-411-0463>.

Одержано 23.04.2015

УДК [351.851:37.035.6](477)

Антон Анатолійович Самойленко,

курсант групи ІКМ-13-3 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Джафарова М. В.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДІ УКРАЇНИ

Реформи у суспільстві й, зокрема, в освіті тісно пов'язані з необхідністю розв'язання певних педагогічних проблем. Соціально-економічні зміни, притаманні сьогоденню, загострюють проблему виховання юного покоління.

Неодмінною умовою національно-патріотичного виховання є системний підхід, який передбачає розгляд цілісного багаторівневого, ієрархічного, взаємозалежного, детермінованого відкритого процесу в його постійному розвитку й саморозвитку. В умовах прогресуючої спеціалізації освіти та формування комунікативних перешкод (бар'єрів) між людьми системний підхід виступає основою організації та впровадження в практику такого всеохоплюючого феномена, як національно-патріотичне виховання. Це явище варто розглядати як планомірну виховну діяльність, спрямовану на формування у вихованців почуття патріотизму, тобто доброго відношення до батьківщини та до представників спільних культури або країни. Таке виховання зараховує до себе розвиток любові до батьківщини, національної самосвідомості й гідності; дбайливе ставлення до рідної мови, культури, традицій; відповідальність за природу рідної країни; потребу зробити свій внесок у долю батьківщини; інтерес до міжнаціонального спілкування; прагнення праці на благо рідної країни, її народу.

На сьогоднішній день одним із важливих нормативно-правових актів, який набуває виняткового значення, спрямований на створення методологічних засад для системної і цілеспрямованої діяльності органів державної влади і громадськості щодо виховання молодого людини – патріота України, готового самовіддано розбудовувати її як суверенну, демократичну, правову і соціальну державу, виявляти національну гідність, знати і цивілізовано відстоювати свої громадянські права та виконувати обов'язки, сприяти громадянському миру і злагоді в суспільстві, бути конкурентоспроможним, успішно самореалізуватися в соціумі як громадянин, сім'янин, професіонал, носій української національної культури, виступає Концепція національно-патріотичного виховання молоді, затверджена на виконання постанови Кабінету Міністрів України від 28.01.2009 № 41 «Про затвердження Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2009–2015 роки», наказу Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту, Міністерства освіти і науки України, Міністерства оборони України, Міністерства культури і туризму України від 27.10.2009 № 3754/981/538/49.

Відповідно до вказаної Концепції мета національного виховання конкретизується через систему виховних завдань, провідними з яких є такі: 1) забезпечення умов для самореалізації особистості відповідно до її здібностей, суспільних і власних інтересів; 2) відхід від уніфікації в процесі виховання, від орієнтації на «усередненого» вихованця; 3) формування національної свідомості і людської гідності, любові до рідної землі, родини, свого народу, бажання працювати задля розвитку держави, готовності її захищати; 4) виховання правової культури: поваги до Конституції, законодавства України, державної символіки, знання та дотримання законів; 5) забезпечення духовної єдності поколінь, виховання поваги до батьків, старших, культури та історії рідного народу; 6) формування мовної культури, оволодіння українською мовою та її вживання в повсякденному житті; 6) виховання духовної культури особистості та створення умов для вільного формування нею власної світоглядної позиції; 7) утвердження принципів загальнолюдської моралі: правди, справедливості, милосердя, патріотизму, доброти та інших добродійностей; 8) культивування кращих рис української ментальності – працелюбності, індивідуальної свободи, глибокого зв'язку з природою, толерантності, поваги до жінки, любові до рідної землі; 9) забезпечення повноцінного розвитку дітей і молоді, охорона й зміцнення їх фізичного, психічного та духовного здоров'я; 9) формування соціальної активності та відповідальності особистості через включення вихованців у процес державотворення, реформування суспільних стосунків; 9) забезпечення високої художньо-естетичної культури, розвиток естетичних потреб і почуттів; 10) вироблення екологічної культури людини, розуміння необхідності гармонії її відносин з природою; 11) прищеплення глибокого усвідомлення взаємозв'язку між ідеями індивідуальної свободи, правами людини та її громадянською відповідальністю; 12) спонукування вихованців до активної протидії проявам аморальності, правопорушенням, бездуховності, антигромадській діяльності.

Запорукою ефективності виховного процесу є органічне поєднання системи принципів національно-патріотичного виховання в цілісну систему, яка забезпечує досягнення відповідних результатів – міцно і органічно засвоєних загальнолюдських і українських національних цінностей.

Основними принципами національно-патріотичного виховання є принципи національної спрямованості виховання, культуровідповідності, гуманізації виховного процесу, цілісності, толерантності, особистісної орієнтації, життєвої творчої самодіяльності.

Основними шляхами реалізації концепції національно-патріотичного виховання є: якісне оновлення змісту, форм і методів виховання; розроблення теоретико-методологічних основ безперервної системи національно-патріотичного виховання; розроблення й застосування оригінальних педагогічних технологій, нових підходів, виховних систем, які би відповідали потребам розвитку особистості, сприяли б розкриттю її талантів, духовно-емоційних, розумових і фізичних здібностей; створення експериментальних центрів для опрацювання виховних інновацій, пропаганда передового досвіду новаторів виховної роботи; гуманізація і гуманітаризація виховання дітей і молоді, перебудова і вдосконалення роботи існуючих навчально-виховних закладів; вивільнення педагогіки виховання від зайвої уніфікації, політизації, тоталітаризму, ідеологізації, авторитаризму; об'єднання зусиль державних і громадських інституцій у вихованні молоді, сприяння діяльності дитячих та юнацьких організацій; залучення до виховної роботи висококваліфікованих і талановитих народних умільців, батьків, представників громадськості, національної еліти з науки, культури та мистецтва; організація та забезпечення педагогічного всеобучу батьків з метою підвищення ефективності сімейного та родинного виховання; створення гнучкої, оперативної і злагодженої системи науково-теоретичної і методичної підготовки та перепідготовки педагогів; постійне оновлення й удосконалення її змісту, форм і методів; розвиток різноманітних дитячих і молодіжних об'єднань за інтересами, позашкільних освітньо-виховних закладів; розвиток індивідуальних здібностей і талантів, забезпечення умов їх самореалізації, пошук, розвиток і підтримка юних талантів і обдаровань, формування національної інтелектуальної еліти суспільства; створення системи управління безперервним вихованням у районі, області, державі, визначення повноважень цих керівних органів; організація вивчення культурної спадщини регіонів України, історії, літератури, фольклору, музики, театру, живопису, культурних зв'язків із народами інших країн.

Таким чином, можна дійти висновку, що системний підхід до національно-патріотичного виховання молоді людини уможливорює досягнення поставленої мети щодо формування в молоді, незалежно від національної приналежності, рис громадянина Української держави, розвиненої духовності, моральної художньо-естетичної, правової, трудової, екологічної культури, забезпечує підвищення якості виховної діяльності загалом й управління нею.

Одержано 23.04.2015

УДК 35.083.1

Юрій Володимирович Смірнов,

курсант групи ІКМ-12-1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Невядовський В. О.

ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ ДИСЦИПЛІНАРНОГО ПРОСТУПКУ: АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Дотримання особами рядового і начальницького складу Конституції і законів України, актів Президента України і Кабінету Міністрів України, наказів та інших нормативно-правових актів Міністерства внутрішніх справ України, підпорядкованих йому органів і підрозділів та Присяги працівника органів внутрішніх справ України є однією з основних вимог до правоохоронної діяльності правників органів внутрішніх справ.

В Дисциплінарному статуті органів внутрішніх справ (далі – Дисциплінарний статут) закріплене поняття дисципліни осіб рядового і начальницького складу ОВС, згідно з яким така дисципліна полягає в додержанні цими особами порядку і правил, встановлених законодавством України, присягою, статутами, нормативними актами Міністерства внутрішніх справ України і наказами начальників ОВС, що видаються в межах їх повноважень. Відповідно до положень статуту дисципліна в ОВС досягається: вихованням у осіб рядового і начальницького складу високих моральних і ділових якостей, свідомого ставлення до виконання службових обов'язків; виробленням високого професіоналізму; забезпеченням законності і статутного порядку; повсякденною вимогливістю начальників до підлеглих, постійною турботою про них, виявленням поваги до їх особистої гідності, забезпеченням соціальної справедливості, вмільм поєднанням і правильним застосуванням засобів заохочення, переконання та примусу.

Підставою накладення на працівника ОВС дисциплінарного стягнення може бути: 1) дисциплінарний проступок; 2) адміністративне правопорушення, у разі вчинення якого згідно з КУпАП зазначена особа може притягатися до відповідальності за Дисциплінарним статутом, тобто відбувається заміна одного виду юридичної відповідальності на інший; 3) корупційне правопорушення, при вчиненні якого «дисциплінарна відповідальність є похідною від адміністративної», тобто застосовується вона у випадках, передбачених законом «Про запобігання корупції», і на підставі постанови суду про притягнення особи до адміністративної відповідальності за це правопорушення.

Дисциплінарний проступок, вчинений працівником ОВС, полягає у порушенні ним службової дисципліни, невиконанні чи неналежному виконанні службових обов'язків.

Всі дисциплінарні проступки працівників ОВС можна поділити на такі групи.

— пов'язані з недбалим відношенням до здійснення основних повноважень, наданих відповідно до займаної посади (невиконання, неналежне чи невчасне виконання обов'язків, низькі показники службової діяльності, недоліки в організації діяльності, порушення правил зберігання, носіння, використання зброї, спеціальних засобів, іншого майна, запізнення чи невихід на службу без поважних причин, невикористання начальником дисциплінарної влади щодо порушників дисципліни тощо).

— пов'язані з порушенням обліково-реєстраційної дисципліни (приховування інформації про вчинені протиправні діяння, невчасне виконання чи прийняття рішення за матеріалами перевірки, фальсифікація матеріалів при відсутності ознак складу злочину, халатне відношення до забезпечення зберігання службових документів тощо).

— пов'язані з втратою зброї, спеціальних засобів, документів, іншого майна (втрата службового посвідчення, табельної зброї, спеціальних засобів, предметів обмундирування чи спорядження тощо).

— пов'язані з неправомірним використанням транспортних засобів (самовільне використання в особистих цілях службового транспортного засобу, використання незакріпленого транспортного засобу тощо).

— пов'язані з пияцтвом (вживання алкогольних напоїв у службовий час чи при виконанні службових обов'язків, вихід на службу у стані сп'яніння, поява у стані сп'яніння у форменому обмундируванні в громадських місцях, організація розпивання спиртних напоїв у службовий час чи за місцем служби тощо).

— пов'язані з порушенням статутних взаємовідносин (невиконання або неналежне виконання наказу, розпорядження начальника, непокоря, тобто відкрита відмова від виконання наказу, розпорядження начальника, загроза начальнику, його образу, опір, насильницькі дії щодо начальника, образу начальника підлеглого тощо).

— пов'язані з неетичною поведінкою (нетактичне поводження чи грубіянство у відносинах з громадянами, недостойна поведінка у побуті, пов'язана з вживанням спиртних напоїв тощо).

— які тягнуть настання як адміністративної, так і дисциплінарної відповідальності (наприклад, порушення обмежень, встановлених законодавством щодо державних службовців).

Одержано 23.04.2015

УДК 347.998.85(477)

Катерина Сергіївна Чернуха,

курсант групи ФПС-12-5 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Небрат О. О.

МІСЦЕ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРОЦЕДУР В АДМІНІСТРАТИВНОМУ ПРОЦЕСІ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Питання виникнення й еволюції адміністративної процедури та адміністративного процесу можна розглядати в контексті загального розвитку адміністративного права, який, попри відмінності в різних країнах чи правових системах, має чимало спільних рис. Як відомо, адміністративне право розвивалося спочатку в рамках камералістики (науки про фінанси, господарство і т. п.), а згодом – поліцейського права. Фактично лише зі створенням в середині XIX ст. в низці європейських країн адміністративних судів, тобто із запровадженням адміністративної юстиції [1], можна говорити про появу адміністративного процесу. При цьому, слід погодитись із думкою В. П. Тимощука, що підставою для виділення адміністративного процесу як форми правосуддя є не так створення спеціалізованих адміністративних судів чи спеціального порядку вирішення цих справ, як наявність окремого предмета судового розгляду – адміністративно-правових спорів. Діяльність же публічної адміністрації та її відносини з громадянами на законодавчому рівні до першої чверті XX століття практично не регулювалися. Тобто спочатку виникло право на судове оскарження рішень органів влади, що сприяло розвитку процесуальної гілки судового права – адміністративного процесу. Відповідно, спочатку до змісту адміністративного процесу не могло входити нічого, крім порядку судового розгляду публічно-правових спорів. Отже, історичний розвиток адміністративного права переконує, що спочатку з'явилося право на судовий захист особи від рішень адміністрації, а вже на основі розроблених судами принципів почало розвиватися право адміністративної процедури [2, с. 13].

У сучасній науці адміністративного права відсутній єдиний підхід до змісту адміністративного процесу і пов'язаного з ним поняття адміністративних процедур. Щодо терміну «адміністративний процес», то до недавнього часу серед значної плеяди науковців переважала точка зору, що під адміністративним процесом необхідно розуміти діяльність органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, а також їх посадових осіб щодо застосування матеріальних норм адміністративного, а в деяких випадках і інших галузей права. Звісно, що таке тлумачення даного поняття дещо застаріле, оскільки в п. 5 ст. 3 КАС України під адміністративним процесом розуміються правовідносини, що складаються під час здійснення адміністративного судочинства.

Яким же терміном можна визначити діяльність суб'єктів публічної адміністрації щодо застосування матеріальних норм права? В науці є декілька пропозицій. Так Ю. М. Старілов [3, с. 37] вважає, що вище визначена діяльність має називатися управлінським процесом, а на думку В. Г. Перепелюка

[4, с. 13] більш вдалим терміном є управлінський адміністративний процес. Але ми вважаємо, що слід погодитись з думкою А. Т. Комзюка, яка ґрунтується на сучасних тенденціях розвитку держави та зарубіжному досвіді, і назвати зазначений напрямок функціонування суб'єктів публічної адміністрації адміністративно-процедурною діяльністю, формами існування якої є адміністративні процедури [5, с. 47].

З приводу розмежування адміністративного процесу та адміністративної процедури цікавою є думка О. Кузьменка, який вважає, що у «процедурі відсутня головна детермінанта процесу – подовженість у часовому вимірі, тобто процес наділяється такими ознаками, як динаміка, безперервний рух, що виражається в послідовних переходах від одного до іншого стану, а процедура визначається як дискретність такого руху» [6, с. 29].

Розуміння адміністративної процедури у світі та шляхи її правового регулювання неоднакові. О. М. Бандурка під адміністративною процедурою пропонує розуміти – передбачені спеціальним нормативно-правовим актом (кодексом, законом, положенням, інструкцією) послідовні, цілеспрямовані дії органів державної влади або органів місцевого самоврядування щодо 1) гарантування реалізації прав, свобод і законних інтересів людини і громадянина 2) виконання повноважень, покладених на органи державної влади, органи місцевого самоврядування або ж 3) завдань держави [7, с. 399].

Якщо звернути увагу на існуючу в нашій державі проблему співвідношення понять «процедура» і «провадження» у вітчизняній термінології, яку використовують в адміністративному праві (щоправда лише стосовно широкого розуміння адміністративного процесу), розглядають як загальне та особливе, тобто в структурі адміністративної процедури виділяють окремі види провадження. Слід погодитись із В. П. Тимошуком [2, с. 20] в тому, що поняття «процедура» та «провадження» можуть також співвідноситися як статика і динаміка. Тобто процедура – це встановлений порядок розгляду та вирішення справи (модель провадження), а провадження – це вже власне розгляд та вирішення конкретної справи. Фактично така позиція відображена й у проекті Адміністративно-процедурного кодексу України.

Важливо розуміти, що адміністративний процес і адміністративна процедура – це різновиди юридичного процесу, якому властиві стадійність. Для адміністративного процесу властиві виключно правовідносини, які виникли завдяки конфлікту, спору між учасниками таких відносин. Натомість адміністративна процедура може виникати і розвиватись як завдяки існуванню безконфліктних правовідносин, так і внаслідок певного спору.

Слід зауважити, що адміністративний процес та адміністративна процедура є зовнішнім вираженням діяльності органів державної влади по здійсненню своїх владних повноважень, а отже мають одну процесуальну природу та єдину мету – сприяння здійсненню фізичними і юридичними особами своїх прав, свобод та законних інтересів. Адміністративний процес – правова категорія, яка має місце виключно в межах діяльності адміністративного суду, а адміністративна процедура – правова категорія виключно позасудового характеру.

Список використаної літератури:

1. Старилов Ю. Н. Административная юстиция в структуре общего административного права / Ю. Н. Старилов // Административное право: история развития и основные современные концепции / Д. Галлиган, В. В. Полянский, Ю. Н. Старилов. – М. : Юристь, 2002. – С. 157.
2. Адміністративна процедура та адміністративні послуги. Зарубіжний досвід і пропозиції для України / авт.-упоряд. В. П. Тимошук. – Київ : Факт, 2003. – 496 с.
3. Старилов Ю. Н. Административная юстиция. Теория, история, перспективы / Ю. Н. Старилов. – М. : Норма, 2001 – 304 с.
4. Перепелюк В. Г. Адміністративний процес / В. Г. Перепелюк. – Чернівці : Рута, 2001. – 316 с.
5. Комзюк А. Т. Адміністративний процес України : навч. посіб. / А. Т. Комзюк, В. М. Бевзенко, Р. С. Мельник. – Київ : Прецедент, 2007. – 531 с.
6. Кузьменко О. Логіко-методологічні аспекти детермінації адміністративної процедури / О. Кузьменко // Право України. – 2005. – № 1. – С. 29–32.
7. Адміністративне право України. Загальна частина. Академічний курс : [підручник] / за заг. ред. О. М. Бандурки. – Харків : Золота миля, 2011. – 584 с.

Одержано 23.04.2015

УДК 35.083.1:342.92

Роман Вікторович Явдошук,

курсант групи ІКМ-13-6 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, ст. наук. співроб. Подорожній Є. Ю.

ДО ПРОБЛЕМИ СПІВВІДНОШЕННЯ ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ТА АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Специфіка юридичної відповідальності за посягання на ті чи інші суспільні відносини встановлюються нормами відповідної галузі права. На сьогодні існує декілька різновидів юридичної відповідальності, кожен з яких має свої характерні властивості, втім деякі із цих різновидів зовнішньо дуже схожі, зокрема йдеться про дисциплінарну та адміністративну відповідальності, особливо коли справа доходить до їх застосування за вчинення правопорушень у сфері державної служби, в межах інституту якої тісно поєднуються, переплітаються та взаємодіють норми адміністративного і трудового права.

Спільним для адміністративної та дисциплінарної відповідальності є те, що їх фактичною підставою є вчинення особою проступку. Тобто і адміністративна і дисциплінарна відповідальність застосовуються за скоєння правопорушень, рівень суспільної небезпеки (шкідливості) яких порівняно незначний.

Однак, попри те, що і адміністративна, і дисциплінарна відповідальність мають однакові за формою (зовнішнім вираження) фактичні підстави для їх застосування – вчинення особою проступку, зміст цих підстав суттєво відрізняється. Найпершою і найбільшою відмінністю є об'єкти, на які посягають

адміністративні та дисциплінарні проступки та які, відповідно, захищають адміністративні і дисциплінарна відповідальності. Різними є й суб'єкти перед якими правопорушник несе відповідальність, адже у трудових правовідносинах власник має дисциплінарну владу щодо працівника, і працівник несе дисциплінарну відповідальність саме перед власником (роботодавцем), а не перед державою (державним органом), як це має місце при адміністративній відповідальності [1, с. 440]. В якості суб'єкта, перед яким несе відповідальність службова особа, яка вчинили адміністративний проступок є держава, однак тут вона виступає не як здійснювач державно-владних функцій і повноважень, а як власник органів, установ, в яких перебуває на службі ця особа, тобто держава по відношенню до останньої є роботодавцем і має по щодо неї дисциплінарну владу, таку ж як й інші роботодавці над своїми найманими працівниками.

Слід відзначити, що в окремих випадках (ситуаціях) для окремих категорій працівників, зокрема тих же державних службовців, трудові обов'язки осіб можуть співпадати із обов'язками, які на них покладають норми адміністративного права, у такому випадку протиправні дії особи міститимуть ознаки і адміністративного і дисциплінарного проступків. Також не можна не звернути увагу на те, що деякі категорії осіб, до яких застосовується так звана спеціальна дисциплінарна відповідальність, несуть адміністративну відповідальність не у відповідності до адміністративного законодавства, а згідно спеціальних дисциплінарних статутів, положень. Так, наприклад у статті 15 КУпАП встановлено, що військовослужбовці, військовозобов'язані та резервісти під час проходження зборів, а також особи рядового і начальницького складів Державної кримінально-виконавчої служби України, органів внутрішніх справ, служби цивільного захисту і Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України несуть відповідальність за адміністративні правопорушення за дисциплінарними статутами. За порушення правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення безпеки дорожнього руху, санітарно-гігієнічних і санітарно-протиепідемічних правил і норм, правил полювання, рибальства та охорони рибних запасів, митних правил, вчинення корупційних правопорушень, порушення тиші в громадських місцях, неправомірне використання державного майна, незаконне зберігання спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації, невжиття заходів щодо окремої ухвали суду, ухилення від виконання законних вимог прокурора, порушення законодавства про державну таємницю, порушення порядку обліку, зберігання і використання документів та інших матеріальних носіїв інформації, що містять службову інформацію, ці особи несуть адміністративну відповідальність на загальних підставах. До зазначених осіб не може бути застосовано громадські роботи, виправні роботи і адміністративний арешт. Інші, крім вищезгаданих, особи, на яких поширюється дія дисциплінарних статутів або спеціальних положень про дисципліну, у випадках, прямо передбачених ними, несуть за вчинення адміністративних правопорушень дисциплінарну відповідальність, а в інших випадках – адміністративну відповідальність на загальних підставах.

Також слід відзначити, що на відміну від адміністративної відповідальності, дисциплінарна не має у своєму розпорядженні конкретизованих та законодавчо закріплених складів трудо-правових порушень.

Суттєвою відмінністю у врегулюванні адміністративної та дисциплінарної відповідальності є відсутність у трудовому законодавстві хоча б якогось натяку на обтяжуючі та пом'якшуючі відповідальність обставини, що, на нашу думку, є суттєвим недоліком, враховуючи той факт, що підставою для притягнення до дисциплінарної відповідальності є винне діяння, а ступінь та характер вини, може різнитися залежно від ряду обставин [2].

Отже, резюмуючи вище викладене можемо констатувати, що дисциплінарна та адміністративна відповідальність мають певні точки перетину та співпадіння, особливо у контексті трудової діяльності пов'язаної із несенням служби (державної, військової), однак загалом, попре деяку схожість, як правило, суто зовнішню, ці види юридичної відповідальності суттєво відрізняються, перш за все в силу специфіки відносин, які вони покликані охороняти. Так, неодмінною умовою притягнення до дисциплінарної відповідальності є наявність трудових, службових відносин та організаційного підпорядкування між порушником і суб'єктом застосування зазначеної відповідальності.

Список використаної літератури:

1. Болотіна Н. Б. Трудове право України : підручник / Н. Б. Болотіна. – 4-те вид., стер. – Київ : Вікар, 2006. – 725 с. – (Вища освіта ХХІ століття).

2. Подорожній Є. Ю. До проблеми співвідношення дисциплінарної та адміністративної відповідальності / Є. Ю. Подорожній // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція». – 2014. – № 11. – С. 141–147.

Одержано 29.04.2015

**НАУКОВИЙ ГУРТОК
КАФЕДРИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОВС
ФАКУЛЬТЕТУ З ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ
ПІДРОЗДІЛІВ МІЛІЦІЇ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ
ТА КРИМІНАЛЬНОЇ МІЛІЦІЇ У СПРАВАХ ДІТЕЙ**

УДК 351.743(100)

Вадим Сергійович Волошин,

курсант групи ФПС-12-1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Чумак В. В.

**ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН ЩОДО ОЦІНКИ
ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

У зв'язку з реформуванням міліції та переходу на новий високий професійний рівень, слід звернути увагу на методи оцінки діяльності ОВС, а саме

діючу на даний час «палочну» систему звітності. Відомо, що «палочна» система створює стимули до фабрикації доказів, застосуванню незаконних методів розслідування, а також до ухилення від реєстрації та розслідування «небажаних» злочинів та розгляду адміністративних правопорушень. Для того, щоб зрозуміти, що дозволяє створити противаги стимулам, що породжується «паличною» системою, слід звернутися до зарубіжного досвіду.

Отже, як приклад слід розглянути особливість поліції США, що характерно в першу чергу тим, що там взагалі відсутня «Поліція», як єдина організація: кожна адміністративна одиниця, тобто кожне територіальне утворення, що володіє виборним самоврядуванням, створює, або може створити, своє поліцейське управління. Основне навантаження лягає на поліцію міст та округів. У зовсім невеликому місті чи селі це може бути лише дві особи, у типовому 20–30. Найбільші поліцейські управління мають великі міста: поліція Нью-Йорка, найбільша в США, складається з 120 дільниць і володіє чисельністю близько 40000 осіб.

Існують два різних види підзвітності поліції. У першому випадку, поліція формується виборним органом самоврядування, він же приймає рішення про її чисельності та структурі. Шеф поліції призначається місцевою радою, адміністративно підпорядковується меру і звітує за свою роботу перед місцевою радою. У другому випадку шериф вибирається загальним голосуванням – за тією ж процедурою, що і мер і члени міської ради – і все поліцейське управління він формує на свій розсуд. Досить часто у великому муніципалітеті існує і поліція, підпорядкована місцевій адміністрації, і шериф. Фінансується робота поліції з бюджету адміністративно-територіального підрозділу, яким та належить.

У загальному випадку, критерії якості роботи поліцейського управління визначаються місцевими виборними владою, і залежать від задоволеності громадян станом безпеки в муніципалітеті. Оцінка діяльності конкретного поліцейського базується на щорічній переатестації, в ході якої безпосередній начальник дає якісну оцінку роботі підлеглого і його службовому прогресу, по набору критеріїв, визначених положенням про діяльність конкретного поліцейського управління.

Проблема кількісної оцінки трапляється лише в найбільших поліцейських управліннях, де чисельність співробітників велика і територія муніципалітету поділена на ділянки. На відміну від України, не існує формальних методів інтерпретації статистичних даних, інтерпретація залишається на розсуд одержувача даних (вищого начальника всередині поліції, чи комітету при органі місцевого самоврядування). Спроби введення статистичних показників, як значимої складової оцінки діяльності співробітників, періодично призводять до серйозних скандалам, пов'язаним з маніпуляцією даними, і з «підгонкою» результатів діяльності поліцейського під імовірно бажаний результат. Як правило, інформація потрапляє в пресу від окремих співробітників поліції, після чого виявляються задіяні звичайні демократичні механізми нормалізації становища.

Отже, підводячи підсумки слід звернути увагу на те, що недоліки «паличної» системи можуть бути частково компенсовані противагами у вигляді громадського контролю, прямий підзвітності місцевій владі, позитивною роботою преси. Ослаблення негативних стимулів, створюваних «паличною» системою звітності, сприяють наступні чинники:

1. Розподіл службового підпорядкування і суб'єкта формальної оцінки діяльності підрозділів (наприклад, підрозділ підпорядковується вищестоящій поліцейській інстанції, але його діяльність оцінюється громадськістю).

2. Зовнішні по відношенню до поліції організації та органи, що дозволяють вчасно виявляти зловживання, вчинені заради гарної звітності (суд, преса, громадські об'єднання).

3. Заборонити використання в оцінці діяльності підрозділів статистичні дані минулих періодів, коли діяльність здійснювалася за старим законом відносно окремих злочинів та правопорушень, як такі, що не можуть бути об'єктивно зрівнянні з новими.

Одержано 28.04.2015

УДК 342.9

Денис Геннадійович Горєлов,

курсант групи ІКМ-13-6 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Панова О. О.

ЩОДО ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ УКРАЇНИ

З часу отримання державної незалежності Україна будувала власну систему національної безпеки на основі загальновизнаних норм міжнародного права. Це дало змогу Україні визначитися зі своєю європейською цивілізаційністю та започаткувати на цій основі складний і суперечливий для країни процес організації і перебудови суспільства й держави, системи національної безпеки країни. Україна існувала і зберігала невинуватену та неефективну економічну, енергетичну, військово-технічну залежність від Росії. Розвивалась корупція, яка продовж часу пронизувала систему державних органів і спотворювала основні механізми її функціонування.

Російська Федерація в порушення фундаментальних принципів двосторонніх міжнародних угод, правил та засад добросусідства і партнерства окупувала частину української території – Автономну Республіку Крим і місто Севастополь та розпочала агресію з метою подальшого утримання нашої держави в економічній та політичній залежності.

В умовах цих докорінних змін Україна потребує нової моделі забезпечення національної та територіальної безпеки, на створення якої спрямована Стратегія національної безпеки України.

Створення ефективного сектору безпеки і оборони є ключовим завданням. Держава має функціонально та комплексно об'єднати військові формування, правоохоронні й розвідувальні органи, які здійснюють захист національних інтересів від зовнішніх і внутрішніх загроз. Також до сектору безпеки і оборони належать підприємства оборонно-промислового комплексу, недержавні організації та об'єднання, що беруть участь у забезпеченні громадської безпеки та охорони державного кордону, сприяють забезпеченню національної безпеки і оборони України.

Наша країна вимагає формування сприятливих політичних передумов, що досягатиметься мирними, заснованими на принципах міжнародного права засобами: шляхом політичного діалогу, пошуку прийнятних варіантів надання додаткових повноважень органам місцевого самоврядування та регіонам; гарантованим забезпеченням захисту громадянських, політичних, економічних, соціальних, релігійних, культурних прав усіх етнічних груп, що проживають на території України. Відновлення територіальної цілісності Української держави, верховенства права на всій її території є першочерговим пріоритетом політики національної безпеки.

Одержано 27.04.2015

УДК 351.755(477)

Ангеліна Юріївна Дунаєва,

курсант групи ФГБ-13-1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Безпалова О. І.

СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ ЩОДО ПРОТИДІЇ НЕЛЕГАЛЬНІЙ МІГРАЦІЇ

Міжнародна міграція набула глобального характеру з кінця 80-х – початку 90-х років ХХ ст., коли всі континенти опинилися під впливом цього феномену. Одну з найбільш конфліктних проблем міжнародної міграції становить саме нелегальна міграція. Це явище має стійку тенденцію до поширення, систематичних змін та ускладнень. Спектр причинно-наслідкових зв'язків значно розширюється, тому на сучасному етапі нелегальна міграція глобалізується.

Сьогодні в Україні нелегально проживає за різними даними від 60 до 250 тис. іноземних громадян. Більшість нелегальних мігрантів живе в Україні за рахунок випадкових заробітків або взагалі не працює, частина з них вчиняє правопорушення або веде паразитичний спосіб життя, незаконно займається підприємницькою діяльністю, що негативно впливає на громадський порядок та сприяє зростанню злочинності. Незважаючи на заходи, які вживались державою протягом останніх десяти років, нелегальна міграція залишається

явищем, що може бути віднесено до загроз національній безпеці. Таким чином надзвичайної актуальності набуває дослідження специфіки адміністративної діяльності органів внутрішніх справ України, які здійснюють протидію цьому негативному явищу.

У зв'язку із глобальним поширенням нелегальної міграції та збільшенням потоків нелегальних мігрантів дедалі вагомішого значення набуває удосконалення адміністративної діяльності органів внутрішніх справ України щодо протидії нелегальній міграції. У даному випадку під протидією нелегальній міграції слід розуміти систему правових та організаційних заходів, здійснюваних уповноваженими органами державної влади з метою впливу на суспільні відносини у сфері міграції, попередження, виявлення, припинення порушень міграційного законодавства, притягнення винних осіб до відповідальності, виявлення і усунення причин та умов, що сприяють нелегальній міграції. Таким чином, метою протидії нелегальній міграції є забезпечення встановленого порядку перетину іноземцями державного кордону України, транзитного проїзду її територією та перебування на її території.

Вагоме місце серед суб'єктів протидії нелегальній міграції займають органи внутрішніх справ України. В сферу їх компетенції входить здійснення адміністративної діяльності щодо боротьби із незаконною міграцією, що є видом їх правоохоронної адміністративної діяльності поряд з охороною громадського порядку, забезпеченням громадської безпеки, безпеки дорожнього руху, охороною власності, забезпеченням правил паспортної системи, додержанням правил в'їзду в Україну та проживання в країні іноземних громадян, а також виїзду громадян за кордон та ін.

Проаналізувавши зміст даної діяльності можна виокремити наступні ознаки: державно-владний і організаційний характер; підпорядкованість і підконтрольність у процесі її здійснення; законність; профілактична спрямованість.

На підставі аналізу форм і методів адміністративної діяльності органів внутрішніх справ у сфері протидії нелегальній міграції виокремлено основні напрямки такої діяльності: запобігання (попередження) нелегальної міграції; припинення протиправної поведінки шляхом виявлення та затримання нелегальних мігрантів; притягнення до відповідальності та видворення за межі України; виявлення та усунення причин та умов, що сприяють нелегальній міграції.

Незважаючи на спорідненість засобів і способів попередження та припинення нелегальної міграції, їх слід відокремлювати за метою застосування. Профілактичні заходи вживаються з метою недопущення нелегальної міграції, серед них найбільш ефективними є: оприлюднення та роз'яснення через засоби масової інформації вимог нормативно-правових актів щодо порядку в'їзду іноземців та осіб без громадянства, їх транзитного проїзду, перебування та виїзду з території України; проведення співбесід з іноземцями на предмет перевірки наміру їх подальших планів на життя і перебування в Україні; інформування громадян про стан, причини та наслідки нелегальної міграції в Україні тощо.

Заходи припинення нелегальної міграції у процесі їх практичної реалізації розкриваються в діяльності органів внутрішніх справ України шляхом виявлення нелегальних мігрантів, їх затримання, встановлення фактів порушень міграційного законодавства та усунення шкідливих наслідків цих порушень.

Також особливої уваги надають дослідженню сутності видворення за межі держави тих іноземців і осіб без громадянства, які грубо порушують правопорядок. Видворення іноземних громадян та осіб без громадянства за межі України, відповідно до ч. 3 ст. 32 закону України «Про правовий статус іноземців», використовується при вчиненні іноземцями дій, що грубо порушують законодавство про їх правовий статус. Проте така категорія правопорушень не є чітко визначеною чинним законодавством України.

Таким чином, можна зробити наступний висновок: у процесі здійснення органами внутрішніх справ України адміністративної діяльності щодо протидії незаконній міграції реалізується визначений законодавством значний обсяг повноважень щодо протидії порушенням правил перебування іноземцями та особами без громадянства на території України. Слід зазначити, що сучасний стан розвитку процесів нелегальної міграції в Україні вимагає від органів внутрішніх справ створення дієвої та якісної системи протидії її проявам.

Отже, адміністративна діяльність органів внутрішніх справ України щодо протидії нелегальній міграції є специфічним видом діяльності органів внутрішніх справ, що має низку характерних їй ознак, і яка хоча і є дієвою та ефективною, проте потребує значних змін та вдосконалення, що покращить стан управління міграційними процесами в цілому.

Одержано 25.04.2015

УДК 35.075.5

Антон Сергійович Дяченко,

курсант групи ФПС-12-1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Джафарова О. В.

ЩОДО РОЗУМІННЯ ПУБЛІЧНО-ПРАВОВОГО СПОРУ У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Адміністративно-правовий захист прав інтелектуальної власності займає чільне місце серед інших шляхів захисту цих прав. Слід відмітити значну кількість органів державної влади щодо захисту прав інтелектуальної власності та реальну затребуваність їх діяльності в цій сфері.

Для визначення сутності публічно-правового спору у сфері інтелектуальної власності базовою є загальна категорія публічно-правового спору. Ця категорія отримала своє закріплення як на доктринальному, так і, певною мірою, на законодавчому рівні.

Щодо доктринального визначення, то однією з найбільш визнаних серед науковців на сьогодні є позиція, викладена у Великому енциклопедичному

юридичному словнику виданому у 2012 році під редакцією Ю. С. Шемшученка. Публічно-правовий спір визначається як вид правових спорів, що виникають між учасниками публічно-правових відносин у зв'язку з порушенням, застосуванням чи тлумаченням норм публічних галузей права. Суперечності, які характеризують зміст публічно-правового спору, виражаються в розбіжності чи відмінності правових позицій учасників публічно-правових правовідносин з приводу їх прав і обов'язків або законності правозастосовного (адміністративного) або нормативного акта. На законодавчому рівні публічно-правовий спір визначено у Кодексі адміністративного судочинства України від 06.07.2005 через поняття справи адміністративної юрисдикції. Так, під справою адміністративної юрисдикції розуміється переданий на вирішення адміністративного суду публічно-правовий спір, у якому хоча б однією зі сторін є орган виконавчої влади, орган місцевого самоврядування, їхня посадова чи службова особа або інший суб'єкт, який здійснює владні управлінські функції на основі законодавства, в тому числі на виконання делегованих повноважень.

Порівняно із доктринальним визначенням законодавець робить наголос саме на управлінському характері функцій, що виконуються суб'єктом владних повноважень. Можна стверджувати, що при визначенні публічно-правового спору як доктрина, так і законодавство виходять з одних і тих же засад. Слід зауважити, що за таких обставин втрачається індивідуалізуюче значення терміну «управлінський», що зустрічається в законодавчому визначенні публічно-правового спору як предмету адміністративної юрисдикції.

Отже, публічно-правовий спір, що виникає у сфері інтелектуальної власності як предмет юрисдикції адміністративних судів слід розуміти як суперечність, що виникає між учасниками публічних правовідносин щодо адміністративно-правового захисту права інтелектуальної власності у зв'язку із різним тлумаченням ними відповідних норм права.

Одержано 29.04.2015

УДК 351.755.61-053.2/.5

Юлія Михайлівна Журавльова,

курсант групи ІКМ-13-10 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Чумак В. В.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОЦЕДУРИ ВИДАЧІ ДИТЯЧОГО ЗАКОРДОННОГО ПАСПОРТА: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ

Наша країна невеликими, але впевненими кроками прямує до Європейського Союзу, поступово переймаючи європейські цінності та стандарти. Одним з таких стандартів є введення нового закордонного паспорту на дитину.

Актуальність роботи полягає в тому, що постанова Кабінету Міністрів України, яка є підставою для видачі цього нового документа, була прийнята нещодавно і в багатьох людей може виникнути питання щодо закордонного паспорта на дитину, адже всі звикли до звичного нам проїзного документа дитини.

У зв'язку з цим була прийнята постанова від 26 листопада 2014 р. № 682 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 7 травня 2014 року № 152 та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України». Відповідно до цієї постанови з 1 квітня 2015 р. всім дітям з народження оформляють дитячі закордонні паспорти.

Паспорт громадянина України для виїзду за кордон є документом, що посвідчує особу громадянина України під час перетинання державного кордону України та перебування за кордоном (п. 1 Положення про паспорт громадянина України).

За новим законодавством для перетину кордону неповнолітнім тепер доведеться оформляти дитячий паспорт. Вже не буде можливості вписати дитину в закордонний паспорт батьків або оформити дитячий проїзний документ – необхідно буде оформити окремий дитячий біометричний закордонний паспорт. Але документ оформлений та/або виданий на підставі документів, поданих індивідуальних до 1 січня 2015 р., є чинним протягом строку, на який його було. Тобто проїзний документ дитини буде дійсним ще 3 роки.

Дитячий закордонний паспорт – документ видається з народження і до 16 років, термін його дії 4 роки або до виконання 18-ти річчя. Зовні цей документ нічим не відрізняється від дорослого закордонного паспорта. Паспорт оформлений с 16 років має строк дійсності 10 років.

Нові закордонні паспорти видаються двох видів, при чому обидва з цих закордонних паспортів мають однакову юридичну силу, приймаються в будь-якому посольстві на візу і придатний в будь-яку країну, але не дають права на безвізовий в'їзд до країни Шенгенської угоди. Батьки самі з власної волі і на свій розсуд можуть вибрати будь-який з цих документів:

1) закордонний паспорт з безконтактним електронним носієм (біометричний закордонний паспорт) – документ нового зразка, який крім особистих даних і фотографії, містить чіп з біометричними даними власника документа, зокрема, вноситься відбиток вказівного пальця (тільки для дітей від 14 років).

2) закордонний паспорт без безконтактного електронного носія (не біометричний закордонний паспорт) – це документ нового зразка, який містить особисті дані і відскановане фото власника, але в нього не вноситься чіп з біометричними даними, відбитки пальців при оформленні та отриманні цього закордонного паспорта не знімаються і в документ не вносяться.

Процедура оформлення закордонних паспортів дітям до 12 років – обоє батьків мають відвідати паспортний стіл з документами (без дитини) для написання письмової заяви на оформлення дитячого закордонного паспорта. Документи: ксерокопії українських паспортів батьків, свідоцтво про народження дитини, одне фото 10×15 см і два фото 3,5×4,5 см.

Процедура оформлення дитячого закордонного паспорта дітям з 12 до 14 років – батьки з дитиною повинні відвідати паспортний стіл, написати заяву на оформлення дитячого закордонного паспорта, дитина фотографується безпосередньо в паспортному столі. Документи: свідоцтво про народження дитини, ксерокопії Українських паспортів батьків.

Процедура оформлення дитячого закордонного паспорта дітям з 14 до 16 років – один з батьків супроводжує дитину в паспортний стіл, де пише заяву встановленого зразка, дитину фотографують в паспортному столі. Документи: свідоцтво про народження дитини, ксерокопії Українських паспортів батьків.

Якщо один з батьків з якихось причин не може відвідати паспортний стіл, він може надати нотаріальний дозвіл на оформлення дитячого закордонного паспорта.

Якщо батьки в розлученні, присутність батька або нотаріальне дозвіл не обов'язково, тоді додатково надається: свідоцтво про розлучення або рішення суду, форма № 3 з ЖЕКу про склад сім'ї, яка підтверджує, що дитина прописана з матір'ю.

Таким чином перевага нового дитячого закордонного паспорту полягає у наступному: по-перше підтримання європейських стандартів щодо оформлення закордонного паспорта дає можливість громадянам України відвідати з цим документом більше країн, ніж з проїзним документом на дитину, який приймають не всі країни. По-друге дитячий проїзний документ оформляється на три роки, а закордонний паспорт дитини дітям до 16 років оформляється строком на 4 роки. Це дає можливість оформити документ на більш тривалий термін. По-третє порядок виїзду неповнолітнього за межі України став більш спрощеним тим, що оформлення проїзного документа і вклеювання фотографії з паспорт батьків замінюється одним лише паспортом дитини. І останнє: цей документ складніше підробити, ніж проїзний документ дитини.

Одержано 28.04.2015

УДК 342.9

Ілля Дмитрович Корнєєв,

курсант групи ФПС-12-2 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Іванцов В. О.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕФОРМУВАННЯ ОВС

Реформа правоохоронних органів в Україні вже давно назріла, її вимагає українське суспільство, а проведення підтримується на міжнародному та національному рівнях. У зв'язку з чим жвавого обговорення серед правоохоронців, державних службовців, населення та у пресі отримало питання про

реорганізацію міліції у поліцію. На захист думки щодо доцільності такого реформування в першу чергу наводяться аргументи на кшталт: первісне значення слова «міліція» – військо, військове об'єднання, термін «поліція», що походить від старогрецького – *Politea* означає «управління державою», тому назва «поліція» уявляється більш прийнятною. При цьому необхідно розуміти що лише зміна назви органу не призведе до автоматичного підвищення професіоналізму, зниження рівня корупції, підвищення рівня довіри населення тощо. Відповідно правове забезпечення реформування ОВС має містити докорінні зміни системи органів внутрішніх справ.

Відповідно до окресленого вектору реформування до Верховної Ради України внесено законопроекти: «Про поліцію і поліцейську діяльність» від 27.01.2015 № 1692-1; «Про Національну поліцію» від 25.12.2014 № 10688 та «Про Національну поліцію» від 12.01.2015.

Не можна охарактеризувати однаковістю поглядів також підхід щодо кількості та послідовності прийняття нормативних актів для забезпечення належного реформування ОВС. Так, Міністр внутрішніх справ України Арсен Аваков 15 березня на брифінгу заявив, що до літа мають бути прийняті всі необхідні законодавчі для реформи системи Міністерства внутрішніх справ України (МВС), а саме: закони про Національну поліцію, про внутрішні справи, закон про нову ситуацію з вуличним рухом, через реформування Державної автомобільної інспекції та про зміну сервісів МРЕВ. На погоджувальній нараді лідер фракції «Блок Петра Порошенка» Юрій Луценко заявив, що законопроекти, які стосуються реформи правоохоронних органів в Україні, слід було приймати 15 квітня пакетом, а саме: закони про Національну поліцію, Державне бюро поліції, військову поліцію, Національну гвардію.

Висловлюючи власну позицію, маємо констатувати, що у сучасній мові терміни міліція і поліція змінили своє значення: поліція вже давно не сприймається як орган, що здійснює управління суспільством, рівно як міліція не ототожнюється з військом. Не заперечуючи в цілому можливість реорганізації міліції на поліцію підкреслимо, що більшого значення сьогодні потребує вирішення ряд нагальних питань щодо заповнення прогалин правового регулювання правового статусу саме ОВС, серед яких: визначення його поняття, організаційних засади діяльності, їх завдань, функцій, загальної структури, системи кадрового, фінансового ресурсного забезпечення тощо.

У цьому контексті особливої актуальності набуває розгляд проекту закону «Про органи внутрішніх справ» від 06.04.2015 № 2561. Позитивно оцінюючи спробу прийняття закону «Про органи внутрішніх справ» вважаємо, що зазначений законопроект містить низку недоліків, серед яких: 1) низка пропонованих у законопроекті норм, які стосуються повноважень ОВС, є бланкетними, та такими, що «відсилають» до невизначеного кола законодавчих актів; 2) п. 5 ч. 1 ст. 10 законопроекту викладений таким чином, що дозволяє подвійне тлумачення його змісту; 3) в проекті відсутній комплексний законодавчий підхід щодо суб'єктів та форм контролю за діяльністю ОВС; 4) зміст запропонованого законопроекту не відповідає його назві, адже

фактично весь законопроект присвячений питанням структури, завдань, повноважень МВС.

Отже, саме закон «Про органи внутрішніх справ» має стати основою у правовому забезпеченні реформування ОВС, разом із прийняття чинного одностайного проекту у запропонованій редакції є недоцільним.

Одержано 05.05.2015

УДК 342.9

Георгій Сергійович Костиць,

курсант групи ІКМ-12-6 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Романенко М. В.

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ДІЛЬНИЧНИМ ІНСПЕКТОРОМ МІЛІЦІЇ ЗАХОДІВ З ПОПЕРЕДЖЕННЯ НАСИЛЬСТВА В СІМ'Ї

Відповідно до положень закону України «Про попередження насильства в сім'ї» попередження насильства в сім'ї визначено як систему соціальних і спеціальних заходів, спрямованих на усунення причин і умов, які сприяють вчиненню насильства в сім'ї, припинення насильства в сім'ї, яке готується або вже почалося, притягнення до відповідальності осіб, винних у вчиненні насильства в сім'ї, а також медико-соціальна реабілітація жертв насильства в сім'ї.

В органах внутрішніх справ заходи щодо попередження насильства в сім'ї здійснюють служба дільничних інспекторів міліції (СДІМ) та кримінальна міліція у справах дітей. Положенням про службу дільничних інспекторів міліції в системі Міністерства внутрішніх справ України передбачається право дільничного інспектора міліції (ДІМ) вживати до осіб, які вчинили насильство в сім'ї, спеціальні заходи з попередження насильства в сім'ї.

Спеціальні заходи мають на меті скоротити кількість проявів насильства в сім'ї; не допустити вчинення фізичного, сексуального, психологічного й економічного насильства в сім'ї або припинити вже почате насильство.

Закон встановлює такі спеціальні заходи з попередження насильства в сім'ї, як: офіційне попередження про неприпустимість вчинення насильства в сім'ї; захисний припис; взяття на профілактичний облік та зняття з профілактичного обліку членів сім'ї, які вчинили насильство в сім'ї; направлення кривдника на проходження корекційної програми.

Підстави для застосування заходів з попередження насильства в сім'ї визначені у розділі III Інструкції щодо порядку взаємодії структурних підрозділів, відповідальних за реалізацію державної політики щодо попередження насильства в сім'ї, служб у справах дітей, центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді та відповідних підрозділів органів внутрішніх справ з питань

здійснення заходів з попередження насильства в сім'ї. Підставами для вжиття вищезазначених заходів є: заява про допомогу жертви насильства в сім'ї або члена сім'ї, стосовно якого існує реальна загроза вчинення насильства в сім'ї; висловлене жертвою насильства в сім'ї або членом сім'ї, стосовно якого існує реальна загроза вчинення насильства в сім'ї, бажання щодо вжиття заходів з попередження насильства в сім'ї у разі, якщо повідомлення або заява надійшли не від нього особисто; отримання повідомлення про вчинення насильства в сім'ї або реальної загрози його вчинення стосовно неповнолітнього чи недієздатного члена сім'ї; отримання інформації про реальну загрозу вчинення насильства в сім'ї за інших обставин.

Офіційне попередження про неприпустимість вчинення насильства в сім'ї виноситься працівниками СДІМ члену сім'ї, який вчинив домашнє насильство. Вищезазначене виноситься під розписку осудній особі, яка на момент його винесення досягла 16 річного віку.

Взяття на профілактичний облік члена сім'ї, щодо якого раніше було винесене офіційне попередження про неприпустимість вчинення насильства в сім'ї, здійснюється ДІМ у відповідності з Положенням про службу дільничних інспекторів міліції в системі Міністерства внутрішніх справ України. Рішення про взяття на профілактичний облік приймає начальник міськрайоргану внутрішніх справ або його заступник на підставі мотивованого рапорту ДІМ. Термін перебування на профілактичному обліку становить один рік. Також передбачено випадки, коли профілактична робота припиняється: якщо кривдник після останнього правопорушення упродовж року не допустив повторні правопорушення; набрав законної сили вирок суду про притягнення кривдника до кримінальної відповідальності у вигляді позбавлення волі; тривала відсутність за місцем проживання; смерть такої особи.

Особа яка вчинила насильство в сім'ї після отримання офіційного попередження про неприпустимість вчинення домашнього насильства, направляється ДІМ до кризового центру для проходження корекційної програми, спрямованої на формування гуманістичних цінностей та ненасильницької моделі поведінки в сім'ї. ДІМ у триденний термін надсилає до кризового центру, в якому проводять корекційну програму повідомлення про направлення особи. Проходження корекційної програми для такої особи є обов'язковим, а ухилення тягне за собою адміністративну відповідальність.

Захисний припис може бути винесений ДІМ за погодженням із начальником відповідного органу внутрішніх справ і прокурором особі, яка вчинила насильство в сім'ї, після отримання офіційного попередження про неприпустимість вчинення домашнього насильства. Захисний припис – це спеціальна форма реагування СДІМ щодо захисту жертви насильства в сім'ї. Захисний припис забороняє кривднику вчиняти певні дії стосовно жертви насильства в сім'ї, а саме: вчиняти конкретні акти насильства в сім'ї; отримувати інформацію про місце перебування жертви насильства в сім'ї; розшукувати жертву насильства в сім'ї; відвідувати жертву насильства в сім'ї; вести телефонні переговори з жертвою насильства в сім'ї. Зазначені обмеження встановлюються

до особи на термін до 90 діб із дня погодження захисного припису з прокурором. Невиконання умов захисного припису тягне за собою адміністративну відповідальність.

Аналіз чинного законодавства та практики здійснення дільничним інспектором міліції спеціальних заходів з попередження насильства в сім'ї дозволяє зробити висновок, що така діяльність характеризується досить високою ефективністю але потребує подальшого удосконалення. Зокрема у напрямку підвищення правового статусу дільничного інспектора та посилення відповідальності за недотримання умов захисного припису задля посилення захисту жертв домашнього насильства.

Одержано 29.04.2015

УДК 342.924(075)

Ольга Олександрівна Леміш,

курсант групи ФГБ-13-5 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Руколайніна І. Є.

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ПРИТАМАННІ ПРОЦЕДУРИ ПРИТЯГНЕННЯ ДО АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ ОСІБ

На сьогоднішній день в Україні найвищою цінністю визначено забезпечення прав та свобод людини і громадянина. Особливу увагу приділяють неповнолітнім, адже проблема вчинення ними правопорушень залишається однією з актуальних проблем. Як ми вже знаємо, адміністративна відповідальність – це застосування до осіб, які вчинили адміністративні проступки, адміністративних стягнень, що тягнуть для цих осіб наслідки майнового, морального, особистісного чи іншого характеру і накладаються уповноваженими на те органами чи посадовими особами на підставах і в порядку, встановлених нормами адміністративного права. Дивлячись на те, що неповнолітні є спеціальним суб'єктом такої відповідальності, існують деякі особливості, притаманні процедурі притягнення їх до адміністративної відповідальності.

На протязі останнього часу проблемами адміністративної відповідальності займалась переважна більшість учених в галузі адміністративного права, зокрема, такі як: О. Б. Андрєєва, О. М. Бандурка, Ю. П. Битяк, І. П. Голосніченко, Є. В. Додін. Я хочу проаналізувати особливості адміністративної відповідальності неповнолітніх та з'ясувати соціально-психологічні причини злочинної поведінки неповнолітніх.

Міжнародною Конвенцією про права дитини від 20.11.1989 р., що була ратифікована постановою Верховної Ради України від 27.02.1991 р. № 789-ХІІ, визначається, що «дитиною є кожна людська істота до досягнення 18-річного віку». При цьому законодавчо в Україні встановлено градацію віку дитини у

таких вікових категоріях: малолітньою вважається дитина до досягнення нею чотирнадцяти років, неповнолітньою – у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років. Так, у Кодексі України про адміністративні правопорушення законодавець встановлює віком настання адміністративної відповідальності шістнадцять років. Суб'єктом адміністративної відповідальності визнаються саме неповнолітні у віці від 16 до 18 років. У КУпАП відсутнє визначення поняття «неповнолітні», але ст. 13 передбачає відповідальність неповнолітніх, до яких, як можна зрозуміти, відносять осіб віком від 16 до 18 років. Водночас, у ст. 184 КУпАП ідеться про вчинення правопорушень неповнолітніми у віці від 14 до 16 років, які ще нібито не є суб'єктами адміністративної відповідальності, але у цьому разі все ж таки настає адміністративна відповідальність у виді накладання штрафу на батьків неповнолітніх або осіб, які їх замінюють. Це за своїм змістом не є адміністративною відповідальністю неповнолітніх, а відповідальністю батьків або осіб, що їх замінюють, за дії неповнолітніх. Таким чином, притягнення батьків неповнолітніх до адміністративної відповідальності справляє непрямої виховний вплив на неповнолітніх та вказує батькам на прогалину у вихованні, за допомогою чого здійснюється профілактика вчинення правопорушень, у тому числі повторних.

Отже, встановлення віку адміністративної відповідальності з шістнадцяти років, вважається найбільш доцільним та таким, що відповідає міжнародним керівним принципам ООН для попередження злочинності серед неповнолітніх (Ер-Рядські керівні принципи, які проголошують, що слід уникати криміналізації та покарання дитини за поведінку, яка не завдає шкоди розвитку самої дитини та шкоди іншим, адже шістнадцятирічний неповнолітній уже здатен зрозуміти протиправність своїх дій та відповідати за них. Особливістю адміністративної відповідальності неповнолітніх доцільно визначити розгляд справ про адміністративні правопорушення неповнолітніх у районних, районних у містах, міських чи міськрайонних судах (суддями) (ст. 221 КУпАП) і тільки за місцем фактичного проживання неповнолітньої особи, що посилить виховний вплив на правопорушника.

У випадках, якщо неповнолітня особа несе адміністративну відповідальність на загальних підставах, заборонено застосування адміністративного арешту до неповнолітніх (ст. 32 КУпАП). Передбачений лише один випадок, коли адміністративна відповідальність, до якої притягається неповнолітній, несе не тільки виховний, а й майновий характер – якщо під час вчинення адміністративного правопорушення шкоду заподіяно неповнолітнім, який досяг шістнадцяти років і має самостійний заробіток, а сума шкоди не перевищує одного неоподаткованого мінімуму доходів громадян, суддя має право покласти на неповнолітнього відшкодування заподіяної шкоди або зобов'язати своєю працею усунути її. Це виключення, на нашу думку, не принижує виховного впливу адміністративної відповідальності неповнолітніх, а тільки допомагає неповнолітньому правопорушнику усвідомити рівень матеріальної шкоди, яку він завдав, та вчить цінувати свою працю.

Слід погодитись, що для нормального функціонування системи правосуддя у справах про притягнення неповнолітніх до адміністративної відповідальності вона має включати в себе: врахування вікових особливостей неповнолітнього; юридичні гарантії захисту прав і законних інтересів неповнолітніх; повноту індивідуального соціально-психологічного дослідження особистості неповнолітнього; вибір індивідуального заходу впливу та його виконання. При цьому, з метою виконання принципу індивідуалізації адміністративного покарання та з урахуванням вікових особливостей неповнолітніх притягнення їх до адміністративної відповідальності потребує детального законодавчого закріплення. Саме щорічне зростання кількості правопорушень, що скоюють неповнолітні, та наявні особливості притягнення неповнолітніх до адміністративної відповідальності й сприяють необхідності введення до КУпАП окремого розділу «Проведення у справах про адміністративні правопорушення неповнолітніх». Детальний аналіз причин правопорушень неповнолітніх дає змогу окреслити основні напрями діяльності різних соціальних інститутів, установ, громадських організацій, кожної молодої людини, що спрямовані на зниження рівня злочинності та правопорушень серед неповнолітніх.

Одержано 29.04.2015

УДК 351.74+342.922

Костянтин Євгенович Литвинов,

курсант групи ІКМ-12-1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Шатрава С. О.

ПИТАННЯ ВЗАЄМОДІЯ УБК МВС УКРАЇНИ З ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ

Важливе значення для результативності боротьби з кіберзлочинністю має взаємодія Управління боротьби з кіберзлочинністю МВС України на всіх рівнях, в тому числі із представниками правоохоронних органів інших країн. Оскільки ефективна боротьба із комп'ютерною злочинністю вимагає більш дієвого та ефективно функціонуючого співробітництва всіх правоохоронних органів у даному напрямку.

На підставі аналізу нормативно-правових актів, які регламентують діяльність УБК МВС України та враховуючи особливості злочинів у сфері інформаційно-комунікаційних технологій, що передбачає використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку (у сферах платіжних систем; обігу інформації протиправного характеру із використанням електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку; економіки, яка включає в себе фінансові та торгові транзакції, що здійснюються за допомогою мереж електрозв'язку чи комп'ютерних мереж, а також протидія

забороненим видам господарської діяльності у цій сфері); надання телекомунікаційних послуг; а також шахрайствам і легалізації (відмиванню) доходів, одержаних від зазначених вище кримінальних правопорушень), то важливе значення для боротьби з кіберзлочинністю має взаємодія УБК МВС України на наступних рівнях: 1) внутрішньовідомчому (з іншими оперативними підрозділами кримінальної міліції, науково-дослідними експертно-криміналістичними центрами та слідчими підрозділами); 2) внутрішньодержавному (з органами і підрозділами Служби безпеки України, Державної прикордонної служби, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами і організаціями різних форм власності у сфері боротьби з кіберзлочинністю); 3) міжнародному (з правоохоронними органами інших країн).

Кожний зазначений рівень взаємодії УБК МВС України з іншими правоохоронними органами має свої особливості та правове регулювання діяльності.

Враховуючи виокремлені нами рівні взаємодії УБК МВС України з іншими правоохоронними органами, варто вказати форми їх реалізації: 1) організація вивчення матеріалів, що утворюються під час здійснення працівниками ПБК оперативно-розшукової діяльності; 2) створення та застосування (спільно з територіальними підрозділами БК) автоматизованих інформаційних систем відповідно до потреб оперативно-службової діяльності; 3) організація виконання доручень слідчого, прокурора щодо проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальних провадженнях, які відносяться до компетенції Управління; 4) організація проведення комплексних і цільових оперативно-профілактичних заходів, у тому числі за участю правоохоронних органів інших країн; 5) участь у розробленні та опрацюванні проектів законодавчих та інших нормативно-правових актів у цій сфері; 6) забезпечення своєчасного розгляду звернень та запитів громадян, підприємств, установ, організацій з питань, віднесених до компетенції Управління; 7) висвітлення в засобах масової інформації відомостей щодо діяльності УБК тощо.

Під взаємодією УБК МВС України з правоохоронними органами розуміємо врегульовану переважно адміністративно-правовими нормами, погоджену за метою, часом та місцем діяльність самостійних в організаційному відношенні суб'єктів і спрямовану на забезпечення якісного та ефективного виконання покладених на них завдань щодо боротьби з кіберзлочинністю.

Одержано 27.04.2015

УДК 342.9

Світлана Антонівна Масленникова,

курсант групи ФГБ-12-5 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Казанчук І. Д.

ДОВІРА НАСЕЛЕННЯ ДО ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ – ОСНОВА РЕФОРМУВАННЯ ПРАВООХОРОННОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

В умовах сьогодення реформування системи органів внутрішніх справ є важливим завданням української держави. Треба визнати, що рівень довіри громадян до міліції у 2013 році сягав лише 3–5 %, а після подій у 2014 році цей показник, за даними Інституту соціології Національної академії наук України, склав 0,8 %. Причиною низького кредиту довіри населення до правоохоронців стали системні недоліки в діяльності ОВС. Постійні зміни в структурі органів внутрішніх справ вимагають запропонування власних підходів та нових форм підвищення ефективності правоохоронної діяльності. Важливим є створення відповідних правових засад реалізації владних повноважень правоохоронців, формування нової системи оцінювання їх діяльності з урахуванням досвіду діяльності правоохоронних структур провідних країн світу і міжнародних норм. Все це, на наш погляд, позитивно вплине на рівень забезпечення належного стану охорони громадського порядку та безпеки громадян в Україні.

В умовах сучасності багато європейських держав, в тому числі й Україна, намагаються знайти шляхи покращення адміністративної діяльності органів внутрішніх справ. Проте запровадження таких новацій у роботі української міліції залежить не тільки від політичної ситуації, але й від ступеня готовності працівників органів внутрішніх справ до реорганізації власної діяльності, підвищення довіри населення. Як показує досвід таких країн, як Німеччина, Польща, впровадження сучасних інформаційних систем з метою зміцнення взаємодії органів внутрішніх справ з громадськістю більш дієво забезпечить реалізацію виконання покладених на працівників міліції завдань. Оскільки йдеться про довіру населення до органів внутрішніх справ, то підвищення ефективності їх адміністративної діяльності неможлива без тісного партнерства із громадянами. Адже забезпечення і захист прав людини та громадянина, які проголошені в Конституції України пріоритетною цінністю української держави, потребує багато зусиль, які правоохоронці виконують завдяки неухильному дотриманні і виконанні законів, тісній взаємодії з громадськістю. Тому є потреба у розробці проектів модернізації системи ОВС України, що створять «нову поліцію», яка забезпечить правопорядок і спокій у суспільстві.

На основі міжнародних програм та досвіду діяльності поліції Німеччини, Великобританії і Польщі вважаємо за необхідне запровадження в Україні

таких нових проєктів, як: «Поради міліціонера», «Електронний лист допомоги», «Навчальна установа української поліції», «Електронний документ». Так, наприклад, захід «Поради міліціонера» передбачає тижневі зустрічі працівників міліції з різними верствами населення з порадами, які покликані допомогти людям не опинитися в небезпечних ситуаціях, не стати жертвами правопорушення. У межах проєкту «Електронний лист допомоги» обґрунтовано доцільність створення спеціальної веб-сторінки, на якій має бути розміщено бланки для заповнення особами, які постраждали від дрібних крадіжок, бійок без тяжких тілесних пошкоджень, шахрайства, стали свідками правопорушення. Ці проєкти спрямовані на послідовне нарощування зусиль у забезпеченні захисту прав і законних інтересів громадян, покращення взаємодії з громадськістю, відновлення довіри суспільства до правоохоронців.

З метою забезпечення належного рівня довіри населення до ОВС України треба використовувати перевірені часом і зовсім нові форми налагодження партнерської взаємодії з населенням з метою закріплення позитивного іміджу міліції. Так, на нашу думку, ефективність роботи правоохоронців покращить система таких заходів, спрямованих на формування образу «правоохоронця-захисника» прав і законних інтересів пересічних громадян, як: формування у правоохоронців навичок комунікабельності; уміння володіти рисами емпатичності; формування зовнішньої і внутрішньої культури; формування власного іміджу шляхом позитивної поведінки; формування почуття обов'язку перед державою і громадянами; набуття індивідуальних рис характеру; інтелектуальні здібності; формування високих моральних цінностей. Крім того, до напрямків підвищення ефективності діяльності органів внутрішніх справ, удосконалення партнерських відносин з населенням у межах моделі «community policing» віднесемо: удосконалення нормативно-правового забезпечення відповідно до європейських норм; розвиток науково-методичного забезпечення; підвищення професійного рівня працівників міліції; розвиток системи стимулювання та заохочення активних членів громадських формувань; розвиток системи правового виховання населення. А, враховуючи визначальну роль преси, телебачення та Інтернету у процесі формування думки про органи внутрішніх справ, формування позитивних уявлень громадян про правоохоронців вважаємо за необхідне проведення іміджевої стратегії за допомогою засобів масової інформації та використання нових технологій.

У свою чергу, нова шкала оцінювання діяльності ОВС України повинна визначатися за наступними чинниками: суворий відбір на навчання у заклади системи МВС України; довіра населення до окремої служби чи підрозділу ОВС; оперативність реагування на інформацію про правопорушення і надзвичайні події; якість профілактичної роботи; дотримання законності; тісна взаємодія із засобами масової інформації, громадськими організаціями; професіоналізм правоохоронців; використання новітніх інформаційних технологій.

Таким чином, ми дійшли висновку, що при розробці принципово нових підходів до покращення адміністративної діяльності органів внутрішніх справ потрібно враховувати ті практики управління і взаємодії, які вже існують у

відділах і підрозділах ОВС України, що безпосередньо працюють з населенням. І деякі з цих практик неминуче доведеться змінити при введенні нової системи оцінки діяльності міліції. Більш того, всі процеси, які відбуваються в системі органів внутрішніх справ відкривають широкі перспективи запозичення досвіду таких країн світу, як Німеччина, Польща. Удосконалення проєктів поліцейської практики, використання досвіду зарубіжних держав сприятиме ефективному виконанні правоохоронних функцій, скеровуватиме правоохоронців на тісну взаємодію з населенням, що покращить імідж ОВС України у суспільстві.

Одержано 27.04.2015

УДК 324.92(477)

Катерина Ігорівна Нечупий,

курсант групи ФПС-13-2 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Джафарова О. В.

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ МІГРАЦІЙНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ У СФЕРІ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ

В умовах сьогодення одним з найперспективніших кроків реформи публічної адміністрації, її ідеологічною основою на майбутнє має стати впровадження доктрини адміністративних послуг. Визнання людини, її життя і здоров'я, честі та гідності найвищою соціальною цінністю вимагає переосмислення ролі держави та радикальної зміни відносин між владою та громадянами. Сучасна держава не управляє суспільством, а надає йому послуги.

Нами діяльність Державної міграційної служби України щодо надання адміністративних послуг розглядається як організаційно-розпорядча, публічно-сервісна діяльність, що здійснюється посадовою особою Державної міграційної служби України у формі процедур щодо видачі офіційних документів, і спрямована на реалізацію прав, свобод і законних інтересів людини і громадянина та забезпечення національної безпеки.

З метою виокремлення основних видів адміністративних послуг, які надаються Державною міграційною службою України, постало необхідним здійснити аналіз нормативно-правових актів у цьому напрямку, що надало можливість виокремити наступні адміністративні послуги, а саме: оформлення та видача паспорта громадянина України; оформлення та видача паспорта громадянина України у разі обміну замість втраченого чи пошкодженого; вклеювання до паспорта громадянина України фотокартки при досягненні 25- і 45-річного віку; оформлення та видача або обмін паспорта громадянина України для виїзду за кордон; дострокове оформлення та видача або обмін паспорта громадянина України для виїзду за кордон; оформлення та видача

проїзного документу дитини для виїзду за кордон; оформлення та видача тимчасового посвідчення громадянина України; оформлення та видача посвідчення особи без громадянства для виїзду за кордон або обмін посвідчення; оформлення та видача або обмін посвідки на тимчасове проживання, у тому числі замість загубленої; оформлення та видача проїзного документу біженця; оформлення та видача проїзного документа особи, якій надано додатковий захист; видача або обмін посвідки на постійне проживання, у тому числі замість загубленої; оформлення та видача посвідчення біженця; оформлення та видача посвідчення особи, яка потребує додаткового захисту.

Враховуючи викладене, можна зробити висновок, що адміністративні послуги, які надаються Державною міграційною службою України слід класифікувати за таким критерієм як рівень встановлення повноважень щодо надання адміністративних послуг та правовим регулюванням процедури їх надання.

Одержано 29.04.2015

УДК 351.743:316.7

Едгар Ашотович Погосян,

курсант групи ФПС-12-1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Чумак В. В.

ДУХОВНА КУЛЬТУРА СПІВРОБІТНИКІВ ОВС: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

На сьогоднішньому етапі розвитку суспільства все більшої актуальності набуває проблема розвитку духовної культури особистості, а також конструктивної ролі держави та соціальних інститутів у подоланні негативних явищ у цій сфері та у запобіганні їх подальшому виникненню. Сучасне суспільство має потребу у творчій, духовно багатій особистості, яка б відчувала відповідальність за соціально-політичний, правовий та економічний розвиток країни, за збереження духовної культури народу. Крім цього, духовна культура приваблює вчених та практиків, тому що вона виконує важливі функції у суспільстві, соціальному інституті чи організації – вона може бути маніпулятором у руках керівництва організації при формуванні цінностей і норм поведінки підлеглих; сприяти об'єднанню членів організації навколо її цілей і цінностей; забезпечити ефективність роботи організації, в тому числі і органів внутрішніх справ.

Відзначимо, що духовна культура працівника міліції формується й змінюється сьогодні під впливом цілої групи факторів, які багато в чому детермінують правоохоронну діяльність протягом останнього десятиріччя. Ці фактори можна класифікувати за різними підставами. Класифікація за ступенем зв'язаності з об'єктом впливу факторів дозволяє розділити їх на об'єктивні й

суб'єктивні. До об'єктивних, у цьому випадку, ми могли б віднести ознаки кризи в правоохоронній діяльності, соціальні зміни в країні в цілому, особливості кадрової політики в органах внутрішніх справ. Як суб'єктивні, можна було б оцінити вплив близького оточення працівника органів внутрішніх справ, його досвід правоохоронної діяльності, цінності, установки. Так, наприклад, результати досліджень показують, що престиж служби в органах внутрішніх справ падає, і це відбивається на персоналі. З кожним роком до міліції приходить усе менше кандидатів на службу, які за своїми якостями відповідають професійним вимогам.

Ще одним об'єктивним фактором, який багато в чому визначає деформацію духовної культури працівника ОВС є повсюдне порушення прав працівників міліції. Дослідження показують, що сьогодні більше ніж 70 % працівників перебувають на межі або за межею бідності; часто працюють без вихідних, відпусток, не мають можливості підвищувати свій професійний рівень. Ці й інші фактори не тільки визначають тренди розвитку духовної культури правоохоронця, але й нівелюють довільну роботу з формування професійно важливих якостей, цінностей, установок.

Таким чином, сьогодні можна констатувати формування негативної міліцейської субкультури, в основі якої найчастіше лежать єдині методи та антисоціальні цілі. Саме з нею вступає в протиставлення система виховання, загальнолюдські цінності й все багатство духовного світу.

Отже формування духовних цінностей та духовного світу майбутніх міліціонерів, прищеплення їм загальнолюдських цінностей, гуманістичної ідеології та моралі є запорукою дотримання ними у професійній діяльності законності та недопущення протиправних дій щодо громадян, підозрюваних у вчиненні злочину та злочинців.

Одержано 28.04.2015

УДК 351.743

Левон Ашотович Погосян,

курсант групи ФПС-12-1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Чумак В. В.

ВИЗНАЧЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ФУНКЦІЙ СЛІДЧИХ ПІДРОЗДІЛІВ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

На слідчі підрозділи органів внутрішніх справ покладено специфічні завдання, для вирішення яких їм надано широке коло повноважень. Реалізація цих повноважень потребує чітко сформованої системи управління діяльністю слідчими підрозділами органів внутрішніх справ. Саме тому адміністративно-управлінські функції набувають особливо важливого значення у діяльності

цих органів. Адміністративно-правові функції слідчих підрозділів органів внутрішніх справ мають свої особливості, виражені їх специфічними рисами.

Однією із адміністративно-управлінських функцій слідчих підрозділів органів внутрішніх справ є функція керівництва. Так, наприклад, на Головне слідче управління МВС України покладається організаційно-методичне керівництво діяльністю органів досудового розслідування з метою забезпечення всебічного, повного та неупередженого досудового розслідування кримінальних правопорушень, передбачених законом України про кримінальну відповідальність.

Керівна функція в державних органах, в тому числі слідчих підрозділах органів внутрішніх справ, покладається на відповідних службових осіб – начальників або керівників. В слідчих підрозділах органів внутрішніх справ такими особами є начальник відповідного слідчого підрозділу, його заступники, а стосовно керівництва відповідним відділом – слідчий відповідного рівня.

Відповідно до Типового Положення про слідче управління (відділ) головного управління, управління МВС України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, на транспорті Перший заступник начальника ГУМВС, УМВС – начальник слідчого управління (відділу): 1) здійснює керівництво ГУМВС, УМВС у межах делегованих йому начальником ГУМВС, УМВС повноважень; 2) керує діяльністю слідчого управління (відділу) ГУМВС, УМВС і органів досудового розслідування, є відповідальним за організацію і забезпечення виконання покладених на них завдань, дотримання ними вимог чинного законодавства України, а також письмових вказівок прокуратури, рішень суду з питань діяльності органів досудового розслідування тощо.

Отже, керівництво у діяльності слідчих підрозділів органів внутрішніх справ відбувається на всіх організаційних та функціональних рівнях. Відповідно функція керівництва в слідчих підрозділах органів внутрішніх справ має такі особливості: 1) керівним суб'єктом завжди виступає слідчий відповідного рівня; 2) поєднання єдиноначальності при прийнятті керівних рішень та колегіальності при їх обговоренні; 3) мета керівництва завжди

спрямована на ефективну реалізацію основної функції слідчих підрозділів – досудове розслідування кримінальних справ; 4) на різних рівнях діяльності та на різних ділянках роботи здійснюється різними керівними суб'єктами; 5) відносини керівництва передбачають наявність юридичної нерівності сторін.

Відзначимо, що керівництво в слідчих підрозділах органів внутрішніх справ завжди здійснюється на підставі планування їх діяльності. Планування – це вид адміністративно-управлінської функції, яка виконується з метою вирішення організаційних, фінансових, кадрових та інших питань, необхідних для визначення послідовності реалізації відповідних управлінських рішень. Термін «планування» в адміністративному праві формулюється неоднозначно. О. М. Бандурка зазначає, що планування забезпечує організованість у діяльності органу внутрішніх справ, взаємодію між різними підрозділами, зосередженість

зусиль на вирішенні головних завдань, підвищує відповідальність виконавців і полегшує контроль.

Отже, функція планування в слідчих підрозділах є необхідною основою всієї їх діяльності, її особливість полягає у тому, що: 1) суб'єкт планування не завжди виступає суб'єктом керівництва, однак рішення цих суб'єктів пов'язані; 2) завжди є передумовою виникнення інших управлінських відносин, зокрема, керівництва, контролю, організації тощо; 3) здійснюється на різних організаційних та функціональних рівнях.

Планування та керівництво у діяльності державних органів, в тому числі слідчих підрозділах, спрямовані, перш за все, на ефективну організацію їх діяльності. Організаційна функція – це вид адміністративно-управлінської функції, яка полягає у здійсненні уповноваженими суб'єктами упорядкування та узгодженості всіх елементів та систем з метою найбільш ефективної реалізації функціональних обов'язків на підставі попереднього планування та на основі постійного керівництва.

В діяльності слідчих підрозділів органів внутрішніх справ організаційні функції виконуються на різних рівнях і ділянках роботи. Наприклад, Перший заступник начальника ГУМВС, УМВС – начальник слідчого управління (відділу) здійснює організацію взаємодії слідчих підрозділів з іншими органами та підрозділами внутрішніх справ і у межах компетенції з іншими правоохоронними органами, органами державної влади України, а також відповідними органами іноземних держав на підставі міжнародних договорів, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України.

Отже, організаційні функції в діяльності слідчих підрозділів органів внутрішніх мають такі особливості: 1) здійснюються юридично уповноваженими суб'єктами; 2) можуть входити до складу інших управлінських функцій (взаємодія, керівництво тощо), або реалізуються самостійно; 3) реалізуються як у зв'язку з внутрішнім упорядкуванням діяльності слідчих підрозділів, так і у їх зовнішній взаємодії з іншими суб'єктами (наприклад, при здійсненні слідчої дії).

Прийняття та реалізація будь-якого управлінського рішення потребує не тільки попередньої організації та планування, але і поточного, попереднього або наступного контролю. Контроль, як вид адміністративно-управлінської функції, полягає у перевірці та визначенні якості та своєчасності виконання управлінського рішення.

Контроль у діяльності слідчих підрозділів органів внутрішніх справ може бути різних видів: процесуальний (контроль за порядком здійснення слідчих чи інших процесуальних дій), організаційний (контроль за правильністю організації та ведення розслідування), поточний (здійснюється в ході проведення слідчих дій), наступний (проводиться після проведення слідчих дій), попередній (проводиться з метою перевірки вірності прийнятих управлінських рішень з приводу проведення тих чи інших слідчих дій). Кожен із видів контролю має власну мету та завдання.

Отже, контроль в діяльності слідчих підрозділів органів внутрішніх справ має такі характерні особливості: 1) уповноваженим суб'єктом контролю можуть виступати як слідчі, так і інші суб'єкти (наприклад, прокурор здійснює попередній, поточний та наступний контроль); 2) здійснюється на всіх етапах досудового слідства; 3) не виключає процесуальної самостійності та персональної відповідальності слідчого за прийняті ним рішення та проведені ним заходи; 4) здійснюється як в сфері основної діяльності слідчих підрозділів – досудовому слідстві, так і у сфері їх внутрішньо-організаційної діяльності (кадрова, організаційна робота).

Отже, адміністративно-правові функції в діяльності слідчих підрозділів органів внутрішніх справ відіграють важливу роль, забезпечуючи належне функціонування всієї системи цих органів, і кожного окремого елементу у цій системі.

Одержано 28.04.2015

УДК 342.95

Ангеліна Сергіївна Сидоренко,

курсант групи ФПС-13-1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Резанов С. А.

ДИСКРЕЦІЙНІ ПОВНОВАЖЕННЯ: КОРУПЦІЙНІ РИЗИКИ ТА ШЛЯХИ ЇХ УСУНЕННЯ

Одним з аспектів вирішення проблеми застосування дискреційних прав, і відповідно захисту прав та свобод громадян, які порушені під час реалізації даних повноважень, є визначення їх правової природи. Дискреційні повноваження є головною підставою існування корупційних ризиків у державному управлінні. Тому аналіз їх змісту, підстав дозволить максимально зменшити кількість випадків зловживань.

В нормі права заздалегідь не можливо передбачити всіх життєвих випадків і обставин. Тому вона залишає певний простір, який має заповнити орган, котрий застосовує норму. При цьому орган повинен брати до уваги загальний погляд на значення певних понять, мету, якої він має досягти, і нарешті на засади здорового глузду. Існування права дискреційної влади з однієї сторони є найкращим вираженням правової держави, з іншої – свобода адміністрації має бути обмежена цілою низкою кордонів і здійснюватися в рамках законності, для повної реалізації прав і свобод громадян та їх захисту.

Дискреційне право є законним і невід'ємним елементом публічної влади. Воно дає можливість посадовій особі диференціювати ситуації в залежності від обставин, вичерпний перелік яких не можливо вказати в нормі права. Обсяг дискреційних повноважень органів виконавчої влади досить широкий, а їх застосування породжує безліч можливостей для використання у власних

потребах. Існуюча система державного управління є неефективною, а функціонування державного апарату незадовільним. Однією з багатьох причин є нечіткість та непрозорість процедур та критеріїв прийняття рішень у багатьох сферах державного управління, що призводить до адміністративного свавілля та посилення корупції. Відсутність чіткої регламентації діяльності державних службовців щодо процедури здійснення службових повноважень, прийняття рішень, видачі офіційних документів; наявність у посадових осіб надто широких розпорядчо-дозвільних повноважень для прийняття рішень на свій розсуд, що дає їм можливість створювати зайві ускладнення, перебільшувати свою роль у вирішенні питань, пов'язаних із зверненнями громадян – ось деякі з основних організаційно-управлінських факторів, які впливають на подальший розвиток корупції.

Таким чином, застосування дискреційних прав – це дозволена законом, інтелектуально-вольова діяльність компетентного суб'єкту, змістом якої є здійснення вибору одного з декількох варіантів рішення, встановленого правовою нормою, для забезпечення законності, справедливості, доцільності та ефективності адміністративного регулювання, з метою ухвалення оптимального рішення по справі, максимально повно забезпечуючи досягнення встановлених правом цілей. Процес прийняття рішень має бути прозорим та відкритим для ретельного його розгляду. Суспільство має знати, яким чином державні інститути розпоряджаються даними їм повноваженнями і ресурсами. Інформаційна прозорість може бути підкріплена такими заходами, як застосування систем розкриття відомостей та визнання ролі активних та незалежних засобів масової інформації.

Одержано 29.04.2015

УДК 351.745(477)

Дмитро Сергійович Совпель,

курсант групи ІКМ-13-8 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Чумак В. В.

ДІЯЛЬНІСТЬ МУНІЦИПАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ В УКРАЇНІ: ПИТАННЯ СЬОГОДЕННЯ

Побудова громадянського суспільства зумовлює необхідність створення сил правопорядку, максимально наближених до населення, які найбільш повно враховують інтереси мешканців територіальних громад, активно взаємодіють з ними та діють під їх постійним контролем. Саме такими якостями можуть і повинні володіти муніципальні органи охорони громадського порядку.

Формування ідеології служіння держави людині можливе лише за умов практичної реалізації конституційного принципу верховенства права, що передбачає орієнтацію діяльності державних органів на захист прав людини,

забезпечення їх пріоритетності перед усіма іншими цінностями демократичної держави.

Під муніципальною міліцією розуміється виконавчий орган публічної влади територіальної громади, який складається з громадянських осіб – муніципальних службовців, він створюється та фінансується органами місцевого самоврядування, підлеглий та підзвітний також їм. Слід зазначити, що вказаний підрозділ має амплітаризаційну ознаку.

Проте в сучасних умовах реформування правоохоронних органів України, а також відповідно до проекту закону «Про муніципальну поліцію», то вищевказаний термін трансформується і набуває нового розуміння, яке пронизане керівними ідеями проекту закону та змісту реформування в цілому тощо. Тому, поліція місцевого самоврядування – спеціальний правоохоронний орган в системі місцевого самоврядування, що створюється міською, районною радою в кожній громаді з метою виконання повноважень місцевого самоврядування щодо забезпечення на території, що перебуває під юрисдикцією відповідної ради, законності, правопорядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян та утримується за рахунок коштів відповідного місцевого бюджету. Діяльності місцевої поліції має бути побудована на таких принципах як законність, деполітизація, децентралізація, підзвітність, прозорість в роботі, взаємодія з населенням та ін.

Враховуючи той факт, що місцева поліція згідно з вимогами сучасного реформування правоохоронних органів України може бути лише утворена за умовою децентралізації Міністерства внутрішніх справ України, то вона матиме подвійне підпорядкування: органи місцевого самоврядування та МВС. Тому на законодавчому рівні слід чітко встановити вертикальну підпорядкованість МВС з метою запобігання утворення «мерскої поліції», оскільки вона є елементом системи національної поліції.

Відповідно до законопроекту «Про муніципальну поліцію», органи місцевого самоврядування матимуть право утворювати власні озброєні формування з метою захисту правопорядку на території сіл, селищ або міст, до складу якої входитимуть підрозділи патрульно-постової служби, інші підрозділи, що будуть утворені за рішенням відповідної ради згідно з вимогами Кабінету Міністрів України.

Досвід створення муніципальних підрозділів охорони громадського порядку за весь період незалежності має багато міст України, тому можна виокремити наступні форми реалізації органами місцевого самоврядування права на здійснення охорони громадського порядку на території громади:

1. Створення власних охоронних комунальних підприємств.
2. Укладення договорів з міліцією про сумісну охоронну діяльність.
3. Створення муніципальної міліції як силового підрозділу інспекції по благоустрою місцевої ради.

Треба зазначити, що можливість фінансування муніципальної поліції можуть бути розглянуті тільки по відношенню до міських рад, тому що сільські та селищні ради не мають відповідної фінансової можливості до створення

і утримання муніципальної поліції. З метою покриття видатків територіальної громади на утримання муніципальної поліції є необхідним законодавчо закріпити за органами місцевого самоврядування дохідні джерела в розмірі, необхідному для покриття зазначених видатків, виходячи із установлених норм утримання мінімальної штатної чисельності службовців муніципальної поліції.

Враховуючи те, що муніципальна поліція матиме подвійне фінансування, то є підстави поліпшення соціального захисту її співробітників, а також модернізації та переоснащення техніки та засобів, що використовуються органами внутрішніх справ, з метою найефективнішого виконання своїх функціональних обов'язків. Слід зазначити, що муніципальна поліція максимально наближена до населення, оскільки відповідні службові особи призначаються на посаду у тому числі і за участю органів місцевого самоврядування.

Отже, створення муніципальної поліції є досить актуальним питанням сьогодення, яке має як позитивні так і негативні риси, проте, враховуючи минулий досвід багатьох міст України щодо зазначеної діяльності, то сучасне реформування правоохоронних органів України, саме спрямоване на створення місцевої поліції, враховуючи таку потребу, що є наслідком дії політичної, соціальної, економічної кризи та призвело до дестабілізації громадського порядку.

Одержано 28.04.2015

УДК 342.924(075)

Вікторія Сергіївна Стефанчук,

курсант групи ФГБ-13-5 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Руколайніна І. Є.

ПРОБЛЕМИ ГЕНДЕРНОЇ НЕРІВНОСТІ ЖІНОК В ОРГАНАХ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Значна кількість соціальних опитувань виявила багато причини, які по значущості можна поставити на I місце в проблемі гендерної нерівності жінок в ОВС. Перша причина – це сильний удар по чоловічій самооцінці і хоча вони відкрито цього не визнають, це відображається щодо їх відношення до успішних жінок – професіоналів власної справи.

По-друге, від жінок вимагають більшої старанності, охайності та уважності до всілякої кропіткої роботи, якою наскрізь пронизана робота кадрового та психологічного забезпечення. Навіть там жінці, яка насмілилася обрати таку роботу для реалізації свого потенціалу, потрібно в 3 рази краще працювати, нехтуючи своїм особистим життям та постійно демонструвати рівень своїх ділових та професійних якостей, задля здобуття поваги з боку оточуючих.

Третя проблема – проблема відпусток жінок з приводу народження дітей та догляду за ними, адже жінка, йдучи в декретну відпустку залишає за собою робоче місце за якою продовжується вислуга служби. Це часто стає

приводом для зверхнього ставлення чоловіків до жінок як до спеціалістів, оскільки має місце певна невідповідність між реальним досвідом і формальною вислугою. Враховуючи це, законодавчою владою був прийнятий закон, що дозволяє чоловікам, як і жінкам, брати декретну відпустку по догляду за дитиною. Постає питання: чому ж чоловіки у своїй більшості не користуються цим правом? Відповідь, скоріше за все, знову ж полягає у певних стереотипах. На їх думку, жінка повинна бути нянькою та домогосподаркою, а не «лізти» у серйозні чоловічі справи. Такий же погляд часто спостерігається і серед народу, оскільки працю жінки – міліціонера майже не помітно за купою паперів, що не доступні сторонньому оку. Отже формується хибна думка про нездатність жінок виконувати правоохоронну функцію, яка є одним з головних напрямків діяльності міліціонера.

Не слід забувати й про інші не менш важливі проблеми. Однією з яких є часті прояви психологічного насильства та сексуальних домагань з боку чоловіків як у підрозділі так і серед населення. Цей факт, по результатам одного з опитувань, вони пояснюють по різному. Думки чоловічої половини ОВС сходяться в майже одноголосній заяві, що для них жінка – міліціонер – перш за все жінка. І часом, нудьгуючи, вони непристойно себе поводять, принижують при цьому жіночу гідність. Аргументи ж цивільних чоловіків не менш вражаючі. Значна більшість стверджує, що жінка – правоохоронець затуманює мозок і хвилює увагу.

Не можна промовчати й про деякі інші прояви дискримінації жінок в силових структурах. Одним з проявів є матеріально-технічне забезпечення, яке на сьогодні знаходиться не в кращому стані. Абсолютно непристосовані для утримування у підрозділі жінок, вони начебто створені задля того, щоб унеможливити їх працю в системі МВС. Великі розміри, незручні моделі, механізми та їх жахливий стан наводять на думку про цілковиту формальність реалізації «Програми гендерної рівності в системі ОВС України» (2006 р.).

З вище написаного можна зробити висновки щодо причинно-наслідкового зв'язку гендерної дискримінації жінок-міліціонерів. Наявність всіх цих проблем є підґрунтям для виникнення й розвитку нової – небажанню жінок бути рівними з чоловіками, через дисбаланс між рівнем вимог та рівнем заохочень за виконані роботи. Невизнаність вкладу жінок у погонах в розвиток діяльності системи ОВС сприяє їх швидкому емоційному вигоранню та іншим негативним змінам, що формують їх особистість та професійну діяльність. В особистому ж житті майже всіх співробітників-жінок спіткають певні складнощі в комунікативній та емоційно-вольовій сфері. Отже, статева нерівність є однією з ряду важливих проблем в системі МВС України, яка значно впливає на якість праці робітників та на показники ефективності системи взагалі. І серед них явище жіночої дискримінації займає вищу ланку серед не вирішених проблем сьогодення.

Одержано 29.04.2015

СЕКЦІЯ 5
КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ.
КРИМІНАЛЬНЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО ТА СУЧАСНІ
ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ КРИМІНАЛІСТИКИ

**ПРЕДСТАВНИКИ ЛЬВІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

УДК 343.102

Юлія Василівна Комарова,

*слухач магістратури факультету з підготовки фахівців для підрозділів
слідства Львівського державного університету внутрішніх справ*

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Комісарчук Ю. А.

**ПРАВОМІРНІСТЬ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ:
УМОВИ ВИЗНАЧЕННЯ ТА ЗАСОБИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ**

Із різновидів, що мають пізнавальну спрямованість, і відносяться до основних засобів збирання і перевірки доказів є слідчі (розшукові) дії. Тому актуальними є питання, за яких умов їх можна визнати правомірними і яким чином їхню правомірність можна забезпечити.

Однією з визначальних умов правомірності слідчих (розшукових) дій насамперед є наявність належних правових підстав їх проведення, які являють собою сукупність передбачених кримінальним процесуальним законом умов, що дають слідчому право провести ту чи іншу слідчу (розшукову) дію. Наявність достатніх відомостей тобто підстав, що вказують на можливість досягнення мети слідчої (розшукової) дії можна умовно класифікувати на правові та фактичні.

Серед правових підстав проведення слідчих (розшукових) дій необхідно розрізняти фактичні та процесуальні. У свою чергу і серед фактичних, і серед процесуальних підстав проведення слідчих (розшукових) дій необхідно розрізняти загальні та спеціальні підстави.

Загальними фактичними підставами проведення слідчої (розшукової) дії є наявність даних, якими обґрунтовується можливість розв'язання відповідного процесуального завдання в результаті проведення саме слідчої (розшукової) дії, а спеціальними фактичними її підставами є наявність даних, які свідчать про те, що конкретні завдання кримінального провадження можна розв'язати лише в результаті проведення конкретної слідчої (розшукової) дії та можливість досягнення її мети.

Загальними процесуальними підставами проведення слідчих (розшукових) дій є наявність передбачених законом їх процесуальних передумов,

зокрема: наявність такої слідчої (розшукової) дії в КПК як одного з визначених ним засобів розв'язання завдань досудового розслідування та судового розгляду; наявність розпочатого кримінального провадження; наявність належних повноважень посадової особи та відсутність у законі спеціальних обмежень на її проведення тощо.

Спеціальними процесуальними підставами є наявність додаткових процедурних передумов їх проведення, які стосуються конкретних слідчих (розшукових) дій, зокрема: винесення відповідної постанови чи ухвали; отримання дозволу слідчого судді чи згоди прокурора; наявність доручення суду чи слідчого або мотивованого клопотання сторони захисту чи іншого учасника провадження про необхідність проведення слідчої (розшукової) дії; наявність запиту іноземного компетентного органу про міжнародну правову допомогу тощо.

Організаційними засобами забезпечення правомірності слідчих (розшукових) дій є діяльність таких учасників кримінального провадження, як: 1) сам слідчий, який згідно зі ст. 40 КПК персонально відповідає за законність та своєчасність проведення процесуальних дій; 2) прокурор, на якого згідно зі ст. 121 Конституції та ст. 36 КПК покладено обов'язок здійснювати нагляд за додержанням законів під час досудового розслідування у формі процесуального керівництва ним; 3) керівник органу досудового розслідування, який згідно з п. 4 ч. 2 ст. 39 КПК уповноважений вживати заходів для усунення порушень вимог законодавства у разі їх допущення слідчим; 4) слідчий суддя, до повноважень якого згідно з п. 18 ст. 3 та ст. 248 КПК належить здійснення судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів їх учасників; 5) захисника, який згідно зі ст. 59 Конституції України та ст. 45 КПК уповноважений здійснювати захист учасників кримінального провадження та надавати їм іншу правову допомогу; 6) інші його учасники, які повинні діяти згідно з вимогами законодавства та загальновизнаних прав, свобод та законних інтересів його учасників; 7) суд, на який згідно зі ст. 124 Конституції України покладається обов'язок здійснення правосуддя з дотриманням конституційних засад судочинства та чинного законодавства.

Правомірність слідчих (розшукових) дій забезпечується і дотриманням засад кримінального процесу, які визначають як обумовлені суспільним і державним устроєм і закріплені в законодавстві основні, вихідні положення, які визначають сутність організації та діяльності державних уповноважених органів з розслідування кримінальних проваджень; доктринально обґрунтовані основні правові положення, які відображають предмет і метод кримінального процесуального регулювання, демократичну природу кримінального процесу, визначають сутність і структуру його проваджень, стадій та інститутів, спрямовують кримінальну процесуальну діяльність на досягнення завдань, поставлених державою перед кримінальним судочинством, є гарантіями забезпечення дотримання прав, свобод, законних інтересів тих учасників провадження, які залучаються до нього, а в підсумку – виконання завдань кримінального провадження.

Отже, слідчими (розшуковими) діями є дії, спрямовані на отримання (збирання) доказів або перевірку вже отриманих доказів у конкретному кримінальному провадженні.

Одержано 05.05.2015

УДК 343.132.5

Ірина Русланівна Отупор,

*слухач магістратури факультету з підготовки фахівців для підрозділів
слідства Львівського державного університету внутрішніх справ*

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Благути Р. І.

ВИКОРИСТАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ ДЛЯ ПРИЙНЯТТЯ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ РІШЕНЬ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ДОКАЗОВОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ

Чинне законодавство не містить загального визначення поняття «використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій», хоча статтями 256, 257 КПК України передбачаються підстави та певний порядок використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій у доказуванні та в інших цілях, зокрема, передання інформації та використання її в іншому кримінальному провадженні.

Тому, ураховуючи вищесказане, можна в загальному плані під використанням результатів негласних слідчих (розшукових) дій розуміти діяльність уповноважених суб'єктів (прокурора, слідчого, слідчого судді) по залученню до процесу досудового розслідування відомостей (предметів, документів), отриманих під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій, з метою вирішення завдань кримінального провадження.

Основою визначеною законом метою провадження негласних слідчих (розшукових) дій є отримання та фіксація інформації про злочини, за умови, що іншим шляхом отримати такі відомості неможливо. Ця інформація підлягає документуванню в установленому законом порядку з метою подальшого використання у доказуванні наявності чи відсутності у діях окремих осіб протиправних діянь, мети та мотивів, обставин та обстановки їх вчинення, встановлення винних і вирішення питання про визначення міри їх відповідальності та з'ясування інших обставин, що мають значення. У КПК України визначено порядок фіксації результатів негласних слідчих (розшукових) дій та вказано, що за підсумками їх проведення складається протокол, інформація фіксується на матеріальних носіях, окрім того, сам процес їх провадження може документуватися за допомогою технічних засобів. Відомості про осіб, які проводили негласні слідчі (розшукові) дії або були залучені до їх проведення,

у разі здійснення щодо них заходів безпеки можуть зазначатися із забезпеченням конфіденційності даних про таких осіб у законодавством. Тобто негласна слідча (розшукова) дія формально юридично має більш спрощену правову процедуру проведення, а відповідно спрощується й використання документів, складених за результатами проведення негласних слідчих (розшукових) дій, порівняно з оперативно-розшуковими заходами. А це означає, що негласна слідча (розшукова) дія набуває статусу звичайної процесуальної дії та її результати можна повноцінно використовувати нарівні з уже іншими слідчими (розшуковими) діями. Проте використання результатів проведення оперативно-розшукових дій у кримінальному провадженні ускладнюється наявністю обмежень, встановлених законом України «Про державну таємницю» та наказом Служби безпеки України «Про затвердження Зводу відомостей, що становлять державну таємницю». Саме тому законодавець обмежує можливості використання матеріалів оперативно-розшукової діяльності у ст. 10 закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», вказуючи на те, що вони можуть бути приводами та підставами для початку досудового розслідування або виступати підґрунтям для отримання фактичних даних, які можуть бути доказами у кримінальному провадженні.

Аналіз норм чинного законодавства, практики діяльності правоохоронних органів з виявлення й розслідування злочинів дозволяє виокремити наступні етапи залучення результатів негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні:

- 1) отримання результатів негласних слідчих (розшукових) дій;
- 2) їх оформлення у відповідності до вимог КПК України;
- 3) прийняття рішення щодо доцільності використання зазначених результатів у кримінальному провадженні, визначення шляхів їх використання;
- 4) вирішення питання про необхідність зняття грифу секретності з документів, що планується використовувати у кримінальному провадженні,
- 5) процесуальне оформлення рішення про використання матеріалів та безпосереднє їх використання.

Отже, основним напрямком використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій є здобуття доказової інформації та подальше її використання для доведення винуватості особи (осіб) у вчиненні кримінального правопорушення. Цей напрямок повністю відповідає меті проведення таких дій та розкриває потенціал зазначених засобів процесуального доказування.

Одержано 05.05.2015

**НАУКОВИЙ ГУРТОК
КАФЕДРИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ФАКУЛЬТЕТУ
ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ СЛІДСТВА**

УДК 343.132(477)

Владислав Вікторович Макушин,

курсант групи ФПС-12-2 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Бондаренко О. О.

**ІМІТУВАННЯ ОБСТАНОВКИ ЗЛОЧИНУ
ЯК ФОРМА КОНТРОЛЮ ЗА ЙОГО ВЧИНЕННЯМ**

Започаткування інституту негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному процесі стало важливим кроком не лише у боротьбі із злочинною діяльністю, але й у освоєнні правоохоронними органами її нових методів та прийомів. У зв'язку з цим заслуговує на увагу такий напрямок новітньої діяльності органів досудового розслідування як контроль за вчиненням злочину, що передбачений статтею 271 КПК України.

Розуміння сутності імітування обстановки злочину можливе, перш за все, шляхом аналізу його характерних ознак і особливостей та розгляду лише з точки зору суб'єктивного критерію, адже методи та способи, за допомогою яких здійснюється імітування обстановки злочину, можуть не однозначно сприйматися та розцінюватися соціальним суб'єктом, який скоріш за все буде вбачати в них порушення своїх невід'ємних законних прав та інтересів. Крім цього, не слід забувати і про те, що діяльність вповноважених правоохоронних органів суворо регламентована законодавством та відомчими нормативно-правовими актами, і спрямована на перевірку інформації щодо наміру конкретної особи вчинити тяжкий чи особливо тяжкий злочин, щоб у випадку необхідності своєчасно припинити прояв злочинної поведінки та не допустити суспільно-небезпечні наслідки.

КПК України не дає визначення досліджуваної категорії, однак окремі її особливості, що стосуються змісту, можна простежити у поглядах науковців, відомчих нормативних актах та інструкціях. Так, згідно «Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні», імітування обстановки злочину полягає у використанні спеціальних імітаційних засобів слідчими та оперативними працівниками у створенні уяви у злочинця вчинення реального злочину, щоб своєчасно викрити особу яка вчиняє чи замовляє вчинення тяжкого чи особливо тяжкого злочину. Таким чином, імітування обстановки злочину – це негласна слідча (розшукова) дія, яка спрямована на створення певних умов для спонукання досліджуваного об'єкта (певної особи або ж групи осіб), що має намір реалізувати свій злочинний план, до поведінки, що охоплюється

його умислом, з метою запобігти, попередити чи розслідувати тяжкі та особливо тяжкі злочини проти охоронюваних законом суспільних відносин.

У ході проведення імітування обстановки злочину можуть використовуватись несправжні (імітаційні) та ідентифіковані (помічені) засоби, тактичні прийоми, операції та комбінації слідчо-оперативних дій, допомога негласно залучених для співпраці осіб. Важливим моментом є те, що подібні до імітування обстановки злочину заходи можуть здійснюватися оперативними працівниками в ході провадження оперативно-розшукової діяльності, однак така діяльність на сьогодні чітко не регламентована законодавством.

Тому, закріплення законодавцем інституту негласних слідчих (розшукових) дій у формі контролю за вчиненням злочину має важливе значення у правоохоронній діяльності вповноважених державою органів виконавчої влади в особі слідчого або співробітника оперативного підрозділу, зокрема робить основну мету такої діяльності із запобігання, припинення або попередження злочинної діяльності в найтяжчих її проявах, реальною та можливою. Значним кроком у досягненні мети правоохоронної діяльності є використання негласних слідчих (розшукових) дій у формі імітування обстановки злочину не лише спільно слідчими та оперативними підрозділами, однак недостатність нормативного регулювання цих заходів з імітування обстановки злочину оперативними співробітниками уповільнює процедуру здійснення досудового розслідування взагалі.

Одержано 22.04.2015

УДК 343.137(477)

Юрій Ігорович Петренко,

слухач магістратури групи ФПС-14-2м ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Бондаренко О. О.

КРИМІНАЛЬНЕ ПРОВАДЖЕННЯ НА ПІДСТАВІ УГОДИ ПРО ВИЗНАННЯ ВИНУВАТОСТІ

Провадження на підставі угоди про визнання вини є проявом диференціації кримінальної процесуальної форми, як реакції держави на значну завантаженість слідчих і судових органів справами, розв'язання кримінально-правових конфліктів, у яких подолання шкідливих наслідків злочину може бути здійснено з застосуванням процесуальної економії.

Згідно із ст. 468 чинного КПК України у кримінальному провадженні можуть бути укладені такі види угод: 1) угода про примирення між потерпілим та підозрюваним чи обвинуваченим; 2) угода між прокурором та підозрюваним чи обвинуваченим про визнання винуватості.

При цьому відповідно до ч. 4 ст. 469 КПК України угода про визнання винуватості між прокурором та підозрюваним чи обвинуваченим може бути

укладена у провадженні щодо кримінальних проступків, злочинів невеликої чи середньої тяжкості, тяжких злочинів, внаслідок яких шкода завдана лише державним чи суспільним інтересам. Укладення угоди про визнання винуватості у кримінальному провадженні, в якому бере участь потерпілий, не допускається.

Запровадженню даних форм спрощеного судового процесу передували певні дискусії науковців. Спершу ще до прийняття чинного КК України В. М. Тertiшник пропонував передбачити в законі правило про те, що справи про злочини невеликої тяжкості повинні закриватися за примиренням сторін при умові повного відшкодування матеріальної і моральної шкоди потерпілому [1, с. 500–501]. Але автор був проти запровадження так званої «угоди про визнання вини», яка набула поширення в США. Такий підхід отримав підтримку в юридичній літературі [2, с. 1–7].

На думку В. М. Тertiшника, угода про визнання вини та мирова угода й дійове каяття – це різновиди правового компромісу. Але принципова різниця між угодою про визнання вини і мировою угодою та дійовим каяттям полягають у наступному. Предметом угоди є питання факту, сама істина (визнання чи не визнання вини) та юридична кваліфікація дій особи, часто незалежно від доказів в кримінальному провадженні та самої об'єктивної дійсності.

Згідно з юридичною домовленістю сторін на підставі угоди злочин має бути розслідувано, встановлення істини має бути безсумнівним (всі сумніви, якщо вичерпані можливості їх усунення, тлумачаться і вирішуються на користь обвинуваченого); має бути дана належна оцінка події злочину та здійснена правильна юридична кваліфікація дій обвинуваченого; відповіді на головні питання провадження (чи мало місце діяння, у вчиненні якого обвинувачується підсудний, чи містить це діяння склад злочину і якою саме статтею кримінального закону він передбачений, чи вчинив це діяння підсудний, чи винний підсудний у вчиненні цього злочину) здійснюються беззаперечно лише на підставі доказів.

Лише на основі встановленої об'єктивної істини та правильної юридичної оцінки скоєного злочину, коли вина особи у скоєнні злочину доказана, здійснюється компроміс щодо конкретного вирішення справи з урахуванням тяжкості злочину, особистості обвинуваченого та пом'якшуючих відповідальність обставин. Такий компроміс здійснюється не відносно питань об'єктивної істини, а щодо інших обставин, які є умовами розв'язання справи без кримінального покарання обвинуваченого [3].

Цей новий інститут тільки починає аналізуватись вченими. На користь запровадження даного інституту називаються такі аргументи: введення інституту угод відображає напрям розвитку кримінального процесу України щодо його подальшого скорочення і спрощення; такі зміни пов'язані з більшим спрямуванням КПК на розвиток процесу в напрямі його гуманізації, забезпечення змагальності та рівності сторін.

Рекомендація № R(87)18 Комітету Міністрів Ради Європи стосовно спрощення кримінального правосуддя, зокрема, розглядає угоди як принципи та способи процесуальної економії, спрощення та скорочення процедури розгляду кримінальних справ, зменшення строків перебування осіб під вартою, заощадження коштів та часу, що витрачаються на розгляд кримінальної справи, позасудове вирішення конфліктних ситуацій, зменшення навантаження на суд та суддю [4, с. 962–968].

Практика укладання угод в кримінальному провадженні неодноразово була предметом розгляду у Європейському суді з прав людини (справи «Ніколов проти Болгарії», «Бабар Ахмад та Інші проти Сполученого Королівства» та інші). Суд зазначав, що саме по собі існування таких спрощених процедур не суперечить Конвенції з прав людини та практиці Європейського суду з прав людини, але наголосив на дотримання умови відповідності угоди фактичним обставинам справи.

Як бачимо, практику застосування угоди про визнання вини автори зазвичай пов'язують з обміном на узгоджену міру покарання. Виникає проблема: якщо вина обвинуваченого доведена доказами, який сенс суду домовлятися про покарання. З іншого боку, чи не будуть мати місце застосування «обміну на міру покарання» за умови сумнівних доказів винуватості обвинуваченого. А тут є небезпека засудження саме невинуватих осіб, відступу від цілей процесу і принципів справедливості.

Отже, застосування інституту угоди про визнання вини слід застосовувати лише при доведеності вини, а само визнання вини розцінювати як позитивний виховний момент, обставину що пом'якшує відповідальність, а в сукупності з дійовим каяттям може бути і обставиною, що звільняє особу від відповідальності.

Список використаної літератури:

1. Тертышник В. М. Уголовный процесс / В. М. Тертышник. – Изд. 3-е доп. и перераб. – Харьков : Арсис, 2000. – 576 с.
2. Тертышник А. Судебная власть и судопроизводство / А. Тертышник // Юридическая практика. – 2004. – № 27. – С. 1–17.
3. Тертышник В. Компромис у кримінальному процесі / В. М. Тертышник // Підприємництво, господарство і право. – 2002. – № 11. – С. 107–112.
4. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар / за заг. ред. В. Г. Гончаренка, В. Т. Нора, М. Є. Шумила. – Київ : Юстініан, 2012. – 1224 с.

Одержано 22.04.2015

УДК 343.102(477)

Едгар Ашотович Погосян,

курсант групи ФПС-12-1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Бондаренко О. О.

ЗВЕРНЕННЯ ДО СУДУ З КЛОПОТАННЯМ ПРО ЗВІЛЬНЕННЯ ОСОБИ ВІД КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЯК ФОРМА ЗАКІНЧЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Закінчення досудового розслідування – винятково важливий етап у кримінальному провадженні. Саме на цьому етапі розслідування приймаються процесуальні рішення, пов'язані як з аналізом і оцінкою зібраних доказів і підведенням підсумків усього розслідування, так і з подальшим рухом кримінального провадження.

Окремої уваги заслуговує така форма закінчення досудового розслідування як звернення до суду з клопотанням про звільнення особи від кримінальної відповідальності, оскільки підстави та умови такого звільнення регламентуються КК України.

Відповідно до ч. 1 ст. 286 КПК України звільнення від кримінальної відповідальності за вчинення кримінального правопорушення здійснюється судом. Однак, знання підстав та умов такого звільнення потрібне не лише судді, а й прокуророві, який приймає рішення про складення відповідного клопотання.

У КК України передбачено звільнення від кримінальної відповідальності: у зв'язку з дійовим каяттям (ст. 45 КК України); у зв'язку з примиренням винного з потерпілим (ст. 46 КК України); у зв'язку з передачею особи на поруки (ст. 47 КК України); у зв'язку зі зміною обстановки (ст. 48 КК України); у зв'язку із закінченням строків давності (ст. 49, ч. 1, 2 ст. 106 КК України); у зв'язку із застосуванням примусових заходів виховного характеру до неповнолітнього (ст. 97 КК України). У вказаних статтях КК України формулюються також умови звільнення особи від кримінальної відповідальності за кожною підставою.

Окрім Загальної частини КК України випадки звільнення особи від кримінальної відповідальності передбачено також в низці статей Особливої частини КК України (наприклад, в ч. 2 ст. 111 (державна зрада), ч. 2 ст. 114 (шпигунство), ч. 3 ст. 175 (невиплата заробітної плати, стипендії, пенсії чи інших встановлених законом виплат), ч. 4 ст. 212 (ухилення від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів), ч. 4 ст. 212-1 (ухилення від сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування тощо).

Таким чином, у залежності від місця регламентації підстав звільнення особи від кримінальної відповідальності в законодавстві, вони є загальними та спеціальними.

Згідно із положеннями ст. 285 та 286 КПК України особі, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення та щодо якої передбачена можливість звільнення від кримінальної відповідальності у разі здійснення передбачених законом України про кримінальну відповідальність дій, роз'яснюється право на таке звільнення.

Підозрюваному, який може бути звільнений від кримінальної відповідальності, повинно бути роз'яснено суть підозри, підставу звільнення від кримінальної відповідальності і право заперечувати проти закриття кримінального провадження з цієї підстави. У разі, якщо підозрюваний, щодо якого передбачене звільнення від кримінальної відповідальності, заперечує проти цього, досудове розслідування проводиться в повному обсязі в загальному порядку.

Встановивши на стадії досудового розслідування підстави звільнення від кримінальної відповідальності та отримавши згоду підозрюваного на таке звільнення, прокурор складає клопотання про звільнення від кримінальної відповідальності та без проведення досудового розслідування у повному обсязі надсилає його до суду. Перед направленням клопотання до суду прокурор зобов'язаний ознайомити з ним потерпілого та з'ясувати його думку щодо можливості звільнення підозрюваного від кримінальної відповідальності.

До клопотання прокурора повинна бути додана письмова згода особи на звільнення від кримінальної відповідальності.

Таким чином, знання підстав та умов звільнення особи від кримінальної відповідальності прокурором є гарантією прийняття законного та обґрунтованого рішення під час закінчення досудового розслідування.

Одержано 22.04.2015

УДК 343.135(477)

Левон Ашотович Погосян,
курсант групи ФПС-12-1 ХНУВС
Науковий керівник: Єдин Р. В.

ЗАКРИТТЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ СТОСОВНО КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ, ЩОДО ЯКОГО НЕ ОТРИМАНО ЗГОДИ ДЕРЖАВИ, ЯКА ВИДАЛА ОСОБУ

Питання закінчення досудового розслідування врегульовано главою 24 КПК України. Законодавець чітко передбачив підстави, за наявності яких слідчий, прокурор або слідчий суддя повинні закрити кримінальне провадження.

Рішення про закриття кримінального провадження можливе за наявності однієї із підстав, передбачених ч. 1 ст. 284 КПК України, який є вичерпним

і розширеному тлумаченню не підлягає. Всі підстави закриття кримінального провадження на стадії досудового розслідування залежно від наслідків, що настають в результаті прийняття такого рішення для підозрюваних, поділяються на три групи: реабілітуючі, nereабілітуючі та «нейтральні».

Чинний КПК України у ч. 2 ст. 541 тлумачить екстрадицію як видачу особи державі, компетентними органами якої ця особа розшукується для притягнення до кримінальної відповідальності або виконання вироку.

Закріплений на міжнародному рівні принцип екстрадиційного процесу – імунітету виданої особи (*ad hoc*) став зразком для чинного КПК, та відобразився у п. 8 ч. 1 ст. 284. Змістом зазначеного пункту є закриття кримінального правопорушення, щодо якого не отримано згоди держави, яка видала особу.

Сама ідея імплементації принципу *ad hoc* безперечно заслуговує на підтримку. Слід звернути увагу, що йдеться про відсутність згоди держави, яка *видала особу*. Використання законодавцем саме такого словосполучення вказує на те, що підстава для закриття кримінального провадження стосується лише випадків, коли вже відбулася фактична видача (особа вже перебуває на території України). Тобто, повна відмова в екстрадиції підставою для закриття кримінального провадження не є.

Окрім цього, не зовсім зрозуміло, на що саме має бути «*не отримано згоди держави, яка видала особу*», щоб виникла підстава для закриття кримінального провадження. Вбачається, що зазначене формулювання має охоплювати два випадки. У першу чергу йдеться про ситуацію, коли Україна запитує видачу особи, якій інкримінується декілька злочинів (епізодів), а запитувана держава погоджується видати особу, при чому подає згоду на притягнення її до кримінальної відповідальності лише за частину цих злочинів (епізодів). Проте слід пам'ятати, що міжнародне право знає виключення з правила *ad hoc* – у випадку якщо сторона, яка видала особу за один злочин, вже після такої видачі надасть згоду на кримінальне переслідування вказаної особи державою, якій вона була видана, й за інший злочин. Вбачається, що відсутність цієї згоди також слід розглядати як юридичний факт, який охоплюється п. 8 ч. 1 ст. 284 КПК України. Викладене дає привід для сумнівів у досконалості подібної форми імплементації вказаного міжнародного стандарту.

Тому, на наш погляд, відмова у екстрадиції має тягти не закриття кримінального провадження, а його зупинення. При цьому (якщо відмовлено у видачі особи взагалі) провадження після проведення усіх можливих слідчих дій повинно зупинятися в цілому.

Викладене дає підстави для висновку про необхідність законодавчої корекції деяких положень КПК України щодо екстрадиційного процесу, прийняття рішень про зупинення досудового розслідування та його закриття. Слід також зазначити, що видача осіб є лише одним з видів міжнародного співробітництва у сфері кримінальної юстиції. Відтак не зовсім зрозуміло, чому законодавець, зосередившись на цій формі співпраці, залишив поза увагою всі інші. Такий підхід видається несистемним, а тому процес імплементації

міжнародних норм щодо співробітництва у кримінальному судочинстві має бути продовжено.

Одержано 23.04.2015

**НАУКОВИЙ ГУРТОК
КАФЕДРИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА ТА КРИМІНОЛОГІЇ
ФАКУЛЬТЕТУ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ СЛІДСТВА**

УДК 343.532.3

Ірина Валеріївна Бульба,

курсант групи ФПС-12-1 ХНУВС;

Олександр Олександрович Прокопенко,

курсант групи ФПС-12-2 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Байлов А. В.

**ЩОДО ДОЦІЛЬНОСТІ ВСТАНОВЛЕННЯ
ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ВВЕЗЕННЯ, ВИГОТОВЛЕННЯ
ТА РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ГЕННО-МОДИФІКОВАНИХ
ОРГАНІЗМІВ У ЧИННОМУ КРИМІНАЛЬНОМУ
ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ**

Дискусія стосовно використання генно-модифікованих організмів (далі – ГМО) не припиняється і сьогодні. Одні вважають, що виробництво генно-модифікованої продукції (ГМП) є достатньо виправданим кроком, інші ж, в свою чергу стверджують, що ГМО є чумою ХХІ століття. Європа і США, а разом з ними і більша частина розвинених країн продовжують сперечатися щодо позитивного чи негативного впливу ГМО на організм людини і біосферу. Для розробки серйозної нормативно-правової бази щодо регулювання ГМП необхідно проаналізувати зарубіжний досвід.

В наш час існує три табори країн: в першому – ті, хто дозволяє вирощувати і використовувати ГМО (США), в другому – країни, в яких ГМО дозволено тільки по деяким видам продукції, яка в обов'язковому порядку має пройти державну реєстрацію (Росія), і до третього табору входять ті держави, в яких ГМП заборонена повністю (Австрія, Франція, Киргизія).

У багатьох країнах Європи частково дозволено використання ГМП, але більшість із них за останні роки відчули шкідливий характер цих речовин і почали створювати так звані «GMO FREE ZONE», тобто на цих територіях встановлено заборону на ввезення та виготовлення ГМО.

Під час аналізу досвіду зарубіжних країн стосовно виготовлення ГМП відразу стає зрозуміло, що активне розповсюдження ГМО є лише способом збагачення власників великих підприємств, що призводить до значного зниження якості товару та збільшує ризик негативного впливу на здоров'я людей, оскільки на перше місце ставиться прибуток, а не здоров'я людей.

В Україні вже простежувалася тенденція позначення відповідними наклеївками продукції, яка в своєму складі не містить ГМО. Не можна сказати, що такий маркетинговий хід мав успіх, але й безслідно не пройшов. Варто зазначити, що далеко не всі товари проходили відповідні експертні дослідження на наявність в їхньому вмісті ГМО, і як результат – далеко не кожен з них був належним чином позначений.

Лікарі попереджають про негативний вплив генно-модифікованих організмів, пояснюючи, що як такий він може проявлятися через кілька років, а можливо навіть і поколінь. Окрім того, спеціалісти зазначають, що в результаті потрапляння ГМО в живий організм, можливі такі наслідки: а) виникнення стійкості до антибіотиків; б) маніпуляції з генами здатні збільшувати вміст природних рослинних токсинів в їжі або створити зовсім нові токсини; в) перенесення деяких генетичних ділянок коду в нові культури може також стати джерелом алергійних реакцій у людей, які раніше на цей продукт такої реакції не мали; г) змінюється біологічна і харчова цінність продукції та ін.

Вищеперераховане дає всі підстави вважати, що розповсюдження ГМО є одним зі способів втручання в людський генофонд. Таким чином порушуються конституційні права людини на життя та здоров'я.

На сьогодні кримінально караними є проведення дослідів над людиною, використання у будь-який незаконний спосіб органів, їх трансплантація та інші дії, пов'язані із втручанням в організм людини. Надаючи до споживання ГМП, виробник і продавець роблять спробу порушити біобезпеку громадян. Тому вважаємо доцільним введення кримінальної відповідальності за ввезення, виготовлення та розповсюдження ГМО, що допоможе зберегти здоров'я не тільки сучасникам, а й майбутньому поколінню.

Одержано 27.04.2015

УДК 343.611

Богдан В'ячеславович Демченко,

курсант групи ІКМ-13-12 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Цвіркун Н. Ю.

ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ЮВЕНАЛЬНОЇ ЮСТИЦІЇ В УКРАЇНІ

Поняття «ювенальна юстиція» походить від латинського «juvenalis» – юнацький та «justitia» – правосуддя. Воно включає в себе профілактику підліткової злочинності та соціально-психологічну реабілітацію неповнолітніх, які

вчинили злочин (у тому числі засуджених, які відбувають покарання в місцях позбавлення волі), і неповнолітніх жертв злочинів. Ювенальна юстиція направлена на роботу із двома категоріями дітей: діти-правопорушники та діти, які опинились у складній життєвій ситуації (сироти, позбавлені батьківського піклування, безпритульні, свідки та жертви злочинів тощо).

У чинному КК України виділено розділ, присвячений особливостям кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх. Встановлюючи ці особливості, законодавець виходив з того, що норми даного розділу мають сприяти врахуванню вікових, соціально-психологічних, психофізичних та інших особливостей розвитку неповнолітніх, які вчинили злочин. Особливості психології неповнолітніх, зокрема їх схильність до сприйняття стороннього впливу, з одного боку, спонукають максимально обмежувати їх спілкування з повнолітніми злочинцями, які розміщуються в окремих установах з відбування покарання, а з іншого – дає змогу обмежитися щодо таких осіб порівняно більш м'якими заходами, достатніми для забезпечення їх виправлення і перевиховання. Суспільство не має права висувати до неповнолітніх такі самі суворі вимоги, як до своїх дорослих членів. Тому часто щодо неповнолітніх достатніми є заходи виховно-педагогічного, а не карального характеру.

У проекті Концепції розвитку ювенальної юстиції, яка була розроблена у 2005 р. робочою групою у складі представників Верховного Суду України, Міністерства юстиції України, Генеральної прокуратури України та низки громадських організацій, були виділені такі принципи ювенальної юстиції:

- 1) орієнтованість переважно на відновну, примирну, охоронну, а також реабілітаційну функції (а не кримінальне переслідування та покарання);
- 2) соціальна насиченість;
- 3) індивідуалізація судового процесу.

Тобто ювенальна юстиція ставить завдання переходу від карального до виховного, відновного правосуддя щодо дитини. Це означає, що за крадіжку цінної речі 14-річний підліток не буде ув'язненим на 4–6 років і навіть не отримає умовного терміну, а щодо нього буде застосована система виховних, відновних методик.

В Україні існує ювенальна юстиція, але вона ще недостатньо ефективна. На сьогодні мова йде лише про приведення цієї системи у відповідність до потреб підростаючого покоління і всього українського суспільства та до міжнародних зобов'язань держави у сфері захисту прав дитини. Саме на це й спрямовані проекти концепцій реформування ювенальної юстиції в Україні.

Підсумовуючи, зазначимо, що даний предмет дискусії є одним із пріоритетів євроінтеграційного процесу. В європейському суспільстві ювенальна юстиція існує вже близько 10 років і вона приносить позитивний результат у сфері запобігання розвитку девіантної поведінки серед неповнолітніх осіб, але для повноцінного введення інституту ювенальної юстиції у вітчизняне законодавство потрібно враховувати особливості соціального розвитку українського суспільства.

Одержано 28.04.2015

УДК 343.711.64

Ельвіра Сергіївна Ліщина,

курсант групи ФПС-12-2 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Байлов А. В.

ЩОДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ВІКУ НАСТАННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ЗЛОЧИН, ПЕРЕДБАЧЕНИЙ СТАТТЕЮ 289 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Зміни, котрі відбуваються у наш час, мають велике значення для суспільства, особливо це стосується молоді, адже діти найбільше піддаються впливу. Збільшується кількість злочинів, вчинених неповнолітніми, однією із передумов цього є поява кримінальної культури, що впливає на їх свідомість. У кримінальному праві суб'єктом злочину може бути фізична, осудна особа, яка досягла шістнадцятирічного віку, у деяких випадках, вік може бути знижений до 14 років. Для цього існують певні критерії, а саме: рівень розумового розвитку, свідомості особи, що свідчить про можливість вже в 14 років усвідомлювати фактичні об'єктивні ознаки та суспільну небезпечність злочинів, значна поширеність більшості з цих злочинів серед підлітків, значна суспільна небезпечність (тяжкість) більшості з цих злочинів. Але, на жаль, у чинному Кримінальному кодексі України (далі – КК) передбачені злочини, суб'єктом яких можуть бути лише 16-річні особи, хоча суспільна небезпечність даних діянь є дуже значною.

Вважаємо за доцільне зосередити увагу на віці, з якого може наставати кримінальна відповідальність за незаконне заволодіння транспортним засобом (ст. 289 КК). Суб'єктом даного злочину (ч. 1 ст. 289 КК) є фізична, осудна особа, котра досягла шістнадцятирічного віку. У свою чергу незаконне заволодіння може проявлятися у декількох діяннях залежно від мети. По-перше, особа може тимчасово його викрасти, тобто щоб доїхати до певного місця, або для того щоб покататися, без мети його постійного використання. По-друге, особа може таємно викрасти транспортний засіб з метою його привласнення. Це зазначено й у примітці до ст. 289 КК (незаконне заволодіння транспортним засобом може бути вчинене з будь-якою метою та будь-яким способом). Даний склад злочину є формальним, тобто злочин є закінченим з моменту вчинення суспільно небезпечного діяння. У той же час, слід звернути увагу на злочин, передбачений ст. 185 КК «Крадіжка», суб'єктом якого є фізична, осудна особа, яка досягла чотирнадцятирічного віку. Предметом даного злочину є будь-яке майно, але задля настання кримінальної відповідальності вартість викраденого майна має перевищувати 0,2 неоподаткованого мінімуму доходів громадян. Тобто якщо 15-річна особа викрала гаманець, в котрому буде знаходитись 300 гривень, то особа буде підлягати кримінальній

відповідальності, у разі викрадення цією ж особою транспортного засобу вартістю 145 тисяч гривень, вона не підлягає кримінальній відповідальності, бо не досягла 16-річного віку, адже ст. 289 КК є спеціальною нормою по відношенню до ст. 185 КК. Хоча викрадення транспортного засобу особою, котра не має посвідчення водія, є більш суспільно небезпечним порівняно з викраденням грошей, і разом з цим сума завданого збитку є набагато більшою.

Підсумовуючи вищезазначене, задля усунення наявних неузгодженостей пропонуємо переглянути вік настання кримінальної відповідальності за вчинення крадіжки без обтяжуючих обставин та незаконного заволодіння транспортним засобом, у зв'язку з чим пропонуємо знизити вік, з якого може наставати кримінальна відповідальність за незаконне заволодіння транспортним засобом, а саме встановити цей вік з 14 років.

Одержано 27.04.2015

**НАУКОВИЙ ГУРТОК
КАФЕДРИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН
ФАКУЛЬТЕТУ ПРАВА ТА МАСОВИХ КОМУНІКАЦІЙ**

УДК 343.352

Маріанна Петрівна Бринчак,

студент групи ПЗдср-12-1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Кундеус В. Г.

**ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ЗЛОВЖИВАННЯ
ПОВНОВАЖЕННЯМИ» У ЗЛОЧИНІ, ПЕРЕДБАЧЕНОМУ
СТ. 365-2 КК УКРАЇНИ**

Кримінальний кодекс України (далі – КК) встановлює кримінальну відповідальність за зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги у ст. 365-2 КК. Так, ч. 1 ст. 365-2 КК передбачає відповідальність за зловживання своїми повноваженнями аудитором, нотаріусом, оцінювачем, іншою особою, яка не є державним службовцем, посадовою особою місцевого самоврядування, але здійснює професійну діяльність, пов'язану з наданням публічних послуг, у тому числі послуг експерта, арбітражного керуючого, незалежного посередника, члена трудового арбітражу, третейського судді (під час виконання цих функцій), з метою отримання неправомірної вигоди для себе чи інших осіб, якщо це завдало істотної шкоди охоронюваним законом правам або інтересам окремих громадян, державним чи громадським інтересам або інтересам юридичних осіб. Проте, диспозиція ст. 365-2 КК не розкриває

зміст застосованого поняття «Зловживання повноваженнями». Отже виникає питання, які дії слід розуміти під цим поняттям?

КК встановлює кримінальну відповідальність за зловживання повноваженнями, також у ст. 364, 364-1 КК України. Вказані статті дають визначення вказаного поняття. Так, ч. 1 ст. 364 КК визначає зловживання владою або службовим становищем, як умисне, з метою одержання будь-якої неправомірної вигоди для самої себе чи іншої фізичної або юридичної особи використання службовою особою влади чи службового становища всупереч інтересам служби, якщо воно завдало істотної шкоди охоронюваним законом правам, свободам та інтересам окремих громадян або державним чи громадським інтересам, або інтересам юридичних осіб. Частина 1 ст. 364-1 КК – як умисне, з метою одержання неправомірної вигоди для себе чи інших осіб використання всупереч інтересам юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми службовою особою такої юридичної особи своїх повноважень, якщо це завдало істотної шкоди охоронюваним законом правам або інтересам окремих громадян, або державним чи громадським інтересам, або інтересам юридичних осіб.

Таким чином, поняття «зловживання повноваженнями» у злочині, передбаченому ч. 1 ст. 364 КК утворюють дії пов'язані із використанням службовою особою влади чи службового становища всупереч інтересам служби. У злочині передбаченому ч. 1 ст. 364 КК – використання службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми своїх повноважень всупереч інтересам такої юридичної особи.

Виходячи із принципу єдності термінології – однакові терміни в різних статтях КК мають однаковий зміст, можливо зробити висновок, що під поняттям «Зловживання повноваженнями» у ст. 365-2 КК слід розуміти використання особами, які надають публічні послуги своїх повноважень. Слід додати, що зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги утворюють злочин, передбачений ст. 365-2 КК, тільки в тому разі, коли такі особи використовують свої повноважень всупереч покладених на них законом чи іншим нормативно-правовим актом обов'язків, і такі дії завдали істотної шкоди охоронюваним законом правам або інтересам окремих громадян, державним чи громадським інтересам або інтересам юридичних осіб та були спрямовані на отримання неправомірної вигоди.

Одержано 06.04.2015

**НАУКОВИЙ ГУРТОК
КАФЕДРИ КРИМІНАЛІСТИКИ, СУДОВОЇ МЕДИЦИНИ
ТА ПСИХІАТРІЇ ФАКУЛЬТЕТУ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ СЛІДСТВА**

УДК 343.985(477)

Ярослав Володимирович Колодяжний,

курсант групи ФПС-12-2 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Пазинич Т. А.

**ПРО СУТНІСТЬ І ОСОБЛИВОСТІ СЛІДІВ ЗЛОЧИНІВ
У ВІРТУАЛЬНОМУ ПРОСТОРІ**

В Україні як і в усьому світі, технічний прогрес зумовив швидкий розвиток і ефективне застосування інформаційних мереж у всіх сферах людського життя, а це, в свою чергу, призвело до розповсюдження якісно нової категорії злочинів – злочинів, що вчиняються у віртуальному просторі, або кіберзлочинів злочинів.

Інформаційна мережа зв'язку використовується для вчинення шахрайств відносно користувачів інтернет-магазинами, розкрадання грошових коштів клієнтів банку, викрадення інформації, пошкодження сайтів, для порушення роботи електронних систем обчислення результатів виборів, і, навіть, вчинення диверсій. Об'єднує ці прояви злочинної діяльності одне – вони залишають специфічну слідову картину. Саме розгляд сутності і особливостей слідів, що залишаються у віртуальному просторі, обумовлює актуальність обраної теми.

Крім звичайних матеріальних та ідеальних слідів, кіберзлочини залишають зміни пам'яті електронних пристроїв, а також так звану онлайн інформацію на сайтах мережі Інтернет. Деякі автори, ґрунтуючись на нововведеннях науково-технічного прогресу, пропонують доповнити класичну класифікацію слідів в трасології в області диференціювання їх залежно від їх зовнішнього відображення специфічної групою віртуальних слідів.

Віртуальні сліди представляють собою сліди вчинення будь-яких дій (включення, створення, відкривання, активації, внесення змін, видалення інформації) в інформаційному просторі комп'ютерних та інших цифрових пристроїв, їх систем та мереж.

На нашу думку, віртуальні сліди включають як характерні ознаки матеріальних слідів, адже вони відображаються на матеріальному носії, так і ідеальних слідів, оскільки на носіїві фіксується лише образ у вигляді цифрових значень параметрів формальної математичної моделі спостережуваного реального фізичного явища.

Вчений криміналіст В. Ю. Агібалов виділяє ряд принципових особливостей віртуальних слідів, до числа яких він відносить наступні.

1. Формування віртуальних слідів (електронно-цифрове відображення) відбувається в штучно створеному середовищі (комп'ютерній системі). У зв'язку з цим якість відображення сильно залежить від особливостей цієї штучної середовища.

2. Віртуальний слід не має фізично цілісної структури. Він може складатися з великої кількості окремих інформаційних елементів, які в свою чергу можуть бути записані як на одному, так і на декількох фізичних носіях цифрової інформації.

3. Зафіксований на цифровому носії віртуальний слід являє собою складну інформаційну структуру, в якій поряд зі значною інформацією міститься значний обсяг допоміжних даних, що відповідають за цілісність і доступність комп'ютерної інформації віртуального сліду.

Вивчення процесу формування віртуальних слідів дозволяє виділити чотири базових стадії механізму слідоутворення їх у віртуальному просторі:

- фізичний прояв (відображення) властивостей слідоутворюючого об'єкту таких, як звук, зображення, цифровий набір даних, температура, тиск, відліки часу, прискорення тощо;
- перетворення вихідного фізичного відображення слідоутворюючого об'єкта в цифрову форму, тобто аналогово-цифрове перетворення відображення;
- обробка та (або) передача отриманої цифрової інформації;
- фіксація і зберігання отриманої цифрової інформації.

Підбиваючи підсумки, хотілося би зауважити на тому, що класифікація слідів в криміналістиці, на нашу думку, вимагає доповнення і удосконалення в зв'язку із появою якісно нових злочинів. З'явився новий простір виникнення інформації про злочин – віртуальний кіберпростір. Саме тому, ми погоджуємось з думкою вчених-інноваторів, які пропонують розширити тлумачення слідів у криміналістиці, доповнивши його категорією віртуальних слів, а також імплементації даного поняття в існуюче законодавство.

Одержано 23.04.2015

УДК 343.982.3

Ярослав Миколайович Лук'яненко,

курсант групи ФГБ-12-1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Гусєва В. О.

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ОГЛЯДУ МІСЦЯ ПОДІЇ У ЗЛОЧИНАХ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ВИКОРИСТАННЯМ ВИБУХОВИХ ПРИСТРОЇВ

Слідча та експертна практика свідчать, що недоліки огляду місця події у справах, пов'язаних з використанням вибухових пристроїв, є наслідком неповноти як самого огляду, так і фіксації його результатів. Зокрема, неповнота,

неточність визначення локалізації та механізму утворення слідів на місці події може повністю дезорієнтувати слідство у питаннях про причини вибуху, що завжди призводить до невиправданих витрат часу. На теоретичному рівні цією проблематикою займалися такі вітчизняні вчені, як В. Д. Басай, В. В. Бірюков, В. Г. Гончаренко, В. А. Журавель, тощо.

Так, у справах, пов'язаних із застосуванням вибухових пристроїв, огляд місця події доцільно проводити із залученням спеціалістів у галузі вибухової справи, оскільки вони можуть сприяти більш повному виявленню і фіксації слідів, що свідчать про застосування вибухових пристроїв. Допомога спеціалістів особливо потрібна для оцінки природи вибуху, яка визначає особливості і послідовність дій учасників огляду місця події, а також, у разі необхідності, знищення виявленого вибухового пристрою на місці події або шляхом вивозу його на полігон. Особливістю такого огляду є те, що за допомогою спеціалістів визначається вид вибухового пристрою за слідами його дії.

Якщо на місці події є воронка, її необхідно ретельно оглянути та зафіксувати: вид і стан матеріалу поверхні, на якій вона розташована (грунт, бетон, асфальт, деревина тощо), форму та розміри (діаметр, ширина і довжина; глибина до подрібненої речовини на дні воронки); сфотографувати воронку за правилами судової фотографії; візуально, в тому числі за допомогою лупи зі збільшенням 2,5-4X, вивчити поверхні воронки та прилеглих до неї ділянок з метою виявлення частин вибухового пристрою; вилучити повністю та упакувати поверхневий шар подрібненої речовини на дні воронки, а потім, для пошуку частин вибухового пристрою, які занурились у речовину, вилучити шар ґрунту (бетону) на глибині, яка дорівнює глибині воронки (наприклад, уламки корпусу гранати Ф-1 можуть занурюватись у бетон на глибину, що дорівнює половині глибини воронки). Отримані дані під час огляду воронки, в подальшому нададуть можливість поррахувати потужність розривного заряду в тротиловому еквіваленті. У деяких випадках точні дані про форму та розміри воронки в твердих перешкодах дозволяють визначити вид вибухового пристрою. Після дослідження воронки, огляд здійснюється за спіраллю – від епіцентру вибуху до периферії зони, з метою пошуку частин вибухового пристрою та слідів дії факторів вибуху.

Якщо місцем події є відкрита ділянка місцевості, зону огляду необхідно збільшити з урахуванням можливого радіусу розкидання осколків (наприклад, для гранати Ф-1 – близько 250 метрів). Усі знайдені сліди вибуху та частини вибухового пристрою мають бути зафіксовані на схемі, що додається до протоколу огляду, вилучені та запаковані у герметичну тару.

Таким чином, огляд місця події у справах, пов'язаних з використанням вибухових пристроїв, треба обов'язково проводити з дотриманням радіусу (зони) огляду, повною фіксацією результатів слідчої дії, складанням масштабних схем з позначенням розташування слідів злочину, відбором та упакуванням усіх речових доказів.

Одержано 23.04.2015

УДК 343.985(477)

Михайло Єгорович Мішин,

курсант групи 12-1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Пазинич Т. А.

ОСОБЛИВОСТІ ОСОБИ ХАКЕРА

Сьогодні прогрес техніки досяг такого рівня, що дуже стрімко і гостро в нашому суспільстві постала проблема безпеки кіберзлочинів. Швидке впровадження персональних комп'ютерів у всі сфери людської діяльності та стрімкий розвиток мережі Інтернет призвели до виникнення в суспільстві, так би мовити, нової спільноти користувачів цими засобами, яких називають хакерами.

Попри чималу історію досліджень, термін «хакери» тлумачиться неоднаково. Хтось вважає хакерів злочинцями, яким не місце в законослухняному суспільстві, інші дивляться на них, як на ідолів, спеціалістів найвищого рівня. Хто ж вони? І як розуміти термін «хакер»? Розібратися в цьому питанні я поставив за мету представленої роботи.

Аналізуючи спеціальну технічну літературу, інтернет-форуми, можна прийти до висновку, що хакер – це, перш за все, професійний програміст вищого класу. Він не просто працює з вже існуючими програмами, він думає і фантазує мовою програмування самостійно. Для багатьох професіоналів в цій сфері їх робота становиться способом мислення та життя. Вони присвячують їй майже весь свій час, замінюючи реальні світ та життя віртуальними.

Вважається, що хакери представляють собою різновид неформальної субкультури, що сформувалась навколо технічних та інформаційних досягнень суспільства. Як і в кожній субкультурі тут присутні специфічний світогляд, етика поведінки, стиль життя, ідеологія.

Відповідно до самої ідеології, хакерами вважаються талановиті, інтелектуально обдаровані особи, які вміють попри захист проникати в мережі зв'язку. Взагалі, термін «хакер» у словнику комп'ютерної термінології означає фахівець, що одержує задоволення від вивчення механізмів функціонування комп'ютерних систем і від розширення їх можливостей.

Головна мета їх хобі не заробляти гроші, а доказувати свою неординарність, проводячи цікаво вільний час. Разом з тим, такі діяння часто є суспільно небезпечними, оскільки, з одного боку, порушують законодавство про захист інформації, а з іншого – межа між проникненням в комп'ютерні мережі заради забави, і використанням цього проникнення з метою шантажу, крадіжки інформації чи коштів, диверсії тощо дуже тонка.

Аналізуючи інформацію про протиправну діяльність і навички хакерів, можна виокремити три основних їх типи.

Перша гілка хакерів правопорушників – це особи, які створюють вірусні програми просто для розваги. Таких зазвичай називають «божевільними».

Такому хакеру цікаво потім десь у форумі написати: «А ви знаєте, що вірус, ну наприклад, «кагіна» в Інтернеті – це мій вірус. А антивірус я випущу 15-го числа такого-то місяця.» І дійсно це з'являється. Це просто така собі гра між хакерами. В Інтернеті навіть існують різноманітні рейтинги та спеціальні форуми, де хакери отримують певний статус, змагаються, діляться досягненнями та знаннями.

Друга гілка – це хакери, які створюють вірусні і антивірусні програми на замовлення крупних фінансових корпорацій. Існують здогадки, що багато корпорацій, які займаються продажем ліцензійних антивірусних програм, спочатку замовляють спеціалістам створення вірусів, і їх розповсюдження в мережі. Така діяльність створює псевдо оборотний фонд для ринку програмного захисту, постійно утримує попит на ліцензовані антивірусні програми.

І третя гілка – це хакери, які спеціалізуються на зламі захисних електронних систем банків, органів державної влади, приватних компаній, і викраденні конфіденційної інформації. Вони розвиваються в рамках саме такої діяльності. Іноді діючи із хуліганських спонукань (самовиражаються у таких спосіб), а іноді мають корисні наміри отримання винагороди за це, і діють на замовлення зацікавлених осіб.

На жаль, на даний час слово «хакер» частіше вживають в значенні «комп'ютерний зловмисник» незалежно від того, чим займається спеціаліст даної галузі. Чимала заслуга в негативному тлумаченні терміну належить журналістам і сценаристам фільмів, які в погоні за славою і прибутками часто псують імідж всіх хакерів.

Підводячи підсумок вищевказаному, треба зазначити, що термін «хакер» не повинен вживатися у розумінні «комп'ютерний злочинець», адже основне його значення – це «висококваліфікований програміст», це людина, яка відрізняється світоглядом, знаннями і навичками в новітній сфері віртуального простору. Більшість з представників цієї окремої субкультури присвячують своє життя створенню нових продуктів (програм, систем), а не руйнуванню існуючих. Саме завдяки їх таланту і покликанню в усьому світі постійно розвиваються новітні технології, і рамок технічний прогрес не має.

Дійсно окремі програмісти вдаються до використання своїх знань і навичок у злочинних цілях, але це лише окрема категорія осіб. Не можна плонувати імідж всіх хакерів, називаючи так тільки злочинців.

Одержано 23.04.2015

УДК 343.985(477)

Арсен Анатолійович Наумов,

курсант групи ФПС-12-1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Пазинич Т. А.

ОСНОВИ ВИЯВЛЕННЯ НЕПРАВДИ НА ДОПИТІ

У практичній діяльності слідчих підрозділів часто постає доволі важливе і цікаве питання: «Як виявити брехню при допиті?». Вчені криміналісти намагаються дослідити цю проблему, дати відповідь на це питання і представити рекомендації щодо вирішення цього завдання. Досліджуючи цю проблему, ми вивели декілька прийомів виявлення неправдивих показань.

Так, у будь-яких показаннях допитуваного, який навмисно спотворює істину, міститься брехня, яка повністю або частково формує той чи інший вислів. З психологічної точки зору брехня є не що інше, як навмисно створений продукт розумової діяльності людини, який спотворено (повністю або частково) відображає дійсність.

Неправдиві показання – це форма мислення. Вона побудована за певним принципом, має свої правила і прийоми. Людина, яка бреше, вдається до певних форм логіки. Розкрити їх означало б зробити серйозний крок вперед по шляху вміння відрізнити правдиве свідчення від неправдивого.

У процесі підготовки до дачі неправдивих показань людині доводиться робити набагато більше розумових операцій з фіксацією своєї уваги і особливо пам'яті. Адже особа знає правду, а намагається представити її спотворений вигляд. В ході такого процесу відбувається своєрідне роздвоєння свідомості, порушується внутрішня гармонія особистості, у зв'язку з чим різко підвищується фізична і розумова напруженість.

Зростання кількості штучно сконструйованих посилок і наслідків «заха-ращує» пам'ять, змушуючи допитуваного постійно співвідносити висловлювані судження з реальною дійсністю. І чим більше стає висловлень, тим важче співвідносити зміст вимислу з реальними фактами. Це може проявлятися в неадекватних реакціях на питання слідчого, довгими паузами між питаннями (навіть дуже простими) і відповідями. Крім того, особа, яка бреше, нерідко ризикує проговоритися, іншими словами дати правдиву відповідь на окремі питання.

Відповідно, слід рекомендувати слідчим при допиті осіб, які очевидно дають неправдиві показання, задавати якомога більше запитань. Питання необхідно чергувати: прості, складні, конкретні і питання на відволікаючи теми. Рекомендується задавати одні й ті ж питання по декілька разів на різних етапах допиту.

З точки зору структури можна виділити наступні види неправдивих показань: 1) показання, які повністю складаються з вимислу; 2) показання, які частково містять неправдиві твердження, що прикривають правду, яку допитуваний приховує, або є доповненням до неї.

Слідчому необхідно перевершити допитуваного в рівні рефлексії, зуміти відтворити послідовність його можливих міркувань і результату, до якого той прагне. А потім, імітуючи хід думок допитуваного, продумати серію уточнюючих, доповнюючих питань, які спонукали б його продовжувати розпочатий ним цикл розумових операцій, частина з яких будується на вигадці.

Тактична операція з викриття брехні повинна починатися з допиту особи, яка дає неправдиві відомості, і завершуватися повторним допитом після того, як будуть проведені слідчі (розшукові) дії направлені на зібрання фактичних даних, що викривають брехню допитуваного. У ході повторного допиту особи їй повинні задаватися питання, що спонукають, направляють, деталізують, доповнюють, уточнюють, контролюють, зіставляють, нагадують, роз'яснюють, викривають.

Арсенал тактичних прийомів, які можуть використовуватись для викриття неправди, досить значний. Серед них можна виділити наступні: а) роз'яснення допитуваному необхідності повідомлення тільки правдивих відомостей; б) деталізація показань з метою виявлення суперечностей; в) повторне нагадування про відповідальність за неправдиві свідчення, роз'яснення можливих негативних наслідків, які можуть настати в такому випадку; г) з'ясування контрольних обставин, що дозволяють перевірити істинність; ґ) пред'явлення доказів в різній послідовності (з наростаючою доказовою силою або відразу з найбільш вагомого); д) залишення допитуваного в невіданні щодо характеру та обсягу доказів, якими володіє слідчий; е) демонстрація можливостей слідства у встановленні істини без участі допитуваного і навіть у разі його протидії розслідуванню; є) стимулювання позитивних якостей характеру допитуваного, та багато інших.

Підсумовуючи вищевикладене, треба зазначити, що слідчий має багато інструментів викриття неправди на допиті, але головним стрижнем виступає його бажання і професійний азарт у встановленні істини і притягнення винних до відповідальності.

Одержано 23.04.2015

УДК 343.985(477)

Едгар Ашотович Погосян,

курсант групи ФПС-12-1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Пазинич Т. А.

КРИМІНАЛІСТИЧНА КЛАСИФІКАЦІЯ КІБЕРЗЛОЧИНІВ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ МЕТОДИКИ РОЗСЛІДУВАННЯ

З підвищенням технічного рівня розвитку нашого суспільства з'явилися нові види злочинів. Одним з них є злочини, що вчинюються з використанням електронних обчислювальних машин, програмного забезпечення, мережі

Інтернет – кіберзлочини. Сучасне життя доводить, що ця категорія злочинів несе не меншу небезпеку ніж, наприклад, пограбування і розбої, а в деяких випадках навіть ще більшу. Кіберзлочинці – це злочинці нового кримінального покоління, які мають можливість одним натиском на клавіатурі порушити або знищити інформаційну безпеку держави, посягнути на загальні принципи існування суспільства або зазіхнути на особисті права і свободи людини і громадянина.

Аналіз слідчо-оперативної практики свідчить про неабиякі труднощі у виявленні, документуванні і доказуванні вини осіб, які причетні до вчинення зазначеної категорії злочинів. Нагальною необхідною є розробка методики розслідування кіберзлочинів з урахуванням всього різноманіття їх проявів. Основою методики розслідування, на нашу думку, повинна виступати криміналістична класифікація цих злочинів, яка, в свою чергу, буде ґрунтуватись на такому критерії, як мотив дій злочинця. Саме такий критерій, на наше переконання, забезпечить виділити класифікаційні групи кіберзлочинів, які будуть характеризуватися особливими елементами механізму їх вчинення (особливою характеристикою злочинців, потерпілих, способом вчинення злочину, використовуваних засобів, залишених слідів і наслідків злочинної діяльності).

Саме тому метою нашого дослідження є представлення такої класифікації і акцентування уваги на її значенні, як основи побудови методики розслідування кіберзлочинів.

Узагальнивши дані наукових досліджень, досвід слідчо-оперативної практики, ми прийшли до висновків, що доречно виділити наступні класифікаційні групи кіберзлочинів, в залежності від особливого мотиву дій зловмишників.

1. Хакерство (крекерство). Представляє собою діяльність особливої категорії злочинів – хакерів. Це нова категорія осіб кримінального світу. Це талановиті, дуже обізнані в технічному спектрі функціонування комп'ютерних систем особи, з особливою психологією і мотивацією. Для них вчинення злочинів – це, перш за все, джерело задоволення і спосіб самоствердження. Але хакери часто входять до складу організованих злочинних груп, і становляться їх «зброєю».

Діяльність хакерів може мати три основних напрями:

- хуліганську спрямованість дій (розповсюдження вірусних шкідливих програм, спотворення офіційних сайтів, злам банків даних із секретною інформацією тощо);
- корисливу спрямованість (злам електронної банківської системи безпеки і перевід грошей на підставні рахунки; копіювання і перепродаж конфіденційної інформації; викрадення віртуального майна тощо);
- антидержавну спрямованість (злам і пошкодження електронних систем контролю залізничного і авіасполучення, системи електронного обчислення результатів державних виборів; провокації аварій на стратегічних об'єктах тощо).

2. Створення і розповсюдження через мережу Інтернет творів, що містять пропаганду міжнаціональної, релігійної, етнічної ворожнечі, призови до порушення і змін державних кордонів, захопленню влади та інших суспільно небезпечних дій.

3. Агітація, пропаганда, вербування через мережу Інтернет терористів, сепаратистів, а також проведення інструктажів для таких осіб (по захопленню будівель, виготовлення вибухівки тощо).

4. Шахрайство, що засноване на розповсюдженні інформації про збір коштів на благодійні цілі, фіктивні інтернет-магазини тощо.

5. Спілкування з дітьми через соціальні мережі Інтернет осіб з патологічними сексуальними відхиленнями (педофілів), що містить ознаки розбещення неповнолітніх.

6. Розповсюдження порнографічних матеріалів.

7. Пошук покупців та створення віртуального ринку збуту наркотиків, зброї, отруйних речовин, підроблених документів та інших об'єктів, заборонених до обігу.

Підводячи підсумок викладеному вище, необхідно наголосити на тому, що хоча наша держава вживає необхідних заходів спрямованих на попередження і протидію кіберзлочинності, все ж таки вкрай необхідно удосконалювати законодавство у сфері захисту інформації, розробити методику розслідування злочинів даної категорії, готувати кадри, що будуть спеціалізуватися на розкритті таких злочинів. Також важливим є організація взаємодії і координація зусиль правоохоронних органів, спецслужб, судової системи, забезпечення їх необхідною матеріально-технічною базою.

Одержано 23.04.2015

УДК 343.985(477)

Левон Ашотович Погосян,

курсант групи ФПС-12-1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Пазинич Т. А.

ОСОБЛИВОСТІ ПЛАНУВАННЯ ДОПИТУ ПІДОЗРЮВАНИХ У ВЧИНЕННІ КОМП'ЮТЕРНИХ ЗЛОЧИНІВ

Оцінюючи науково-технічну ситуацію, що склалася в світі, можна стверджувати, що людство вступило в епоху інформаційного суспільства. Закономірно, що при розширенні сфери використання інформаційних технологій і різних технологічних процесів зростає і кількість правопорушень, пов'язаних з комп'ютерними технологіями. Ця проблема вже давно перетнула кордони і стала проблемою міжнародного масштабу. Існуюча статистика виявлених комп'ютерних злочинів підтверджує, що отримання і оцінка доказів у справах про злочини у сфері комп'ютерної інформації – одне з важко вирішуваних на

практиці завдань. Однією з головних умов успішного розкриття комп'ютерних злочинів є оперативність і невідкладність дій. Основним видом отримання доказів є допит підозрюваного.

Зважаючи на специфічність комп'ютерних злочинів, та наявність у злочинця професійних знань і навичок, з метою якісного проведення допиту необхідно досить серйозно поставитись до його планування. Так в загальному слідчий повинен для себе з'ясувати наступні аспекти: специфіку провадження, особливо питання, що стосуються технічних аспектів підготовки та реалізації злочинних намірів; визначити обставини, які потребують з'ясування або уточнення; підготувати докази або інші матеріали (наприклад, висновки експертів) для пред'явлення особі в процесі допиту; визначитись із часом та місцем проведення допиту, а також способом виклику допитуваного.

Крім того, перед початком проведення допиту слідчому необхідно:

- отримати кваліфіковані консультації відповідних спеціалістів з даного напрямку;
- в окремих випадках доцільно запросити спеціаліста для участі у слідчій дії, який може роз'яснити слідчому показання, що містять відомості технічного характеру;
- ознайомитися зі спеціальною літературою, що стосується предмета допиту;
- приділити увагу пізнанням у сфері електронного документообігу, режиму конфіденційної інформації, засобів і методів її захисту та безпечної обробки;
- детально ознайомитися з результатами проведених слідчих (розшукових) дій (документами, предметами, протоколами тощо);
- визначитись із колом питань, що будуть ставитись допитуваному (питання доцільно розділити на блоки, наприклад, питання що стосуються підготовки до злочину, безпосереднього вчинення злочину та приховання його слідів);
- підготувати додаткові засоби фіксації допиту (диктофони, відеокамери, так як предмет допиту зазвичай складний і насичений великою кількістю технічних термінів).

Необхідно зазначити, що особливість проведення допиту підозрюваного полягає в тому, що на першому допиті підозрюваний може спробувати пояснити факт порушення роботи комп'ютерів, обчислювальних систем або комп'ютерної мережі некримінальними причинами (випадковістю, збігом певних обставин, стороннім впливом тощо). Може розповісти і про вчинення таких дій при відсутності злочинного наміру. Для викриття таких осіб ефективні результати дає правильна реалізація інформації про злочинну діяльність цієї особи, отриману при проведенні оперативно-розшукових заходів, а так само пред'явлення предметів і документів, що належать підозрюваному і використовувалися при вчиненні комп'ютерного злочину. Уміле використання вказаних заходів може певним чином вплинути на підозрюваного та забезпечити отримання правдивих і повних показань на першому допиті.

Враховуючи викладене, можна підсумувати, що допит підозрюваних у вчиненні кіберзлочинів є особливо складною слідчою (розшуковою) дією, проведення якої повинно ретельно плануватись за участю спеціалістів у сфері комп'ютерних технологій.

Одержано 23.04.2015

УДК 343.982.3

Ростислав Юрійович Самчук,

курсант групи ФГБ-12-1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Гусева В. О.

ОСОБЛИВОСТІ ФІКСАЦІЇ СЛІДІВ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ У СФЕРІ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Комп'ютерна інформація – це інформація на машинному носії, в системі чи мережі, а також зміст відбитих властивостей і станів об'єктів судового пізнання, зафіксований за допомогою спеціальних засобів, що застосовується у комп'ютерних технологіях.

Аналізуючи дане визначення, важливим є те, що інформація зберігається на носіях у певній формі і може оброблятися тільки спеціальними засобами комп'ютерної техніки. Особливу увагу фіксації слідів у сфері комп'ютерних технологій приділяли такі вчені, як А. Ф. Волобуєв, П. Д. Біленчук, В. В. Головач, М. В. Салтевський, тощо.

Так, сліди, що утворюються в інформаційному середовищі комп'ютерних систем в ході інформаційних процесів можна назвати віртуальними, оскільки інформація з'являється не в тому вигляді, в якому вона існує на слідосприймаючому об'єкті, та ми не можемо судити про фізичні властивості слідоутворюючого об'єкта. Фіксація зазначених слідів відбувається шляхом занесення даних до протоколу, використовується також фотографування, відеозапис, вилучення предметів, складання планів, схем і креслень. Важливу роль при фіксації слідів у сфері комп'ютерних технологій відіграє участь спеціаліста.

У протоколі слідчої дії необхідно вказати всі дії щодо виявлення й вилучення слідів, а також предметів огляду, в тій послідовності, в якій вони проводилися, і в тому вигляді, в якому виявлене спостерігалось слідчим (наприклад, маніпуляції спеціаліста із комп'ютерною технікою, програмним забезпеченням і комп'ютерною інформацією; натискання клавіш керування ЕОМ і їх результати). Також у протоколі обов'язково варто вказати всі застосовані для виявлення, фіксації, вилучення слідів і їхніх носіїв технічні засоби, включаючи програмне забезпечення, долучити до протоколу плани, схеми, креслення, що допоможе у більш зрозумілій формі сприймати інформацію, занесену до протоколу.

Фотографування доцільно використовувати для фіксації місця розташування комп'ютера в кімнаті, його зовнішній стан, а також стан допоміжних пристроїв. Окрім того, за допомогою фотографування, можливо зафіксувати зображення на моніторі, що надасть в подальшому уявлення про те, які процеси виконував комп'ютер, запущені програми та іншу інформацію, що виводиться на монітор та має доказове значення.

Відеозапис необхідно використовувати, коли окрім зображення комп'ютер чи його комплектуючі видають певні звуки, що може бути доказом у справі, а також з метою безперервної фіксації слідчих дій.

Вилучення предметів є важливим елементом фіксації слідів, оскільки в подальшому, такі предмети, можливо направити для проведення комп'ютерно-технічної експертизи, а в разі неможливості вилучення, передбачена можливість проведення експертизи на місці.

Таким чином, для вирішення проблем злочинності з використанням комп'ютерних технологій, варто звернути увагу на технічний характер їх здійснення і розробку технічних засобів і методів виявлення, фіксації і дослідження слідів цих злочинів.

Одержано 23.04.2015

УДК 343.98(477)

Наталія Олександрівна Скорбач,

курсант групи ФГБ-13-3 ХНУВС

Науковий керівник: Бурбело Б. А.

ОСОБЛИВОСТІ ТАКТИКИ ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ

Розслідування злочинів є одним із різновидів людського пізнання, що протікає у формі доказування. У діяльності органів досудового слідства серед інших слідчих дій, спрямованих на швидке, повне і об'єктивне розслідування злочинів, широко застосовується слідчий експеримент.

Відповідно до ст. 240 Кримінального процесуального кодексу України, з метою перевірки та уточнення відомостей, які мають значення для встановлення обставин кримінального правопорушення, слідчий має право провести слідчий експеримент шляхом відтворення дій, обстановки, обставин певної події, проведення необхідних дослідів чи випробувань.

У 30-х рр. ХХ ст. у криміналістичній літературі з'явилися праці П. І. Тарасова-Радіонова, у яких вперше досліджувались питання тактики проведення слідчого експерименту.

З'ясовуючи природу слідчого експерименту, слід вказати на те, що він має на меті не тільки перевірку певних фактів, а й одержання нових доказів у справі. Наприклад, у разі проведення слідчого експерименту для визначення

можливості витягнути викрадені товари через пролом у стіні магазину, слідчий встановлює новий доказ: можливість витягнення викрадених товарів або його неможливість.

У процесі підготовки слід враховувати всі необхідні процесуальні, тактичні і психологічні умови. Така підготовка виступає гарантом дотримання законності і обґрунтованості, достовірності отриманих результатів. Приймаючи рішення по підготовку до проведення даної слідчої дії обумовлюється наявними у справі доказами, а можливість передбачає дотримання законності (наприклад, не можна під час проведення слідчої дії спричиняти фізичного болю, принижувати гідність людини) та є практично і науково обґрунтованою.

Не завжди слідчому вдається якісно підготуватися до проведення слідчого експерименту. Причинами на які частіше посилаються слідчі є: 1) велика відстань до місця, де необхідно провести слідчу дію; 2) брак часу (ця причина завжди є виправданням не плановості в роботі); 3) інколи просто не виникає необхідності в таких виїздах (слідчий добре знає дану територію, а слідча дія, на його думку, не носить складного характеру). Така практика є згубною – такою, що не відповідає основним вимогам криміналістичної тактики.

На нашу думку перед проведенням слідчої дії слідчому бажано ознайомитись з місцем, де вона буде проводитись, з'ясувати, що потрібно для вирішення великого кола питань, а саме: 1) скласти план слідчого експерименту; 2) визначити мету слідчого експерименту; 3) вжити заходів щодо забезпечення безпеки учасників експерименту; 4) вирішити питання про реконструкцію на місці та підготувати – відповідні технічні засоби; 5) визначити зміст та послідовність дослідів (дослідних дій); 6) визначити процесуальний статус і коло осіб які будуть брати участь; 7) забезпечити охорону місця проведення слідчої дії. Ретельна підготовка, планування і проведення слідчого експерименту, забезпечить збирання і закріплення доказової інформації, спрямоване на швидке, повне і об'єктивне розслідування кримінального провадження.

Одержано 23.04.2015

УДК 343.985(477)

Дарина Сергіївна Скрипник,

курсант групи ФПС-12-2 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Пазинич Т. А.

ПРО НОВУ ЗБРОЮ КІБЕРЗЛОЧИНЦІВ

Актуальність представленої теми обумовлена ростом кількості кіберзлочинів, в ході яких використовується в якості зброї спеціальне шкідливе програмне забезпечення – троянські програми. На теперішній час майже у всіх сферах діяльності людини використовуються електронні системи обігу інформації (банківській, космічній, господарській діяльності, виборчій системі

України тощо). Троянські програми, які націлені на викрадення, пошкодження або знищення інформації, представляють зараз серйозну небезпеку як для окремих фізичних осіб, підприємств, організацій, так і для держави в цілому.

Сутність дій злочинців у використанні троянських програм полягає у введенні до чужого програмного забезпечення таких команд, які дозволяють здійснювати інші, не заплановані власником програмні функції, зберігаючи в той же час попередні функції програми. При цьому програма буде виконувати не тільки ті функції, які цікавлять користувача, а й працювати в інтересах кіберзлочинців (хуліганських, корисливих, антидержавних тощо).

Для досягнення цієї мети злочинці використовують різні технології, наприклад таку, як порушення роботи антивірусних програм для запобігання, виявлення шкідливої програми й продовження її існування у системі комп'ютера. Такі дії часто спрямовані на припинення забезпечення безпеки, видалення коду або модифікацію хостових файлів Windows для припинення відновлення антивірусних програм.

За допомогою троянських програм, кіберзлочинці будують мережі для крадіжки паролів і конфіденційної інформації, шифрують будь-які дані для того, щоб потім шантажувати своїх жертв. Мережі можуть складатися з тисяч персональних комп'ютерів і локальних мереж, об'єднаних один з одним, які управляються віддалено.

Робота над своєчасним виявленням, знешкодженням цих програм стоїть на першому місці перед спеціалістами, які повинні постійно розвивати та удосконалювати систему захисту інформації, для чого необхідно розуміти, як працює троянська програма, як вона вдосконалюється, розвивається і поширюється.

На даному етапі у слідчо-оперативній практиці виникають суттєві труднощі у виявленні та документуванні фактів використання троянських програм. Адже останні постійно модифікуються, змінюються, прилаштовуються до діючих комп'ютерних систем та можуть самознищуватись. Окремою проблемою для правоохоронних органів є встановлення особи кіберзлочинця, його місцеперебування і затримання.

Виходячи з вищевказаного, актуальним напрямком наукових досліджень повинні стати проблеми пов'язані із створенням, способами використання злочинцями такої особливої зброї, як троянські програми, шкідливі наслідки таких дій і способи протидії таким злочинам у кіберпросторі.

Одержано 23.04.2015

УДК 343.982.3

Надія Олександрівна Сущенко,

курсант групи ФГБ-12-1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Гусєва В. О.

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ЛЮДИНИ ЗА ОЗНАКАМИ ЗОВНІШНОСТІ

Схожість різних осіб завжди привертало увагу, особливо, якщо схожа зовнішність тих, хто завідомо не знаходиться у кровному спорідненні. Ступінь подібності може бути різною, від часткової, коли збігаються окремі домінуючі риси зовнішності, до фізіологічної, коли збігається комплекс нових ознак елементів особи. Так, при частковій схожості, звертається увага на співпадаючі ознаки елементів особи, наприклад схожість ознак області очей, будови носа, ротової частини обличчя (з історії відомо, збіг будови рота у представників династії імператорського дому Габсбургів «габсбургська губа»). Також може спостерігатися схожість осіб, які не перебувають у кровному спорідненні. Така подібність може виявлятися в різному ступені від однорідності типу зовнішнього вигляду, до збігу більшості групових домінуючих ознак, у так званих двійників.

Розглядаючи сутність криміналістичного встановлення особи за ознаками зовнішності, необхідно підкреслити, що воно становить двоєдиний процес встановлення конкретної людини та з'ясування його причетності до фактів, що цікавлять органи дізнання, слідства, суду. Важливо виявити ознаки певної людини, що свідчать про її зв'язок з подіями злочину. Результативність процесу встановлення особи залежить, головним чином, від повноти і достовірності інформації, що збирається, про її властивості і ознаки.

Так, джерелами первісної інформації про особу є дані одержані в процесі огляду місця події, а також відомості, що повідомляються потерпілими, свідками. З урахуванням специфіки розшукових заходів, корисними виявляються функціональні й супутні ознаки зовнішнього вигляду особи, особливо її ходи, жестикуляції, рухів, а також відомості про її одяг, предмети та речі, які можуть їй належати.

Також принцип подібності ознак зовнішності різних осіб використовується при розшуку безвісти зниклих осіб та встановленні особи загиблого за реконструкцією черепа. Мета виконання реконструкції – відтворення зовнішнього вигляду загиблого для зіставлення його з фотознімком безвісти зниклої особи (засновник – скульптор М. М. Герасимов). Однак практика використання реконструкції показала, що зовнішній вигляд особи неоднозначно сприймається людьми, а також по різному зіставляється з ними зовнішність розшукуваного або підозрюваного, це призвело до того, що вже тривалий час використовується графічна реконструкція особи за черепом.

Сьогодні в слідчій практиці зустрічаються випадки призначення судово-портретних експертиз з метою встановлення наявності або відсутності кровного споріднення осіб. Незважаючи на те, що в даний час це питання вирішує ДНК-ідентифікація, мають місце ситуації, коли отримати ДНК немає можливості, бо людини немає в живих або передбачуваний родич відмовляється давати зразок, це наприклад, відбувається по справах про спірне батьківство.

Питання ідентифікації людини за ознаками зовнішності постійне і найбільш важке криміналістичне завдання, що виникає в процесі розкриття і розслідування злочинів. Це складна діяльність, у ході якої з використанням криміналістичних методів і засобів відбувається виявлення, фіксація і дослідження інформативних властивостей ознак людини, що мають важливе доказове значення по кримінальному провадженню.

Одержано 23.04.2015

УДК 343.98(477)

Інна Максимівна Фефелова,

курсант групи ФГБ-13-4 ХНУВС

Науковий керівник: Бурбело Б. А.

ЗНАЧЕННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ФОТОГРАФІЇ, ЗВУКО- І ВІДЕОЗАПИСУ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Використання криміналістичної фотографії, звуко- та відеозапису при проведенні оперативно-розшукових заходів, слідчих і судових дій стало можливим завдяки впровадженню до сфери кримінального судочинства досягнень науки та техніки.

Дані питання були предметом наукового інтересу широкого кола науковців, серед яких Л. Є. Ароцкер, Є. Ф. Буринський, Т. В. Варфоломєєва, В. Г. Гончаренко, Л. М. Карнеєва, С. М. Потапов, М. В. Салтевський.

Потрібно зазначити, що доповнення Кримінально-процесуального кодексу (далі – КПК) статтею 107 «Застосування технічних засобів фіксування кримінального провадження» стало значним, прогресивним кроком уперед, спрямованим на підвищення якості правосуддя в цілому.

Поява в КПК ст. 103 і необхідність її реалізації поставила певні завдання і перед криміналістичною наукою. Це, насамперед, розроблення техніко-криміналістичних прийомів і методів застосування відповідних засобів.

Вважаємо найбільш доцільно й ефективно застосовувати криміналістичну фотографію та відеозапис при огляді місця події в таких випадках: 1) по всіх тяжких злочинах (тероризм, вбивство, розбій тощо); 2) коли необхідна фіксація події до її закінчення (пожежа), а зміна обстановки, яка оглядається,

продовжується; 3) коли є терміновість в усуненні наслідків події і це пов'язано з швидкою зміною первинної обстановки або є загроза знищення слідів (ДТП, вибух, аварія, масові заворушення); 4) коли важливі об'єкти-сліди розташовані на великій території (великі залізничні аварії, авіакатастрофи, пожежі, ДТП).

З іншого боку, матеріали звуку та відеозапису можуть виступати самостійними речовими доказами в сенсі ст. 98 КПК. Мова йде про випадки, коли: 1) вони є засобом певного злочину (наприклад, щодо розповсюдження порнографічної продукції); 2) вони були предметом злочинного посягання (наприклад крадіжки); 3) на них залишено певні сліди (наприклад, сліди пальців рук на касеті).

Разом з тим, матеріали застосування звуко-, відеозапису під час проведення слідчих дій не є доказами, а є додатком до протоколу відповідної слідчої дії.

Значення криміналістичної фотографії та відеозапису важко переоцінити. У перебігу кримінального судочинства криміналістична фотографія, звуко- та відеозапис відображають те, що зафіксовано в протоколах слідчих дій, судового розгляду і оперативно-службових документах, висновку експерта; фотографія відображає статику об'єкта, а відеозапис дозволяє зафіксувати об'єкт у русі; фотографія і відеозапис – це різновид документів, які, відповідно до ст. 105 КПК України, є додатком до протоколу і разом із ним набувають доказового значення. Широке впровадження криміналістичної фотографії, звуко- і відеозапису в слідчу практику дозволяє значно підвищити рівень слідства, більш ефективно вести профілактичну роботу.

Одержано 23.04.2015

УДК 343.985(477)

Катерина Сергіївна Чернуха,

курсант групи ФПС-12-1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Пазинич Т. А.

ПРО ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ КІБЕРЗЛОЧИНІВ

Щоденна робота будь-яких підприємств, установ чи організацій тісно пов'язана з сучасними комп'ютерними технологіями та залежать від надійної роботи автоматизованих систем. Будь-яка сфера життя суспільства зараз супроводжується новітніми комп'ютерними технологіями. Відповідно із здобутками комп'ютерних систем і їх впровадженням, з розвитком мережі Інтернет та інтернет-послуг з'явилася і нова особлива форма злочинності – кіберзлочинність.

Величезний технічний потенціал, глобальність, трансграничність, анонімність користувачів, швидке розповсюдження інформації, охоплення широкої

аудиторії, створюють кіберзлочинцям, які використовують Інтернет, переваги для скоєння злочину та можливість ефективно ховатися від правоохоронних органів. Виникає загроза протиправного втручання в приватне життя особи, злому сайтів та паролів, шахрайство та розповсюдження протизаконної інформації. Дії кіберзлочинців стають все більш майстерними, що становить реальну проблему для суспільства. Все це свідчить про необхідність вивчення сутності цих злочинів, їх різновидів та способів боротьби з ними.

Поняття «комп'ютерна злочинність» вперше з'явилась в американській літературі на початку 60-х років минулого століття. Під такими злочинами розумілось будь-яке порушення чужих прав та інтересів по відношенню до автоматизованих систем обробки даних.

Кіберзлочинність – це злочинність, що має місце в так званому «віртуальному просторі». Віртуальний простір (або кіберпростір) можна визначити як модельований за допомогою комп'ютера інформаційний простір, в якому знаходяться відомості про осіб, предмети, факти, події, явища і процеси, представлені в математичному, символічному або будь-якому іншому вигляді і що знаходяться в процесі руху по локальних і глобальних комп'ютерних мережах, або відомості, що зберігаються в пам'яті будь-якого фізичного або віртуального пристрою, а також іншого носія, спеціально призначеного для їх зберігання, обробки і передачі.

Ця категорія злочинів характеризується дуже високим рівнем латентності. Багато комп'ютерних злочинів залишаються невиявленими і про них не повідомляють. За оцінками спеціалістів близько 90 % злочинів цієї категорії залишається поза увагою правоохоронних органів. Розмір завданих збитків кіберзлочинами також визначити дуже важко, але вони дуже значні.

На думку експертів, до широкої громадськості доходить лише 1 % від всіх випадків порушень, які звичайно мають кримінальний характер і які приховати вже неможливо.

У Кримінальному кодексі України передбачено самостійний розділ XVI «Злочини у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів)», присвячений цим злочинам. У вітчизняній криміналістиці не існує чіткого, усталеного визначення поняття кіберзлочину, дискутуються різні точки зору щодо їх класифікації. У науці на сьогодні існує два основні підходу до тлумачення сутності кіберзлочинів. Одна частина науковців відносять до них дії, в яких комп'ютер є об'єктом або засобом посягання. Науковці іншої групи до кіберзлочинів відносять лише протизаконні дії в сфері автоматичної обробки інформації.

На наше переконання, кіберзлочини повинні включати більш широкий спектр злочинних дій. Так, за даними практики на даний момент найчастіше з використанням комп'ютера та мережі Інтернет вчиняються наступні різновиди злочинів: порушення авторського права і суміжних прав (ст. 176 КК України); шахрайство (ст. 190 КК України); незаконні дії з документами на переказ, платіжними картками та іншими засобами доступу до банківських

рахунків, електронними грошима, обладнанням для їх виготовлення (ст. 200 КК України); ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) (ст. 212 КК України); незаконне збирання з метою використання або використання відомостей, що становлять комерційну або банківську таємницю (ст. 231 КК України); ввезення, виготовлення, збут і розповсюдження порнографічних предметів (ст. 301 КК України).

Тому, на нашу думку, доречно під кіберзлочинами в криміналістичному аспекті розуміти передбачені кримінальним законом суспільно небезпечні діяння, для вчинення яких використовується комп'ютерна техніка, комп'ютерне програмне забезпечення, а також мережа Інтернет.

Одержано 23.04.2015

СЕКЦІЯ 6
ПРАВОВІ Й ТАКТИЧНІ ОСНОВИ ОРД. СПЕЦТЕХНІКА.
ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНА ПІДГОТОВКА. ВОГНЕВА
ПІДГОТОВКА. ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ
В ДІЯЛЬНОСТІ ОВС. СТВОРЕННЯ ЗАСОБІВ
ТА КОМПЛЕКСІВ ТЕХНІЧНОГО ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ

***ПРЕДСТАВНИКИ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ВНУТРІШНІХ СПРАВ***

УДК 343.977

Дмитро Олексійович Анісімов,

*курсант групи КМ-232 Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

Науковий керівник: канд. юрид. наук Дараган В. В.

ДЕЯКІ МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ
МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ПІД ЧАС ВИЯВЛЕННЯ ЗЛОЧИНІВ
У СФЕРІ ЕКОНОМІКИ ПІДРОЗДІЛАМИ ДСБЕЗ
МВС УКРАЇНИ

З прийняттям нового Кримінального процесуального кодексу України можливості отримання інформації про злочини та інші правопорушення, що вчиняються у сфері економіки значно зменшились. Це пов'язано з тим, що працівники підрозділів ДСБЕЗ МВС України перестали здійснювати перевірки суб'єктів господарської діяльності, саме під час проведення таких перевірок оперативні працівники у більшості випадків отримували інформацію про певні порушення вимог договору, також під час проведення такої перевірки здійснювався підбір джерел необхідної оперативної інформації. Питання проведення таких перевірок, на сьогоднішній день залишається неурегульованим, а тому це значно погіршує стан виявлення злочинів та інших правопорушень у сфері економіки.

Кримінально-процесуальний закон регулює лише можливість здійснення перевірки повідомлень про злочини, поширені у засобах масової інформації. Між тим у здійсненні перевірки повідомлень про злочини, що містяться в засобах масової інформації, є ряд проблем.

По-перше, представляється скрутним саме виявлення вакансій в системі органів. Адже для цього необхідно відстежувати величезний потік інформації, що міститься у періодичних друкованих виданнях, на радіо, телебаченні, в Інтернеті і т. д., що, в свою чергу, вимагає великих матеріальних витрат. У цьому

випадку будуть потрібні додаткові кадри в системі органів, які здійснюють виробництво попереднього розслідування, які б відстежували та аналізували інформацію, що міститься в ЗМІ.

По-друге, законодавець надає слідчому право проводити перевірку за повідомленням про злочин, поширеного у ЗМІ, тільки за дорученням керівника слідчого органу або прокурора відповідно.

Як зазначає А.В. Крилов, у разі виявлення слідчим такого роду інформації вони повинні будуть звернутися до прокурора або керівника слідчого органу і отримати від них вказівку про початок перевірки, на що піде час. Тому таке повідомлення, поширене у ЗМІ, повинне перевірятися в загальному порядку. З цим варто погодитися.

Також, досить проблематичним буде вирішити питання про відкриття кримінального провадження в тому випадку, якщо редакція не розголошує джерело своєї поінформованості про вчинений або підготовлюваний злочин.

Н. А. Власова пропонує вирішити зазначену проблему наступним чином: надати повідомленням засобу масової інформації без вказівки джерела обізнаності статусу повноцінного доказу, на основі якого може бути відкрито кримінальне провадження; надати суду право вимагати зазначення джерела інформації не тільки по справі, яка перебуває в його провадженні, але і при вирішенні питання про відкриття кримінального провадження органом досудового розслідування.

Що стосується цього варіанту, то він, на наш погляд, однозначно виключається, оскільки анонімна заява про злочин не може служити приводом для відкриття кримінального провадження. Таке повідомлення про злочин направляється в органи, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, для перевірки і оперативного використання.

Виходячи з вище зазначеного залишається лише використання оперативних можливостей працівників ДСБЕЗ, але для проведення певних оперативно-розшукових заходів необхідно отримати первинну інформацію, яка стане своєрідною направляючою для подальших дій.

Одержано 22.04.2015

**НАУКОВИЙ ГУРТОК
КАФЕДРИ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВОГО ІНСТИТУТУ ПІДГОТОВКИ
ФАХІВЦІВ ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ КРИМІНАЛЬНОЇ МІЛІЦІЇ**

УДК 343.13

Ірина Валеріївна Бульба,

курсант групи ФПС-12-1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Вінчук В. В.

**ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ
ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ**

Використання результатів оперативно-розшукової діяльності в процесі доказування є однією із найбільш актуальних проблем під час судового розгляду того чи іншого кримінального провадження. Ні в процесуальній доктрині, ні в правозастосовній діяльності не існує єдиної точки зору стосовно цього питання.

В кримінально-процесуальній науці пропонуються різні способи вирішення даної проблеми: від використання результатів ОРД як доказів, до можливості формування на їх основі доказової бази. Не містять однозначного рішення аналізованої проблеми і чинні нормативно-правові акти.

Розглядаючи проблему доказового значення матеріалів, отриманих в ході проведення ОРД, необхідно вказати на відмінності між результатами ОРД і доказами. Розмежування вказаних елементів розслідування злочинів необхідно проводити, перш за все, за правовою природою, яка об'єктивно передбачає призначення і допустимі межі їх використання. Результати ОРД не можуть відповідати вимогам, які пред'являються до процесуальних доказів, оскільки вони отримуються неналежним суб'єктом і неналежним способом. В ст. 93 Кримінального процесуального кодексу України викладений вичерпний перелік суб'єктів, які наділені правом збирати докази. Працівники правоохоронних органів, які проводять оперативно-розшукові заходи, а також їхні керівники не входять до даного переліку. Результати ОРД безпосередньо не можуть використовуватися в якості доказів для встановлення предмету доказування в цілому і, в тому числі, для доведення винуватості особи у скоєнні злочину, оскільки порядок їх отримання відрізняється від процедури збирання кримінально-процесуальних доказів.

Матеріали, отримані в ході ОРД, повинні пройти процесуальний шлях перетворення їх в докази. Для приєднання до кримінального провадження інформації, отриманої не процесуальним шляхом, необхідно додатково провести слідчі дії, які дозволять суб'єктам процесуальної діяльності сприйняти

факти і обставини, які мають значення для розслідування злочину, і оформити їх відповідно до встановлених вимог кримінально-процесуального законодавства. Результати ОРД є не доказами, а лише відомостями про джерела інформації, яка має важливе значення під час розслідування злочинів.

ОРД і кримінальне судочинство – два цілком самостійних види діяльності по розслідуванню злочинів, кожна із яких має свої відмінні ознаки і властивості. Під час використання результатів ОРД при розгляді кримінальних проваджень не повинно бути ототожнення їх із доказами, а тим більше допущення підміни кримінально-процесуальних засобів і способів розкриття злочинів оперативно-розшуковими способами і методами.

Таким чином, виходячи із правової природи доказів і відмінностей кримінального провадження від оперативно-розшукової діяльності, не можна ототожнювати результати ОРД і докази в кримінальному провадженні. Для більш ефективного і якісного розслідування злочинів потрібно підвищувати якість доказової бази. При цьому важливу роль відіграє дотримання оперативно-розшуковим органом процедури надання результатів ОРД для того, щоб в подальшому органи досудового розслідування чи суд змогли їх використати для отримання доказів в тому чи іншому кримінальному провадженні.

Одержано 30.04.2015

УДК 343.985

Артур Вікторович Вовк,

курсант групи ФГБ-12-2 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Сафронов С. О.

СУЧАСНІ МЕТОДИ ПІДГОТОВКИ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ ОПЕРАТИВНОГО ОПИТУВАННЯ

Діяльність оперативних підрозділів кореляційно пов'язана з постійною потребою в отриманні інформації. Одним із найбільш розповсюджених в ОРД способів отримання інформації є опитування осіб, зокрема проведення розвідувальної бесіди. Питання щодо попередньої психологічної діагностики особи, з якою у майбутньому планується провести оперативне опитування в оперативно-розшуковій діяльності ґрунтовно не досліджувалося.

Специфіка оперативного опитування полягає в тому, що спілкування, як правило, проводиться в короткий проміжок часу, з малознайомою людиною. Ця обставина обумовлює необхідність швидкого визначення комунікативної тактики та її прийомів, потребує ретельної підготовки до оперативного опитування. Для цього рекомендується попередньо застосовувати певні методи діагностики особистості. Одними з найвідоміших в ОРД є такі методи: спостереження за поведінковою реакцією людини, фізіономічна діагностика,

вивчення характеристик, отримання відомостей за обліковими документами, графологічні оцінки.

Проте, сучасною альтернативою вказаним вище методам може бути: 1) ознайомлення з персональними інтернет-сторінками майбутнього фігуранта опитування; 2) спілкування з ним на форумах (в чатах) соціальних сайтів Інтернету, зокрема з використанням web-камери. Таке «віртуальне знайомство» дає інформацію про особливості вподобань, політичні погляди, манери спілкування, кола інтересів та життєвої обізнаності, рівень комунікабельності та інтелекту співрозмовника тощо. Саме в мережі Інтернету можливо простежити історію спілкування фігуранта з іншими особами. Це дає більше можливостей для розуміння людини через процеси емпатії, які відбуваються на підсвідомому рівні індивідумів під час комунікативних відношень. Предикативна емпатія може виявитися в здатності передбачати афективні реакції іншої людини в конкретних ситуаціях. Основною метою «віртуального спілкування» повинно бути визначення психологічного портрету особи з якою у майбутньому доведеться проводити опитування, встановлення її симпатій та атракцій. До речі, виявлені показники симпатії та атракції у подальшому повинні визначати суб'єкта, якому буде безпосередньо доручено провести оперативне або розвідувальне опитування.

Під час «інтернет-зустрічі» буде доцільним застосовувати методи акустико-лінгвістичної діагностики. Складність і правильність мови свідчать про рівень освіти і культури. Зміст промови демонструє інтелект. Характер інтонацій говорить про емоційність і настрій, показує ставлення особи до того, що вона сама вимовляє. З акценту можна судити про національність, а за діалектом про регіон, в якому довгий час проживала людина. У свою чергу, ці знання можуть давати додаткові можливості для налагодження психологічного контакту, побудови мотивацій спілкування, стати підґрунтям для розробки оперативної легенди.

В процесі спілкування з фігурантом оперативного опитування в мережі Інтернету важливо встановити подразники, які спонукають особу до розмови та навпаки, діють негативно. Слід виявляти мовні індикатори емоційної напруженості про що можуть свідчити: 1) дефект вимови, який раніше не проявлявся; 2) акцент або діалект, які раптово виникли або значно посилилися; 3) поява заїкання; 4) труднощі в підборі слів; 5) нерівномірний темп і гучність голосу. При позитивних емоціях у мові подовжується ударний голосний звук. При негативних навпаки, ударний голосний звучить коротко, уривчасто, а приголосний звук як би подвоюється. Іноді слова вимовляються по складах.

Застосування вказаного вище методу буде сприяти процесу обрання способів налагодження психологічного контакту, визначенню тактичних прийомів оперативного опитування або розвідувальної бесіди, а також підбору суб'єкта, якому буде найдоцільніше доручити проведення цих заходів.

Перспективність подальших наукових досліджень вбачається в оптимізації прийомів розпізнавання індивідуальних особливостей осіб завдяки використанню мережі Інтернету та розробленню відповідних психологічних

прийомів, які будуть сприяти створенню суб'єктивних мотивації для оповідання фігурантами оперативного (розвідувального) опитування певних відомостей.

Одержано 21.04.2015

УДК 343.132(477)

Ельвіра Сергіївна Ліщина,

курсант ФПС-12-2 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Вінчук В. В.

ЩОДО ПИТАННЯ ПІДСТАВ ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ ДІЙ В УКРАЇНІ

З кожним роком кількість вчинених злочинів все більше зростає, але разом з цим не всі ці злочини реєструються, це пояснюється тим, що злочинці стають розумнішими, вони вивчають діяльність правоохоронних органів стосовно методів розкриття злочинів і тому вчиняють злочини з більш кращою підготовкою з метою унеможливлення їх затримання. Але задля того аби стало можливим розкриття даних злочинів у чинному Кримінальному процесуальному кодексі України (далі – КПК) існує такий інститут, як негласні слідчі (розшукові) дії. Негласні слідчі (розшукові) дії (далі – НСРД) мають певні особливості, котрі полягають у процедурі їх проведенні, суб'єктах, що уповноважені на це тощо. Але із-за того, що КПК ще доволі «молодий» законодавчий акт, існує певна низка неузгодженостей даного нормативно-правового акта з іншими, що регулюють одну і ту ж саму діяльність.

Згідно з ч. 2 ст. 246 КПК підставою проведення НСРД є неможливість отримати відомостей про злочин та особу, яка його вчинила, в інший спосіб. Негласні слідчі (розшукові) дії проводяться виключно у кримінальному провадженні щодо тяжких або особливо тяжких злочинів. Разом з тим, рішення про проведення НСРД приймає слідчий, прокурор, а у випадках, передбачених КПК, – слідчий суддя за клопотанням прокурора або за клопотанням слідчого, погодженого з прокурором. З положень КПК чітко стає зрозумілим те, що проведення НСРД можливе лише у тому випадку, коли вже відкрите кримінальне провадження. Але у ст. 6 закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» від 18.02.1992 зазначено, що також підставою проведення НСРД може також бути наявність достатньої інформації, одержаної в установленому законом порядку, що потребує перевірки за допомогою оперативно-розшукових заходів і засобів, про злочини, що готуються та осіб, які готують вчинення злочину. У даному випадку виникає певна неузгодженість правових норм, бо згідно з законом України «Про оперативно-розшукову діяльність» проведення НСРД можливе і до реєстрації кримінального правопорушення. У наведеній ситуації отримана інформація і буде підставою для відкриття

кримінального провадження. Як зазначає М. Шилін, до виявлення ознак злочину оперативно-розшукова діяльність не може здійснюватися, бо ще немає підстав для її проведення, а після виявлення ознак злочину повинно розпочатися кримінальне провадження й мають проводитись передбачені КПК України слідчі, у тому числі й негласні слідчі (розшукові) дії, а не оперативно-розшукова діяльність. Ми не погоджуємося з даним твердженням, адже у цьому випадку втрачається найголовніша мета проведення НСРД – виявлення злочину як закінченого, так і на стадії готування. Саме поняття оперативно-розшукової діяльності, котра представляє собою систему гласних і негласних пошукових, розвідувальних та контррозвідувальних заходів, що здійснюються із застосуванням оперативних та оперативно-технічних засобів, не включає в себе момент її проведення.

Тобто, підсумовуючи вищезазначене, приходимо до висновку, що необхідно на законодавчому рівні чітко закріпити положення щодо можливості проведення НСРД, встановити спеціальні підстави для цього, визначити певне коло суб'єктів, а також встановити правила використання одержаних відомостей слідчим для подальшого відкриття кримінального провадження. Це дозволить зменшити кількість латентних злочинів, а також покращити роботу правоохоронних органів України.

Одержано 29.04.2015

**НАУКОВИЙ ГУРТОК
КАФЕДРИ ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ ФАКУЛЬТЕТУ
ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ БОРОТЬБИ
З КІБЕРЗЛОЧИННІСТЮ ТА ТОРГІВЛЕЮ ЛЮДЬМИ**

УДК 65.012.8+34

Віталій Ігорович Григор'єв,

курсант групи ФБК-13-4 ХНУВС

Науковий керівник: канд. техн. наук, доц. Носов В. В.

**СТВОРЕННЯ СИСТЕМИ ІТ-БЕЗПЕКИ ОВС
З УРАХУВАННЯМ СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ СОВІТ 5**

Реформування системи органів внутрішніх справ (ОВС) України у контексті євроінтеграції поряд з іншим потребує створення системи забезпечення безпеки інформаційних технологій (ІТ-безпеки) ОВС. На сьогодні системи ІТ-безпеки ОВС як такої не існує, а є фрагментарно впроваджені окремі заходи із захисту інформації з обмеженим доступом на об'єктах інформаційної діяльності ОВС.

Для створення системи ІТ-безпеки ОВС представляється доцільним впровадження системного підходу, який реалізований у проекті COBIT®5 (Control Objectives for Information and Related Technology, Завдання управління інформаційними та пов'язаними технологіями) і який представляє собою сукупність взаємопов'язаних методологій та стандартів в галузі управління, аудиту і ІТ-безпеки, розроблених світовою спільнотою фахівців під егідою міжнародної асоціації ISACA (Information System Audit and Control Association, Асоціація з управління і аудиту інформаційної системи).

Будь-яка організаційна система створюється та існує з метою створення деяких цінностей для зацікавлених сторін, що власне і є стратегічною метою керування цією організаційною системою. Основною метою ІТ-безпеки є надання можливості організації виконувати свої функції (створення цінностей для зацікавлених сторін) при мінімізації ресурсних затрат і виникаючих супутніх ІТ-ризиків (несприятливих обставин, які виникли або можуть у подальшому виникнути).

ОВС України утворено з метою формування та реалізації державної політики у сфері захисту прав і свобод людини та громадянина, власності, інтересів суспільства і держави від злочинних посягань. Зацікавленими сторонами (на різних рівнях системи), для яких ОВС створює цінності, є людина, суспільство і держава. Потрібність і ефективність функціонування системи ІТ-безпеки ОВС можна оцінити тільки через інформаційні канали зворотних зв'язків щодо задоволеності зацікавлених сторін, між якими завжди існують протиріччя.

Застосування підходів COBIT®5 у стратегічному керуванні (governance) ОВС та операційному повсякденному управлінні (management) у підрозділах ОВС дозволить ув'язати між собою усі аспекти процесу створення цінностей для людини, суспільства і держави та обґрунтовано вийти на відповідні рішення у сфері ІТ-безпеки. Систему ІТ-безпеки ОВС можливо реалізувати на таких принципах:

- взаємне узгодження потреб людини, суспільства і держави;
- наскрізний охват системою ІТ-безпеки усіх процесів керування ОВС;
- застосування в системі ІТ-безпеки інтегрованої структури, яка об'єднує відповідні світові стандарти і рекомендації ІТ-безпеки нижнього рівня;
- опора на цілісний системний підхід;
- відокремлення задач захисту процесів керування (governance), як стратегічної діяльності ОВС, від процесів управління (management) в підрозділах ОВС, як операційної повсякденної діяльності за визначеними напрямками.

Принципи ІТ-безпеки в підрозділах ОВС повинні вирішувати три завдання: підтримка діяльності підрозділу; захист діяльності підрозділу від наявних загроз; заохочення відповідальної поведінки персоналу підрозділу і громадян у галузі інформаційної безпеки. Ці принципи мають бути в обмеженій кількості та виражені простою мовою.

Підтримка системою ІТ-безпеки діяльності підрозділу ОВС – це: фокус на діяльності підрозділу; надання якості і цінності як для громадян, так і персоналу підрозділу; відповідність вимогам нормативних документів; надання своєчасної і точної інформації про стан ІТ-безпеки; оцінка поточних і майбутніх загроз; постійне вдосконалення системи ІТ-безпеки.

Захист системою ІТ-безпеки діяльності підрозділу ОВС це: використання ризик-орієнтованого підходу; захист інформації з обмеженим доступом; акцент на критичних елементах підрозділу; використання безпечних ІТ.

Заохочення відповідальної поведінки з ІТ-безпеки це: орієнтування на професійну етику; сприяння позитивної культури з ІТ-безпеки.

Одержано 17.04.2015

УДК 351.743.005(075.8)(477)

Анастасія Сергіївна Гуржина,

курсант групи ФБК-14-4 ХНУВС

Науковий керівник: канд. техн. наук, доц. Гнусов Ю. В.

ЗАСТОСУВАННЯ ЕЛЕКТРОШОКЕРІВ В ОВС УКРАЇНИ

У рамках чинного законодавства електрошочкові пристрої відносять до спеціальних засобів активної оборони, які застосовуються правоохоронними органами при охороні громадського порядку нарівні з гумовими кийками, на ручниками, аерозольними пристроями та іншими засобами.

Електрошочкові пристрої живляться від низьковольтних джерел постійного електричного струму – гальванічних батарей чи акумуляторів, енергія яких перетворюється у високовольтні імпульси напругою десятки тисяч вольт, які подаються на вихідні електроди і між якими відбувається електричний розряд в вигляді електричної іскри. При забезпеченні контакту з тілом чи одягом людини і при проходженні імпульсів електророзрядного струму через ділянку тіла людини, вони викликають судорожну реакцію м'язів і блокують передачу від мозку керуючих нервових сигналів. Посилене скорочення м'язів в області контакту з електродами з частотою 18–20 Гц приводить до швидкого їхнього виснаження внаслідок розкладання цукру в крові. Ці процеси в сукупності з помірними відчуттями болю й сильним психологічним впливом, який виникає внаслідок підсвідомого страху людини перед електричним розрядом, приводять до короточасних спазм м'язів і короточасної недієздатності нападаючого. Це дозволяє швидко і безпечно затримати правопорушника, без активного опору з його боку.

Електрошочкери класифікуються в залежності від відстані застосування. Розрізняють два основних типи пристроїв: контактної дії – діючі при безпосередньому контакті із супротивником і дистанційною дії, які здатні впливати на супротивника на відстані до 4–4,5 метрів.

Електрошокери особливо ефективні у місцях масового скупчення людей, а головна перевага це можливість застосування в замкнутому просторі, наприклад, в ліфті, автомобілі, у всіх видах громадського транспорту. Електрошокер забезпечує мінімальний травматичний ефект – дві невеликих плями на шкірі в місці контакту з електродами, що зникають через кілька днів, відсутність всяких поранень на відміну від можливих наслідків при застосуванні інших спеціальних засобів чи вогнепальної зброї.

В Україні випускається лише одна модель електрошокових пристроїв – електрошокер ІР-4 контактного принципу дії, який прийнятий на озброєння і занесений до норм належності наказом МВС України № 624 від 11.08.1999; Інструкція про порядок застосування електрошокера ІР-4 затверджена наказом МВС України № 101 від 13.02.1998. На сьогодні електрошокери включені в перелік майна, що не може перебувати у власності громадян і юридичних осіб недержавної форми власності (постанова Верховної Ради України № 1995-ВР від 24.01.1995). На цей час основною перешкодою розвитку ринку електрошокових пристроїв в Україні є відсутність закону про зброю і відсутність дозволу на використання цих засобів для самооборони громадянами.

Перспективою впровадження електрошокерів у МВС України має велике значення, оскільки при високій ефективності застосування вони допоможуть уникнути травматизму як серед правопорушників, так і серед працівників правоохоронних органів, тому що виключають необхідність безпосереднього контакту з правопорушником.

Одержано 15.04.2015

УДК 351.743.005(075.8)(477)

Юлія Олександрівна Нестерцова,

курсант групи ФБК-14-4 ХНУВС

Науковий керівник: Онищенко Ю. М.

ПОЛІГРАФ В ОРГАНАХ ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ

На даному етапі важко представити суспільство без кримінальних елементів. Обов'язково є хоча б одна людина в будь-якому підприємстві, органі яка схильна до правопорушень. Підприємницькі установи і організації намагаються автоматизувати процес за допомогою машин але ж людина відіграє важливу роль у будь-якому виробництві. Тому частіше виникає потреба у виявленні нечесних працівників. Одним із таких приладів є поліграф.

Використання поліграфа викликає багато суперечок. Наприклад, що допити з використанням поліграфу порушують ряд прав і свобод людини (право людини на таємницю), принижують людську честь та гідність. Деякі, прирівнюють застосування поліграфу до дії психотропних речовин. Слід враховувати

той факт, що поліграф ніяким чином не впливає на психіку та організм людини, він лише фіксує фізіологічні показники та візуалізує їх відхилення.

Застосування поліграфа в органах внутрішніх справ України може здійснюватися на підставі закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» і наказу МВС України від 28 серпня 2001 р. «Про затвердження Положення про проведення експерименту з використання комп'ютерних поліграфів у діяльності органів внутрішніх справ». Також поліграф застосовується для бажать навчатися в навчальних закладах системи МВС України та осіб, які висуюються на керівні посади.

Однак відсутність спеціальних законодавчих актів, що допускають визнання в якості доказів результатів тестування за допомогою поліграфа під час допиту, повною мірою використовувати можливості зазначеного методу для збору доказів.

Що ж до ОВС України, то поліграф може принести допомогу, а саме в підборі кадрів та при службових розслідуваннях. Якщо згадати реформи в правоохоронних органах, які проводилися з метою «чистки» рядів міліціонерів. Пропонується ввести обмеження щодо права відмовитися від співбесіди з використанням поліграфа, тобто обмеження дії ст. 63 Конституції України, в якій вказано, що кожна людина має право не давати свідчення проти себе та своїх близьких. Мається на увазі те, що при прийомі на службу ввести обов'язкове тестування на поліграфі, та при підозрі працівника, в рамках службового розслідування, обов'язкове проходження поліграфічного тесту на предмет причетності до службового злочину чи правопорушення.

Отже, на мою думку, поліграф – це один із найкорисніших винаходів людини, який дає змогу з упевненістю сказати чи каже людина правду і його активне використання в державних органах України принесе неоцінімий вклад в розвиток законного та демократичного суспільства.

Одержано 24.04.2015

УДК 65.012.8+34

Роман Русланович Савченко,

курсант групи ФБК-13-4 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Манжсай О. В.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНОНІМНОСТІ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

При існуючому темпі розвитку інформаційних технологій і впровадження їх у наше життя особливу увагу необхідно приділити питанню безпеки. Особиста безпека – це персональне питання, кожний початківець і досвідчений користувач зможе вибрати для себе один або декілька із запропонованих варіантів захисту.

Анонімність – це, можливо, не єдиний, але найдієвіший спосіб убезпечити себе, використовуючи інтернет.

Найпростіший і найдоступніший, навіть для недосвідченого користувача, метод – це використання браузера Tor. Даний метод не вимагає витрат і особливих навичок. Цей браузер надає можливість відвідувати будь-які ресурси мережі Інтернет цілком анонімно. Принцип роботи Tor-браузера гранично простий – перш ніж вихідний трафік вийде у світ, він пройде через ланцюжок серверів Tor. Більше того, під час передачі даних між серверами відбувається шифрування, що ускладнює перехоплення та аналіз відповідних даних. Як правило, на виході буде не IP-адреса, яку привласнено вузлу провайдером мережі, а зовсім інша IP-адреса. Це буде адреса останнього сервера ланцюжка.

Наступний, досить легкий і популярний спосіб – це використання проху-серверів. Принцип їх роботи дуже простий – проху-сервери виступають посередником при передачі трафіка між клієнтом і адресатом (трафік під час передачі незашифрований, відкритий). Однак існує кілька способів забезпечення анонімності за допомогою проху:

- HTTP – пропускають через себе тільки HTTP-трафік, додаючи в переданий трафік дані про використання проху;

- SOCKS. На відміну від HTTP, SOCKS передає всю інформацію, нічого не додаючи від себе, тобто пропускає через себе весь трафік;

- CGI-проху або «анонімайзери» по суті являють собою web-сервер з формою, де клієнт вводить адресу сайту. Після чого відкривається сторінка запитаного ресурсу, але в адресному рядку браузера відображається адреса CGI-проху.

Загалом, цей варіант підходить тільки для разового використання і не для кожного користувача, тому що це не зовсім зручно й більше часу витрачається на завантаження сайту, крім того постійно виникають помилки.

Наступна технологія – Virtual Private Network (VPN). VPN – це технологія складна в реалізації як технічно, так і теоретично (у плані розуміння роботи). Це пов'язане з використанням різноманітних методів шифрування трафіка, протоколів, застосуванням криптографії і т. п.

Сучасні VPN-провайдери, в основному, працюють з протоколами OpenVPN, PPTP, L2TP, PPPoE. Використання технології VPN досить складна й витратна процедура (при бажанні користуватися Інтернетом на високих швидкостях), але шифрування трафіка, безсумнівно, є перевагою цього методу.

Кожний спосіб створення статусу anonymous має свої переваги та недоліки. Для вибору конкретного методу для себе, варто проаналізувати, який аспект найбільше пріоритетний: зручність, простота використання, низькі (або відсутні) фінансові витрати або максимальний захист за будь-яких умов.

На нашу думку, для максимальної безпеки в мережі найкраще підійде використання браузера Tor. Для разового доступу до сайту можна застосовувати проху. Користувачеві з достатнім рівнем знань підходить спосіб з використанням VPN.

Одержано 14.04.2015

УДК 351.743.005(075.8)(477)

Анастасія Андріївна Федоренко,

курсант групи ФБК-14-4 ХНУВС

Науковий керівник: Онищенко Ю. М.

ЗАСТОСУВАННЯ ВИХРОСТРУМОВИХ ДЕФЕКТОСКОПІВ В ЕКСПЕРТНО-КРИМІНАЛІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

Принцип дії вихрострумів дефектоскопів заснований на аналізі взаємодії зовнішнього електромагнітного поля з електромагнітним полем вихрових струмів, наведених індуктивною збуджуючою котушкою в металевому об'єкті. У судово-експертній практиці вихрострумові дефектоскопи можуть бути успішно використані для встановлення дефектів покриттів кузовів автомобілів, зміни маркування кузова та двигуна транспортних засобів.

Виявлення факту зміни маркування, перебивання номерів на кузові і двигуні автомобіля, в процесі візуального огляду, далеко не завжди може бути здійснено. Використання дефектоскопів дозволяє однозначно виявити ознаки зміни маркувальних позначень вузлів та агрегатів автотранспорту, при абсолютному збереженні цілісності лакофарбового покриття.

У процесі проведення експертного дослідження виявляються наступні ознаки зміни маркування двигунів:

- сліди механічної обробки площі маркувальних даних;
- сліди первинного маркування;
- відміну фактури поверхні площини від прилеглих ділянок або від заводського зразка, імітація фактури поверхні маркувальної площадки;
- відсутність шару емалі або спеціального складу на маркувальній площині (для блоків з алюмінієвих і магнієвих сплавів);
- імітації точок зварювання (заклепками зі сталевих і кольорових металів, кернення, механічне вироблення, нанесенням шпаклівки);
- місця кріплення деталей методом зварювання, клепою (зі сталевих і кольорових металів), прихованих наступним нанесенням лакофарбового покриття;
- зменшення товщини маркованої деталі;
- «зачеканювання» окремих елементів знаків;
- наявність включень в окремих елементах знаків: металевих (як правило, кольорових металів), неметалевих (епоксидна шпаклівка, полімерні сполуки тощо);
- вварюванням ділянки панелі з іншим маркуванням;
- заміну частини панелі накладенням на первинне маркування фрагмента панелі з вторинним маркуванням та ін.

У даний час на практиці використовуються декілька видів дефектоскопів: «Контраст-М», МВД-3, ВИ-96н, «ВАНГА», ВНИК-04, ВД-70. Кожен з перерахованих приладів має позитивні і негативні сторони. Загальне, що

об'єднує вихрові дефектоскопи – це портативність, простота, можливість роботи в польових умовах, універсальність.

Одержано 24.04.2015

УДК 351.743.005(075.8)(477)

Максим Миколайович Хворостенко,

курсант групи ФБК-14-4 ХНУВС

Науковий керівник: канд. техн. наук, доц. Гнусов Ю. В.

ТЕРМОГРАФІЧНІ ПРИЛАДИ СПОСТЕРЕЖЕННЯ

Прилади нічного спостереження були лідируючою технологією в минулому столітті. У новому тисячолітті їм на зміну прийшли тепловізори. Відмінність нових приладів від попередників полягає в тому, що вони бачать власне випромінювання цілей і предметів. Така особливість породила величезний спектр застосування цих приладів.

Тепловізор – прилад, що реєструє інфрачервоне випромінювання об'єктів. Сучасні тепловізори відображають теплове зображення, на вбудованому кольоровому дисплеї. Причому більш нагріті області обстежуваного об'єкта відображаються жовто-червоним кольором, холодні чи мало нагріті області відповідно синьо-блакитним кольором. У професійних тепловізорах обов'язково виводиться на екрані шкала відповідності поточної температури кольору.

Тепловізори поділяються на дві категорії: з охолоджуваною і неохолоджуваною матрицею. Перші найбільш чутливі, дорогі і масивні, адже для охолодження використовуються криогенні технології, що дозволяють охолоджувати матриці до температур мінус 210–170° Цельсія. Ціна і маса визначають і сферу застосування таких приладів. Це велика військова техніка: кораблі, вертольоти, танки і літаки. Неоохолоджувані – на порядок дешевше, компактніше, невибагливі, але ціна за це – знижена чутливість. Простота і відносна дешевизна неоохолоджуваних тепловізорів зробили їх масовими. Однак остаточно витіснити охолоджувальні прилади їм не вдасться – для них завжди знайдеться більш делікатна робота.

Головна проблема тепловізорів – об'єктиви. Справа в тому, що традиційне скло абсолютно непрозоре для інфрачервоного випромінювання з довжиною хвилі від 50 мікрометрів до 2 мм (саме в цьому діапазоні працюють неоохолоджувані матриці). Тому для виготовлення тепловізійних об'єктивів застосовується дуже дорогі матеріали – чистий кристалічний германій, селенід цинку або сульфід цинку. Ці матеріали не тільки дорогі, вони ще й обробляються лише механічно.

Найголовніше гідність тепловізорів з охолоджуваною термоелектричною матрицею – найвища чутливість. Недоліком таких тепловізорів, є велике енергоспоживання і короткий термін служби криогенної системи (кілька тисяч

годин), дорожнеча, а також те, що охолодження матриці до робочої температури зазвичай займає кілька хвилин.

Тепловізори з неохолоджуваної матрицею недорогі, компактні, починають працювати відразу після включення, мають довгий термін служби і низьке споживання енергії. Недоліком таких тепловізорів, є мала (у порівнянні з охолоджуваними) чутливість, тому для ефективної роботи потрібні світлосильні об'єктиви.

Одержано 14.04.2015

УДК 351.743.005(075.8)(477)

Євгенія Вадимівна Шаровкіна,

курсант групи ФБК-14-4 ХНУВС

Науковий керівник: Світличний В. А.

СИСТЕМИ ВІДЕОСПОСТЕРЕЖЕННЯ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ В ОВС

Найбільше в органах внутрішніх справ використовують «замкнуті телевізійні системи» (CCTV – Closed Circuit Television). Розглянемо основні частини таких систем.

Відеокамера – вона є очима системи. Відеокамера перетворює світловий потік в електричний сигнал, величина якого пропорційна інтенсивності світлового потоку. Потім, дані від відеокамери по лінії зв'язку передаються до подальших пристроїв.

Лінії передачі відеосигналу У більшості систем відеоспостереження виникає необхідність передачі відеоінформації від телекамер до пристроїв обробки відеосигналів, які встановлені на постах охорони. В даний час в системах відеоспостереження використовуються кілька основних способів передачі відеосигналу: по коаксіальному кабелю; по кабелю «звита пара»; по волоконно-оптичному кабелю.

Пристрої обробки відеосигналів – це прилади, що оброблюють відеозображення, які отримуються від декількох камер відеоспостереження, що аналізують зображення і передають його в заданому форматі на монітор. Залежно від типу використовуваних відеокамер застосовуються чорно-білі або кольорові пристрої обробки відеосигналів.

Пристрої запису відеоінформації (спеціальні відеомагнітофони, відеореєстратори) призначені для запису, зберігання і подальшого відтворення зображення, що поступає безпосередньо від камер, так і від пристроїв обробки відеосигналів. Пристрої цифрового запису (відео рекордери, відеореєстратори) здійснюють запис відеоінформації в цифровому форматі безпосередньо на жорсткий диск комп'ютера.

У ЦОУ ХМУ ГУМВС України в Харківській області встановлено обладнання, що дозволяє вести відеоспостереження за об'єктами міста, що включає в себе точки доступу, сервер та робочі місця для операторів. В даний час ведуться роботи для впровадження системи відеоспостереження за ситуацією на головних міських дорогах та майданах. Система відеоспостереження дозволяє автоматично фотографувати автомобілі в зоні контролю і вносити в кадр швидкість руху, дату, час фіксації, розпізнавати державні номерні знаки, та відстежує швидкість руху автомобілів і якщо швидкість вище допустимої проводиться цифрове фотографування автомобіля. Роздільна здатність камер дозволяє розглянути не тільки сам автомобіль, що перевищив допустиму швидкість на цій ділянці дороги, а і його номерні знаки. Інформація про порушення швидкісного режиму передається по цифрових каналах зв'язку на сервер центрального поста. Сервер аналізує державні номерні знаки автомобіля по обліковим базам даних в режимі реального часу та передає необхідну інформацію на мобільний пост, до спеціально обладнаного ноутбука в патрульній машині. Патрульний, у свою чергу може формувати необхідні запити в базі даних сервера за різними параметрами, друкувати отримані дані і зафіксовані кадри, отримувати і аналізувати статистичні дані про інтенсивність транспортного потоку, кількість і типи автомобілів.

Одержано 17.04.2015

УДК 351.743.005(075.8)(477)

Альона Андріївна Шматко,

курсант групи ФБК-14-4 ХНУВС

Науковий керівник: Світличний В. А.

СИСТЕМИ ОХОРОННО-ПОЖЕЖНОЇ СИГНАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

Охоронно-пожежна сигналізація по своїй суті – це складний комплекс, призначений для швидкого виявлення спалаху і несанкціонованого проходження на територію, яка знаходиться під охороною. У більшості випадків, охоронно-пожежна сигналізація інстальюється в системи забезпечення безпеки та інші системи будівель.

Головними функціями системи пожежної сигналізації є своєчасне визначення місця загоряння, а також формування і передача сигналів, призначених для управління системами оповіщення про виникнення пожежі та системами автоматичного гасіння пожежі (наприклад, включення автоустановок, технологічного та іншого обладнання охоронюваного об'єкта) за допомогою спеціальних технічних засобів. Для забезпечення покладених функцій обладнання охоронно-пожежної сигналізації, в свою чергу, також складається з розвиненої системи оповіщення.

Система охоронної сигналізації призначена для своєчасного визначення та оповіщення спроб проникнення людей або фактів несанкціонованого проникнення на об'єкт, що охороняється (його окремі приміщення) з фіксуванням місця, дати та часу події порушення.

Виконання основних функцій пожежною сигналізацією забезпечується конкретними спеціалізованими технічними засобами. Так, виявлення джерела пожежі, забезпечується сповіщувачами; для обробки та фіксування даних, що надходять, а також формування сигналів застосовуються приймально-контрольне обладнання та спеціальні периферійні пристрої.

В охоронно-пожежній сигналізації застосовуються різні види приймально-контрольної апаратури, що забезпечує отримання і обробку сповіщень від датчиків: контрольні панелі, центральні станції, приймально-контрольні прилади (точна назва залежить від стандартів країни-виробника). Приймально-контрольна апаратура має різну кількість контрольованих шлейфів в сигналізації, а також різну ступінь розвитку функцій управління та оповіщення, що, в поєднанні, визначається як інформаційна ємність. Для великих, середніх і малих об'єктів використовуються різні контрольні панелі охоронно-пожежної сигналізації. Так, малі об'єкти обладнуються, переважно, неадресними системами, здатними контролювати лише кілька шлейфів охоронно-пожежної сигналізації. У великих і середніх об'єктах застосовуються адресно-аналогові й адресні системи.

В охоронно-пожежної сигналізації допустима сумісність неадресних сповіщувачів з адресно-аналоговими або адресними охоронно-пожежними сигналізаціями, виготовленими навіть різними фірмами-виробниками. При цьому, підтримується можливість контролю неадресних шлейфів за допомогою охоронно-пожежної сигналізації, для чого використовуються контрольні панелі.

Для досягнення необхідного рівня безпеки будови на великих об'єктах, охоронно-пожежна сигналізація інтегрується з іншими системами безпеки, а також системами життєзабезпечення охоронного об'єкта.

Одержано 17.04.2015

**НАУКОВИЙ ГУРТОК
КАФЕДРИ ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ
ФАКУЛЬТЕТУ З ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ МІЛІЦІЇ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ
ТА КРИМІНАЛЬНОЇ МІЛІЦІЇ У СПРАВАХ ДІТЕЙ**

УДК 351.75

Ілля Михайлович Завальний,

курсант групи ФПС-13-2 ХНУВС

Науковий керівник: канд. техн. наук, доцент Власенко І. В.

**НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ СОЦІАЛЬНОГО ХАРАКТЕРУ
ПІД ЧАС СПОРТИВНО-МАСОВИХ ЗАХОДІВ**

Масові заворушення – організація або активна участь у заворушеннях, що супроводжувалися насильством над особою, погромами, підпалами, знищенням майна, захопленням будівель або споруд, насильницьким виселенням громадян, опором представникам влади із застосуванням зброї або інших предметів, що використовувалися як зброя. Нажаль негативна тенденція в світі щодо збільшення кількості масових заворушень та їх наслідки вказують на необхідність удосконалення службово-бойової діяльності правоохоронців. Основна мета дослідження полягає у визначенні та аналізі особливостей виникнення масових заворушень та небезпек, які виникають під час спортивно-масових заходів, як причин травматизму серед особового складу правоохоронних органів під час протидії цим негативним явищам.

В середньому за рік виконуючи службові обов'язки гине 46, а травмується 342 правоохоронців. Загальна кількість загиблих та травмованих правоохоронців в декілька раз більша. Так, тільки за 2011 рік загинуло 122, та отримали травми 4589 правоохоронців, у 2012 році загинув 121 правоохоронець. Загальна кількість загиблих та травмованих правоохоронців не відома, але з урахуванням статистичних даних можна визначити, що за роки незалежності України загинуло більш ніж 2700 правоохоронців, а травмовано більш 100000 осіб. Цифри вражають але це дійсна ціна охорони правопорядку в Україні.

В результаті проведеного анкетування у 2008–2015 роках з працівниками міліції різних підрозділів з різних регіонів України було встановлено що правоохоронці очікують нових знань та вмінь у сфері забезпечення особистої безпеки. І якщо після 1 року служби приблизно 20 % опитуваних приймали в цих заходах участь, то вже при стажі роботи 4 роки – 76 %, а після 10 років стажу роботи майже 100 %.

В роботі були встановлені основні особливості виникнення масових заворушень, були встановлені небезпеки для правоохоронців та способи та засоби протидії ним. Масові заворушення, які виникають під час спортивно-

масових заходів, носять певні особливості. Вже сформувалася сила, яка загрожує правопорядку, це спортивні фанати (ультрас). Порушення громадського порядку відбувається не тільки у межах стадіону але і міста, де відбуваються спортивні змагання і до них можуть залучатися великі маси населення. Для України попередження масових заворушень під час проведення спортивних змагань є вкрай актуальною темою. У 2012 році Україна приймала світову спільноту під час проведення чемпіонату Європи. Нами були встановлені особливості поведінки та організації протиправних дій ультрас на спортивно-масових заходах.

Аналіз особливостей виникнення масових заворушень вказує на необхідність покращення правоохоронної діяльності. Необхідно запровадження нових форм та способів протидії можливим масовим заворушенням. До переліку перспективних питань з цього приводу можна віднести: покращення нормативно-правової бази; удосконалення тактики дій підрозділів правопорядку; удосконалення системи безпеки правоохоронців, засобів індивідуального захисту; логістичне забезпечення; інформаційне забезпечення; попередній комплекс заходів.

Врахування особливостей виникнення масових заворушень на початковому етапі організації охорони громадського порядку здатні не тільки підвищити ефективність правоохоронних заходів та попередити травматизм серед особового складу міліції.

Одержано 10.04.2015

УДК 351.74.001.25

Анастасія В'ячеславівна Заднепряньська,

курсант групи ФГБ-13-5 ХНУВС

Науковий керівник: канд. техн. наук, доцент Власенко І. В.

ЗНИЖЕННЯ БОЄЗДАТНОСТІ ПРАВООХОРОНЦІВ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ СЛУЖБОВО-БОЙОВИХ ЗАДАЧ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ

Виконання службово-бойових задач працівниками міліції в екстремальних умовах, ускладнених впливом емоційних і фізичних стресових факторів, пов'язаних із загостренням кримінальної обстановки, локальними бойовими діями, стихійним лихом і катастрофами, є нормою. Більшу частину свого часу працівники ОВС знаходяться під впливом екстремальних ситуацій в оперативній обстановці. Екстремальна ситуація – це таке ускладнення умов життя і діяльності, яке придбало для особистості, групи особливу значимість.

Екстремальні ситуації вимагають від співробітника міліції мобілізації психічних і фізичних ресурсів. Людина, що знаходиться в екстремальній ситуації, отримує інформацію про різні її елементи: про зовнішні умови; про

свої внутрішні станах; про результати своїх власних дій. Обробка цієї інформації здійснюється за допомогою пізнавальних і емоційних процесів. Результати цієї обробки впливають на поведінку особистості в екстремальній ситуації. Ефективність адаптації людини до різних умов життєдіяльності залежить від низки суб'єктивних та об'єктивних чинників, насамперед від того, наскільки адекватно індивід сприймає себе у складних умовах життя.

Часте перебування в небезпечних, а іноді і загрожують життю ситуаціях вимагає від співробітників вміння володіти собою, швидко оцінювати складні ситуації і приймати найбільш адекватні рішення, що буде приводити більш ефективному виконанню поставлених завдань і зменшенню надзвичайних випадків і зривів професійної діяльності серед особового складу органів внутрішніх справ.

В результаті опитування офіцерів міліції різних підрозділів, різних регіонів України, яке проходило з 2004–2015 рік, були отримані наступні результати. На питання, що в екстремальних ситуаціях не вистачало знань щодо забезпечення особистої безпеки позитивно відповіли 60,6 % опитуваних. При чому зі збільшенням стажу роботи в ОВС цей показник збільшується і сягає 83,3 %. А з урахуванням того що 61,2 % опитуваних підтвердили, що хоч раз знаходилися у вкрай небезпечній ситуації, а зі збільшенням стажу роботи цей показник сягає 91,7 %. Звідси можна робити висновок, що майже у всіх випадках працівникам міліції не вистачало знань та навичок для забезпечення особистої безпеки.

Одним з показників готовності до виконання дій у складних умовах є наявність визначених реакцій та емоцій у учасників цих дій. По-перше було встановлено, що 69,2 % опитаних хоч раз знаходилися у осередку надзвичайних ситуацій з ризиком для особистого життя, життя підлеглих та сторонніх людей. При тому у середньому на одну людину приходилося 1,4 видів емоцій, які зменшували ступінь працездатності та рівень особистої безпеки. До таких видів емоцій відносяться: гнів, злоба, оціпеніння, неадекватні рухи та реакції, переляк, сильне хвилювання, неконтрольований страх, неприємність, паніка.

В результаті проведених дослідів 37,9 % опитаних піддаються емоціям, які негативно впливають на їх особисту безпеку та виконання поставленої задачі, а 82,4 % піддаються негативному впливу на їх здоров'я. Отримані результати вказують на суттєвий вплив емоційного стану осіб, які працюють в екстремальних умовах, на особисту безпеку, працездатність та стан здоров'я. На питання «Інколи мені страшно йти на несення служби» позитивно відповіли 6,6 % опитуваних. Цей факт вказує на відсутність психологічної готовності ще до моменту виконання службових обов'язків. Попередній страх невідомості та невизначеності, недостатня особиста безпека змушує працівника міліції вже на підготовчому етапі відмовлятися від виконання поставленої задачі, зменшуючи його працездатність. Зараз необхідно казати про вкрай необхідне удосконалення психологічної готовності працівників міліції.

Одержано 10.04.2015

УДК 351.743:331.108.22.001.26

Сергій Сергійович Циркуленко,

курсант групи ФПС-12-2 ХНУВС

Науковий керівник: канд. техн. наук, доцент Власенко І. В.

ОПТИМІЗАЦІЯ КІЛЬКІСНОГО СКЛАДУ МАЛИХ ОПЕРАТИВНИХ ГРУП МІЛІЦІЇ

Прояви екстремізму і тероризму в останні роки змушують серйозно задуматися над питаннями протидії цим явищам. Відзначається зростання професіоналізму кримінальних елементів, жорстокість і цинізм при скоєнні злочинів, їх корислива спрямованість. Зростає роль сил правопорядку, які безпосередньо стикаються зі вказаними негативними проявами, малих оперативних груп міліції.

Актуальність проблеми полягає в необхідності більш якісної та ефективної протидії злочинним проявам, а особливо при протидії організованим злочинним групам. Також актуальність дослідження визначається зростаючою значимістю в сучасних умовах високого рівня індивідуальної та групової бойової готовності, як складової частини професіоналізму співробітників ОВС. Статистика умисних вбивств в Україну і нещасних випадків серед працівників ОВС України при виконанні оперативно-розшукових завдань має тенденцію сталого зростання.

За даними показниками загибелі і травматизму ми бачимо не втішну, негативну тенденцію в цій сфері яка зберігається з 1998 року. На жаль, останнім часом спостерігається тенденція зростання кількості загиблих і травмованих працівників ОВС у результаті злочинного впливу.

В активній фазі захоплення (затримання) використовуються малі оперативні (бойові) групи (група захоплення, прикриття, штурмова група). Як свідчить проведений аналіз, ефективність малих бойових груп відмічалася навіть під час бойових дій першої та другої світових війнах. В органах внутрішніх справ і особливо в підрозділах спеціального призначення значення в оперативних діях малих груп не можна не переоцінити. Основні недоліки підготовки співробітників є незадовільна тактико-спеціальна і бойова готовність до професійної діяльності.

Кількісний та якісний склад малих бойових груп залежить від багатьох складових, який було теоретично проаналізовано та експериментально обґрунтовано в роботі. Наприклад, при розгляді геометричного критерію було встановлено, що мінімальна кількість особового складу групи при пересуванні по відкритій місцевості складає 6–7 осіб, а у випадку пересуванні біля перешкоди 4–5 осіб. Визначення кількісного та якісного складу малих бойових груп правоохоронних органів за малий термін часу здатний значно підвищити ефективність дій при виконанні службово-бойових задач та знизити можливі втрати серед особового складу.

Одержано 10.04.2015

**НАУКОВИЙ ГУРТОК
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН НАВЧАЛЬНО-
НАУКОВОГО ІНСТИТУТУ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ КРИМІНАЛЬНОЇ МІЛІЦІЇ**

УДК 336.74

Анастасія В'ячеславівна Самарець,

курсант групи ФПС-14-3 ХНУВС

Науковий керівник: канд. екон. наук, доц. Павленко Н. В.

**ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ
ЯК ПЛАТІЖНОГО ІНСТРУМЕНТУ**

Інформаційні технології дедалі більше змінюють сучасне суспільство. Впливають вони і на економічні процеси, викликаючи до життя нові явища, які ще належить осмислити. Одним з таких явищ є «електронні гроші». Цей термін є відносно новим і часто застосовується для позначення широкого спектру платіжних інструментів, заснованих на інноваційних технологічних рішеннях. Внаслідок їх різноманітності єдина, загальновизнана дефініція електронних грошей наразі відсутня. Незважаючи на це, застосування електронних грошей набуває дедалі більшого розповсюдження, тому важливо розуміти позитивні та негативні аспекти їх функціонування.

Переваги електронних грошей пов'язані, перш за все, з мінімальними витратами емісії та обігу: їх не потрібно друкувати, карбувати, пакувати, облаштовувати місця для зберігання, організовувати охорону та інкасацію.

Важливим для користувачів є також фактор зручності використання. Електронні гаманці майже не мають розміру та ваги. Ці гроші не мають номіналу, є абсолютно однорідними, тому не потрібно давати здачу. На відміну від готівкових електронні гроші не рвуться, не відволочуються, є більш гігієнічними. За допомогою електронних платіжних систем (ЕПС) гроші можна передати на будь-які відстані за лічені секунди. Для передачі грошей платник повинен знати тільки номер гаманця. У ряді випадків номер гаманця збігається з номером мобільного телефону. У той час як банківські реквізити – це величезний набір цифр.

Разом з тим, використання електронних грошей має певні недоліки. Перш за все, вони пов'язані з частковою чи повною відсутністю у багатьох країнах законодавчої бази, яка б регламентувала роботу ЕПС. Хоча чимала кількість користувачів розглядає цей недолік скоріше як перевагу, адже з обороту в цих системах не потрібно платити податків, які з'їдають солідну частину доходів.

Користування ЕПС є зручним лише для тих, хто має необхідні навички роботи в Інтернеті. Натиснення не на ту кнопку може призвести до втрати грошей. Крім того, платник прив'язаний до свого комп'ютера або телефону,

а доступ до власних коштів обумовлений стабільністю з'єднання з Інтернетом. Втратити контроль над власними коштами можна також у разі загублення телефону з sim-карткою, до якої був прив'язаний електронний гаманець, оскільки всі платежі підтверджуються через SMS. Той, хто знайде ваш телефон, отримає доступ до ваших грошей.

Іноді аккаунт власника електронного гаманця може бути заблокований за дрібне порушення правил або взагалі не з його вини. В результаті людина залишається без грошей, не маючи можливості їх повернути. Так само з різних технічних причин аккаунт компанії-партнера може виявитися заблокованим і завадити проведенню розрахунків в такий спосіб. Крім того, є ризик спорів, позовів та інших факторів, що можуть позначитися на роботі ЕПС.

Незважаючи на те, що використання електронних грошей набуває обертів, багато інтернет-магазинів досі не приймають їх до оплати. У користувачів ЕПС виникають також проблеми в разі переходу з однієї платіжної системи на іншу.

Електронні гаманці оснащені досить серйозним захистом з боку розробників ЕПС, проте не можна забувати про ризики злому або шахрайства.

Підсумовуючи, можна зробити висновок, що ЕПС мають багато переваг у порівнянні з традиційними платіжними інструментами, але і не позбавлені недоліків. Більшість з останніх можна виправити шляхом технічних та законодавчих вдосконалень. Одне не викликає сумніву – цей платіжний інструмент має великі перспективи у сучасній економіці.

Одержано 17.04.2015

**НАУКОВИЙ ГУРТОК
КАФЕДРИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ
НАУКОВОГО ІНСТИТУТУ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ КРИМІНАЛЬНОЇ МІЛІЦІЇ**

УДК 004.75

Дмитро Дмитрович Дикий,

курсант групи ФБК-13-4 ХНУВС

Науковий керівник: канд. техн. наук, доц. Мордвинцев М. В.

**ВИКОРИСТАННЯ ХМАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ**

Вищий навчальний заклад, що готує фахівців в області інформаційних технологій, повинен йти в ногу з цими інформаційними технологіями. І це стосується не лише змісту учбових дисциплін, але і організації самого навчального процесу.

Традиційним чином студент (слухач, курсант) виконує лабораторну роботу в класі використовуючи ліцензійне або Open Source програмне забезпечення (ПЗ). Студент не може скористатися, наприклад для виконання домашнього завдання, ліцензіями на ПЗ навчального закладу поза класом, хоча вони отримувалися спеціально для його навчання.

Можливостями, які можуть частково переглянути традиційний підхід до проведення лабораторних занять являються віртуалізація і використання хмарних (Cloud) технологій. Перевагами віртуальних технологій (Infrastructure as a Service – IaaS) можна віднести налаштування образу (образів) для віртуальних комп'ютерів під конкретний навчальний курс. Хмарні рішення легко піддаються масштабуванню, оскільки є можливість регулювати доступні ресурси, підключаючи або відключаючи їх в міру необхідності, залежно від кількості студентів що навчаються на курсі. На даний час існує велика кількість публічних хмар, використання ресурсів яких в учбовому процесі є цілком виправданим з точки зору вартості.

До недоліків хмарної інфраструктури в першу чергу слід віднести вимогливість до каналів зв'язку, які використовуються для передачі даних. Без швидких і надійних каналів технологія працювати не буде. Важливими залишаються і питання безпеки, які досі є найактуальнішими.

На заняттях по курсу «Інформаційні технології» для курсантів напряду «Захист інформації» використовувався хмарний ресурс Диск Google (<https://drive.google.com/>). Окрім надання дискового простору, Диск Google – це інструмент, який дає можливість створювати, редагувати і зберігати документи, не прибігаючи до засобів настільних застосувань. Документи на Диску Google можна відкрити за допомогою додатка Google Документи. Використання хмарного ресурсу дозволило: організувати загальний дисковий простір, до якого є доступ у викладача і курсантів, що дозволило організувати нові форми роботи на заняттях; організувати вільний обмін документами, необхідними для проведення занять, зокрема, навчально-методичними ресурсами і звітами курсантів про виконання практичних завдань; організувати загальне контекстне середовище для виконання творчих завдань.

На наш погляд використання хмарних технологій є найперспективнішим при розвитку інформаційної інфраструктури ВНЗ. В якості клієнтів при використанні обчислювальних хмар в навчальному закладі необхідно застосовувати публічні точки доступу з низькою вартістю, які можуть бути реалізовані як у вигляді тонких клієнтів, так і будь-яких мобільних платформ: телефонів, планшетів, переносних комп'ютерів і т. п.

Технології віртуалізації є компромісом, коли необхідно використовувати найсучасніші програмні продукти і рішення, але при цьому скорочувати витрати на обслуговування і зберігати достатню ефективність підтримки навчального процесу. Особливо це важливо при підготовці майбутніх фахівців в області інформаційних технологій.

Одержано 29.04.2015

УДК 004.056.53

Олег Володимирович Журій,

курсант групи ФБК-13-4 ХНУВС

Науковий керівник: канд. техн. наук, доц. Магдаліна І. В.

МЕХАНІЗМИ БЕЗПЕКИ ЕЛЕКТРОННИХ СЕРВІСІВ ЯК ЗАСІБ ЗАХИСТУ ВІД КІБЕРЗЛОЧИНІВ

З ростом привабливості електронних сервісів для користувачів стала рости і їх привабливість для кіберзлочинців, що мають хорошу підготовку в області інформаційних технологій і шукають наживу в мережі Інтернет.

Очевидно, що розвиток електронних сервісів триватиме, причому активно і динамічно. Електронний підпис завдяки своїм очевидним перевагам незважаючи на загрози кіберзлочинців впроваджуватиметься у все більшу кількість сервісів і систем електронного документообігу. У зв'язку з цим питання забезпечення безпеки таких сервісів і систем стає вже не додатковим, а обов'язковим питанням при розробці Web-застосувань і хмарних сервісів.

Для захисту Web-сервісів необхідно вирішити наступні завдання: забезпечити безпечний вхід користувача в особистий кабінет на видаленому сервері. При цьому треба перевірити достовірність як користувача, так і сервера; реалізувати можливість безпечного формування і перевірки електронного підпису для забезпечення юридичної значущості електронної взаємодії; забезпечити конфіденційність даних, що передаються по каналу зв'язку.

На сьогоднішній же день користувачі стали вимогливішими, мобільнішими і звикли працювати з додатками як сервісами, до яких можна отримати доступ з будь-якого пристрою, на якому є браузер і доступ в Інтернет, без накладення додаткових обмежень і необхідності установки спеціального криптографічного програмного забезпечення.

Деякі Web-сервіси для підтвердження достовірності користувачів підтримують роботу з одноразовими паролями. Проте слід враховувати, що використання SMS-повідомлень для доставки одноразових паролів не є абсолютно безпечним, оскільки SMS можуть бути перехоплені.

Для забезпечення цілісності і конфіденційності даних ряд Web-сервісів використовує вбудований у браузери протокол HTTPS з криптоалгоритмами.

Проте такий підхід не завжди може бути використано зважаючи на законодавчі обмеження по обробці персональних даних, банківської таємниці, захисту даних в державних інформаційних системах і в деяких інших випадках.

Надійна аутентифікація є одним з ключових елементів системи інформаційної безпеки. Вимоги до надійності, типу, технології і засобів аутентифікації залежать від важливості інформації, прав і повноважень адміністраторів і користувачів системи, вірогідності інциденту і визначаються на основі аналізу ризиків можливого збитку

Найбільш надійним і безпечним способом, виступає технологія строгої аутентифікації. При строгій аутентифікації користувач повинен довести, що

має заздалегідь отриманим безпечним способом секрет (закритим криптографічним ключем). В процесі доказу сторони в захищеному режимі обмінюються послідовно підписаною інформацією. Строга аутентифікація не допускає підробки або клонування персонального секрету, яким є закритий криптографічний ключ. При строгій аутентифікації використовуються, як мінімум, два чинники аутентифікації різних типів: володіння USB-токеном або смарт-картою; знання PIN-коду для виконання криптографічних операцій всередині токена. При доступі до критично важливої інформації рекомендується використовувати додатковий третій чинник аутентифікації – біометричну ідентифікацію власника токена, що робить неможливим використання пристрою без його власника.

Одержано 29.04.2015

УДК 004.75

Олена Русланівна Лапшина,

курсант групи ФБК-13-4 ХНУВС

Науковий керівник: канд. пед. наук, доц. Колісник Т. П.

ВИМОГИ ДО СТВОРЕННЯ ОСВІТНЬОГО WEB-САЙТУ

Освітній сайт – ресурс, який містить інформацію про навчальний заклад, його життя, педагогічний складу, досягнення. Сучасний освітній сайт, повинен дотримуватися критеріїв, які дозволять за рахунок нього максимально інформувати відвідувача про навчальний заклад, а саме він має відповідати наступним вимогам: максимальна інформативність; чітко сформульована логічна структура сайту; респектабельний вигляд; інтерактивність; постійне оновлення ресурсу.

Критерій максимальної інформативності свідчить про те, що сайт повинен містити якомога більше інформації про навчальний заклад, освітню діяльність закладу, викладачів, історії закладу і його життя. Як відомо, сайт починається з головної сторінки, яка повинна бути містити інформацію про навчальний заклад, його спрямованість в будь-якої наукової чи громадської діяльності. Головна сторінка сайту, це його візитка.

Сторінка контактів є однією з головних сторінок будь-якого сайту. Дана сторінка повинна містити всі існуючі варіанти зв'язку з адміністрацією навчального закладу. Крім номерів телефонів, адреси, факсу, на сайті повинна розташовуватися карта, де зазначено місце розташування навчального закладу, можливі способи підходу до нього, маршрути трамваїв, автобусів, метро та інших транспортних засобів.

Сторінка новин є невід'ємною частиною інформативності ресурсу, відвідувач сайту повинен бачити, чим живе навчальний заклад. Більшість освітніх закладів, не публікують на своїх веб-ресурсах негативні відгуки, щоб не зіпсувати імідж свого закладу.

Сторінка історії, дозволить відвідувачеві ознайомитися з історією навчального закладу, про його відкриття, досягнення та інше. Це дозволить навчальному закладу вирізнитися на тлі інших.

Окрема сторінка освітнього ресурсу має бути присвячена педагогічному складу навчального закладу, його адміністрації. В основному на даній сторінці публікується інформація про викладачів, коротка біографія, досягнення, наукові інтереси, предмети, які читає викладач.

Логічна структура сайту, є невід'ємною частиною будь-якого інтернет-ресурсу. Вона дозволяє відвідувачеві здійснювати навігацію і отримувати необхідну інформацію. При відкритті будь-якої сторінки освітнього сайту, повинні розташовуватися посилання, які орієнтовані на простого користувача сайту, абітурієнта, викладача, учня.

Вид освітнього сайту – це обличчя навчального закладу. Не варто використовувати шаблони або системи-конструктори, які спокушають легкістю в роботі, безплатним хостінгом, доменом і іншими функціями. Сайт, як і освітній заклад, повинен бути унікальним, якщо і використовується шаблон дизайну, то він повинен бути максимально модифікований.

Домен сайту – це так само частина респектабельного імені освітнього сайту. Логічно використовувати домен в зоні ua (com.ua, edu.ua), якщо навчальний заклад знаходиться в Україні.

Для підвищення інтерактивності сайту необхідно використовувати опитування, коментарі, форуми і т. п. Не варто забувати адміністратору освітнього ресурсу про оновлення сайту. Часте оновлення сайту, свідчить про роботу освітнього закладу.

На мій погляд сайт Університету внутрішніх справ (<http://univd.edu.ua/>) повністю відповідає цим вимогам.

Одержано 28.04.2015

УДК 004.056

Владислав Васильович Лейко,

курсант групи ФБК-13-4 ХНУВС

Науковий керівник: канд. техн. наук, доц. Кобзев І. В.

ВРАЗЛИВОСТІ ТА МЕТОДИ ЗАХИСТУ WEB-СЕРВЕРА

Недооцінка серйозності ризику реалізації загроз інформаційної безпеки з використанням Web-застосунків, доступних з боку мережі Інтернет, можливо, є основним чинником поточного низького стану захищеності більшості з них. Звичайно самий кращий захист – це відсутність вразливостей, тому ще на етапі первинного налаштування політики безпеки web-сервера або написання Web-застосунка необхідно враховувати, які дії може здійснити зловмисник для злову, і заздалегідь вживати заходи. Адже тільки сам розробник повинен точно знати, які дані повинні поступати і як ці дані повинні оброблятися, а яких

даних на сервер потрапити ні в якому разі не повинно. Тому до створення web-застосування рекомендується розробити модель порушника і модель загроз.

Захист web-сервера, як і будь-який захист, це комплекс організаційних і технічних заходів. І для правильної організації захисту web-сервера в першу чергу необхідно з'ясувати, які уразливості є присутніми в web-застосуваннях і політиці безпеки Web-сервера. Проведення аудиту дозволяє виявити помилки і оцінити захищеність Web-застосування, а також отримати набір рекомендацій по посиленню захисту.

Найбільш поширеними підходами до технологічного аудиту є тест на проникнення і «традиційний» аудит (аналіз параметрів конфігурації Web-сервера і застосування сканера вразливостей). Аудит повинен проводитися регулярно, оскільки постійно виявляються нові вразливості операційних систем, на яких розміщуються Web-сервери, знаходяться нові методи атаки на Web-застосування, допрацьовуються сканери вразливостей, відбуваються збої в політиках безпеки. Після закінчення аудиту видаються рекомендації по модернізації системи мережевого захисту, які дозволяють усунути небезпечні вразливості і тим самим підвищити рівень захищеності інформаційної системи від дій зовнішнього порушника. Природно, що самим кращим методом боротьби з вразливостями є виправлення коду Web-застосування і грамотне налаштування політики безпеки. Але зустрічаються ситуації, коли змінити само Web-застосування немає можливості або відсутні права на налаштування політики безпеки на Web-сервері. У таких випадках доводиться застосовувати технічні заходи для захисту, тобто встановлювати сторонні засоби для забезпечення захисту інформаційної системи.

Одним із засобів усунення вразливостей і одночасно профілактичним заходом є установка Web Application Firewall (WAF). WAF є програмним або апаратним міжмережевий екран для Web-застосування. Такого роду міжмережевий екран встановлюється перед Web-застосуванням і надає більш широкі можливості, ніж звичайні програмні міжмережеві екрани для системи.

Але, як показала практика, частенько WAF не справляється з поставленими завданнями. Причиною тому являються два чинники: фундаментальні обмеження технології – нездатність повністю захистити Web-застосування від усіх можливих вразливостей, а також уразливості реалізації конкретного міжмережевого екрану.

Таким чином, установка міжмережевих екранів не вирішує проблему повністю. Найкращим варіантом буде тісна співпраця розробників і фахівців з інформаційної безпеки на етапі створення і розробки застосування для детального опрацювання моделі загроз і методів захисту. Рекомендується в міру можливості усувати уразливості, виявлені в результаті аудиту. Оскільки, якщо Web-застосування написане грамотно з точки зору безпеки, то реалізувати яку-небудь атаку стає набагато складніше, бо така можливість просто зникає.

Одержано 23.04.2015

УДК 004.738

Світлана Сергіївна Таньшина,

курсант групи ФБК-13-4 ХНУВС

Науковий керівник: канд. техн. наук, доц. Сезонова І. К.

КРИТЕРІЇ ВИБОРУ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ КОНТЕНТОМ ДЛЯ НАВЧАЛЬНОГО САЙТУ

Останніми роками в Україні отримав широке поширення термін E – learning, що означає процес навчання в електронній формі через мережу Інтернет або Інтранет з використанням систем управління навчанням. Потреба користувачів в засобах автоматизації Web-ресурсів постійно росте. Автоматизації розробки Web-ресурсів є можливість досягти за рахунок використання так званих систем управління контентом – Content Management System (CMS). Система управління змістом або система управління контентом – движок веб-сайта, що дозволяє управляти текстовим і графічним змістом, змінювати його інформаційне наповнення, не піклуючись про внутрішній механізм побудови і виведення Web-сторінок.

На сьогодні існує велика кількість систем управління контентом, що дозволяють в найкоротші терміни створити потужний і сучасний освітній ресурс.

Управління контентом представляє можливості розміщення електронних учбових матеріалів в різних форматах і маніпулювання ними. Зазвичай така система включає інтерфейс з базою даних, що акумулює освітній контент, з можливістю пошуку за ключовими словами. Системи управління контентом особливо ефективні в тих випадках, коли над створенням курсів працює велике число викладачів, яким необхідно використовувати одні і ті ж фрагменти навчальних матеріалів в різних курсах.

Сучасна CMS система повинна дозволяти, не прибігаючи до додаткового програмування, виконувати: редагування змісту сторінок, включаючи додавання або видалення графіки; додавання нових сторінок; зміну структури сайту і різних мета даних; налаштування реєстраційних форм; управління опитуваннями, голосуваннями і форумами; виведення статистики відвідувань; розподіл прав по управлінню сайтом серед користувачів.

Досі не розроблено досить чіткої класифікації систем управління контентом. Це відбувається тому, що ринок CMS досить молодий, і розробники такого роду програмних продуктів значною мірою роз'єднані. Складно розділити їх на які-небудь групи ще і тому, що усі вони досить сильно відрізняються один від одного.

Велика частина сучасних систем управління змістом реалізується за допомогою візуального редактора – програми, яка створює HTML – код із спеціальної спрощеної розмітки, що дозволяє користувачеві простіше форматувати текст.

В результаті проведених досліджень були розглянуті різні підходи до розробки освітнього сайту, а саме його структури. Були розглянуті наступні безкоштовні системи управління контентом: Joomla!, WordPress, Drupal, ModX, NgCMS та деякі інші. Найбільш перспективним, на мій погляд здається розробка сайту на базі однієї з існуючих нині безкоштовних CMS (з яких можна виділити CMS Joomla!, як найбільш перспективну в питаннях розширення функціональності за рахунок розробки і підключення додаткових модулів і компонентів). Використання конструктора сайтів на першому етапі дозволяє вирішити цілий ряд проблем, зокрема, проблему відкритості інформації про навчальний заклад, його структуру, напрями і якість роботи, тобто реалізує інформаційно-представницьку функцію.

Одержано 24.04.2015

СЕКЦІЯ 7

СУСПІЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ ОВС

ПРЕДСТАВНИКИ ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

УДК 336.71

Антон Максимович Федоренко,

студент групи 4 курсу фінансового факультету

Харківського національного економічного університету

Науковий керівник: канд. екон. наук, доцент Рожко В. І.

ОПТИМІЗАЦІЯ ПОРТФЕЛЯ БАНКІВСЬКИХ ПРОДУКТІВ

Банківська система України розгорнула активну діяльність на ринку фінансових послуг, прийшовши до відносної економічної стабільності після фінансової кризи. В умовах жорсткої конкуренції фінансові установи пропонують широкий портфель банківських продуктів, котрий насамперед складається з кредитів, депозитів, платіжних карток, страхування, грошових переказів та інших видів послуг, що пропонуються клієнтам. Проте не кожен портфель банківських послуг, що пропонується банками, є відповідним для обраної групи клієнтів, тому актуальним є вирішення проблеми оптимізації портфеля банківських продуктів, як з огляду на комплексність його структури, так і з огляду на його прибутковість.

Дослідженням даного питання займалися такі вчені як О. Берегуля, Т. А. Васильєва, О. Вовчак, Р. Герасименко, М. Дегтярьова, С. М. Кузьменко, Л. О. Лантух, С. В. Леонов, М. Могильницька, Р. В. Павленко, М. Хмелярчук

Банківський продукт, як основа банківської послуги, може відігравати ключове значення для соціально-економічного розвитку регіону (в якому він запроваджується), визначальне при визначенні допустимого рівня ризику та фундаментальне для побудови взаємовигідних відносин з цільовою аудиторією [1].

Провівши контент-аналіз, під банківським продуктом необхідно розуміти комплекс банківських послуг, що реалізує банк у формі товару для задоволення потреб клієнтів. Сукупність продуктів, що пропонує банк своїм клієнтам, складають його портфель. До портфеля банківських продуктів можуть відноситися наступні продукти та послуги банку: відкриття поточних рахунків клієнтам; відкриття карткових рахунків клієнтам; відкриття депозитних рахунків клієнтам; кредитування клієнтів; продаж ювілейних монет; замовлення власного сейфу; замовлення дорожнього чеку; оформлення страхового полісу; придбання заставного майна; придбання зливка банківського золота; грошові перекази.

Специфіка банківської діяльності полягає в дотриманні балансу між строками та об'ємами наданих кредитів та отриманих депозитів банку з яких буде складатись відповідно кредитний та депозитний портфелі банку.

Існують такі методи оптимізації кредитного портфеля банку, як: лімітування, диверсифікація, сек'юритизація, страхування – з допомогою яких банк самостійно обирає такі важливі аспекти кредитування, як: пріоритетні сфери кредитування, необхідний обсяг кредитування, захищеність кредитів, пріоритетні клієнти для кредитування, необхідність розширення клієнтської бази банку [2, с. 28; 3].

Також необхідно відмітити, що портфель банківських продуктів має відповідати наступним принципам: 1) збалансованість (визначає оптимальний набір банківських продуктів); 2) пріоритетність – відповідно до стратегічних, тактичних та оперативних цілей банку окремі банківські продукти можуть бути більш пріоритетними ніж інші; 3) комплексність портфеля банківських продуктів визначає його склад з усіх послуг, що може представляти банк своїм клієнтам відповідно до наявних ліцензій банку; 4) захищеність інформаційної бази банку від конкурентів та шахрайських атак; 5) мінімізації ризику (наприклад, при оптимізації кредитного портфеля банку); 6) актуальність, тобто врахування ситуації на ринку (економічна та політична ситуація в країні, конкуренція, рівень добробуту населення, насиченість банківського ринку тощо); 7) цілеспрямованість кожного продукту на відповідний сегмент ринку з урахуванням його потреб.

Тож дотримання даних принципів щодо складання портфеля банківських послуг також будуть сприяти його оптимізації.

Останнім часом особливе значення для портфеля банківських послуг відіграло співробітництво банків зі страховими компаніями, коли банківські експерти (менеджери), продаючи такий банківський продукт як кредит, додатково мають змогу пропонувати клієнтам страхові послуги, що, як правило, стосуються кредиту.

Особливе значення також мають і карткові продукти банків, котрі покликані для зменшення готівкового обігу в Україні [3, с. 42].

У зв'язку з поступовим перенесенням сервісного навантаження на дистанційне обслуговування функції існуючої роздрібною мережі поступово звужуються, а філіали нагадують спеціалізовані сервіс-центри [4, с. 19].

Отже, за результатами проведеного дослідження можна зазначити, що мета роботи була досягнута шляхом розкриття сутності та складових портфеля банківських продуктів, визначення необхідних принципів формування портфеля банківських продуктів, акцентування уваги на методах оптимізації кредитного та депозитного портфеля банків.

Список використаної літератури:

1. Лантух Л. О. Роль банківських продуктів в системі забезпечення особистих потреб населення [Електронний ресурс] / Л. О. Лантух // Вісник Чернігівського державного технологічного університету. – 2010. – № 46. – С. 281–286. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Vcndtu/2010_46/39.htm.

2. Вовчак О. Кредит у системі макроекономічної рівноваги / Ольга Вовчак, Марія Могильницька, Марія Хмелярчук // Вісник Національного банку України. – 2011. – № 2. – С. 28–33.

3. Берегуля О. Планування розвитку банку з урахуванням стану конкурентного середовища / Олександр Берегуля // Вісник Національного банку України. – 2011. – № 2. – С. 40–43.

4. Козьменко С. М. Маркетинг інновацій / С. М. Козьменко, Т. А. Васильєва, С. В. Леонов // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2011. – № 1. – С. 13–28.

Одержано 17.04.2015

**НАУКОВИЙ ГУРТОК
КАФЕДРИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ФАКУЛЬТЕТУ ПРАВА ТА МАСОВИХ КОМУНІКАЦІЙ**

УДК 347.734(477)

Вадим Юрійович Верхолаз,

студент групи ПЗдср-12-4 ХНУВС

Науковий керівник: канд. екон. наук, доц. Фомін Г. Ф.

БАНКІВСЬКИЙ ДОГОВІР ЯК ПІДСТАВА ВИНИКНЕННЯ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

Останнім часом в Україні набувають поширення правові відносини, які виникають між банківськими установами та їх клієнтами. Вітчизняна судова практика, особливо щодо спорів по кредитним та депозитним договорам, свідчить про наявність законодавчих прогалин у регулюванні відносин, що виникають на підставі банківських договорів.

Зобов'язальні правовідносини, як і будь-які інші цивільні правовідносини, виникають з обставин, яким законом надається значення юридичних фактів. Сам закон не є підставою виникнення зобов'язань, він лише зазначає, з яких юридичних фактів вони виникають.

За своєю правовою природою будь-який цивільно-правовий договір є правочином, на підставі якого у сторін виникають зустрічні зобов'язання. Договір виступає як категорія відповідної галузі права з відповідними особливостями визначення та правового регулювання. Банківські договори наділені певними особливостями, що спричинені регулюванням цивільних відносин імперативними вимогами банківського законодавства.

Оскільки цивільно-правовий банківський договір є однією з основних підстав виникнення зобов'язань у сфері відносин між банком та його клієнтами,

його характеристика не може бути повною без висвітлення порядку укладення договорів.

Правове регулювання по банківським договорам здійснюється Цивільним кодексом України, Господарським кодексом України, законом України «Про банки та банківську діяльність» та наказами Національного банку України, що обумовлює його специфіку.

Особливістю банківських договорів є те, що вони є консенсуальними, оплатними та двосторонніми. Сторонами банківських договорів є з однієї сторони банківська установа, з іншої сторони клієнт банку, який в залежності від виду договору може надавати або отримувати грошові кошти. Відповідно предметом банківського договору є грошові кошти.

Незважаючи на теоретичну рівноправність сторін у цивільному обороті, стосовно до банківських відносин банк завжди виступає в якості привілейованого суб'єкта. Це обумовлено вимогами законодавства, апробованими практикою типовими умовами банківських договорів, існуванням загрози втрати грошових коштів, які є предметом договору або неотримання банком належного запланованого прибутку.

Такі умови створюють можливість зловживання правом для банківської установи, діяльність якої направлена виключно на отримання прибутку. Неуважність та нерозуміння специфіки банківських відносин та умов банківських договорів часто стають причиною виникнення проблемних питань для клієнтів банків. Особливе значення такі обставини мають для кредитних договорів, позичальником у яких виступають фізичні особи.

З урахуванням викладеного необхідне удосконалення правового регулювання укладання банківських договорів, за якими зобов'язання виникають у фізичних осіб.

Одержано 27.04.2015

**НАУКОВИЙ ГУРТОК
КАФЕДРИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН
НАУКОВОГО ІНСТИТУТУ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ КРИМІНАЛЬНОЇ МІЛІЦІЇ**

УДК 336.71

Валентина Андріївна Герман,

курсант групи ФПС-14-2 ХНУВС

Науковий керівник: канд. екон. наук, доц. Павленко Н. В.

**ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ
УКРАЇНИ**

У 2014 році економіка України зазнала тяжкі випробування. Одним з найбільш загрозливих серед них стала банківська криза. Вона викрила численні проблеми розвитку банківської системи, які накопичувалися протягом багатьох років її існування.

Спад в економіці та значна девальвація гривні (майже у два рази) негативно вплинули на якість кредитного портфеля комерційних банків, що призвело до необхідності створювати значні резерви. За рік банки здійснили відрахувань у резерви на суму 103 млрд грн, що неминуче негативно вплинуло на рівень капіталізації банківських установ. Крім того, погіршилось обслуговування кредитів позичальниками (особливо щодо валютних кредитів), що спровокувало зростання простроченої заборгованості в банках за різними оцінками від до 12 % до 50 %. Це стало визначальним чинником повернення банківської системи до збитковості – за 2014 рік збитки банківського сектору склали майже 53 млрд грн.

Це, у свою чергу, підірвало довіру до банківської системи і викликало відтік вкладів з банків в обсязі 126 млрд грн, що становить близько 29 % депозитів фізичних осіб. Як наслідок, Нацбанк з початку 2014 року визнав неплатоспроможними 33 банки. На черзі ще 10 банківських установ.

У 2014 році іноземні банки почали залишати український ринок. Частка іноземного капіталу зменшилася з 42 % у 2011 році до 32 % на 1 грудня 2014 року.

Великою проблемою залишається висока фрагментарність та низька капіталізація ринку банківських послуг через нестабільні умови ведення бізнесу, незахищеність прав власності та слабкий рівень корпоративного управління. На кінець III кварталу 2014 року найбільшим десяти банкам належало 59 % активів, що є недостатнім рівнем централізації банківського капіталу порівняно з іншими країнами регіону, де середнє значення цього показника становить 74 %. В Україні значна фрагментація призвела до наявності великої кількості банків, що залежать від кількох крупних клієнтів, що мають одного власника з банком. Відповідно вони схильні видавати більш ризикові кредити

підприємствам своєї групи (так званим пов'язаним особам) і мають вищий ризик банкрутства.

Виходячи з аналізу основних проблем банківської системи України, можна визначити головні напрямки реформ у банківській сфері:

- подальше очищення банківської системи від фінансових установ, які є неплатоспроможними, здійснюють відмивання грошей та не дотримуються вимог законодавства;
- підвищення рівня капіталізації банків;
- забезпечення прозорості кінцевих власників банків;
- удосконалення підходів до регулювання операцій банків з пов'язаними особами;
- створення скоординованої системи позасудової реструктуризації кредитів та реструктуризація валютних іпотечних кредитів;
- відновлення кредитування галузей національної економіки;
- покращення захисту прав кредиторів та споживачів банківських послуг.

Такі дії будуть першими кроками на шляху відновлення довіри до банківської системи в цілому. Здійснити вказані перетворення стане можливим лише за умови забезпечення автономії та незалежності Національного банку України від політичного тиску, а також подолання проявів корупції в його діяльності.

Одержано 17.04.2015

УДК 330.101.542

Владислав Олегович Камінський,

курсант групи ФПС-14-2 ХНУВС

Науковий керівник: канд. екон. наук, доц. Павленко Н. В.

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ДЕТІНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Тіньова економіка існує в будь-яких економічних системах з державною формою організації суспільного життя. Більш того, чітко простежується тенденція росту її об'ємів, як в окремих країнах, так і в світовому масштабі. Головною причиною поширення тінізації економіки є недосконалість чинного законодавства, його невідповідність реаліям життя.

Подолання тінізації економіки не можна розуміти як насильницьке знищення всіх структурних складових тіньової економіки. Світова практика доводить, що лише силовими методами цієї проблеми не вирішити. Це є поступовий процес, який має бути спрямований передусім на декриміналізацію економічних процесів шляхом створення якісно нової правової системи. Детінізація економіки має містити заходи економічного, організаційно-

управлінського, технічного та правового характеру, пов'язані зі створенням економічних передумов повернення взаємовідносин між економічними суб'єктами в правове поле, а також побудови організаційно-правової інфраструктури превентивного впливу на усунення причин та умов, що сприяють відтворенню джерел тіньової економіки.

Основними напрямками протидії тіньовій економічній діяльності в Україні, на нашу думку, мають стати:

- здійснення комплексної податкової реформи, що передбачатиме розширення бази оподаткування, з одночасним скороченням номінальних величин податкових ставок і загального фіскального тиску на товаровиробника;
- очищення банківської системи України від банків, що формують ядро конвертаційних центрів і використовуються з метою ухилення від сплати податків, «відмивання» грошей та здійснення фінансових шахрайств;
- радикальне спрощення погоджувальних та дозвільних процедур щодо здійснення підприємницької діяльності, особливо в інноваційній сфері;
- посилення захисту всіх форм власності, забезпечення надійної правової захищеності підприємців;
- запровадження контролю над трансфертним ціноутворенням з метою запобігання нелегальному виведенню капіталу;
- прийняття і реалізація програми легалізації тіньових капіталів, передусім тих, які не мають кримінального походження (включаючи гарантії амністії для капіталів, що мають повернути з-за кордону);
- запровадження системи електронних державних закупівель з метою запобігання розкраданню коштів державного бюджету;
- обов'язкове обґрунтування джерел походження грошових коштів при купівлі товарів, вартість яких перевищує певну заздалегідь визначену суму (житла, земельних ділянок, транспортних засобів та предметів розкоші);
- зосередження роботи правоохоронної системи на локалізації організованої злочинності та кримінальних промислів, а також на захисті прав власності, економічних прав і життя громадян від криміналітету.

Реалізація цих заходів дозволить значною мірою скоротити масштаби тіньового сектору економіки та використати його ресурси для підвищення рівня соціально-економічного розвитку нашої країни. Слід також пам'ятати, що тіньовий капітал у процесі функціонування тісно пов'язаний з владними структурами. Руйнування цього зв'язку є головною умовою досягнення позитивних результатів в сфері боротьби з тіньовою економікою. Зважаючи на це, найважливішим завданням, що на сьогодні постало перед Україною, є винищення корупції в органах державної влади на всіх її рівнях. Виконати його можливо лише шляхом об'єднання зусиль правоохоронних органів та інститутів громадянського суспільства.

Одержано 17.04.2015

УДК 34(477)

Яніна Олександрівна Марюхно,

курсант групи ФПС-14-1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. екон. наук, доц. Павленко Н. В.

СУЧАСНІ МЕТОДИ ЗДІЙСНЕННЯ РЕЙДЕРСЬКИХ ЗАХОПЛЕНЬ В УКРАЇНІ

Одним з найнебезпечніших явищ, що активізувалося у 2014 році в економіці України, є рейдерство. Воно негативно впливає на інвестиційний клімат в країні, знищує підприємницьку активність, є одним з факторів економічного занепаду держави і навіть ставить під питання виконання Угоди про Асоціацію України та Європейського Союзу.

Головною відмінністю між «недружнім поглинанням» і «рейдерством» є законність дій сторони, яка зацікавлена в контролі над активами. Рейдерство – це протиправний, незаконний перерозподіл власності. Навіть цілком законна операція з поглинання активів підприємства стає рейдерським актом, якщо хоча б на одному з її етапів застосовуються незаконні методи.

Крім традиційних методів переділу сфер впливу, на тлі нестихаючого конфлікту на сході країни, з'явилися нові способи заволодіння чужими корпоративними правами. Бізнес активно використовує АТО для списання боргів і ухилення від сплати позик, наприклад, шляхом інсценування фізичного знищення людини в зоні АТО або переписування боргу на людей, зареєстрованих за місцем проживання на Донбасі.

Однією з нових схем, які поширюються останнім часом, стало використання судів із зони проведення АТО для отримання потрібних рейдерам рішень заднім числом. Справа в тому, що після того, як частина України опинилася в «сірій зоні», і до того моменту, коли законодавчо були врегульовані питання здійснення правосуддя на території АТО, суди в тих регіонах продовжували розглядати справи, хоча по факту вони вже не контролювалися урядом. Це призвело до того, що було прийнято чимало судових рішень, оскарження яких з тих чи інших причин тепер утруднене, оскільки перевірити, коли саме вони були ухвалені, неможливо. І хоча вони мають явно неправомірний характер, притягнути суддів до відповідальності за винесення заздалегідь неправомірного рішення, або хоча б оскаржити таке рішення у звичайному порядку, досить складно. Для виконавчої служби це рішення виглядає як звичайне рішення суду, а сама виконавча служба не зобов'язана кожне рішення суду перевіряти на предмет – винесено воно чи ні. Тим більше, в АТО є території, які переходили з рук в руки.

Враховуючи непросту ситуацію і прецеденти з судовими рішеннями щодо корпоративних прав, які виносилися на території АТО, необхідне загальне законодавче рішення щодо захисту прав власності, наприклад, додаткова процедура перевірки наявності подібних судових рішень або процедура пересилання

таких рішень, щоб їх не можна було просто принести для виконання однією зі сторін.

З метою протидії рейдерським захопленням в Україні популярні такі механізми захисту власності, як структурування активів через нерезидентів, перехресне володіння майном. Ще одним дуже ефективним способом захисту бізнес-активів є виведення їх на окремі підприємства з одночасним передаванням у заставу перед партнерським банком або своїми ж компаніями. Також компанії намагаються розподіляти свою виручку між різними юридичними особами, щоб було не так помітно, який прибуток приносить бізнес.

Треба зазначити, що в Україні рейдерство набирає статусу загрози національній безпеці. Через корумпованість державних органів, прогалини у законодавстві, недостатньо специфіковані права власності це явище в Україні перетворюється на внутрішнього ворога, якого потрібно якомога швидше зупинити, адже від цього залежить як інвестиційний клімат, так і мир в Україні.

Одержано 17.04.2015

**НАУКОВИЙ ГУРТОК
КАФЕДРИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ
НАУКОВОГО ІНСТИТУТУ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ КРИМІНАЛЬНОЇ МІЛІЦІЇ**

УДК 504.453(282.247.31)

Маргарита Миколаївна Гашевська,

курсант групи ФПС-14-8 ХНУВС

Науковий керівник: д-р юрид. наук, проф. Петрова І. А.

**НАЙМАЛЬОВНИЧІША РІЧКА ПОЛТАВЩИНИ
ТА ЇЇ ЕКОЛОГІЧНИЙ СТАН**

Основним джерелом водних ресурсів області є річка Псел. Основними водокористувачами є забруднювачі річки в області, що здійснюють скидання забруднених стоків, це Полтавський ГЗК, Рижівський гранкар'єр (Гадяцький район), Кременчуцьке кар'єроуправління «Кварц», підприємства Укрзалізниці (станції Гребінка, м. Полтава), комунальні господарства, підприємства харчової промисловості та ін. Погіршення екологічної ситуації річкових систем у Полтавській області внаслідок нераціонального використання водних ресурсів, значного техногенного впливу є вкрай відчутною проблемою і несе приховану небезпеку для нинішнього й майбутніх поколінь.

Основними причинами погіршення якості води в р. Псел є недостатня ефективність роботи наявних очисних споруд, незадовільний стан каналізаційних

мереж, насосних станцій та споруд зливової каналізації. Зокрема, незадовільно працюють ті централізовані біологічні очисні споруди, де значна частка води припадає на промислові стічні води, які надходять на каналізаційні очисні споруди без попереднього очищення на локальних очисних спорудах підприємств. В результаті діяльності Кременчуцького залізничного району склалася критична ситуація із водопостачанням. Первинні техногенні джерела забруднення водних ресурсів району це АТ «Укртатнафта» зі ставком-випарювачем і Полтавський ГЗК. Вони і забруднюють водні горизонти, коли для водного басейну основну загрозу являють нафтопродукти та феноли. «Ворскла – сталь» – підприємство чорної металургії. Будівництво, якого спричинене виникненню зони екологічного лиха в Кременчуцькому та Козельщинському районах. На думку вчених запуск чергового ГЗК може призвести: до екологічної катастрофи складовими якої може стати загибель річки Псел, та її екосистеми.

Основний напрям захисту водного середовища – перехід підприємств до роботи за схемою замкнутого циклу водопостачання, коли вони після очищення власних стічних вод повторно використовують їх у технологічному циклі, і забруднені стічні води взагалі не потрапляють у водойми. У сільському господарстві слід запровадити сувору економію води, раціональне її використання. Так, заміна суцільного поверхневого поливу на зрошуваних землях дощуванням або краплинним поливом дає змогу зробити ті самі врожаї з меншими в (5–7 разів) витратами води. Скоротити кількість пестицидів, фосфатів, нітратів, що потрапляють у водойми, можна частковою заміною хімізації сільського господарства біологічними методами боротьби зі шкідниками і хворобами рослин, чітким дотримуванням сівозмін, введенням більш продуктивних і стійких до хвороб та шкідників рослин.

Основними заходами щодо зменшення ступеня забруднення води є: очищення стічних вод; використання стічних вод для зрошення; впровадження замкнутих технологій водозабезпечення; скорочення обсягів скидання забруднювачів у водойми; вдосконалення технологічних процесів; нормування якості води, тобто розробка критеріїв її придатності для різних видів водокористування.

Таким чином, для вирішення проблем необхідно залучати представників центральних органів виконавчої влади, науковців, провідних фахівців водної галузі, громадські організації та населення. Лише спільними зусиллями ситуація може бути змінена на краще. Природа дала людині диво – живу воду. Без неї не виростуть рослини, не виживуть тварини, не зможе існувати людина. Тож треба берегти це диво для себе, для майбутніх поколінь! Давай-те будемо берегти наші малі річки.

Одержано 29.04.2015

УДК 004.75

Віталій Ігорович Григор'єв,

курсант групи ФБК-13-4 ХНУВС

Науковий керівник: канд. техн. наук, доц. Кобзев І. В.

ОЦІНКА МОЖЛИВОСТЕЙ І ПЕРЕВАГ КІЛЬКОХ ВІДОМИХ ОНЛАЙН-СЕРВІСІВ ДЛЯ СТВОРЕННЯ САЙТІВ

Кожен день в Інтернеті з'являються сотні тисяч сайтів різної спрямованості. Це можуть бути інформаційні ресурси, портали, форуми, корпоративні сайти і це лише кілька самих основних напрямків. На даний час майже всі підрозділи ОВС України рівня від міського відділу міліції і вище мають свої сайти в Інтернет. Ми можемо спостерігати як сучасні технології в доповненні з конкуренцією розвиваються в арифметичній прогресії. В даний момент всі зусилля веб-індустрії спрямовані на максимальне спрощення використання інформаційних технологій. Головне завдання – зробити «веб» максимально доступним для простої людини, яка володіє мінімальними знаннями в програмуванні або не має їх взагалі, але при цьому може використовувати всі блага, які надає Інтернет.

Існують тисячі сервісів по створенню сайтів за допомогою простого конструктора, але з використанням різних технологій. Кожен сервіс унікальний і має свої особливості. Розглянемо деякі з них.

Онлайн-сервіс «А5» (<http://www.a5.ru/>) прийшов до нас із заходу. Робота зі створення сайту може відбуватися в HTML 5 або Flash» – редакторі. Як і в більшості аналогічних сервісів, після реєстрації користувачеві надається безкоштовне доменне ім'я і безкоштовний хостинг на серверах компанії. Надається можливість прив'язати до сайту і своє доменне ім'я, але така можливість доступна лише на платних тарифах. Серед переваг можна відзначити, сервіс «А5» є простим редактором і дозволяє створити свій унікальний шаблон. Завдяки «Flash» ви зможете додати на свій сайт різного роду анімації і рухомі об'єкти. До вашої уваги більше 300 шаблонів, і якісні відео-курси. Напевно, єдиним неприємним моментом тут є ціна. На безкоштовному тарифному плані зібрати великий і багатофункціональний сайт не вийде, адже вам буде дозволено створювати всього до 5 сторінок, а обсяг даних сайту не повинен перевищувати 25 мб.

«uCoz» (<http://www.ucoz.ua/>) – один з найвідоміших і старих сервісів. Підійде для створення практично будь-якого сайту. У порівнянні з іншими конструкторами володіє більш багатим функціоналом, та вимагає певного ступеня обізнаності. Відмінними рисами функціоналу uCoz є можливість розподілу різних рівнів доступу групам користувачів, вбудований редактор HTML, робота з CSS і PHP, функціонал API та ін. Безкоштовний тарифний план дозволить вам створити цілком повноцінний сайт, але з платними функціями ви

отримаєте багато нових переваг, які дозволять вам створити більш функціональний та якісний сайт.

«uKit» (<https://ukit.com/>) такий же розвинутий у своїй ніші, як і uCoz, але не легший для освоєння. Зараз конструктор сайтів uKit працює в режимі бета-тестування і весь його функціонал доступний безкоштовно. Шаблони різноманітні та функціональні. Всі вони розподілені по категоріям. До того ж їх зовнішній вигляд не остаточний. Можна перебудовувати, створювати і видаляти блоки, змінювати картинки в слайдерах, кольори елементів та інше. Також до плюсів системи можна віднести адаптивність всіх шаблонів – вони «гумові» та здатні автоматично підлаштовуватися під будь-який екран відвідувача сайту. uKit – це конструктор сайтів для бізнесу, тому він спочатку колись, але повинен стати платним. Остаточної інформації про вартість послуг конструктора поки немає.

Тут перераховано лише кілька таких онлайн-сервісів. Насправді навіть в Україні їх багато та кожен має свої унікальні властивості. На мій погляд для створення свого представництва в Інтернет найбільш зручним варіантом є використання сервісу «uCoz».

Одержано 28.04.2015

УДК 504.31

Есмiра Гумметiвна Мамедова,

курсант групи ФПС-14-8 ХНУВС

Науковий керівник: д-р юрид. наук, проф. Петрова І. А.

ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ЛЮДСТВА

Життя нерозривно пов'язане з природним середовищем. На ранніх етапах свого становлення людина, користуючись продуктами природи, не завдавала помітної шкоди природним ресурсам. Але з посиленням практичної діяльності, пов'язаної з винаходом знарядь праці, вплив її на природу неухильно зростає. В останні десятиліття ХХ століття у зв'язку із високими темпами науково-технічного прогресу, небувалим розширенням сфер матеріального виробництва він став особливо значним і великомасштабним.

Екологічна проблема – це зміна природного середовища в результаті антропогенних дій, що веде до порушення структури і функціонування природних систем (ландшафтів) і призводить до негативних соціальних, економічних та інших наслідків. Складна радіаційна ситуація, що виникла у ряді районів України внаслідок аварії на Чорнобильській атомній електростанції, створила небезпеку для здоров'я людини, негативно впливає на її спадкову основу. Тому оздоровчо-гігієнічний аспект охорони природи нині набуває виняткового значення. Важливою екологічною проблемою є забруднення атмосфери різними

хімічними викидами промислового характеру. Забруднення атмосферного повітря перевершило всі припустимі межі. Концентрація шкідливих для здоров'я речовин у повітрі перевищує медичні норми в багатьох містах у десятки разів.

Водні проблеми пов'язані із виснаження і забруднення поверхневих і підземних вод, забруднення морів і океанів. Стічні води, пестициди, добрива, ртуть, миш'як, свинець і багато чого іншого в величезних кількостях попадають у ріки й озера. В океан скидаються мільйони тонн фосфору, свинцю, радіоактивних відходів.

Головний фундамент життя – ґрунти всюди на Землі деградують. У той час, як Земля накопичує один сантиметр чорнозему за 300 років, нині один сантиметр ґрунту гине за три роки. Величезна сільськогосподарська освоєність та невинуватена розораність земель, концентрація промислового виробництва та його застаріла технологія, хижацьке ставлення людини до природи унеможливають стабільний розвиток усього суцього на нашій Землі.

Окрім, водних, атмосферних проблем на стан екологічної ситуації в регіонах України впливає також прояв еколого-географічних проблем: зменшення запасів корисних копалин (вичерпання ресурсів, зниження їх якості й розмаїття, тощо); зміна структури земельних ресурсів унаслідок вилучення земель під господарські потреби, а також через розвиток негативних процесів у ландшафтах (ерозії, абразії, карсту, тощо); зниження родючості ґрунтів унаслідок вимивання гумусу, засолення, підтоплення тощо.

Шляхи подолання екологічних проблем:

- технологічні – розробка і впровадження нових технологій, очисних споруд, видів палива;
- архітектурно-планувальні – озеленення населених пунктів, організація санітарно-захисних зон, раціональне планування забудови;
- інженерно-організаційні – зниження інтенсивності руху транспорту на перевантажених автомагістралях та організація екологічного контролю;
- економічні – вкладання коштів у розвиток нових, ресурсозберігаючих технологій;
- правові – прийняття і додержання законодавчих актів щодо підтримання якості атмосфери, водойм, ґрунту;
- освітянсько-виховні – формування екологічної культури, насамперед у молоді.

Одержано 29.04.2015

УДК 004.738.5

Алла Петрівна Синиця,
курсант групи ФБК-13-4 ХНУВС
Науковий керівник: Рог В. Є.

РОЗРОБКА ЕЛЕКТРОННОГО НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО КОМПЛЕКСУ З КУРСУ «ЕКОЛОГІЯ» НА ОСНОВІ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ КОНТЕНТОМ

Розвиток інформаційного середовища сфери освіти залежить від її забезпечення новими інформаційними технологіями, до яких можна віднести програмно-методичне забезпечення, орієнтоване на підтримку процесу викладання і об'єктно-орієнтовані програмні системи.

До засобів навчання, що постійно удосконалюються, на основі комп'ютерних технологій можна віднести електронні навчально-методичні комплекси (ЕНМК). ЕНМК дають можливість слухачам самостійно користуватися навчальною інформацією відповідно до своїх індивідуальних здібностей. Функції викладача в цій ситуації зводяться до управління, контролю і допомоги в рішенні виникаючих проблем.

Розподіл інформаційних ресурсів і технологія WWW дозволяють створювати Web-сайт навчального курсу, розміщувати його у всесвітній павутині і використовувати інформацію, розміщену на учбових і наукових Web-сайтах, для підготовки навчально-методичних матеріалів, рефератів, курсових робіт.

Для створення сайту можна використовувати різні системи і платформи. Ми використовували Joomla! 3.3.5. Joomla! (джумла) – система управління вмістом, написана на мовах PHP і JavaScript, використовує як сховище бази даних MySQL. Вона є безкоштовним вільним програмним забезпеченням, поширюваним під ліцензією GNU GPL. Система має зручний інтерфейс, що дозволяє з легкістю управляти великими об'ємами інформації.

CMS Joomla! включає різні інструменти для виготовлення веб-сайту. Важливою особливістю системи є мінімальний набір інструментів при початковій установці, який доповнюється в міру необхідності. Joomla! дозволяє відображати інтерфейс фронтальної і адміністративної частини на будь-якій мові. Вона проста в освоєнні, оскільки розроблялася з розрахунку на користувачів з мінімальними знаннями в програмуванні. Для її використання не потрібні глибокі знання в HTML. Joomla! має безліч готових шаблонів дизайну, що дозволяє користувачеві вибрати і настроїти зовнішній вигляд сайту відповідно до свого смаку за допомогою продуманих меню.

На кафедрі інформаційних систем і технологій ХНУВС створений електронний навчально-методичний комплекс по курсу «Екологія», який розміщено за адресою <http://ekologia.890m.com/>. Мета розробки – підвищити якість навчання і збільшити долю самостійної роботи студентів в процесі навчання. Інтерфейс сайту простий і зручний. За допомогою кнопок і гіперпосилань є

можливість завантажити матеріал для читання або для скачування. ЕНМК містить навчальну програму, курс лекцій, методичні вказівки до практичних занять, презентації з курсу, додаткові матеріали.

Робота над ЕНМК «Екологія» ще далеко не закінчена. Передбачається заповнити підготовити закладку «Тестові завдання», яка буде включати тестові завдання для самоконтролю.

Застосування електронних навчально-методичних комплексів в професійній підготовці майбутніх фахівців значно індивідуалізує учбовий процес, збільшує швидкість і якість засвоєння учбового матеріалу, дозволяє істотно посилити практичну спрямованість, розвинути творчі здібності слухачів, а також навчити їх самостійно мислити і активно працювати з учбовим матеріалом.

Одержано 28.04.2015

**НАУКОВИЙ ГУРТОК
КАФЕДРИ ЕКОНОМІКИ ТА ФІНАНСІВ
ФАКУЛЬТЕТУ ПРАВА ТА МАСОВИХ КОМУНІКАЦІЙ**

УДК 330.175

Андрій Миколайович Бойко,

студент групи ФКдср-14-1 ХНУВС

Науковий керівник: Самборський В. О.

**ФОРМУВАННЯ ІНДИКАТОРІВ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ
ПІДПРИЄМСТВА**

Робота сучасного підприємства багато в чому залежить від вчасного та якісного постачання паливно-енергетичних ресурсів. Найбільшу питому вагу в енергозабезпеченні підприємства займає електрична енергія, яка складає більше 30 % всієї вживаної енергії. Але враховуючи складну ситуацію, яка складається сьогодні в електроенергетичній галузі України, зокрема: подорожчання первинних енергоресурсів, які є сировиною для вироблення енергії; знос матеріальної бази теплових електростанцій, наприклад багато були побудовані в 30–70 рр. 20-го століття; знос інфраструктури для передачі енергії, а також приватизацію електроенергетичної галузі, можна говорити про певні загрози щодо сталого розвитку національних підприємств. Протидія цим загрозам можлива на шляху їх передбачення та своєчасного подолання або іншими словами, на шляху аналізу енергетичної безпеки промислового підприємства.

Для оцінки енергетичної безпеки підприємства можна застосувати методику індикативного аналізу, яка в свій час була застосована для оцінки

енергетичної безпеки держави. При цьому застосування індикаторів енергетичної безпеки на мікрорівні функціонування національної економіки повинно передбачати певну інформативну базу.

Формування такої бази може спиратися на закон України «Про функціонування ринку електричної енергії України» зі змінами і доповненнями, внесеними законом України від 10 квітня 2014 р. № 1197-VII. Даний Закон визначає правові, економічні та організаційні засади діяльності ринку електричної енергії України та регулює відносини, що виникають у процесі його функціонування. Стаття 5 даного закону розкриває порядок та особливості забезпечення функціонування ринку електричної енергії України, а додаткова стаття 5¹ розкриває сутність моніторингу безпеки постачання електричної енергії. Зокрема, моніторинг безпеки постачання електричної енергії включає:

1. Аналіз балансу виробництва-споживання електричної енергії на ринку електричної енергії України.
2. Аналіз рівня очікуваного майбутнього попиту на електричну енергію та прогнозу потужності, яка має бути забезпечена за рахунок додаткових генеруючих потужностей, що знаходяться у процесі будівництва або будівництво яких планується.
3. Оцінку якості та рівня технічного обслуговування електричних мереж.
4. Заходи щодо покриття максимального навантаження та вирішення проблеми дефіциту генеруючої потужності.

Звіт про результати моніторингу безпеки постачання електричної енергії оприлюднюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику в електроенергетичному комплексі, кожні два роки».

На основі даної інформативної бази можна скласти той набір індикаторів, які будуть характеризувати енергетичну безпеку підприємства щодо надійного постачання та використання електричної енергії: індикатор стану енергетичного балансу регіону (відношення виробленого об'єму електроенергії в регіоні до того, який спожито); індикатор надійності енергозабезпечення (характеризує частку обмежень енергозабезпечення в об'ємі споживання); індикатор кількості постачання електроенергії на підприємство (відношення фактичної кількості одержаної за місяць електроенергії до планової (заявленої); індикатор якості постачання електроенергії на підприємство (встановлене відхилення напруги).

Одержано 24.04.2015

УДК 338.439.5

Анастасія Олександрівна Бутенко,

студент групи ФКдср-14-1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. екон. наук, доц. Баранова В. В.

РОЛЬ ІНФРАСТРУКТУРИ РИНКУ В РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Інфраструктура – невід’ємна частина ринку, а отже, її вивчення необхідне для становлення, стабільного розвитку і функціонування ринкових механізмів, для оптимізації дії різних законів ринку, які забезпечують процес товарообігу, та задовольняють потреби населення та регулюють соціальну сферу суспільства.

Ринок – досягнення всього людства на всіх етапах його розвитку до найвищих форм суспільного прогресу. Ринкове господарство є середовищем, «атмосферою», в рамках і за допомогою яких відтворюються і панують відносини і зв’язки товарного виробництва. Ринок як самодостатній, автоматично діючий, саморегульований механізм – це абстракція, яка деякою мірою відбиває реалії XIX ст. Сучасний же ринок – це один з феноменів, який зумовлює складну систему господарювання, в якій тісно взаємодіють ринкові закономірності, численні регулюючі інститути (передусім державні) і масова свідомість.

Ринкова інфраструктура значно впливає на розвиток економіки завдяки підвищенню ефективності процесів товарного і грошового обігу та надання суб’єктам господарювання комплексу ринкових послуг, що створюють сприятливі умови для розвитку бізнесу.

Ринкова інфраструктура повинна бути пропорційна рівню розвитку виробництва на кожному етапі розвитку суспільства. Сучасна економіка вимагає наявності потужних промислових і торгово-складських комплексів, інформаційно-комерційних мереж, високоефективних засобів фінансово-кредитних розрахунків тощо. Особливо важливе значення ринкова інфраструктура має для розміщення продуктивних сил та економічного розвитку регіонів.

Отже, ринкова інфраструктура – це сукупність особливих інститутів, що виконують функції надання спеціалізованих послуг суб’єктам господарювання з метою створення для них нормальних умов для функціонування, найкращої реалізації їх інтересів та подальшої інтеграції у єдину економічну макросистему.

Загальна інфраструктура обслуговує ринкову економіку в цілому. З певною мірою умовності сюди можна віднести: грошову, фінансову, кредитну й податкову системи.

Формами (елементами) інфраструктури в сучасній ринковій економіці є:

- кредитна система і комерційні банки;
- емісійна система і емісійні банки;
- організаційно оформлене посередництво на товарних, сировинних, фондових і валютних біржах;

- аукціони, ярмарки та інші форми організованого позабіржового посередництва;
- система регулювання зайнятості населення і центри (державні й недержавні) сприяння зайнятості (біржі праці);
- інформаційні технології і засоби ділової комунікації;
- податкова система;
- системи страхування комерційного господарського ризику і страхові (державні і недержавні) компанії;
- спеціальні рекламні агентства, інформаційні агентства і засоби масової інформації;
- торгові палати, інші громадські й добровільні державно-громадські об'єднання ділових кіл;
- митна система;
- професійні спілки тих, хто працює за наймом;
- комерційно-виставочні комплекси;
- система вищої і середньої економічної освіти;
- консультативні (консалтингові) компанії;
- аудиторські компанії;
- громадські і державно-громадські фонди, створені з метою стимулювання ділової активності;
- спеціальні зони вільного підприємництва тощо.

Таким чином, ринкова інфраструктура є механізмом функціонування підприємництва (бізнесу). Вона охоплює широкий економічний простір – від виробництва до споживання: укладення договорів, контрактів на постачання, просування товарних потоків галузями і регіонами, регулювання збуту та обслуговування економічної системи. З огляду на це ефективність функціонування ринкової економіки передусім залежить від комплексності та ефективності її інфраструктури.

Одержано 24.04.2015

УДК 334.012.32:330.8

Аня Вікторівна Данилюк,

студент групи ПЗдср-14-2 ХНУВС

Науковий керівник: д-р екон. наук, проф. Садиков М. А.

ІСТОРІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ ПРО ПРИВАТНУ ВЛАСНІСТЬ

Питання взаємозв'язку між приватною власністю й «ефективними стимулами» перебувало у центрі уваги мислителів Стародавнього світу. Зокрема, Аристотель вважав, що власність має бути приватною. Коли кожна особа має

особливий інтерес, люди досягнуть більших успіхів у розвитку, оскільки кожен турбуватиметься про власну справу.

Ідеї ефективності приватної власності вже у першій половині XVIII ст. підтримував Д. Юм. Учений виправдав потребу її існування, керуючись міркуваннями утилітаризму. Зазначаючи, що приватна власність створює механізм стимулів, Д. Юм одночасно висував і психологічні аргументи на її захист – наявність психологічних зобов'язань. Через два з половиною століття Й. Шліхт розвинув обидва підходи у запропонованій Д. Юмом аргументації. Він критикував «економізм» теорії прав власності, що звужує вплив приватної власності до стимулів за фактично повного заперечення дії «ефектів власності» і всіх видів психологічних зобов'язань, що супроводжують власність.

Окремі аспекти прав власності, пов'язані з ефективністю, розглядали німецькі вчені XIX ст. У роботі «Розвиток законів суспільного життя і правила людської діяльності, що впливають з них» (1854) предтеча маржиналізму Г. Госсен доказував, що тільки за допомогою приватної власності можна визначити обсяги кожного товару, що найкраще вироблятимуться за певних умов. Оригінальну класифікацію прав власності на нематеріальні об'єкти, включаючи неюридичні права, поширену в сучасній економічній літературі, на початку 80-х рр. XIX ст. запропонував Є. Бем-Баверк. Відомий американський учений І. Фішер у своїй праці «Купівельна сила грошей» (1912) у розділі «Власність» дав загальне визначення прав власності. Він трактує власність і багатство як взаємодоповнювальні поняття. Представники фрайбурзької школи, зокрема В. Ойкен у роботі «Основні принципи економічної політики» (1952), неодноразово звертали особливу увагу на значення і роль приватної власності на засоби виробництва як невід'ємної передумови конкурентних ринків та індивідуальної свободи. Проте систематичних досліджень, присвячених економічній теорії прав власності, до 60-х років XX ст. не здійснювали. Тому й не дивно, що у предметних покажчиках навіть фундаментальних праць з історії економічної думки («Історія економічного аналізу» (1954) Й. Шумпетера й «Економічна історія та історія економічної теорії», не має термінів «власність», «права власності», «володіння» тощо.

Основи концепції прав власності як системного аналізу економічних стимулів, спричинених власністю на рідкісні ресурси, були закладені у працях Р. Коуза, А. Алчіана, Г. Демсетца та інших сучасних відомих економістів. Вони зазначали, що за умови надання індивідам, які приймають рішення, різних прав власності на використання ресурсів альтернативні інституціональні улаштування звичайно призведуть до протистояння цих індивідів один іншому.

Згідно з поглядами А. Алчіана та Г. Демсетца права власності – це право на вибір способів використання економічних благ, що забезпечується суспільством. Вони можуть встановлюватися у правовому або адміністративному порядку, закріплюватися звичаями або ієрархічною структурою суспільства. Приватним називається право власності, яким володіє конкретний індивід. Останнє може бути передане в обмін на аналогічне право щодо інших благ. Основними критеріями визначення сили цього права є вірогідність і витрати

його реалізації, що залежать від діяльності уряду, неформальних суспільних акцій, а також етичних і моральних норм, які переважають. Тобто без дозволу або виплати компенсації ніхто не може законно використовувати або впливати на фізичне становище благ, на які особа має право власності. У гіпотетичному стані, для якого характерна повнота приватних прав власності, одна дія особи з належними їй ресурсами не може впливати на фізичний стан приватної власності інших людей. Наприклад, приватне право на комп'ютер, яким володіє суб'єкт, обмежує допустиму сферу будь-яких дій щодо інших, а його приватні права власності обмежують дії інших стосовно всього, чим він володіє. Але при цьому важливо зазначити, що захист від дії інших людей поширюється на фізичне використання і фізичний стан благ, а не на їх мінову вартість.

Висновок: Теоретичний аналіз прав власності дав змогу з'ясувати метод управління та координації використання економічних ресурсів у системі, що ґрунтується на приватній власності (системі вільного підприємництва). Основою цього аналізу є припущення про значущість переваг і два обмеження виробничих можливостей і можливостей обміну приватною власністю. Останні можуть обмінюватися за взаємно погодженими цінами за низьких витрат розробки умов надійних угод (контрактів). Формування такої системи, яка забезпечує координацію розсіяної інформації, зумовлює підвищення доступності благ; вони ціняться вище або витрати їх виробництва зменшуються. Мірилом цінності благ у цьому разі є сукупність прав власності на них, об'єктів обміну. Ця цінність не еквівалентна цінності такої самої кількості блага, що не перебуває у приватній власності (є, наприклад, власністю держави). Сильніші права є більш цінними, ніж менш сильні. Тому в обмін на пропонуване благо продавець вимагатиме більшу кількість благ, на які встановлені менш сильні права власності, порівняно з кількістю того самого блага, якщо права власності на нього були сильнішими.

Одержано 24.04.2015

УДК 336.225:340.130.5(477)

Євгенія В'ячеславівна Євкова,

студент групи ФКдср-14-1 ХНУВС

Науковий керівник: д-р екон. наук, проф. Носова О. В.

ПРОЦЕСИ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

На сучасному етапі перед Україною постає необхідність побудови принципово нової моделі взаємовідносин між центром та регіонами, удосконалення інструментарію регіональної політики, правового закріплення статусу регіону, формування принципів розмежування повноважень різних рівнів управління тощо. Сучасний етап розвитку суспільства характеризується

зростанням ролі регіонів як економічних агентів міжнародного рівня, безпосередніх учасників міжнародного поділу праці. На сьогодні регіональний розвиток також суттєво впливає і визначає темпи національного розвитку. І тому питання управління соціально-економічним розвитком на регіональному рівні є найбільш актуальними у більшості країн світу. Ставлення до розробки регіональної стратегії розвитку як до найважливішого заходу регіонального управління, який за самою своєю суттю має поєднувати перспективну та поточну діяльність, погоджувати дії між різними суб'єктами державного регулювання в інтересах зростання добробуту суспільства та підвищення показників регіонального розвитку, є безперечно домінуючим у сучасній державній регіональній політиці.

Поняття «регіон» виникло в науці для виділення окремих територій за певною ознакою: історичною, географічною, етнічною, геологічною, адміністративно-територіальною, функціональною, економічною. Сучасні теорії розглядають регіон як систему, зокрема як локальну соціально-економічну систему, агломеровану систему, політичну систему, а також як регіон-квазідержаву, регіон-квазікорпорація, регіон-ринок.

Надмірна концентрація зусиль і фінансових ресурсів на відновленні докризової динаміки базових галузей як основи виробництва та експорту призвели до того, що промислові регіони України виявилися безпрецедентно залежними від нестабільної ситуації на зовнішніх ринках.

Фіскальний розрив Державного бюджету України на 2014 р. оцінено у суму 289,8 млрд грн. У тому числі: 71,6 млрд грн – запланований попереднім урядом дефіцит Державного бюджету на 2014 р. Орієнтиром політики реформ в Україні на майбутню перспективу має стати пріоритетний розвиток внутрішнього ринку, збільшення глибини переробки сировини і зростання частки виробництва інвестиційних та споживчих товарів. Докорінного перегляду потребує система стимулів економічного зростання на рівні регіонів. В основу політики диверсифікації регіональної економіки має бути покладено мотивуючу роль держави щодо розвитку у регіонах видів діяльності, альтернативних традиційним; розвиток внутрішнього ринку та товарного виробництва регіональних виробників (як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках, сприяння імпортозаміщенню); збалансування галузевої структури капіталовкладень та пошуку нових «точок» залучення інвестиційних ресурсів на регіональному рівні.

Основний та незмінний пріоритет регіональної політики ЄС – зменшення регіональних диспропорцій та вирівнювання основних показників соціально-економічного розвитку на місцях. В Україні реформування системи місцевого самоврядування, децентралізацію державного управління регіональним розвитком проголошено одним з базових пріоритетів державної регіональної політики. Практична реалізація ініціатив ЄС щодо підтримки (стимулювання) регіонального розвитку в Україні ставить за мету зростання конкурентоспроможності

регіонів, сприяння вирівнюванню соціального, економічного та територіального розвитку.

Одержано 24.04.2015

УДК 336.225:340.130.5(477)

Андрій Володимирович Літвінов,

студент групи ФНдср-13-1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. екон. наук, доц. Маковоз О. С.

АНАЛІЗ ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ПОДАТКОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ В УКРАЇНІ

З метою забезпечення сталого економічного розвитку усі країни світу активно використовують інструменти податкової системи як «вбудованого регулятора». У цьому сенсі не є винятком і Україна, де пошук і застосування ефективних податкових інструментів розглядається як невід'ємна передумова і потужний засіб реформування національної економіки. Теорія і практика свідчать, що податки є ефективним інструментом економічної політики уряду в системі регулювання виробничого та відтворювального процесів. Однак тривалий час податки розглядалися виключно як фіскальний інструмент та нехтувалася їхня здатність впливати на перерозподіл обмежених матеріальних і фінансових ресурсів.

Податкова система повинна виражати інтереси держави, оскільки кошти, які справляються у вигляді податкових платежів, повинні бути збалансованими з витратною частиною бюджету держави, а останні повинні відображати загальносуспільні витрати, необхідні для виконання нею своїх функцій. Тому загальний розмір податкових платежів повинен визначатись обсягом суспільно необхідних потреб і тих функцій, які виконує держава. У сучасних умовах господарювання в Україні формується ліберальна податкова система, що передбачає помірний рівень податкового навантаження на працю і капітал, створення сприятливих умов для розвитку бізнесу та збільшення доходів усіх верст населення. Уряд України дотримується Концепції реформування податкової системи, що заключається в:

І. Сталому економічному зростанню за рахунок збільшення інвестиційної привабливості економіки України, детінізації економіки, розвитку внутрішнього виробництва та конкурентоспроможності українських товарів і послуг на світовому ринку шляхом:

- зниження загального податкового навантаження на економіку;
- створення ефективного процесу підготовки податкової звітності та зменшенню часу, необхідного для її підготовки;
- спрощення системи адміністрування податків і зборів;

II. Забезпеченню балансу інтересів загальнодержавного управління і місцевого самоврядування на основі фінансової самостійності кожного з них.

Зі вступом у дію 1 січня 2015 р. норм закону України від 31 липня 2014 року № 1621-VII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України» в частині системи електронного адміністрування ПДВ. На сьогодні головним гаслом реформування податкової системи України – це податкова справедливість. На першому етапі вже удвічі скоротили кількість агентств, які здійснюють контрольні функції, і кількість функцій, по яким перевіряють суб'єктів підприємництва. Важливим кроком також стала податкова реформа, яка, зокрема, передбачає скороченні удвічі податків та зборів – з 22 до 9. Серед конкретних рекомендацій в цьому напрямку: відмова від списання та реструктуризації податкової заборгованості; визначення чітких пріоритетів застосування податкових пільг; оптимізація податкового адміністрування зі скороченням кількості податкових перевірок, а також переорієнтація вектора податкового регулювання і стимулювання з виробничо-комерційної спрямованості на соціальну шляхом перерозподілу податкового тягаря між різними за доходом верстами населення. Ефективне використання інструментів податкового регулювання надасть можливість Україні скоріше обійняти гідне місце у європейському просторі.

Одержано 29.04.2015

СЕКЦІЯ 8
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ДІЯЛЬНОСТІ ОВС

*НАУКОВИЙ ГУРТОК
КАФЕДРИ СОЦІОЛОГІЇ ТА ПСИХОЛОГІЇ
ФАКУЛЬТЕТУ ПРАВА ТА МАСОВИХ КОМУНІКАЦІЙ*

УДК 159.923.3

Наталія Костянтинівна Горбик,

студент групи ПСдср-11-2 ХНУВС

Науковий керівник: канд. мед. наук Штриголь Д. В.

ОСОБЛИВОСТІ ЖИТТЄСТІЙКОСТІ ОСІБ
З РІЗНИМ РІВНЕМ АНТИЦИПАЦІЇ

Антиципація в перекладі з латині означає «бачити вперед». Антиципація – це здатність діяти і приймати ті чи інші рішення з певним тимчасово-просторовим випередженням щодо очікуваних, майбутніх подій. Антиципаційна спроможність пов'язана з властивостями особистості, які є ознаками психологічного здоров'я. Дані про те, як співвідноситься антиципація і життєстійкість відсутні. Дослідження цього питання важливо в сучасних умовах, які характеризуються погіршенням психологічного здоров'я, що викликано глибокими соціальними, політичними, економічними та культурними змінами в суспільстві.

Інтерес до дослідження антиципації пов'язаний з профілактикою невротичних розладів. Слід визнати, що антиципаційна спроможність є продуктом соціалізації і, отже, на її формування істотний вплив роблять стереотипи поведінки, які мають відображення в поняттях «здорового глузду» та каузальної атрибуції.

Антиципація пов'язана з властивостями особистості, які є ознаками психологічного здоров'я, і має взаємозв'язок з життєстійкістю. Життєстійкість – це здатність людини долати труднощі і перешкоди, виходячи з них більш сильною і досвідченою. Життєстійкість грає роль в успішному протистоянні стресовій ситуації. Антиципаційна спроможність сприяє підтримці психічного та психологічного здоров'я, так як у антиципаційно спроможній особистості є життєстійкі переконання, які надають життю цінність і сенс у будь-яких обставинах. Життєстійкі переконання, з одного боку, впливають на оцінку ситуації – завдяки готовності активно діяти і впевненості в можливості впливати на ситуацію – вона сприймається як менш травматична. З іншого боку, життєстійкість сприяє активному подоланню труднощів.

За результатами вивчення антиципаційної спроможності, було виявлено наступне: з загальної вибірки досліджуваних студентів (41) у 15 виявлена антиципаційна неспроможність, що говорить про їх недостатню спроможність прогнозувати майбутнє. У 26 досліджуваних рівень антиципації в межах норми, що свідчить про їх спроможність прогнозувати своє майбутнє.

Було встановлено, що незалежно від рівня антиципації студенти переконані в тому, що залученість в події дає максимальний шанс знайти щось цікаве для особистості, та отримувати задоволення від власної діяльності. Це свідчить про те, що студенти з антиципаційною неспроможністю також отримують задоволення від власної діяльності, відчують себе впевненими. Також було встановлено, що досліджувані обох груп переконані в тому, що все те, що з ними трапляється, сприяє розвитку. Студенти розглядають життя як спосіб набуття досвіду, знань незалежно від рівня антиципації.

Антиципаційно спроможні студенти в більшій мірі переконані в тому, що здатні впливати на результати того, що відбувається з ними, їхнім життям. Для студентів з антиципаційною неспроможністю більш характерною є переконаність у відчутті «безпомічності» в стресових ситуаціях.

Антиципаційно неспроможні студенти мають менший рівень життєстійкості в непередбачуваних ситуаціях. Можна припустити, що це пов'язано з наявністю певного життєвого сценарію, якого намагаються дотриматись досліджувані з низьким рівнем антиципації. Будь-які раптові зміни можуть привести до стану фрустрації, що негативно впливає на психологічне здоров'я особистості. Поряд з тим, для антиципаційно спроможних студентів є характерним наявність декількох життєвих сценаріїв, варіантів розвитку подальших подій. Це підвищує впевненість у собі, переконаність у змогу впливати на ситуації, здатність долати труднощі і перешкоди.

Данні результати свідчать про те, що антиципаційно неспроможні студенти мають нижчий рівень життєстійкості, ніж антиципаційно спроможні. Це підвищує ризик виникнення в стресових ситуаціях внутрішнього напруження. Антиципаційно неспроможні студенти меншою мірою переконані у здатності впливати на результати того, що відбувається з ними, їхнім життям.

Одержано 22.04.2015

УДК 159.9

Яна Юрїївна Пиленок,

студент групи ПСдср-11-2 ХНУВС

Науковий керівник: канд. психол. наук, доц. Шевченко Л. О.

ОСОБЛИВОСТІ Я-КОНЦЕПЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ ОВС ПРИ РІЗНИХ ФОРМАХ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Сучасне суспільство ставить перед органами правопорядку складні завдання, вирішення яких вимагає поліпшення результатів індивідуальної і групової

діяльності співробітників ОВС, перш за все за рахунок професійної майстерності. Ефективність виконання працівником посадових обов'язків, багато в чому зумовлювана якістю його професійної підготовки, залежить і від психологічних особливостей відношення людини до своєї професії, його усвідомлення самого себе як професіонала.

Я-концепція – динамічна система представлень людини про саму себе, в яку входить як власне усвідомлення своїх фізичних, інтелектуальних і інших якостей, так і самооцінка, а також суб'єктивне сприйняття зовнішніх чинників, що впливають на дану особу. Складову, пов'язану з відношенням до себе або до окремих своїх якостей, називають самооцінкою, або прийняттям себе. Я-концепція, по суті, визначає не просто те, що є індивід, але і те, що він про себе думає, як дивиться на свій професійний початок і можливості розвитку в майбутньому.

Актуальністю дослідження особливостей Я-концепції співробітників ОВС при різних формах професійної підготовки, полягає в недостатньою теоретичною розробленістю даної проблеми в юридичній психології і необхідністю підвищення ефективності підготовки кадрів для органів внутрішніх справ.

Мета дослідження – вивчити особливості Я-концепції співробітників ОВС при різних формах професійної підготовки.

Задачі:

Для дослідження були обрані такі методики як: професійна ідентичність (Дж. Марсія), тест «Рівень домагання» В. Гербачевського, вивчення загальної самооцінки (Г. Казанцева), тест-опитувальник само відношення (В. Столін, С. Пантелєєв).

В якості статистичного методу використовувався t-Стюдента і кутове перетворення Фішера.

Вибірку склали 40 осіб (20 осіб – курсанти первинного навчання ХНУВС, 20 осіб – курсанти 2–3 курсу ХНУВС).

Згідно отриманих даних проведеного дослідження ми бачимо, що курсанти первинної підготовки упевнені в правильності прийнятого і усвідомленості вибору подальшого професійного розвитку, більш організовані в своїй діяльності, що може бути пов'язане з тим вони вже безпосередньо працюють в органах правопорядку. Також у них високий рівень самооцінки, вірно, реагують на критику і зрідка вагаються в своїх рішеннях, відсутній «комплекс неповноцінності».

Курсанти 2–3 курсу, роздумують про можливі варіанти професійного розвитку, приміряють на себе різні професійні ролі. Це може бути пов'язано з тим, що вони знаходяться лише на усвідомленні і становленні свого професійного майбутнього. Також інколи можуть перевищувати оцінку своїх можливостей, чекають до себе, позитивнішого, відношення інших. Це можливо пов'язано з тим, що вони ще не стикалися з реальним відношенням людей в своїй майбутній професії.

Випробовувані однаково проявляють ініціативу і винахідливість при вирішенні поставлених перед собою завдань, адекватно оцінюють результати своєї діяльності, позитивно відносяться до себе і приймають своє «Я», виявляють інтерес до своєї діяльності, притаманно ставити перед собою все більш і більш важкі цілі в однотипній діяльності, для досягнення будь-якої мети мобілізують всі свої зусилля на досягнення прийнятного результату.

Також, випробувані обох груп очікують позитивної оцінки від оточуючих. Це може бути пов'язано з тим, що їм хочеться бути соціально схвалюваними, оскільки в нашому суспільстві більшість людей негативно відгукується про роботу органів правопорядку.

Одержано 22.04.2015

УДК 159.923.3

Валерія Володимирівна Регішевська,

студент групи ПСдср-11-2 ХНУВС

Науковий керівник: канд. психол. наук, доц. Шевченко Л. О.

УЯВЛЕННЯ ПРО СІМЕЙНО-ШЛЮБНІ ВІДНОСИНИ У ЧОЛОВІКІВ РІЗНИХ ВІКОВИХ КАТЕГОРІЙ

Інтерес суспільства та науковців до інституту сім'ї та шлюбу не втрачає актуальності і пов'язано це з тим, що сім'я є основою людської життєдіяльності, а стабільність суспільства і ієрархія його внутрішніх зв'язків залежить від сім'ї.

Загальновизнано, що в останні десятиліття в суспільстві підвищується роль активної особистості, тобто мова йде про вплив на стабільність сім'ї суб'єктивного чинника, обумовленого рівнем свідомості, ступенем підготовленості молоді до шлюбу і сімейного життя.

Теоретичною основою стали соціально – психологічні дослідження проблем сучасної сім'ї, якими займалися А. І. Антонов, М. Ю. Арутюнян, С. І. Голод, О. В. Здравомислова, Л. Б. Шнейдер, Е. М. Лерняк.

Незважаючи на велику кількість досліджень в області сімейної психології, такий феномен як уявлення про сімейно-шлюбні відносини залишається досить невивченим. Більше того, у вітчизняній практиці робота з сім'ями спиралася на раціональний підхід, який не завжди дозволяв виявити причинний обумовленість багатьох ірраціональних особливостей поведінки людини, його взаємодії з оточуючими, в тому числі в колі сім'ї. Ситуація змінилася, коли з'явилася можливість конструктивного сприйняття і використання теоретичних і емпіричних даних, накопичених різними напрямками світової психології, зокрема психоаналітичними, що досліджують несвідому мотивацію поведінки людини.

Нами були проаналізовані три компоненти любові по Р. Стенбергу і визначено, що за усіма шкалами є значні відмінності між групами.

Чоловікам віком від 26 до 36 років властиві більш особливості за шкалами «Близькість» та «Відданість». Це скоріш за все пов'язано з тим, що старші чоловіки довше живуть зі своїми другими половинами та мають сім'ї. Це говорить про те, що їм більш властиве почуття взаємної прихильності і тісні узи, що виникають при любовних відносинах. А чоловікам віком від 18 до 23 років особливості по шкалі «Пристрасть». Пристрасть є мотиваційними компонентом любові. Проявляється у вигляді бажання з'єднатися з коханим, чим і обумовлено статеве збудження і прагнення до сексуальних відносин. Так, цей компонент включає фізичний потяг, сексуальні відносини і пов'язані з ними аспекти любовних відносин.

Також ми проаналізували рольові очікування і домагання у шлюбі чоловіків. Ми можемо сказати, що чоловікам віком від 18 до 23 років більш властиві очікування щодо таких сфер: емоційна та зовнішній вигляд свій та партнера. Для чоловіків віком від 26 до 36 років є вираженими очікування, щодо соціальної активності, батьківських обов'язків та господарсько-побутових функцій.

Ми визначили, що жорсткість та опора на свої сили більш властива чоловікам віком від 26 до 36 років, а прийняття безособової сексуальності більш властиво чоловікам від 18 до 23 років. Ми визначили, що групі чоловіків віком від 26 до 36 років значно більше притаманні маскулінні ознаки. Це можна пояснити віком та більшою сформованістю чоловіка, як особистості та професіонала.

Ми проаналізували результати анкетування «Рівень сформованості шлюбно-сімейних уявлень». Було визначено, що у юних чоловіків ще не дуже сформоване поняття сім'ї та пріоритетності в ролях між партнерами. У зрілих чоловіків вже більш чітко є уявлення про те, якою повинна бути їх дружина. Основний висновок, який був нами зроблений, це те, що більш старші чоловіки мають більш сформовані погляди та уявлення про сімейно-шлюбні відносини.

Одержано 22.04.2015

УДК 159.9

Євгенія Вікторівна Святна,

студент групи ПСдср-11-1 ХНУВС

Науковий керівник: Нелюба-Касьянова Т. М.

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДІТЕЙ ІЗ СІМЕЙ БАТЬКІВ-АЛКОГОЛІКІВ

Батьківська сім'я відіграє величезну роль у житті кожної людини. Саме в родині люди засвоюють норми, цінності, стереотипи поведінки, які вони використовують протягом всього свого життя і, в свою чергу, передають своїм дітям. У формуванні особистості дитини сім'я відіграє одну з вирішальних

ролей, і на кожному віковому етапі значення сім'ї змінюється й набуває свої специфічні особливості.

Всі сім'ї з наявністю хворого алкоголізмом (назвемо їх скорочено алко-гольними) є дисфункціональними. Причинами дисфункціональності можуть бути й інші стресові події, крім алкоголізму. Але алкогольна сім'я завжди дисфункціональна. Несприятливі сімейні обставини створюють передумови для розвитку неврозів у дітей, таких як нічні страхи, тривожність, які зумовлені постійним емоційним напруженням.

Метою роботи було вивчити психологічні особливості дітей із сімей батьків з алкогольною залежністю.

У контексті дослідження показується, як характер дисфункціональних відносин в алкогольній родині формує специфічні особистісно-психологічні особливості у дітей алкоголіків.

У дослідженні взяли участь дві групи дітей раннього юнацького віку по 20 чоловік, віком від 15 до 17 років.

Порівнюючи результати двох груп можна сказати, що між ними є істотні відмінності: діти, які виростили в функціональних сім'ях, за своїми психологічними особливостям і поведінці значно відрізняються від дітей, які виростили в дисфункціональній родині з алкогольною залежністю.

Хронічна травмуюча психіку ситуація в сім'ї, несприятливо відбивається на здоров'ї всіх її членів. У таких сім'ях складаються умови, що робить неможливим повноцінне виховання й навчання дітей. Вивчення дітей батьків, що зловживають алкоголем, показало, що пияцтво, навіть у найбільш невинній формі, чинить негативний вплив на фізичний і психічний розвиток дитини.

Перш за все, діти з сімей алкоголіків дуже вразливі. Дитина довго пам'ятає образу, страх, повертається своїми переживаннями в минуле і не може так легко, як інші, відштовхуватися у своїх діях і вчинках від справжнього. Майже всі діти алкоголіків не можуть ідентифікувати або виразити свої почуття.

Особистісні якості дітей з алкогольних сімей можна охарактеризувати наступним чином: ці діти замкнуті, вони не люблять говорити про свої проблеми, потайливі, не схильні до емоційно теплим відносинам. Для них характерні підозрілість, злостивість. Такі діти не довіряють собі, тривожні, невпевнені, нерішучі. Такі діти звикають чекати схвалення. Ставши дорослими, діти не вміють насолоджуватися власним життям, так як звикли нести відповідальність і за молодших братів і сестер, і за батьків, тобто постійно перебувають у емоційному напруженні, постійно несуть відповідальність за когось.

Дітям з алкогольних сімей характерна невпевненість у собі і власних силах, невміння розбиратися у своїх емоціях, розпізнавати і реагувати на них. Їм важко вступати в інтимно-особистісні стосунки з людьми і тривалий час їх підтримувати. Невміння конструктивно вирішувати проблемні і конфліктні ситуації, нереалістичний погляд на життя приводять їх до невдалих спроб взаємодіяти з навколишнім світом. Це визначає схильність до психосоматичних розладів.

Таким чином, все це є яскравим показником того, як характер дисфункціональних відносин в алкогольній родині формує специфічні особистісно-психологічні риси у дітей алкоголіків, а саме низьку самооцінку, не адаптивне оволодіння поведінкою, які зберігаються і продовжують свій вплив у дорослому житті.

Одержано 22.04.2015

УДК 159.9

Світлана Сергіївна Співак,

студент групи ПСдб-14-1м ХНУВС

Науковий керівник: Форотинська О. В.

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ЕМОЦІЙ ТА КОПІНГ-СТРАТЕГІЙ ОСОБИСТОСТІ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ СИТУАЦІЯХ (НА ПРИКЛАДІ ІСТОРИЧНОЇ ПОДІЇ МАЙДАНУ)

Актуальність вивчення взаємозв'язку емоцій та копінг-стратегій у екстермальній ситуації обумовлена різким стрибком емоційної напруги в кризовий для України період. Події Майдану, загрози війни, АТО змінили емоційний фон українців кардинально. Українцям доводиться стикатись з такими ситуаціями або загрозами таких ситуацій, які заздалегідь здавались неможливими. Накал емоцій українців щодо останніх подій є дуже високим. Такі емоційні переживання, на нашу думку, повинні впливати на їх поведінку, зокрема на копінг-стратегії. Тому ми обрали взаємозв'язок емоцій та копінг-стратегій у екстермальній ситуації в країні – у якості тематики нашого дослідження.

Мета дослідження – вивчити взаємозв'язок емоцій та копінг-стратегій особистості в екстремальних ситуаціях (на прикладі історичної події Майдану).

Задачі:

Для дослідження були обрані наступні методики: шкала диференційних емоцій К. Ізарда, Діагностика стратегій імпульсивної поведінки в конфліктних ситуаціях; Методика Е. Неїм.

Достовірність отриманих даних забезпечувалась методом математичної статистики – кореляційним аналізом.

У дослідженні взяли участь 40 осіб віком 20–42 роки, студенти та працюючі. Дослідження проводилось у березні 2014 року.

Взаємозв'язок емоцій відносно ситуації Майдану з копінг-стратегіями наступний.

Емоція радості позитивно вплинула на раціональні дії та негативно на обережність, збереження самовладання й установку власної цінності.

Інтерес позитивно вплинув на упокорення та негативно на показник агресивності.

Здивування позитивно вплинуло на заспокоєння, активне уникання та альтруїзм. Негативно ж вплинуло на гумор, поетапність дій, ігнорування, дисимуляцію й розгубленість.

Горе позитивно вплинуло на співпрацю та негативно на само-зміну й альтруїзм.

Внаслідок збільшення горя, громадяни почали більше співпрацювати один з одним. Через горе громадяни були спустошені та не мали змоги до само-зміни. Також зі збільшенням горя люди менше вдаються до безкорисливого прагнення до діяльності на благо інших, вони більш замикаються у собі та через це намагаються допомагати тільки собі.

Гнів позитивно вплинув на розрядку, оцінку провини та альтруїзм. Негативний вплив був у пошуку допомоги, вираженні почуттів та поетапності дій.

Презирство позитивно вплинуло на раціональність дій, позитивне мислення, відволікання, установку власної цінності й додачу сенсу. Негативно ж воно впливає на дисимуляцію, розгублення та ігнорування.

Страх вплинув позитивно на гумор, віру, наполегливість, відчуження та емоційну розрядку, негативно – на фаталізм і протест.

Сором позитивно впливає на позитивне мислення, а негативно на подолання поза реальністю та поетапні дії.

Провина позитивно вплинула на поетапність дій та додачу сенсу, негативно вона впливає на відволікання, протест і активне уникання.

Через збільшення провини внаслідок подій Майдану, зменшився протест, досліджуванні надто спустошені цими емоціями, саме тому і показник протесту знижений, також через збільшення провини, зменшується активне уникання, тобто досліджувані більш сконцентровані щодо подій Майдану.

Одержано 22.04.2015

**НАУКОВИЙ ГУРТОК
КАФЕДРИ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ ФАКУЛЬТЕТУ
З ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ МІЛІЦІЇ
ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ ТА КРИМІНАЛЬНОЇ МІЛІЦІЇ
У СПРАВАХ ДІТЕЙ**

УДК 159.9

Анастасія В'ячеславівна Заднепрянська,

курсант групи ФГБ-13-5 ХНУВС

Науковий керівник: канд. психол. наук, доц. Харченко С. В.

**ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ МЕХАНІЗМІВ
ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАХИСТУ ТА КОГНІТИВНИХ СТИЛІВ
В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ**

Механізми психологічного захисту забезпечують регулятивну систему стабілізації особистості. Психологічний захист спрацьовує певним способом при виникненні негативних, психотравмуючих переживань та багато в чому визначає поведінку особистості, яка усуває психічний дискомфорт та тривожну напругу. Першими виникають психологічні захисти, які пов'язані з перцептивними процесами – невідання, нерозуміння, потім захисти, пов'язані з пам'яттю (забуванням), – витиснення й придушення, – і нарешті, захисти, пов'язані з мисленням, уявою й переоцінкою інформації, – інтелектуалізація. Психологічні захисні механізми спотворюють або фальсифікують дійсність, що обумовлює необхідність розгляду питання щодо місця системи механізмів психологічних захистів в когнітивній діяльності суб'єкта.

Вибірковість уваги виключає травмуючу інформацію, людина від неї ухиляється, ігноруючи те, що підвищує її тривогу. Відхилення здійснюється на стадії сприйняття, і чим ближче, що травмує матеріал, до усвідомлення, тим більше опір – людина буквально сліпне й глухне, не сприймаючи очевидного [6, с. 275]. Уникання може здійснюватися й другим шляхом – ігноруванням не самої неприємної події, а тільки його тривожного змісту. Така форма заперечення виникає в період розвитку мови.

Загалом, думка про те, що захисні механізми спотворюють або фальсифікують дійсність представлена в роботах багатьох авторів, що обумовлює необхідність розгляду питання щодо місця системи механізмів психологічних захистів в когнітивній діяльності суб'єкта.

Метою дослідження було вивчення особливостей взаємозв'язків механізмів психологічного захисту та деяких когнітивних стилів курсантів.

В роботі були використані наступні психодіагностичні методики: опитувальник індекс життєвого стилю, методика «Приховані фігури» (модифікація Л. Терстоуна), методика «Інтелектуальна лабільність», тест Гарднера, а

також r_s – критерій рангової кореляції Спірмена. В дослідженні прийняли участь курсанти ХНУВС у кількості 38 осіб (22 дівчини та 16 юнаків).

В роботі виявлено існування певних взаємозв'язків характеру використання механізмів психологічних захистів і когнітивних стилів в юнацькому віці. Аналітичність суб'єкта вірогідно пов'язана з інтенсивністю використання таких механізмів психологічних захистів як регресія, заміщення й реактивні утворення. Такий когнітивний стиль як синтетичність був пов'язаний в обстеженій вибірці з використанням витиснення як провідного механізму психологічного захисту. Ригідність пізнавального контролю й полезалежність тісно пов'язані з інтенсивністю використанням суб'єктом таких механізмів психологічних захистів як регресія, заміщення, компенсація й проекція.

Отримані в дослідженні результати розширюють уявлення про механізми психологічного захисту. В подальшому необхідним є проведення факторного аналізу отриманих емпіричних даних.

Одержано 07.04.2015

УДК 159.964

Інга Сергіївна Лежух,

курсант групи ФГБ-13-5 ХНУВС

Науковий керівник: канд. психол. наук, доц. Доценко В. В.

ДЕЯКІ ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ГОТОВНОСТІ ПРАВООХОРОНЦІВ ДО ДІЙ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ

Професійна діяльність працівників правоохоронних органів досить часто відбувається в напружених, конфліктних ситуаціях небезпечних для життя, в тому числі пов'язаних із застосуванням вогнепальної зброї.

Психологічна готовність працівників органів внутрішніх справ до дій в екстремальних умовах є метою й результатом психолого-педагогічної підготовки. Психологічна готовність правоохоронців до діяльності в екстремальних умовах визначена як сукупність якостей і властивостей особистості, які зумовлюють стан змобілізованості психіки, що забезпечує налаштованість на найбільш доцільні, активні та рішучі дії в складних або небезпечних умовах виконання службових обов'язків.

В проведеному емпіричному дослідженні з'ясовано, що для майбутніх правоохоронців притаманним є гармонійний профіль саморегуляції поведінки середнього рівня розвитку, що характеризується приблизно однаковим рівнем розвитку усіх показників саморегуляції і може бути передумовою успішності у тих видах діяльності, що мають підвищені вимоги до регуляції діяльності.

У працівників ОВС, визначено типовий профіль саморегуляції поведінки середнього рівня розвитку, що характеризується високим рівнем розвитку процесів планування і програмування дій, у порівнянні з моделюванням значущих

умов досягнення мети і оцінюванням результатів. Люди з даним профілем вміють планувати власні життєві перспективи, проте, у них спостерігаються труднощі у виділенні головних цілей, їм важко приймати рішення самостійно, звідси вони не можуть визначитися з планами на майбутнє. Недостатня пластичність планів і програм нерідко призводять до того, що у них виникають труднощі з реалізацією і перебудовою планів при швидких змінах ситуації. Проте, слід зазначити, що висока розвиненість планування і програмування дій дозволяє компенсувати недостатню розвиненість процесу моделювання, зняти зайву напруженість за рахунок того, що ситуації заздалегідь продумуються, відбираються способи дій, аналізується тактика поведінки в екстремальній ситуації.

У учасників дослідження був діагностований високий рівень психологічної стійкості та стан оптимальної адаптованості особистості до екстремальних умов діяльності. Разом з цим, у них виявлено лише середній рівень розвитку психологічної готовності до екстремального виду діяльності.

Визначено, що у працівників ОВС статистично достовірно краще розвинені здатності до: ефективного використання внутрішніх ресурсів організму і особистості для ефективного виконання поставлених завдань в напружених умовах; оперативного планування, удосконалення набутих алгоритмів професійних дій; самообілізації, в основі якої лежить вольове зусилля.

Перспективою подальшої роботи є розробка програми професійно-психологічної підготовки правоохоронців до діяльності в екстремальних умовах основі новітніх ефективних психо-тренінгових технологій.

Одержано 07.04.2015

УДК 159.96

Юлія Романівна Савчук,

курсант групи ФГБ-13-5 ХНУВС

Науковий керівник: канд. психол. наук, доц. Харченко С. В.

СТРЕСОСТІЙКІСТЬ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

Служба в правоохоронних органах в усьому світі традиційно відноситься до видів професійної діяльності з високим рівнем емоційно-стресових навантажень. Екстремальний характер діяльності співробітників міліції, негативний вплив кримінального середовища, для якого характерні зовсім інші норми, цінності, ідеали, високе нервово-психічне навантаження у зв'язку з високою відповідальністю за результати роботи висувають високі вимоги до стресостійкості та психологічних якостей особистості, що забезпечує адекватну стрес-поведінку.

Стресостійкість співробітників органів внутрішніх справ визначається сукупністю особистісних якостей, що дозволяють людині переносити значні інтелектуальні, вольові та емоційні навантаження, зумовлені особливостями професійної діяльності, без особливих шкідливих наслідків для діяльності, і свого здоров'я. Відмінності у прояві різних рівнів стресостійкості обумовлюються специфічним поєднанням якісних й кількісних характеристик особистості, які складають комплекс когнітивних, інтелектуальних, емоційних, особистісних та інших властивостей особистості, пов'язаних зі стресостійкістю, і відповідають вимогам спеціальності.

Стійка поведінка співробітників в умовах стресу (стресостійкість) є одним з важливих психологічних чинників забезпечення надійності, ефективності та успіху професійної діяльності як індивідуальної, так і спільної. Профілактика стресів за допомогою розвитку у співробітників досить високого рівня стресостійкості є першорядним завданням психологів, що спеціалізуються на психологічному забезпеченні професійної діяльності співробітників органів внутрішніх справ.

Використання заходів з профілактики стресових станів співробітників органів внутрішніх справ сприяє вдосконаленню їх підготовки до виконання завдань професійної діяльності, а також підтримці на оптимальному рівні показників психічного здоров'я. Основним завданням психологічної підготовки працівників правоохоронних органів з цього приводу є:

а) формування в особового складу навичок психологічної саморегуляції; мобілізація військовослужбовців Національної гвардії України і співробітників ОВС на психофізичну активність і самовідданість у складних умовах несення служби;

б) створення передумов для ефективної реалізації особовим складом системи професійних знань, умінь, навичок в умовах, відповідних реальних ситуацій;

в) згуртована і злагоджена дія колективів співробітників органів внутрішніх справ.

Проблема психологічної стійкості особового складу підрозділів органів внутрішніх справ до стресу є професійно значущою, так як від неї багато в чому залежить ефективність оперативно-службової діяльності. Важливим стає підвищення рівня стресостійкості співробітників органів внутрішніх справ.

Одержано 07.04.2015

УДК 159.9

Маргарита Анатоліївна Ткаченко,

курсант групи ФГБ-13-5 ХНУВС

Науковий керівник: канд. пед. наук, доц. Гіренко С. П.

ОСОБИСТІСНІ ДЕТЕРМІНАНТИ СТРЕСОСТІЙКОСТІ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКА ОВС

Професійна діяльність працівників охоронних структур характеризується постійним впливом значного числа стрес-чинників і надає підвищені вимоги до психологічних якостей, що забезпечують стресостійкість особистості, детермінують способи подолання стресу в стресогенних ситуаціях і, як наслідок ефективність діяльності в екстремальних умовах. Часто на працівника міліції покладається обов'язок вирішення завдань в складних, екстремальних ситуаціях, пов'язаних з бойовими діями (прикладом на сьогодні є проходження служби в зоні АТО), масовими заворушеннями (наприклад, події весни – осені 2014 року в Одесі, Харкові, Києві), суспільними сутичками з можливими та реальними жертвами. Основними психологічними стрес-стимулами тут є: загроза загибелі, важкого поранення, полону, терористичного акту, застосування зброї «на ураження». Окремо слід відзначити в якості стрес-стимулу ситуації масових заворушень, агресивну поведінку натовпу, конфлікти та провокації, образи працівників ОВС та погрози на їх адресу з боку радикально налаштованих протестувальників.

Стрес (від англ. stress – тиск, напруга) виступає як стан індивіда, що виникає як відповідь на різноманітні екстремальні види впливу зовнішнього та внутрішнього середовища, що виводять із рівноваги фізичні або психологічні функції людини, тобто, неспецифічна реакція організму у відповідь на дуже сильну дію подразника зовні, яка перевищує норму. Щоб подолати стрес кожна людина використовує власні стратегії (допінг-стратегії подолання) на основі особистісного досвіду та психологічних резервів (особистісні ресурси або допінг-ресурси).

Термін «стресостійкість» в психології трактується як поєднання особистісних якостей, які дозволяють людині протистояти психологічним перевантаженням без негативних наслідків для своєї психіки і оточуючих. Стресостійкість особистості залежить від багатьох факторів, а саме: типу та якості стресорів, особистісних властивостей, компетентності в подоланні навантажень та як складна інтегральна властивість особистості, взаємозв'язана з системою елементів, представлених комплексом інтелектуальних, когнітивних, емоційних і особистісних якостей, які забезпечують індивідові можливість переносити значні розумові, фізичні, вольові та емоційні навантаження, зберігаючи ефективність функціонування у стресогенній ситуації.

Таким чином, стресостійкість особистості розглядається як структурно-функціональна, динамічна, інтегративна властивість особистості, як результат

трансактного процесу зіткнення індивіда зі стресогенним фактором що включає об'єктивну характеристику ситуації та вимоги до особистості. Стресостійкість забезпечує збереження нормальної працездатності, необхідний ступінь адаптації до впливу екстремальних факторів середовища і професійної діяльності, збереження здатності до соціальної адаптації і значущих міжособистісних зв'язків, забезпечення успішної самореалізації, досягнення життєвих цілей та адаптивного потенціалу працездатності.

Одержано 08.04.2015

**НАУКОВИЙ ГУРТОК
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН
НАУКОВОГО ІНСТИТУТУ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ КРИМІНАЛЬНОЇ МІЛІЦІЇ**

УДК 123.1

Яна Євгенівна Боторова,

курсант групи ІКМ-13-6 ХНУВС

Науковий керівник: канд. філос. наук Грищенко Н. В.

ПРОБЛЕМА СВОБОДИ В ФІЛОСОФСЬКОМУ ДИСКУРСІ

Проблема свободи в філософії осмислюється, як правило, по відношенню до людини та її поведінки. Жодна філософська проблема, напевно, не мала настільки велике соціальне і політичне звучання в історії суспільства, як проблема свободи.

Конкретним матеріальним носієм свободи, її суб'єктом, завжди є особа, а відповідно і ті спільноти, в які вона включена – нації, соціальні групи, класи.

Рішення антиномії «свобода чи необхідність» в історії філософії залежало від того, до якого з напрямків тяжіли ті або інші філософи – до есенціалізму (від лат. *essentia* – сутність) чи екзистенціалізму (від лат. *existentia* – існування), тобто від того, що для них було первинним, вихідним – сутність чи існування. Для тих, хто дотримувався першого напрямку, свобода була лише проявом, конкретним втіленням необхідності, інші ж розглядали свободу як первинну реальність людського життя, тоді як необхідність трактували як абстрактне поняття.

Стародавні філософські погляди на свободу пов'язувались з ідеєю призначення людини в світі, її долею. У розвинених монотеїстичних релігіях уявлення про свободу пов'язувалось з благодаттю. Ці образи узагальнені у філософському уявленні про свободу як пізнану необхідність (Т. Гоббс, Б. Спіноза, Г. В. Ф. Гегель

У класичній філософії свобода – це характеристика дії, вчиненої: а) зі знанням і розумінням об'єктивних обмежень, б) за власною волею; в) в умовах вибору можливостей, г) в результаті правильного (належного) рішення: завдяки розуму людина здатна здійснювати свій вибір, відхиляючись від зла і схиляючись до добра.

Філософ середньовіччя Августин Блаженний стверджував, що свобода є позитивна (праведна) і негативна (гріховна). Вказуючи на відмінність негативної та позитивної свободи, Кант саме в позитивній свободі вбачав дійсну людяність і цінність. Кант показав, що свобода вибору підноситься над причинністю природи. Людина вільна як істота, що належить до ноуменального світу, і одночасно невольна як істота, що належить до феноменального світу фізичної причинності. Моральна свобода – не в ставленні до необхідності, а в тому, як приймаються рішення.

У новоєвропейської філософії (Г. Гроцій, Т. Гоббс, С. Пуфендорф, Дж. Локк) обґрунтовується поняття свободи як політико-правової автономії громадянина. У такому розумінні свобода протиставляється розбещеності і безмежній самостійності воління.

Посткласична філософія виразно схиляється до переконання про етичну нейтральність по відношенню до розуму. Свобода проявляється як активність творчого «Я». Можливість розуму впливати на пристрасті (афекти) опосередкована дією волі, ірраціональної уяви і натхнення. Свобода не обмежується вибором між даними можливостями, але представляється виходом з кола даних і творчим проривом до нового. При вичерпаності інноваційних можливостей і завершеності творчості свобода може проявлятися у самовизначенні до смерті (А. Камю).

Як бачимо, погляди на свободу були і залишаються різними, але гармонійне співбуття людей завжди буде засновуватись на розумінні того, що свобода однієї людини закінчується там, де починається свобода іншої.

Одержано 28.04.2015

УДК 141.7:248.154

Олег Сергійович Генсьор,

курсант групи ІКМ-13-3 ХНУВС

Науковий керівник: канд. філос. наук Грищенко Н. В.

ПРОБЛЕМИ ЛЮДСЬКОГО СПІЛКУВАННЯ У СУЧАСНОМУ СВІТІ

Вибір даної теми обумовлений зростанням проблем, що виникають в сфері обміну інформацією та пізнанні світу.

Проблема людського спілкування завжди була в полі зору філософів. До неї звертались Арістотель, І. Кант, В. фон Гумбольдт, Ф. Шлейєрмахер,

М. де Унамуно... Теоретичним проблемам філософії спілкування присвячено дослідження сучасних філософів В. Вандишева, М. Кагана, О. Пономарьова, В. Соковніна та інших.

Людина не може жити без спілкування. Але якщо кілька століть тому переважало безпосереднє спілкування між людьми, то останнє сторіччя зробило домінуючим масове і опосередковане спілкування. Що стосується безпосередньої взаємодії, то слід зазначити, що збільшилася кількість вимушених контактів між людьми. Особливо це помітно у великих містах, де сам спосіб життя визначає неминучість контактів зовсім незнайомих людей один з одним. Поїздка на роботу в громадському транспорті, покупки товарів в магазині, перегляд вистав – все це способи проведення часу, які пов'язані з численними контактами. Особливість таких контактів полягає в тому, що, по-перше, вони численні; по-друге, поверхові. І те й інше не є критеріями якісного спілкування.

В останні 15 років особливо популярним стало віртуальне спілкування, яке дає нам безцінну можливість залишатися на зв'язку з тими, хто живе далеко від нас, і легко знайомитися з новими людьми, проте так само легко і припиняти будь-який контакт. Через це цінність таких зв'язків знижується в нашому сприйнятті: легко прийшло, легко пішло.

Багато засобів масової комунікації створюють ілюзію спілкування. Робота за комп'ютером або перегляд вечірніх телевізійних програм сприяють розвитку відчуття взаємодії з іншими. Соціологи визначили, що середня сучасна людина проводить біля телевізора близько 5 годин на добу. Це дуже небезпечна тенденція, оскільки у суб'єкта, що дивиться цікаву для нього інформаційну програму, створюється ілюзія присутності іншої людини і спілкування з нею. Але насправді ніякого спілкування не відбувається – це квазі-спілкування, тобто уявне спілкування. Приставка квазі (від лат. – Quasi) вживається перед словом для вираження сумнівності, удаваності явища. Якщо індивід систематично дивиться яку-небудь передачу, у нього створюється ілюзія знайомства з ведучими, відчуття, що він їх добре знає, хоча насправді – це лише стійке уявлення про телевізійний образ ведучих. Збільшення частки квазіспілкування у взаємодії людини з навколишнім світом – також одна з проблем сучасного спілкування.

Розвиток цивілізації, що визначає постійне вдосконалення засобів зв'язку і різноманітних каналів інформації, призводить до протиріччя між формою, засобами спілкування та його змістом. Цілком зрозуміло, що поверхневі, неглибокі, примусові контакти між людьми при їх різноманітності, збільшення частки квазіспілкування, а також переважання домінуючого масового і опосередкованого спілкування знижує його якість, що в кінцевому результаті призводить до спотворення його культури.

Одержано 28.04.2015

УДК 128

Денис Геннадійович Горєлов,

курсант групи ІКМ-13-6 ХНУВС

Науковий керівник: канд. філос. наук Грищенко Н. В.

СЕНС ЖИТТЯ ЛЮДИНИ У ФІЛОСОФСЬКОМУ ОСМИСЛЕННІ

Питання про сенс життя, будучи глибинною основою людської мотивації, найтіснішим образом пов'язане з розумінням специфіки людського існування, його природою й сутністю. У переломні епохи, співвіднесені з глибинними світоглядними кризами, ця проблема стає особливо гостро. Сьогодні, коли в Україні йде війна, знецінюються традиційні моральні цінності, проблема набуває особливої актуальності.

Важливим аспектом філософського осмислення людини є врахування об'єктивного процесу народження, життя і смерті. З давніх-давен людина намагалась якось досягнути цей вічний рух. У чому смисл природнього процесу народження, розвитку, зрілості, старіння і смерті як людини, так і будь-якого іншого організму? Це питання виникає як намагання виправдати свою присутність на Землі, свою долю й призначення. Знайшовши таке виправдання, людина може змиритися з думкою про конечність індивідуального буття. Таємниця людського існування полягає не в тому, щоб тільки жити (існувати), а й у тому, як і для чого (чи для кого) жити.

Сенс життя – це поняття, яке відбиває постійне прагнення людини співвідносити свої вчинки із системою суспільних цінностей, з вищим благом, щоб у такий спосіб набувати можливості виправдовувати себе у своїх власних очах, в очах інших людей чи перед авторитетом, Богом. Це проблема, яка постає перед людиною, коли вона відходить від щоденних практичних справ і тимчасових інтересів і усвідомлює, що життя конечне. Навіщо я живу, якщо є смерть? Питання про сенс життя виникає також, коли з різних причин вичерпалися ті смисли, якими людина жила до сьогоднішнього дня, і вона відчуває емоційну порожнечу і відсутність інтересу до чого б то не було.

Визначаючи поняття «сенс життя», потрібно підкреслити, що воно має, як мінімум, три «виміри». Перший – релігійний – пов'язана з розумінням «святості життя» як такого. Все живе (в т. ч. і у Всесвіті) має право на життя в силу самого факту народження. Ця вітальність є первинною для людини. Люди страждають, хворіють і вмирають, навколо достатньо зла і несправедливості. Все минуще. Однак у нашій душі присутні ідеї вічності, добра, справедливості та ідея Бога як джерела всіх вічних прекрасних начал. Сенс життя в тому, що існують Бог і безсмертна душа.

Другий – атеїстично-нігілістичний – вимір пов'язаний із з'ясуванням специфіки саме людського життя, оскільки єдиний реальний факт в житті будь-якої людини – неминуча смерть. Послідовний раціоналіст повинен свідомо

прийняти безглуздя життя і жити, висловлюючись словами французького екзистенціаліста Альбера Камю, «не відриваючи очей від абсурду». Камю вважав, що людині зовсім нема чого кінчати життя самогубством, рятуючись від безглуздя світу. Навпаки, її буття перетворюється на героїчний бунт. Цей бунт проти абсурду виражається в чуттєвому та ігровому проживанні кожного моменту життя, яке може обірватися у будь-яку хвилину. Ніякі соціальні цінності і моральні норми не обмежують більше «абсурдної людини», яка насолоджується емпіричним світом, весь час дивлячись в очі прийдешньої смерті.

Третій вимір – гуманістичний. Ця версія чудово висловлена в працях Еріха Фрома. Він вважав, що сенс людського життя – в самореалізації, в актуалізації всіх закладених в людині здібностей. Людина не може уникнути смерті, але вона сама може наповнити власне життя смыслом. Тоді воно із сліпого спонтанного перебігу перетворюється на справжнє мистецтво, де кожен розкриває свої кращі сторони, самореалізується як неповторна індивідуальність. Про необхідність реалізувати себе нагадує нам і наша «гуманістична совість», яка велить людям дбати про самих себе, розкривати свої таланти, а також не забувати про інших, ставлячись до них доброзичливо і з любов'ю.

Отож, не треба великих мрій про наповнений героїкою смысл, «пізнаємо самих себе: нехай при цьому ми не досягнемо істини, зате наведемо порядок у власному житті, а це для нас найбільш загальна справа», писав французький філософ і учений Блез Паскаль.

Одержано 28.04.2015

УДК 159.955:351.743

Віолетта Олегівна Грибова,

курсант групи ІКМ-14-8 ХНУВС

Науковий керівник: канд. екон. наук Гончарова В. О.

ПРО ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ КЛІПОВОГО МИСЛЕННЯ ПРАВООХОРОНЦЯ

Дуже часто ХХІ ст. називають епохою кліпового мислення. Мабуть тому, що рекламні ролики, сюжети з новинами, непов'язані між собою пости в соціальних мережах роблять наше мислення кліповим. Як наслідок, при даному способі мислення світ перетворюється у ланцюг слабо пов'язаних між собою кліпів-образів.

Для людини стає звичним, що картинки в його голові постійно замінюються новими та надовго не запам'ятовуються. Виходячи з вище зазначеного, спробуємо в рамках даного наукового дослідження проаналізувати переваги та недоліки кліпового мислення людини, зокрема правоохоронця.

І так, дослідники кліпового мислення виділяють наступні його переваги:

1. Дозволяє вберегти мозок від інформаційної перенавантаження.

2. Здатність одночасно виконувати декілька завдань.
3. Пришвидщення реакції.

Тепер перелічимо недоліки кліпового мислення, які виділяють дослідники даного способу мислення:

1. Різке зниження здатності до аналізу інформації.
2. Нemoжливiсть довго концентруватися на чомусь одному.
3. Зниження успішності в навчанні та падіння коефіцієнта засвоєння отриманих знань.
4. Послаблення почуття співчуття.

Із даним розподілом переваг і недоліків кліпового мислення ми не можемо погодитися. Почнемо з аналізу першої переваги. На нашу думку, дане твердження не є перевагою, оскільки, наприклад, для правоохоронця іноді буває дуже важко не тільки запам'ятати інформацію, отриману пр. розслідуванні, та скласти її в єдиний пазл, але й проаналізувати важливі деталі, на які співробітник міліції зобов'язаний звертати увагу.

Друга перевага в переліку з одного боку збільшує продуктивність праці, а з іншого – заняття водночас декількома справами не дає можливості сконцентрувати людині увагу на них, внаслідок чого можуть бути упущені істотні деталі та, наприклад, за грати буде відправлено невинну людину.

Не варто забувати, що професія правоохоронця є достатньо складною та важкою, а прискорення реакції в даній діяльності дійсно є перевагою, бо робота зазначеної професії передбачає ризик і безпеку, тому гарна реакція стане в нагоду, коли необхідно буде швидко прийняти рішення.

Тепер перейдемо до аналізу недоліків кліпового мислення. І так, ми не вважаємо, що правоохоронцю завжди повинен бути притаманний прояв співчуття, бо злочинці часто використовують психологічний тиск на співробітників міліції з метою визвати жалість, ввести в обману, що не дозволяє надати об'єктивну оцінку ситуації в тому випадку, якщо з боку правоохоронця буде проявлятися зайве співчуття та жалість.

Ми вважаємо, що нерозглянуті переваги кліпового мислення дійсно є перевагами в діяльності правоохоронця.

Підводячи висновки необхідно зазначити, що сьогодні на нас зі всіх боків «дивляться» рекламні вивіски, білборди, афіші, за допомогою яких хитрі рекламодавці намагаються нас гіпнотизувати. З часом наш мозок навчився відокремлювати корисну інформацію від непотрібної шляхом швидкого прийняття рішень, тобто він просто пристосовувався до таких умов життя та навчився відсіювати непотрібну інформацію й абстрагуватися від неї. Саме це важливо в діяльності правоохоронця, який повинен вміти абстрагуватися від неістотної інформації.

Одержано 29.04.2015

УДК 165.745

Владислав Дмитрович Денисенко,

курсант групи ІКМ-13-6 ХНУВС

Науковий керівник: канд. філос. наук Грищенко Н. В.

ПРОБЛЕМА ЕВТАНАЗІЇ У ФІЛОСОФСЬКО-ПРАВОВОМУ ПОЛІ

Протягом останніх п'ятдесяти років у світі активізувалася проблема евтаназії. Актуальність цієї проблеми обумовлюється як об'єктивними, так і суб'єктивними факторами. Об'єктивною причиною розгляду проблеми евтаназії є вічна проблема життя та смерті, вірніше гідного життя та гідної смерті. Суб'єктивною причиною виступають конкретні факти практичного застосування евтаназії легально і нелегально, у правовому і позаправовому просторах при невирішених корінних медичних, правових і філософських аспектах. Проблема евтаназії стала проблемним полем дослідження різних наук: медицини, юриспруденції, релігії, етики, філософії та ін. До неї звертається багато вітчизняних вчених, серед яких, В. Балабко, Н. Борисевич, В. Ворона, В. Малахов, В. Романець та ін. В цьому дослідженні нас буде цікавити філософсько-світоглядна позиція та правове закріплення евтаназії.

Евтаназія – це діяння, яке свідомо і умисно вчиняється медичним працівником за неодноразовим і категоричним проханням невиліковно хворого з метою припинення фізичних страждань, що має результатом смерть пацієнта.

Питання легалізації евтаназії є досить суперечливим, а тому існують багато аргументів «за» і «проти» неї. Спробуємо деякі з них навести.

Аргументи «проти»:

– Бог дав людині життя, а тому і приймати рішення про його позбавлення може лише Він.

– Дозвіл застосовувати евтаназію з великою вірогідністю може стати гальмом в пошуку нових ефективних способів і засобів лікування пацієнтів, бо часто саме боротьба зі смертю спонукає медицину рухатися вперед.

– Легалізація евтаназії може призвести до тиску на інвалідів, престарілих і невиліковно хворих осіб, які могли б ще жити і жити, але оточуючі та і вони самі вважають себе «тягарем».

– Такий спосіб позбавлення життя може бути засобом вчинення злочинів, умертвіння старих осіб, інвалідів, невиліковних хворих, на лікування яких не вистачає грошей, підкупу медперсоналу, зловживання посадовими повноваженнями, шахрайства тощо.

Опитування, проведене центром соціологічних досліджень порталу «СуперДжоб» 17 квітня – 10 травня 2007 р., показало, що 51 % українців вважають, що людина має право на евтаназію.

Конкретними підставами «за» легалізацію евтаназії є:

– Евтаназія дозволяє в повній мірі реалізувати право людини розпоряджатися своїм життям, в тому числі приймати рішення про припинення власного життя;

– Евтаназія забезпечує реалізацію одного з основоположних принципів права – принципу гуманізму. Евтаназія є гуманною, бо припиняє страждання і муки невеличково хворого. Держава і суспільство мають визнати таке право не заради всіх, а заради тієї невеликої групи людей, які дійсно його потребують.

Національним законодавством не визнається і карається будь-яка форма евтаназії. Зокрема, про це йдеться в ст. 52 «Основ законодавства України про охорону здоров'я». В Кримінальному кодексі України немає жодної статті, за якою б кваліфікувалося таке діяння. У теорії кримінального права і в правозастосовній практиці визнається, що добровільна згода людини на позбавлення її життя не виключає протиправності й караності діяння і зазвичай кваліфікується за ст. 115 КК (вбивство).

Евтаназія є досить важливим і серйозним питанням для нашої країни. Легалізація евтаназії повинна пройти низку наукових, законодавчих фільтрів, які встановлять правила, конкретні критерії та випадки, коли таке право може бути реалізоване. Цей процес повинен бути поступовим і багатовекторним. Необхідно не лише створити правову норму, а і забезпечити чіткий механізм реалізації евтаназії в Україні.

Одержано 28.04.2015

УДК 004.81:159.955

Олександра Леонідівна Камінська,

курсант групи ФБК-14-1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. екон. наук Гончарова В. О.

КЛІПОВЕ МИСЛЕННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ КОГНІТИВНИХ ПРОЦЕСІВ

Ще в 90-х роках ХХ ст. психологи почали відмічати зміни людини. При цьому вони зазначали, що поява змін зумовлена нібито завдяки відеоряду музичних кліпів, які на той час були достатньо популярними. У результаті кліпового сприйняття світу людиною з'явився термін «кліпове мислення».

Сьогодні вивченню даного способу мислення присвячується все більше наукових досліджень. У своїй більшості дослідники розглядають кліпове мислення як результат когнітивних процесів. У даному науковому дослідженні ми проаналізуємо даний спосіб мислення в якості інструмента пізнавальних процесів людини.

Сьогодні серіали, фільми і мультфільми створюються для кліпового споживача. Сцени в них йдуть маленькими блоками, часом змінюючи один

одного без логічного зв'язку. Преса подає інформацію короткими текстами, в яких немає міркувань, а лише злегка окреслені контури проблем. Телебачення підносить новини, тематично не пов'язані між собою, потім включає рекламу з різнорідними роликами. День у день людина, не осмисливши одну тему, переходить до споживання іншого – і звикає до цієї мішанини.

Таким чином, при величезній кількості інформації в сучасному світі, гнітючої на психіку, людина змушена користуватися кліповим мисленням. У дійсності, «кліп», як спосіб сприйняття, існував завжди. Але в минулому людину, яка зростала в розвинутому суспільстві, перевиховували, як перенавчали шульг. Узагалі кліпове, як і звичне логічне мислення, не притаманне людині з народження, воно розвивається в залежності від способу споживання та аналізу отриманої інформації. Воно не дає проникнення в суть. Через поверхневе сприйняття кліпове мислення не сприяє розвитку духовних якостей. Дана мислення оперує не словами (вони для нього – гальмо), а образами. Це дає розуміння, але не дає конкретики. Тому й молодь, зазвичай, мислить кліповим мисленням. Узагалі створюється враження, що молоде покоління не здатне адекватно зрозуміти і передати відповідні думки автора. Текст, як ціле вислизає від розуміння. Набагато легше створити свій текст, а краще презентацію. Кліпове мислення – це швидке, але поверхневе мислення.

Так і Диякон Кураєв вважає, що «кліпове мислення заважає людині бути цілісним». Але разом із тим даний спосіб мислення дозволяє вловлювати головне і швидко орієнтуватися в інформації та обстановці. Як результат, кліпове мислення дозволяє миттєво орієнтуватися у критичних ситуаціях і на інтуїтивному рівні приймати рішення. Але слід зазначити, що у людей із понятійним мисленням, у критичних ситуаціях може наставати ступор, так як вони не в змозі швидко переварити величезний обсяг раптово обрушеної на них інформації. Так як сьогодні вважається, що кліпове мислення виходячи зі способу життя притаманне більшості населення, то воно притаманне й людям із понятійним мисленням. Тому і вважають, що кліповим мисленням, зазвичай, володіють люди успішні, так як вони ментально захоплюють головне і переглядають можливі вигоди. Але тут необхідно зазначити, що саме людина з понятійним мисленням, яка вдало використовує свої кліпові можливості, стає успішною. Таким чином, кліпового мислення не треба цуратися, але його необхідно використовувати в якості інструмента когнітивних процесів.

Вважається, що без кліпового мислення людству ніяк не обійтися, інакше нервова система просто не витримає перевантажень, які все частіше зростають. Ми з цією думкою частково не згодні, але це вже тема для іншого наукового дослідження.

Одержано 29.04.2015

УДК 447.36

Ольга Сергіївна Лижник,

курсант групи ФГБ-14-2 ХНУВС

Науковий керівник: канд. філос. наук, доц. Мошенський О. С.

РОЛЬ ОБСЄ У РОЗВ'ЯЗАННІ МІЖНАРОДНИХ КОНФЛІКТІВ

Однією з особливостей міжнародного права є відсутність міжнародних інститутів, які б забезпечували у примусовому порядку виконання його норм. Тому головна роль у цій справі належить самим суб'єктам правовідносин, які діють самостійно, індивідуально або об'єднуються у відповідні міжнародні організації.

Однією із міжнародних організацій, яка вирішує міжнародні конфлікти є Організація безпеки та співробітництва Європи. Найважливіший принцип діяльності ОБСЄ, зафіксований в Декларації принципів Хельсінкського заключного акту 1975 р., це принцип мирного вирішення суперечок. Політична значимість ОБСЄ полягає, насамперед, в її унікальності у порівнянні з іншими міжнародними урядовими організаціями в Європі. Ця, практично єдина європейська організація у сфері безпеки, безпосередньо займається раннім попередженням, врегулюванням конфліктів і післякризовим відновленням у кризових регіонах, а також превентивною дипломатією, спостереженням за виборами, екологічною безпекою в Європі.

ОБСЄ у своєму розпорядженні має дві підкріплюючі одна одну форми діяльності: прийняття спільних політичних рішень за правилом консенсусу; прямі дії з використанням погоджених механізмів, застосовуваних обмеженим числом держав-учасниць. Функціонування даних механізмів засновано на поетапному підході. На першому етапі з'ясовується ситуація шляхом проведення консультацій між безпосередньо зацікавленими державами, після чого призначаються зустрічі в рамках ОБСЄ в цілому з можливим використанням процедур встановлення фактів.

Саміт ОБСЄ це періодичні зустрічі глав держав або урядів країн-членів ОБСЄ. Основне завдання самітів полягає в визначенні політичних орієнтирів і пріоритетів розвитку Організації на найвищому рівні. Кожній зустрічі передуює підготовча конференція, під час якої дипломати договірних сторін контролюють реалізацію основних юридичних зобов'язань, взятих на себе ОБСЄ. Вони узгодять позиції учасників і готують базові документи для майбутнього саміту. Своєрідним «замінником» самітів є Рада міністрів закордонних справ (РМЗС), що збирається в ті роки, коли немає зустрічей на вищому рівні. РМЗС також вибирає Генерального секретаря ОБСЄ на трирічний термін. Його основна функція полягає в організаційній підтримці Діючого голови. Орган, що займається питаннями дотримання прав людини – бюро Верховного комісара у справах національних меншин (Гаага). Цей підрозділ займається раннім попередженням етнічних конфліктів, що ставлять під загрозу стабільність, мир на континенті та дружні відносини між державами-учасницями

ОБСЄ. Особливе місце в організаційній структурі Організації з безпеки і співробітництва в Європі займають заходи щодо зміцнення довіри та безпеки. Ця програма була створена з метою послаблення напруженості і зміцнення взаємної довіри на Європейському континенті. В її рамках були підписані такі документи: Договір про звичайні збройні сили в Європі, що встановлює квоти на звичайні озброєння в Європі; Договір про «відкрите небо», що дозволяє державам учасникам здійснювати взаємний контроль над діями один одного, особливо в сфері безпеки. Для вирішення конфліктних ситуацій та спорів між державами-учасниками, що підписали Конвенцію з примирення і арбітражу, було створено Суд з примирення і арбітражу, що знаходиться в Женеві.

Правові засоби вирішення міжнародних спорів та шляхи розв'язання цих конфліктів – багатоступеневий процес, що складається з аналізу і оцінювання ситуації, створення плану вирішення складеної ситуації, вибору засобів і методів урегулювання конфлікту та прогнозування наслідків. Природним та правильним є рішення, коли для розв'язання юридичних конфліктів залучають офіційних учасників. Одним із найголовніших учасників на міжнародній арені і є ОБСЄ.

Одержано 24.04.2015

УДК 159.955

Валентина Сергіївна Лимар,

курсант групи ІКМ-14-3 ХНУВС

Науковий керівник: канд. екон. наук Гончарова В. О.

КЛІПОВЕ МИСЛЕННЯ: ЙОГО РОЛЬ І МІСЦЕ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Проблема кліпового мислення дуже актуальна для нинішнього часу. Термін «кліпове мислення» виник у середині 90-ті років XX століття, для якого основною ознакою був бурхливий розвиток комунікативних технологій, що мали вплив на пізнавальну діяльність людини. Багато науковців роблять увагу на відсутності аналітичних здібностей та критичного мислення, що є важливими факторами творчої діяльності людини. Також вони відмічають здобуття знань такими нібито частинками, та нездатність до послідовного їх відтворення. Дуже важливими ці зміни є для свідомості молодих людей, що виховуються на основі телебачення, Інтернету тощо.

Сьогодні часто говорять, що сучасне покоління дітей та молоді дуже сильно відрізняється від попередніх поколінь. Це пов'язано з тим, що молоді люди по-іншому сприймають новий матеріал, нові знання. По-перше, вони його сприймають дуже швидко, а по-друге – в іншому об'ємі. Я, як представник сучасного покоління, як приклад, можу привести те, що нинішнє молоде покоління майже не читає книжок. Це є дійсно так, бо багато з нас вже не

бачить потреби у книжках. Ми вимушені пристосовуватися до нового типу сприймання та темпу життя. Зараз книжки нам замінили Інтернет та телебачення, що досить сильно впливає на мислення людини.

Ми, діти, які вирости в століття високих ІТ-технологій, зовсім інакше дивимось на світ. Для нашого сучасного, молодого покоління притаманне саме кліпове мислення, оскільки інформацію ми сприймаємо наче у вигляді кліпа.

На мою думку, формування кліпового мислення починається ще зі школи. Намагання вчителів змусити школярів прочитати необхідний обсяг літератури в найкращому випадку призводить до «часткового» читання. А це, в свою чергу, призводить до «поверхневого» знання, що стає результатом кліпового мислення.

Те, який темп мислення буде розвиватись у людини, залежить ще насамперед від темпераменту. Наукові дослідження довели, що найчастіше кліповий тип мислення притаманний людям, які за темпераментом є флегматиками. Вони є ледачими, і, наприклад, прочитати ту саму книжку всю за один раз вони просто не зможуть.

Також люди з таким типом мислення можуть робити декілька справ одночасно. Такі особи володіють швидкою реакцією, нехай і не достатньо точною. Та саме такі особистості зараз мають найбільший попит і вони мають більші привілеї при влаштуванні на роботу. Проте є і один глибокий мінус: відбувається зниження кваліфікації. Люди з кліповим мисленням не можуть проводити глибокий аналіз, не можуть вирішити досить складні задачі.

Ще один чинник, який впливає на формування взагалі мислення, – це батьки. Бо саме вони повинні намагатися, щоб у дитини з дитинства розвивалося не лише кліпове мислення. Для цього, в першу чергу, необхідно коло спілкування. Саме останнє є одним із головних факторів, який впливає на формування типу мислення.

Отже, на мою думку, кліпове мислення – це неминучий результат розвитку сучасного суспільства, та повернути цей процес назад вже неможливо. Це є напрям цивілізації. Тому всім нам необхідно усвідомлювати наслідки від кліпового мислення. Ті, хто пішов даним шляхом, елітою вже ніколи не стане.

Одержано 29.04.2015

УДК 168.522

Надія Миколаївна Орлова,

курсант групи ІКМ-13-6 ХНУВС

Науковий керівник: канд. філос. наук Грищенко Н. В.

ПРОБЛЕМА СУТНОСТІ ЛЮДИНИ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОСТІ

Визначення сутності людини має важливе значення. Очевидне піднесення ролі людського фактора в усьому природному процесі актуалізує відповідальність людини за всі живі істоти, а значить вимагає додаткової оцінки сутності людини і її призначення в світі. За таких обставин, як колись, так і тепер зростає роль філософії в якості інтегруючого начала, такого начала, що виробляє загальні орієнтири для подальшого наукового пошуку. До таких орієнтирів входять одвічні питання про сутність і призначення людини, про її походження й майбутнє, про життя, смерть і безсмертя, про співвідношення природного й суспільного в людині.

Відомий поет Стародавньої Греції Евріпід говорив, що в світі багато дивних див, та найдивніше з них – людина. Унікальне творіння природи, суспільства і самої себе – ось що таке людина. З давніх-давен філософи прагнуть розкрити суть людини, її світ, зміст її життя. Ще філософ Сократ заклав основи філософії людини.

Прагнучи філософськи осмислити сутність людини, часто вживають два паралельних терміни: природа і сутність. Інколи їх розмежовують, говорячи, що за своєю природою людина є біосоціальною істотою, а за суттю – соціальною. Вважається, що сьогодні є сенс зберегти обидва наближені один до одного смислу, адже коли ми говоримо про природу людини, то маємо на увазі деяку константу, яка йде від натури і одночасно виражає сутнісну глибину людини в її природному вимірі. Що це за константа, яка постійно фіксується філософами впродовж багатьох століть, які її параметри? Сучасний «малюнок» людської природи часто має відверто кримінологічне забарвлення (тероризм, насилля, вандалізм, неконтрольована дика поведінка, емоційна тупість). Деякі дослідники прогнозують тотальну криміналізацію людства. Сьогодні, завдяки засобам масової інформації, розвитку транспортних комунікацій та іншим вимірам взаємопов'язаного світу, такі прояви швидко стають загальновідомими і складають, за влучним вираженням харківського філософа О. М. Кривулі, «враження пошесті». Що це? Прояв сили дійсної натури людей та квалості культури? Чи не може це свідчити про перманентну кризу сучасного людства? Якщо погоджуватись, що є якась стійка природа людини, то як вона веде себе в умовах мінливого культурного середовища?

Однаке, є підстави схилитись до думки про несуперечність людської натури і загального соціокультурного поступу людства. І особливо актуальними в зв'язку з цим видаються думки німецького філософа І. Канта. Кант

говорив, що кожна людина – суб'єкт моральної свідомості, в своїй поведінці повинна керуватися велінням морального закону. Закон апріорний, не підлягає впливу ніяких зовнішніх обставин і тому – безумовний: **«Вчиняй так, щоб максима твоєї волі могла б в той же час мати силу принципу загального законодавства»**. Йому надається статус категоричного імперативу, котрий є обов'язковою вимогою. Формулюючи моральний закон, Кант звертається до здорового глузду людей, до морального чуття, де цей закон немов би лунає одвічно, хоч і дещо приховано. Щоб його відкрити, слід тільки вслухатися в себе і трохи замислитися над мотивами власних дій. Але без цього відкриття, вважаю, людина так і не стане Людиною.

Одержано 28.04.2015

УДК 159.955

Любов Ігорівна Стефанчук,

курсант групи ФБК-14-І ХНУВС

Науковий керівник: канд. екон. наук Гончарова В. О.

ПРО МОТИВАЦІЮ ЛЮДИНИ ДО КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ

Пересічний громадянин майже не задумується який спосіб мислення він використовує. Він, як правило, користується своєю інтуїцією, принаймні більшість пересічних громадян вважає саме так. Навіть колишні студенти та курсанти при виконанні своїх професійних завдань і прийнятті рішень, у своїй більшості, наприклад, не використовують закони логіки, і стають схожими на пересічного громадянина.

Ми вважаємо, що сьогодні слід враховувати твердження вчених про те, що критичне мислення – необхідна навичка людини ХХІ ст. Таким чином, ми вважаємо, що існує необхідність у мотивації людини взагалі та студентів і курсантів зокрема не тільки до логічного, а й до критичного мислення. Це й буде метою даної тези наукового дослідження.

Узагалі мислення – це процес обробки інформації головним мозком. Як відомо, наука про останній сьогодні знаходиться ще в дитячому віці. Але в минулому столітті, на думку світових вчених, зроблено перший крок щодо розгадки таємниці головного мозку (скільки кроків ще попереду – нікому невідомо). Тому сьогодні існує така теорія, яка більш-менш пояснює роботу головного мозку людини. Дану теорію назвали «голографічною». Розглянемо її сутність на прикладі зору людини.

Ми вже більш-менш зрозуміли про необхідність критичного мислення щодо будь-яких суджень. Це зовсім не означає необґрунтовану критику або негативність суджень. Мова йде про вміння не приймати нічого на віру без доказів. Але ми у своїй більшості не так критично відносимося до побаченого.

Дійсно, далеко не всім відомо, що очі – це тільки інструмент мозку. Можна сказати так званий посередник останнього, бо саме головний мозок, а не очі, виконує зорові завдання. Це підтверджується певними лабораторними дослідженнями, на які посилається автор книги Талбот Майкл «Голографическая Вселенная». Крім того, на основі згаданих досліджень доведено, що не якась частина головного мозку, яка це вважалося раніше до проведення певних лабораторних досліджень, а увесь головний мозок бачить.

При цьому є одне «але». Наш головний мозок любить добудовувати образи, тобто не дочекавшись, яку інформацію про «побачене» йому передадуть очі, він сам добудовує близько 90 % картинки. Таким чином, ми не тільки повинні користуватися критичним мисленням щодо суджень, але й до образів також. Іншими словами, людина повинна критикувати не тільки сказане, але й побачене.

Також необхідно зазначити, що деякі вчені вважають, що головний мозок сильно обмежує можливості людини, адже з дитинства нам прищеплюють думку, що ми не володіємо жодними надприродними здібностями. З цим твердженням, на нашу думку, погодиться більшість людства. Та тут можна констатувати факт щодо відсутності мотивації людини до критичного мислення. Дійсно, більшість людства не буде поглиблюватися в роздуми, а просто думку відносно того, що саме мозок обмежує можливості людини, сприйме на віру без доказу, тобто не застосує критичне мислення.

Ми дотримуємося тієї думки, що не головний мозок обмежує людину в її бажаннях і здібностях, адже сам він має надприродні здібності. Вважаємо, що свідомість людини обмежує її та мозок у цілому в можливостях, якими вона володіє. Тому саме людині необхідно усвідомити, що тільки вона і тільки вона повинна додавати зусиль щодо розвитку свого головного мозку, щоб останній як можна менший відсоток добудовував у побаченому. Саме у цьому й полягає мотивація людини до критичного мислення.

Одержано 29.04.2015

УДК 159.955

Дар'я Юрїївна Чека́н,

курсант групи ФГБ-14-5 ХНУВС

Науковий керівник: канд. екон. наук Гончарова В. О.

ПРО ВЗАЄМОДІЮ КЛІПОВОГО ТА КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ

Актуальність даної теми обумовлена побоюванням вчених, що у ХХІ сторіччі може восторжествувати кліпове мислення, а також твердженням усе тих же дослідників про те, що критичне мислення – необхідна навичка людини поточного століття. Крім того, більшість вчених стверджує, що кліпове

мислення – це не гарно й не погано. Нам усім необхідно сприймати даний спосіб мислення як черговий етап еволюції. У зв'язку з цим виникає багато питань. У цих тезах наукової доповіді ми лише відповімо на деякі з них.

Якщо кліпове мислення є неминучим процесом, до якого всі ми повинні пристосуватися, то нам, перш за все, необхідно визначити саме як. Таким чином, метою даної тези наукової доповіді буде виявлення й аналіз напрямів взаємодії кліпового та критичного мислення.

На сьогодні дослідниками кліпового мислення виділено як його переваги, так і недоліки. Спочатку ми проаналізуємо один із недоліків даного способу мислення. Так, людина не спроможна довго концентруватися на інформації, у неї помітно знижується здатність до аналізу. Таким чином, володар кліпового мислення не може аналізувати ситуацію, оскільки будь-яка інформація не затримується в його свідомості і швидко змінюється новою, а рішення приймає інтуїтивно.

Протилежним за даною ознакою є мислення критичне. Воно навпаки допомагає своєму володарю застосувати зважений підхід до будь-яких тверджень. Зокрема людині, яка володіє критичним мисленням, притаманне вміння не приймати нічого на віру без доказів. Таким чином, володар даного способу мислення, на відміну від «кліповіка», вміє відокремлювати головне, аналізувати та на основі аналізу приймати рішення. Останнє свідчить про наявність так званого «тривалого» мислення.

За думкою професора із США Девіда Клустера критичне мислення тримається на п'яти стовпах. Одним із таких стовпів є інформація, яка являється відправною точкою даного способу мислення. Також професор вважає, що людині, щоб скласти свою думку, потрібно уявити те, що вона збирається проаналізувати. Як раз нещодавно було з'ясовано, що права півкуля головного мозку людини відповідає за цілісне сприйняття, образне й просторове мислення, мовні форми, запахи, музику, мислення аналогіями, символіку, синтез та інтуїцію. Крім того слід додати, що саме дана півкуля діє швидко. Таким чином, можна зробити висновок, що формування критичного мислення пов'язане з функціонуванням правої півкулі головного мозку людини. Але сьогодні дослідники кліпового мислення пов'язують його формування також із роботою даної півкулі. Як відомо з існуючих досліджень, образність і швидкість властиві саме кліповому способу.

За нашою думкою, при умові мотивації людини-кліповіка до критичного мислення вдасться позбавитися неспроможності довго концентруватися на інформації та помітно збільшити здатність до аналізу. Таким чином за допомогою боротьби з одним із недоліків кліпового мислення відбудеться взаємодія останнього із критичним. Крім того, тепер вже за допомогою використання переваг кліпового мислення, можна удосконалити формування критичного. Тим самим ми ще раз можемо відмітити взаємодію даних сучасних способів мислення людини.

Наприкінці даної тези наукового дослідження слід зазначити, що дослідниками кліпового мислення людини зазначені й інші його недоліки, які

також необхідно проаналізувати та знайти можливості їх усунення. Але це тема для іншого наукового дослідження.

Одержано 29.04.2015

УДК 004:159.955

Валерія Сергіївна Черновол,

курсант групи ФБК-14-1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. екон. наук Гончарова В. О.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВПЛИВУ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА КОГНІТИВНІ ПРОЦЕСИ

Традиційно стверджуємо, що актуальність теми даного наукового дослідження не викликає сумніву. Широке поширення електронних приладів та інформаційно-комунікативних технологій потребує звернення уваги на зміни, які можуть виникнути внаслідок їх використання. До найбільш важливих відносять трансформації у сфері когнітивних процесів, тобто психічних операцій, що впливають на раціональне сприйняття світу. Як відомо, до таких відносять мислення, пам'ять, розуміння, увагу, процеси прийняття рішень. При цьому слід зазначити, що саме останні психічні операції є взаємопов'язаними.

У рамках даного наукового дослідження ми проаналізуємо деякі аспекти впливу інформаційно-комунікаційних технологій на когнітивні процеси.

Характерною особливістю сучасного суспільства є постійне збільшення кількості інформації, якою змушена оперувати людина. В даний час протягом місяця середньостатистична людина отримує й обробляє стільки інформації, скільки в XVIII в. протягом усього життя. Крім того, розвиток інформаційних технологій призводить до постійного дублювання інформації, серед якої все складніше орієнтуватися. За прогнозами американської компанії International Data Corporation (IDC), кількість даних на планеті буде подвоюватися кожні два роки аж до 2020 р. Причому частка корисної інформації складе всього 35 % від усієї згенерованої.

За таких умов ще наприкінці 90-х рр. XX ст. у філософсько-психологічній літературі з'явився термін «кліпове мислення», який означає особливість людини сприймати світ за допомогою короткого, яскравого посилення, утіленого у формі відеокліпу (звідси й назва).

Відомо, що використання інформаційно-комунікаційних технологій призводить до розвитку функцій правої півкулі головного мозку, яка й відповідає за просторово-образне мислення. Саме кліпове мислення найчастіше використовується для позначення особливостей мислення, яке відрізняється високою швидкістю сприйняття образів, візуальністю, іманентністю, емоційністю, асоціативністю.

Таким чином, кліпове мислення, як специфічна форма сприйняття, переробки та осмислення різноманітної інформації сучасною людиною, сформувалося під впливом інформаційно-комунікативних технологій.

Крім того слід зазначити, що абсолютизація негативного впливу інформаційно-комунікаційних технологій на когнітивні процеси неприпустима. У наш час прикладні дослідження не дозволяють зробити таких висновків. Але твердження подібного роду, які часто зустрічаються в науковій та публіцистичній літературі, засновані, в переважній більшості, лише на особистому переконанні їх авторів.

Слід звернути особливу увагу на вивчення й наявних позитивних змін. Нагадаємо, використання інформаційно-комунікаційних технологій призводить до розвитку функцій правої півкулі головного мозку, яка відповідає за просторово-образне мислення, а це може сприяти становленню креативності. Отже, світ комп'ютерних технологій дає багатий матеріал для образного мислення, проте без розвитку аналітичного, логічного мислення неможлива передача, трансляція вже отриманих знань іншим людям. Саме ці аспекти впливу інформаційно-комунікаційних технологій на когнітивні процеси потребують подальшого вивчення.

Одержано 29.04.2015

УДК 004.5:1

Катерина Євгенівна Чухно,

курсант групи ІКМ-13-1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. філос. наук Грищенко Н. В.

ЛЮДИНА В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРИ

На сучасному етапі розвитку цивілізації інформація відіграє значну роль у функціонуванні суспільних, державних інститутів та в житті кожної людини. За даними фахівців, більше 80 % затрат у часовому та вартісному відношенні припадає на роботу з інформацією. Інформація є, по суті, соціальним інструментом розвитку людства. Вона виконує в суспільстві комунікативну, управлінську, наукову, навчальну та пропагандистську функції і є вагомим чинником його прогресивного розвитку.

Інформаційна цивілізація змінює не просто статус інформації, а й різко розширює її можливості. Інформація стає все більш специфічною і важчою для розуміння, тому об'єкт або подія, що потрапила у фокус уваги, необхідно вивчати більш ретельно, ніж будь-коли у минулому. Через це питання про те, як інформація впливає на особистість, а особливо – яку небезпеку несе у собі в умовах розвитку інформаційного суспільства, є надзвичайно актуальним.

Потреба в інформації виступає формою прояву потреби осмислення дійсності, в якій живе людина, потреби оволодіння соціокультурними

програмами, виробленими в межах суспільної практики. Процес споживання інформації залежно від мети може здійснюватися у двох формах – активній і пасивній. Якщо споживання інформації виступає як спосіб усвідомленого пошуку інформаційних фрагментів, необхідних для вирішення певного пізнавального, поведінкового або будь-якого іншого завдання, то привласнення суб'єктом деякої нової інформації означає розширення кола його особливостей як реального суб'єкта діяльності і спілкування.

Сучасними засобами отримання інформації стають нові медіа (радіо, телебачення, мобільна телефонія й Інтернет), які неоднозначно впливають на всі сфери життєдіяльності людини (інформаційну, освітню, професійну, дозвілєву). Роль засобів масової інформації в процесі формування ціннісної орієнтації інфолюдини, їхній вплив на духовний та моральний розвиток її особистості неоднозначні. Маніпулятивні можливості мас-медіа величезні. У сучасному світі людина не здатна самотійно отримати й перевірити всю необхідну їй інформацію, тому вимушена багато що сприймати як правду. Тож наповнюючи потрібним змістом повідомлення, що передаються ЗМІ, можна подавати суспільству не лише знання про навколишню дійсність, а й цілеспрямовано формувати емоційні та поведінкові стереотипи, установки, шаблони. Можна стверджувати, що сучасна людина формується й живе в особливій реальності, де ЗМІ створюють сприятливий ґрунт для прихованого впливу на свідомість людини. Невміння, а деколи і небажання критично, осмислено підходити до отриманої інформації, уважно її аналізувати, прагнення економити свої інтелектуальні ресурси призводять до того, що люди добровільно стають заручниками маніпулятивних технологій.

Не дивлячись на те, що сучасні ЗМІ володіють величезними можливостями впливу на індивідуальну й масову свідомість, кожна людина несе відповідальність за свій вибір: чи бути іграшкою в чужих руках, а чи свідомо формувати і відстоювати свої погляди, позиції та переконання.

Одержано 28.04.2015

УДК 79

Роман Вікторович Явдошук,

курсант групи ІКМ-13-6 ХНУВС

Науковий керівник: канд. філос. наук Грищенко Н. В.

ІГРИ, В ЯКІ ГРАЮТЬ СУЧАСНІ ЛЮДИ, ТА ЇХ ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ

Серед концепцій, що пояснюють сутність людини, концепція «Homo ludens» (людина, що грає) на сьогодні є однією з важливих. Гра з її інтенцією до пошуку нестандартних рішень, експерименту, змагальності, є нескінченним джерелом оновлення та розвитку культури, формування творчої особистості.

Гра як засіб виховання, спілкування, розваг завжди була притаманна народним звичаям і традиціям українців. Існують цілі тематичні комплекси таких народних ігор – парубоцькі, весільні, весняні, тощо. Однак сьогодні доводиться констатувати, що молодь обирає інші ігри – комп'ютерні. Змінилась і сама суть сучасної гри: вона стала невеселою, агресивною, індивідуалістичною. Розімкнувся багатовіковий ланцюг передачі ігрових традицій від одного покоління до іншого і це призвело до кризи ігрової культури. Іще на початку 70-х років минулого століття газети рясніли заголовками: «Куди йдуть дитячі ігри?», «Хто допоможе іграшці?». На думку відомого педагога В. М. Григор'єва – збирача, організатора і «реставратора» народної гри, грати стали не менше, а гірше: «... якість ігор стрімко падає. Все більше примітивних ігрових форм – пустощів, витівок, забав, що стоять вже на останній грані гри і все частіше переходять у пустощі і навіть хуліганство: забави з вогнем, вибуховими речовинами, знущання над тваринами, а то й людьми». Вітчизняні дитячі психологи засвідчують, що на запитання: «У що ти любиш грати?» 5 % дітей 4–6 років взагалі не можуть згадати жодної гри, 4 % називають комп'ютерні ігри, а чверть дітей замість гри називають іграшки (машинки, трансформери, ляльки Барбі). Якщо діти і згадують якісь рухливі ігри, то сформулювати їх правила (їх смисловий стержень) спроможні далеко не всі. Власне опитування, проведене серед однокурсників, лише підтвердило небезпечну тенденцію: на зміну традиційній народній грі приходить гра комп'ютерна. Сучасна молодь багато часу проводить у віртуальному середовищі, долаючи нескінчених «ворогів». Як ці ігри впливають на людину, яку особистість формують? На думку вчених, вплив комп'ютерних ігор на мозок людини набагато небезпечніший, ніж вплив фільмів або книг з аналогічним змістом. Під час гри на комп'ютері людина приймає рішення самостійно, ідентифікуючи себе з персонажем гри, натомість під час перегляду фільму вона є лише пасивним спостерігачем. До того ж фільм триває кілька годин, а за однією відеогрою людина може провести кілька діб. Японські психологи провели опитування серед школярів, які більшу частину свого вільного часу присвячують іграм, що містять сцени насилля. На запитання: «Чи стаєш ти роздратованим після гри?» і «Чи не виникає у тебе іноді неочікуваного бажання вбити людину?» – майже всі діти відповіли ствердно. Вчені університету Тохоку в Японії виявили, що комп'ютерні ігри зупиняють розвиток лобових доль мозку, які відповідають за поведінку людини, її пам'ять і навчання.

Сьогодні світовий ринок відеоігор стрімко розвивається й сягає понад 10 млрд дол. США, що перевищує обсяги американської кіноіндустрії. За оцінками консалтингової фірми «NPD Group» (США), ігри жанру action («екшен»), у яких успіх гравця, зазвичай озброєного, залежить від швидкості його реакції та здатності швидко приймати тактичні рішення, залишаються найпопулярнішими (понад 30 % загальної кількості продажів). Понад 80 % ігор, які найбільше подобаються підліткам, характеризуються жорстокістю. Президент компанії «Virtual Image Productions» Рік Дайер зауважує: «Ігри перестали

бути просто іграми. Вони перетворилися на засіб навчання. І ми вчимо дітей отримувати радість, натискуючи на курок. Проте ми не спонукаємо їх замислитися, до яких наслідків це призводить у реальному житті». А наслідки вже давно очевидні. Згадаймо, хоча б, перестрілку, яку влаштували двоє підлітків (Ерік Харріс і Ділан Клеболд 17-ти та 18-ти років) в американській школі м. Літтон (Колорадо, США) у 1999 році, коли за 16 хв вбили 12 однокласників і вчителя та поранили 20 людей. На суді було встановлено, що один з підлітків виявився завзятим гравцем в криваву «стрілялку» «DOOM»... Над цим варто замислитись.

Одержано 28.04.2015

До уваги науковців!

Електронні версії матеріалів усіх науково-практичних заходів, що проводяться Харківським національним університетом внутрішніх справ, розміщуються на сайті Університету за адресою:

<http://univd.edu.ua/dir/401/materiali-naukovo-praktichnih-konferentsiy-seminariv-toshcho>.

Наукове видання

**Актуальні проблеми
сучасної науки
і правоохоронної діяльності**

*Матеріали XXII науково-практичної конференції
курсантів та студентів*

(м. Харків, 15 травня 2015 р.)

Відповідальні за випуск: *О. С. Мірошніченко, В. В. Чумак,
П. О. Білоус*

Комп'ютерне верстання: *А. О. Зозуля, П. О. Білоус*

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 17,73. Обл.-вид. арк. 18,22.
Тираж 160 пр. Зам. № 2015-9.

Видавець і виготовлювач –
Харківський національний університет внутрішніх справ,
просп. 50-річчя СРСР, 27, м. Харків, 61080.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3087 від 22.01.2008.